

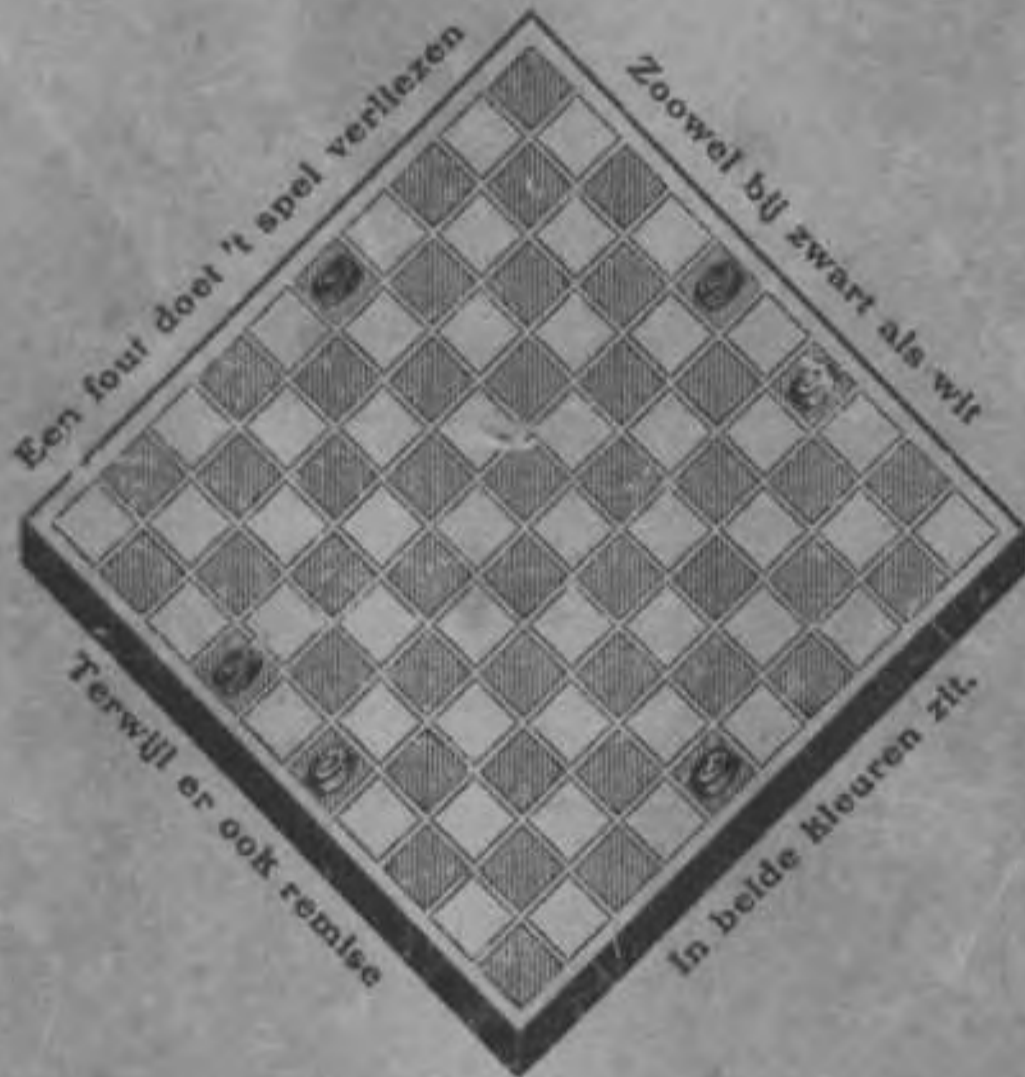
Prijs f 1.25

DE JONGE DAMMER.

HANDLEIDING VOOR HET DAMMEN

:: DOOR C. H. BROEKKAMP. ::

Redacteur der Damrubriek in „De Amsterdammer” Weekblad voor Nederland.

Een fout doet 't spel verliezen

Zoowel bij zwart als wit

Terwijl er ook remise

In beide kleuren zit.

CHB

BAARN. — J. F. VAN DE VEN.

Echt Victoriawater

OBERLAHNSTEIN

DE JONGE DAMMER.

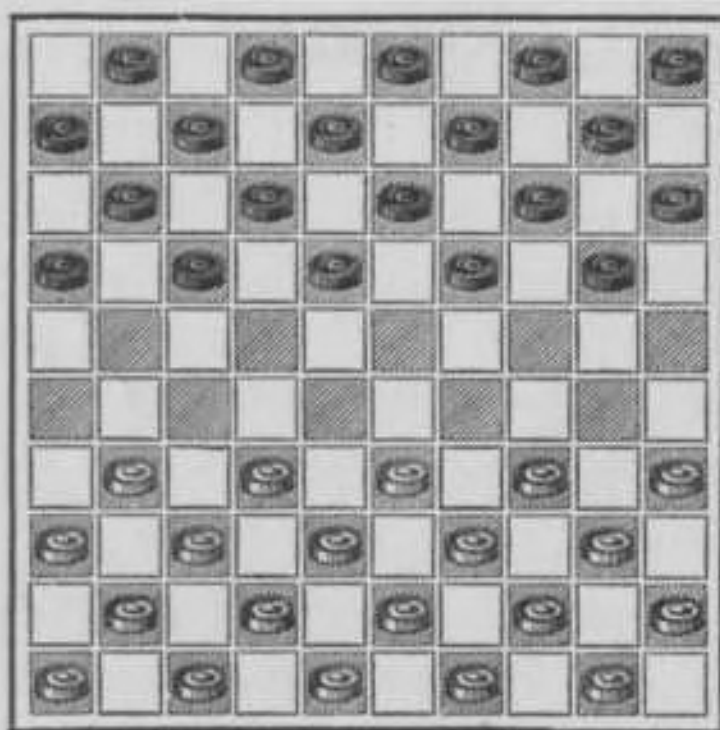
DE JONGE DAMMER.

HANDLEIDING VOOR HET DAMMEN

DOOR

C. H. BROEKKAMP.

Redacteur der Damrubriek in „De Amsterdammer”
Weekblad voor Nederland.

BAARN. — J. F. VAN DE VEN.

INLEIDING.

Het damspel, waarover in dit boek gehandeld wordt, heet: „**Poolsch-Damspel**”, en is in de eerste helft der 18^e eeuw, — omstreeks 1721 —, samengesteld door een Pool, welke te dien tijde te Parijs woonde.

Deze Pool, een groot kenner van het Oostersche damspel, dat gespeeld wordt op een bord met 64 ruiten en 24 steenen, kwam op de gedachte, om het spel meer gecompliceerd te maken, zonder het iets van zijn eenvoud te doen verliezen.

Spoedig vond dit systeem algemeen bijval, en binnen vijftwintig jaren, was deze speelwijze in Frankrijk geheel overheerschend, en had het de oude methode zoo goed als verdrongen.

Binnen korten tijd was dit spel ook in Nederland overgebracht, en in 1785 verscheen hierover een Hollandsche verhandeling, geschreven door Ephraim van Embden.

Dit Poolsch-damspel, zoo genoemd naar den samensteller, wordt gespeeld op een bord met 100 ruiten en 40 steenen, hoewel ditzelfde spel in Duitschland wordt gespeeld op het zoogenaamde oude bord met 24 steenen en in Canada op een bord met 144 ruiten en 60 steenen.

Het zou ons te ver voeren, indien wij de verschillende speelwijzen, welke hier en daar nog gevolgd worden, ook in dit boek wilden beschrijven. Trouwens, zij, die hierover meer wenschen te vernemen, verwijzen wij naar ons grooter werk „**De Damspeler**”, dat in 1907, te Amsterdam, bij de firma Van Holkema en Warendorf, het licht zag. Daarin wordt o. m., de geschiedenis van het damspel breedvoerig behandeld.

Bij het samenstellen van „**De Jonge Dammer**”, is getracht op beknopte, maar leerzame wijze, den amateurs met de beginselen van het damspel

bekend te maken, teneinde hen langs dezen weg tot kundige dammers op te leiden.

Is men met den inhoud hiervan goed bekend, en wenscht men daarna met de finesses van het gecompliceerde damspel nog beter bekend te worden, dan verwijzen wij naar het geheel hieraan passend werk „De Damspeler”.

In „De Jonge Dammer” is getracht, op eenvoudige en gemakkelijk te begrijpen manier, de leerstof aan te bieden, terwijl alles met practische voorbeelden wordt toegelicht.

Wij vertrouwen evenwel, dat zij, die reeds goed met den loop van het spel bekend zijn, bij het doorbladeren van deze handleiding, nog vele nuttige wenken en raadgevingen zullen opdoen, terwijl zij, die reeds het voorrecht hebben, geroutineerde dammers te heeten, nog menig uurtje gezellig hierin kunnen bezig zijn.

Wordt daarenboven de belangstelling voor ons damspel er nog door verhoogd, terwijl de amateurs er door in staat gesteld worden, de beginselen van het Poolsch-damspel grondig te leeren kennen, dan achten wij ons ruimschoots beloond.

REGLEMENT VOOR HET DAMSPTEL.

Ontworpen door J. BLANKENAAR en C. H. BROEKKAMP.

Herzien, goedgekeurd en vastgesteld door de Damvereenigingen te Rotterdam, Amsterdam, Edam, Haarlem en Wormerveer, Mei 1904.

ARTIKEL 1.

Het bord wordt geplaatst met de lange lijn uitgaande van de linkerzijde van elken speler. Beurtelings nemen de spelers de witte en zwarte schijven. Krijgt een der spelers voorgift, dan speelt deze steeds het eerst.

ART. 2.

De schijf gaat schuin vooruit, telkens eene ruit, uitgezonderd bij het slaan van een of meer vijandelijke stukken, die zij alsdan zoowel voor- als achteruit moet overspringen.

ART. 3.

Een schijf wordt dam, als zij de lijn van het bord, waar de tegenspeler zit, heeft bereikt; als echter die schijf op de damlijn komende, terstond kan doorslaan, zoodat zij niet op de bedoelde lijn eindigt, dan blijft zij schijf.

ART. 4.

De dam gaat voor- of achterwaarts, geheel of gedeeltelijk de vrije ruiten doorlopende van elke lijn, die zij bestrijkt, of waarop zij bij veranderde richting kan komen.

ART. 5.

Tijdens het slaan mogen de stukken niet van het bord genomen worden. Dit moet geschieden na den slag. Men mag bij het slaan wel meermalen over dezelfde open ruit gaan, maar niet ten tweeden male over hetzelfde stuk.

ART. 6.

De meeste stukken moeten geslagen worden; slaat de speler bij vergissing minder stukken, dan kan de tegenspeler vorderen, dat dit zoo blijve. Bij gelijk aantal stukken slaat men naar verkiezing met den dam of de schijf. Als stuk heeft een dam niet meer waarde dan een schijf.

ART. 7.

Aanraken is spelen van elk eigen speelbaar stuk, uitgezonderd bij het op zijn plaats zetten van stukken, die scheef of niet op de juiste ruiten staan; men moet echter den tegenspeler van dit rechtzetten *vooraf* kennis geven. Zoolang een schijf of dam nog niet is losgelaten, kan men deze naar links of rechts verplaatsen, als daar open ruiten zijn.

ART. 8.

Als een der spelers een of meer stukken van het bord heeft genomen, kan de tegenspeler eischen dat ze *al* of *niet* herplaatst worden. Bij herplaatsing echter moeten die stukken allen weer gezet worden in dezelfde vakken, waaruit ze genomen zijn.

Dit artikel is niet van toepassing op het rechtmatig wegnemen van stukken, bedoeld in Art. 5.

ART. 9.

Zoodra een partij komt te staan met drie dammen tegen een dam, die de lange lijn bezet, is het spel remise, tenzij de enkele dam in *drie* zetten geslagen worde.

ART. 10.

Heeft de speler, die drie dammen heeft, de lange lijn bezet, dan kan hij *tien* zetten van zijn tegenspeler eischen; is het spel na die tien zetten niet beslist, dan is de partij remise, tenzij de drie dammen een stand hebben ingenomen, waardoor, na nog *twee* zetten, de enkele dam zou verloren zijn. In dit geval moeten die twee zetten worden toegestaan.

Als een speler een dam en twee schijven heeft, of twee dammen en een schijf, dan kan de tegenspeler, zoo hij alleen een dam heeft, die schijf of schijven tot dam kronen, waarna gespeeld wordt als in Art. 9 en 10 omschreven.

Indien de speler met den enkelen dam, de schijf of schijven niet wil kronen, en hij bij machte is om te beletten dat zij de damlijn bereiken, dan moeten wederzijds nog *tien* zetten gedaan worden. Blijkt daarna dat de damlijn niet kan bereikt worden, dan wordt de partij voor remise gehouden.

ART. 11.

Als in een eindspel wederzijds driemaal achter elkander dezelfde zetten zijn gedaan, wordt de partij voor remise gehouden.

ART. 12.

Wie aan de beurt zijnde, niet meer spelen kan, vastgezet is of het spel opgeeft, heeft de partij verloren.

ART. 13.

„Blazen”, dat is den dam of de schijf nemen, waarmede een der spelers moest slaan, doch wat deze verzuimde, wordt niet toegepast.

ART. 14.

Bij noteering wordt de Fransche manier aangenomen. Deze is als volgt: Boven links 1. Verder 2, 3, 4 en 5. Tweede lijn links 6, enz., zoodat 50 onderaan rechts eindigt.

ART. 15.

Bij het gebruik maken van wedstrijd klokken moet elk speler minstens *vijfentwintig* zetten per uur doen. Doet men in het eerste uur meer dan vijfentwintig zetten, dan komen deze ten goede in het tweede uur, enz.; bij minder dan het vereischte aantal zetten, na het verstreken uur, is de partij onmiddellijk verloren voor hem, die niet aan deze bepaling voldoet.

ART. 16.

Wanneer onder het spelen wordt bemerkt, dat het bord verkeerd ligt, dan moet dit zoo blijven, tenzij vóór den *vijfden* zet van wit een der spelers dit ontdekt.

ART. 17.

Elke gemaakte fout blijft onveranderd, zoodra de volgende speler deze met een tegenzet heeft beantwoord.

ART. 18.

Het is niet geoorloofd om onder het spel wenken of aanwijzingen aan de spelers te geven.

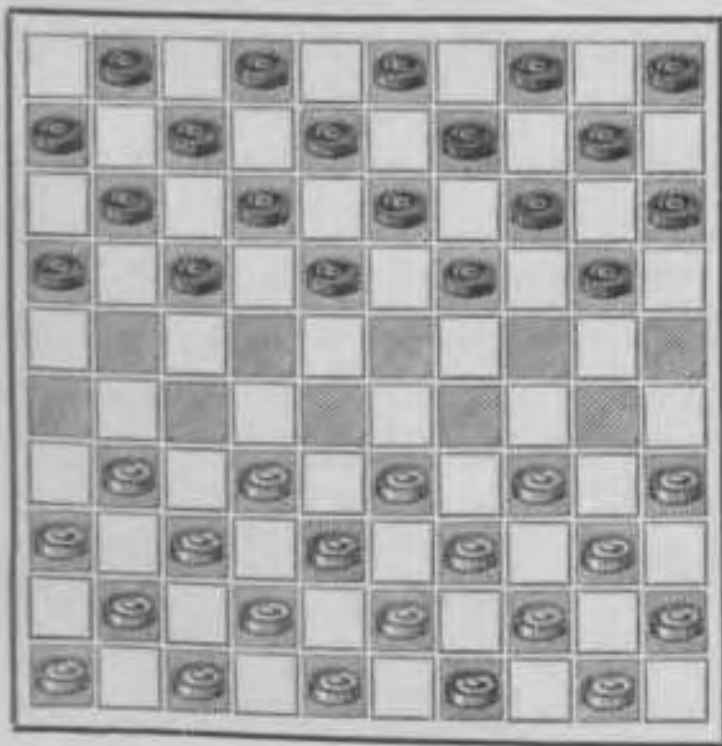
HET POOLSCH-DAMSPEL.

BORD EN SCHIJVEN.

Wij hebben reeds gezegd, dat het Poolsch-damspel gespeeld wordt op een bord met 100 ruiten.

Dit bord is verdeeld in 50 witte en 50 zwarte ruiten en hierop worden geplaatst 20 witte en 20 zwarte schijven, zooals diagram No. 1 dit duidelijk aangeeft.

Diagram N°. 1.

Het bord wordt neergelegd, met de zwarte diagonaal of lange lijn onderaan links beginnende. De Franschen spelen op de witte ruiten en leggen dus het bord voor zich met de witte diagonaal onderaan links beginnende; overigens is de speelwijze gelijk.

Wij spelen uitsluitend op de zwarte ruiten, dus in schuine richting.

Het bord wordt verdeeld in vijf onderdeelen, te weten: twee korte en twee lange vleugels en het centrum. — Aanstonds hierover meer.

De speelruiten worden genummerd van 1 tot en met 50. Bovenaan, waar de zwarte schijven staan opgesteld, links 1; daarnaast 2, 3, 4 en 5, en onderaan, waar de witte schijven staan opgesteld, links 46; daarnaast 47, 48, 49 en 50. „Boven” wil dus zeggen, waar de zwarte, en „onder” waar de witte schijven bij den aanvang van het spel zijn neergezet.

Diagram N°. 2.

	1		2		3		4		5
6		7		8		9		10	
	11		12		13		14		15
16		17		18		19		20	
	21		22		23		24		25
26		27		28		29		30	
	31		32		33		34		35
36		37		38		39		40	
	41		42		43		44		45
46		47		48		49		50	

Hoewel het bord en de schijven niet altijd wit en zwart zijn, wordt steeds van „wit en zwart” gesproken, waarmede zoowel de ruiten en schijven als den speler, die zich er van bedient, bedoeld worden.

Wit neemt de leiding en opent het spel met een zijner voorste schijven. Ook bij het oplossen van vraagstukken, het damspel betreffende, wordt de leiding aan wit gegeven, tenzij er uitdrukkelijk bij vermeld wordt, dat zwart moet beginnen te spelen.

Krijgt de speler voorgift van een of meer schijven, dan moet hij met wit spelen. Bestaat de voorgift in het aanbieden van een zet, dan kan

deze zoowel door wit als zwart aangeboden worden. „Een zet voor-geven” wil zeggen: dat bij den aanvang van het spel, de speler toelaat, dat een der voorste schijven van zijn tegenpartij één ruit vooruit gebracht wordt. Ontvangt wit dit voorrecht, dan speelt deze hierna nog zijn aanvangszet. Is zwart de bevoorrechte, dan opent wit hierna het spel. Verder wordt om beurten gespeeld, terwijl bij het spelen van twee of meer partijen, waarbij geen voorgift van schijven plaats heeft, ook om beurten met de witte en zwarte schijven gespeeld wordt.

De volledige nummering van het bord is op diagram no. 2, duidelijk aangegeven.

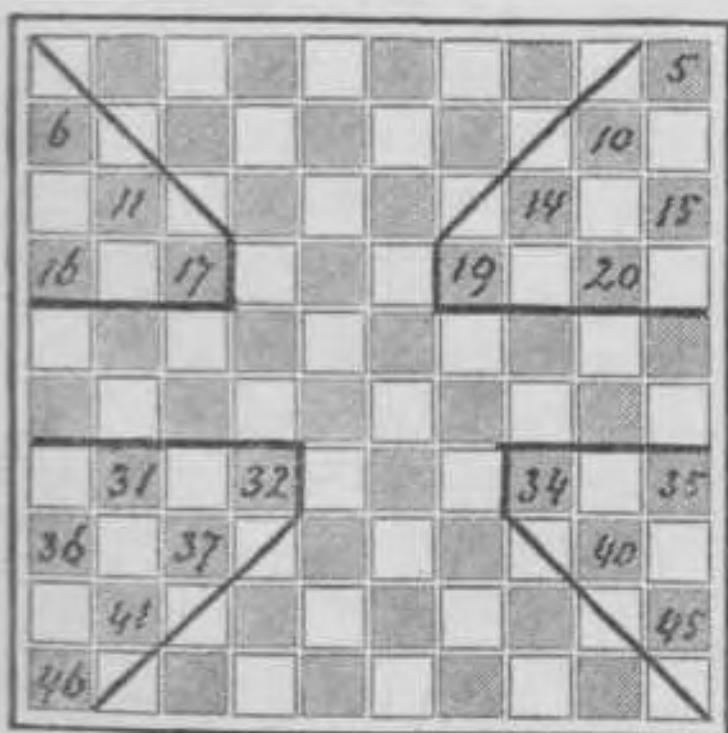
Tijdens het spelen ontvangt een stuk het nummer, waarop het staat, en behoudt dit zoolang, als de ruit er mede bezet blijft. Wordt het stuk verplaatst, dan verandert het ook terstond van nummer en krijgt weder datgene, waarop het is neergezet.

Wanneer men spreekt, b.v.: van schijf 33, dan wordt die schijf bedoeld, welke op de ruit 33 staat; wordt zij verplaatst, dan vervalt te gelijk de beteekenis van dat gezegde.

DE VERDEELING VAN HET BORD.

Te voren is reeds gezegd, dat het bord in vijf onderdeelen verdeeld wordt. Welnu, deze verdeling is op diagr. No. 3 en 4 aangegeven.

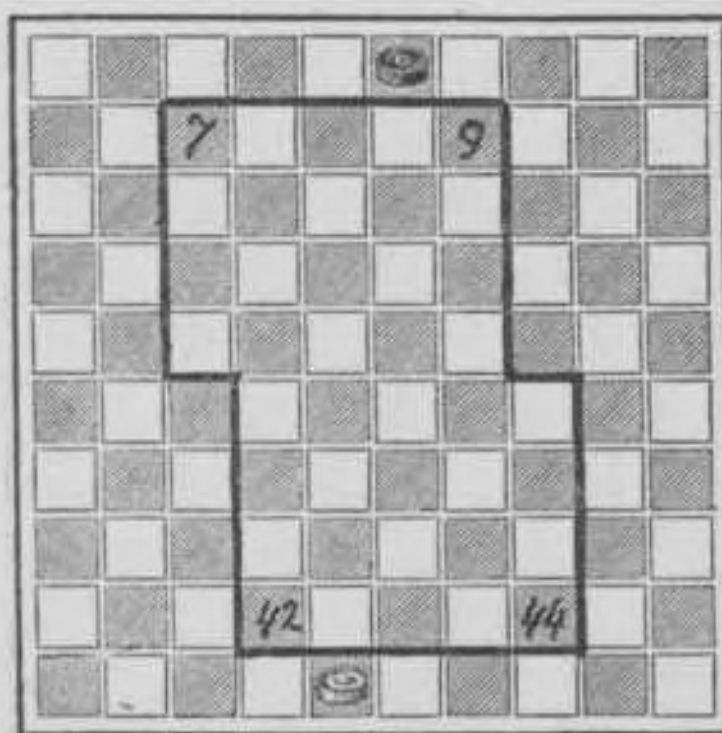
Diagram N°. 3.
De vleugels.

De korte vleugels zijn bij zwart van 17 naar 6 en bij wit van 34 naar 45. Zij worden ook genoemd, „zwakke vleugels”, omdat zij elk

vier ruiten insluiten, in tegenstelling met de „lange of sterke vleugels”, welke zoo genoemd worden, omdat zij elk zes ruiten insluiten.

Diagram N°. 4.
Het Centrum en de Kroonschijven.

Deze vleugels zijn bij zwart van 19 naar 5 en bij wit van 32 naar 46.

Hiertusschen bevindt zich het centrum. Dit centrum kan zoowel

door zwart als wit en zelfs door beiden tegelijk worden ingenomen.

Wanneer eenige stukken van dezelfde kleur, hetzij iets hooger of lager dan de middellijn van het bord zijn opgesteld, wordt zoo'n stand „Centrum-spel” genoemd.

De juiste plaats van het centrum kan niet te voren vastgesteld wor-

den, daar zoowel een klein- als groot aantal stukken dit kan bezetten.

Verder behoeven wij hierop niet in te gaan, daar zoowel het verdeelen van het speelvlak, als de rangschikking van de stukken spoedig begrepen wordt.

DE SCHIJVEN IN VERBAND MET HET SPEL.

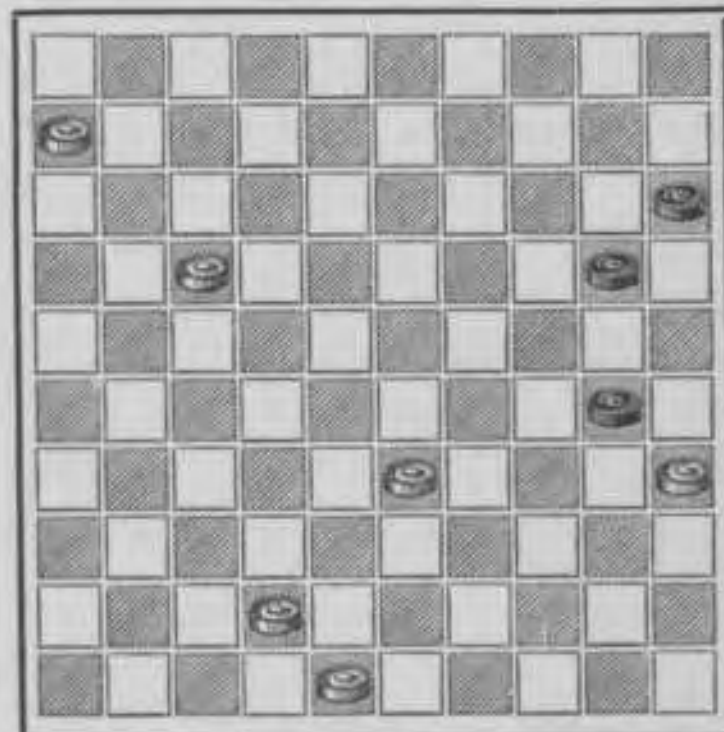
Men schuift in voorwaartsche schuine richting telkens één ruit vooruit, omdat, zooals reeds gezegd is, de witte ruiten niet gebruikt worden.

Wanneer twee schijven van verschillende kleur, tegenover elkan- der staan, en niet gedekt worden door andere schijven, *moet* degene, die aan de beurt van spelen is, de vijandelijke schijf slaan, en zijn slagschijf op het daarachter gele- gen open veld herplaatsen, terwijl daarna het geslagen stuk wordt weggenomen. Dit slaan mag in elke richting — dus zoowel achter- als voorwaarts geschieden. Komt men na den slag weder tegenover een ongedekt vijandelijk stuk, dan wordt ook dit met denzelfden slag- zet geslagen, en dit herhaalt zich zoo dikwijls, als de gelegenheid zulks aanbiedt.

Slaat men tegen een vijandelijk stuk, waarachter geen open ruit meer is, dan moet de slagschijf voor dit stuk blijven staan, terwijl de tegenspeler hierna op zijn beurt

slaat. Gebeurt het, dat deze, die schijf slaande, nog meer ongedekte vijandelijke stukken op zijn slaglijn ontmoet, dan worden ook deze tegelijkertijd geslagen en daarna weggenomen. Men mag bij het slaan met de schijf slechts over één ruit tegelijk springen. Diagr. no. 5, toont een dergelijke slagwending duidelijk aan.

Diagram N°. 5.

Wit slaat van 35 op 24 en daarna zwart van 20 op 47.

Wij hebben reeds gezegd, dat na den slag de geslagen stukken worden weggenomen, en niet tijdens het slaan. Het gebeurt soms, dat, indien men gelijktijdig de stukken wegneemt, er weder onbegrensde bloot komen, en deze ook geslagen kunnen worden, terwijl hiervan het gevolg is, dat men meer stukken slaat, dan bij den aanvang van den slagzet mogelijk was. Daarom drukken wij er nog eens in 't bijzonder op, dat eerst de slag in zijn geheel

moet geschieden, en daarna de stukken worden weggenomen.

Indien men op twee of meer manieren kan slaan, mag naar verkiezing gehandeld worden. Echter slechts op deze voorwaarde, dat het aantal slaanbare stukken gelijk is, onverschillig op welke wijze de slag geschiedt. Is er verschil in de hoeveelheid, dan houdt het recht van kiezen onmiddellijk op en moeten de meeste stukken geslagen worden.

HET NOTEEREN.

Het noteeren geschiedt als volgt: Wanneer een schijf verplaatst wordt, b.v.: van 33 op 28 of, van 18 op 23, dan schrijft men: „33—28” of „18—23”. Slaat men, b.v.: van 35 op 24, dan schrijft men: „35:24”. Slaat men gelijktijdig meer stukken, dan wordt het veld, waarvan de slagschijf genomen — en dat, waarop zij na den slag herplaatst wordt, opgeschreven, b.v.: op diagr. no. 5, slaat zwart van 20 op 47, men schrijft dus: „20:47”, zonder meer.

Om te weten, waarmede geschoven of geslagen is, plaatst men voor den zet een W (wit) of Z (zwart). Men noteert dus het bovenstaande; W 33—28, Z 18—23, waarmede een schuifzet en W 35:24, Z 20:47, waarmede een slagzet is kenbaar gemaakt.

Om te weten welke zetten goed, best, minder goed of slecht zijn, plaatst men achter den zet een

! = goed —, !! = best —, ? = mindergoed —, ?? = slecht —.

Indien de gespeelde zet de beste is, hoewel er nog andere zetten konden geschieden, welke echter niet of minder goed waren, plaatst men achter zoo'n zet: „of?”, hetgeen te kennen wil geven, dat den speler niet veel beter te doen bleef.

Is een zet min of meer verplichtend, dan wordt dit bij het noteeren kenbaar gemaakt, door achter den zet „gedw.” te plaatsen.

De zetten worden in volgorde van het spel genummerd, bij den 1sten zet van wit beginnende. De zetten van zwart worden niet genummerd, omdat zij zich in volgorde aansluiten bij die van wit.

* * *

Het is noodig goed te leeren noteeren, om instaat te zijn den verderen inhoud van dit boek te

kunnen volgen. De beste manier om het spoedig te leeren, is het bord, waarop men speelt, te nummeren, zooals diagr. no. 2 dit aangeeft.

Het noteeren is een der beste middelen om goed te leeren dammen. Men krijgt hierdoor een goed overzicht van het spel en wordt min of meer gedwongen tot kalm nadenken, omdat men verplicht is het gespeelde telkens op te schrijven. Ook is het noteeren nuttig, daar het de eenige manier is, om het gespeelde te kunnen bewaren.

Het is meermalen bewezen, dat zelfs meesters op damgebied, onder het spelen fouten maken en niet in staat zijn een partij in zijn geheel correct af te spelen. Men begrijpt dus wel, dat minder kundigen en vooral pas beginnenden, zich dikwijls hieraan schuldig maken. Om nu het maken van fouten zoo veel mogelijk te voorkomen, is het gewenscht het gespeelde dikwijls door te werken; en dit kan niet geschieden, tenzij te voren de partij genoteerd is.

Ten slotte nog dit. Men heeft meermalen beproefd blind te leeren dammen, zooals ook bij het schaken geschiedt. Het is echter tot heden niemand gelukt, slechts één partij blind te dammen, hoewel er spelers zijn, die blind tien en meer partijen tegelijk schaken. Dit komt,

doordat bij het dammen de loop van het spel te weinig afwisselt en vrijwel alles langs een — wij zouden bijna durven zeggen — automatische baan zich beweegt. Ook is het niet mogelijk de telkens zich verwisselende stellingen te blijven indenken, omdat er geen verschil is in den vorm der stukken, en het werken daarmede vrijwel gelijk blijft. Of er ooit iemand zal opstaan, die tot blind dammen in staat is, meenen wij niet grond te mogen betwijfelen. Mocht er evenwel ooit zoo'n genie te voorschijn komen, dan zal deze zich hoogstwaarschijnlijk toch maar tot het spelen van één partij tegelijk moeten bepalen, daar een grootere inspanning der hersenen niet denkbaar is. Met uitzondering van die nog niet verzezen grootheid dus, zou verder elke partij, welke niet was genoteerd, voor de studie verloren zijn, en bleef er slechts één middel over om het spel grondig te leeren spelen, te weten: Voortdurend blijven doorspelen om langs dien weg eenmaal de kracht en de routine te bekomen. Stel daar nu eens tegenover het vele goede, dat van gespeelde en goed geanalyseerde partijen kan overgenomen worden, dan begrijpt men wel, dat het noteeren de oefening beduidend moet bevorderen. Had men dit vroeger in Holland begrepen, de kennis van

het damspel zou reeds een veel hooger standpunt hebben ingenomen.

Volgens de overlevering is er een dammer in Holland geweest, die zoo sterk speelde, dat hij in een tijdvak van vijftig jaren, niet één partij verloor. Toch is niets van hem overgebleven, dan zijn reputatie als dammer, en hiervan zullen wij helaas bedroefd weinig profiteeren. Moeten wij het dan niet betreuren, dat dergelijke genieën totaal geen leerstof hebben nagelaten?

Gelukkig heeft zich den laatsten tijd een beter inzicht geopenbaard, en wordt het meer dan vroeger begrepen, dat de eenige manier om het spel naar boven te voeren is, het noteeren van partijen. Sedert het nuttige hiervan meer en meer wordt ingezien, gaat de studie ook met reuzenschreden vooruit, terwijl de spelers van ouden stempel nu

reeds met verbazing uitroepen: „Zoo hebben wij voorheen nimmer gedamd!”

Daar wij maar al te goed weten, dat bijna alle dammers van meer gevorderden leeftijd, een broertje dood hebben aan het noteeren, willen wij hen niet lastig vallen. Wel gaan wij den jongeren amateurs voortdurend en met kracht voorhouden, het gespeelde zooveel mogelijk op te schrijven. Laat pen noch papier bij het spel ontbreken, en noteert alles wat gespeeld wordt. Niets is nuttiger en beter geschikt om spoedig goed te leeren dammen. Wij geven allen, die onzen raad opvolgen, de verzekering, dat er, op deze manier spelende, in twee jaren meer geleerd wordt dan zonder noteeren in vijf jaren kan geleerd worden, terwijl het beoefenen van het spel zelfs nog gemakkelijker wordt gemaakt.

DE DAM EN ZIJN BETEKENIS.

De bovenlijn van het bord, bestaande uit vijf horizontaal gelegen speelvakken, wordt de „damlijn van wit” genoemd, omdat elke witte schijf, die door een schuif- of slagzet haar bereikt, tot „dam” gekroond wordt. Dit kronen bestaat hierin, dat op die schijf een tweede van dezelfde kleur gezet wordt ter onderscheiding.

De onderlijn is de damlijn van zwart en bij het bereiken hiervan met een of meer zwarte schijven, geschiedt hetzelfde, als op de bovenlijn met de witte schijven.

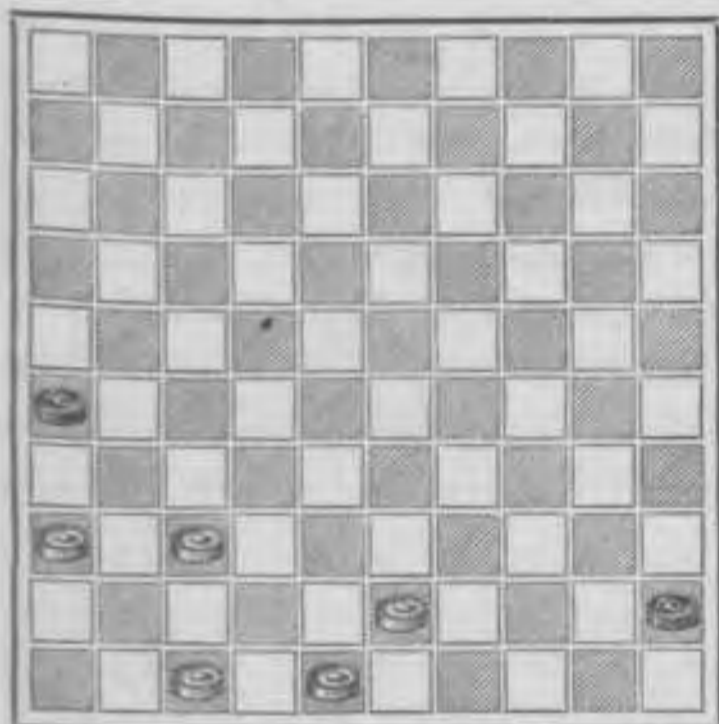
De dam heeft na het kronen andere rechten en plichten als de schijf. Hij mag zoowel achter- als voorwaarts schuiven, en over zoo-veel open ruiten te gelijk, als in rechte linie mogelijk is. Staat b.v. een dam op de ruit 23, en zijn de lijnen 1—45 en 5—46 verder onbezet, dan mag hij zich vrij op een der hoekvelden of op een daar

tusschen gelegen ruit verplaatsen. Daar hij echter maar één zet tegelijk kan doen, moet hij zich bij één in te nemen veld bepalen.

Bij het slaan heeft de dam nog een grooter voorrecht, zooals uit het volgende zal blijken. De dam, als slagstuk mag na elken slag, weder een nieuwe slaglijn innemen, als daarop nog losstaande vijandelijke stukken staan. Is echter maar één open ruit achter het geslagen stuk aanwezig, dan moet na den slag de dam daarop neergezet worden.

Het kan ook gebeuren, dat de dam, ondanks zijn verkregen recht, machteloos staat tegenover enkele stukken van zijn tegenpartij. Dit komt voor, zoodra die schijven een stand innemen, welke niet te verbreken is, of waardoor de dam belet wordt zich verder te ontwikkelen. Wij zullen dit met een paar voorbeelden nader toelichten.

Zet derhalve den stand van diagr. no. 6 even op het bord, en volgt dan ons aangegeven spel.

Diagram N°. 6.

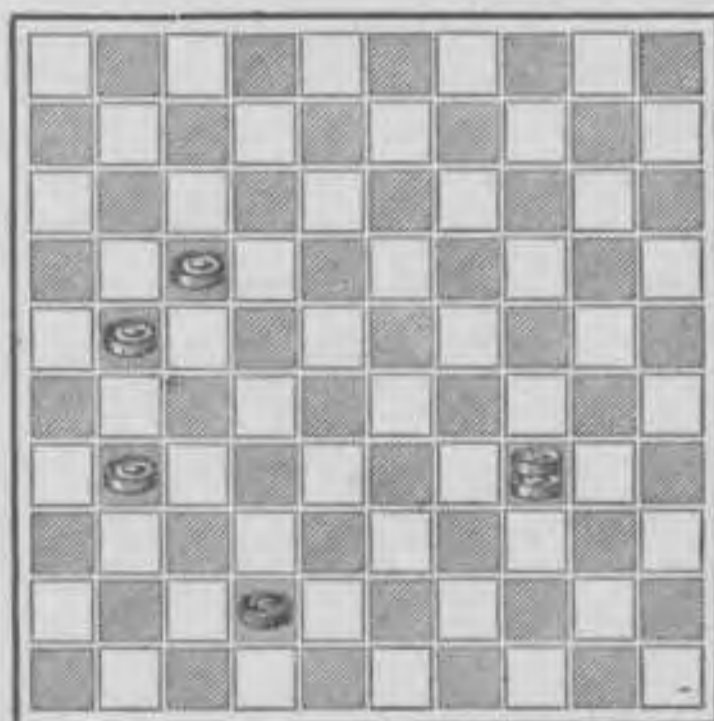
Wij nemen aan, dat zwart moet spelen en niet beter kan doen dan met 45—50 dam halen; want, zou hij eerst zijn schijf opofferen, dan verloor hij het spel, wegens de overmacht van zijn tegenspeler.

Na 45—50 van zwart, komt de beurt aan wit, en deze speelt nu 43—39, zwart dwingende twee stukken te slaan en zijn dam op 41 of 46 te herplaatsen. Zet zwart zijn dam na den slag op 41, dan laat wit onmiddellijk volgen 36—31, waardoor zwart gedwongen wordt met zijn schijf 26:37 te slaan, terwijl wit hierna niet alleen dien geweldenaar wegneemt met 47:36,

maar tevens de zwarte schijf 37 gevangen houdt.

Wil zwart evenwel zijn dam behouden, dan is hij ook verplicht dezen op 46 te herplaatsen, en dus 50:46, in plaats van 50:41 te slaan. Hierna speelt wit echter 36—31, zwart dwingende 26:37 te slaan, waarop volgt: w. 47—41, en de zwarte dam is totaal machteloos gemaakt, en nog wel met behulp van zijn eigen schijf 37. Zou deze nu trachten haar vriend te verlossen, met opoffering van haar eigen leven, dan was hiervan het gevolg, dat met z. 37—42, w. 48:37, de dam nog beter geïsoleerd werd.

Een tweede voorbeeld met het volgende:

Diagram N°. 7.

Ook hier is weder de beurt van spelen aan zwart, en deze meer-

malen gehoord hebbende, dat met een tegen drie stukken het spel remise moet worden, kiest zijns inziens de wijste partij, en haalt dam op 48, waardoor hij bij machte is om aanstonds een witte schijf of dam te slaan, en de hierboven bedoelde remise-stelling in te nemen. Wat geschiedt echter? Na z. 42—48, brengt wit zijn dam gemoedelijk op 25, zwart verplichtende de schijf 31 te slaan en den dam op de ruit 26 te herplaatsen, waarna volgt: w. 25—48, en de geweldenaar staat weder geheel

machteloos, ondanks zijn groot recht.

Wij willen hier nog even opmerken, dat een dam, als slaanbaar stuk, niet meer waarde heeft dan een schijf. Moet men dus slaan en kan men zoowel een dam als schijf slaan, dan mag datgene geschieden, waardoor het meeste voordeel of het minste nadeel wordt verkregen. Ook mag naar keuze met den dam of de schijf geslagen worden. Wij wijzen er echter nogmaals op, dat steeds de meeste stukken geslagen moeten worden.

PLICHT TEGENOVER RECHT.

Nu gaan wij aan de hand van een practisch voorbeeld, de macht van den dam nader onderzoeken, teneinde diens plicht ook beter te leeren begrijpen.

Wordt de stand van diagr. no. 5 nog even op het bord geplaatst, dan ziet men, dat de zwarte schijf na den slagzet 20:47, een dam is geworden.

Aanschouwen wij deze stelling nog iets aandachtiger, dan merken wij ook op, dat er nog enkele stukken op het bord zijn blijven staan, terwijl de beurt van spelen thans aan wit is gekomen.

Wit kan nu niet beter doen, dan onmiddellijk profiteeren van den plicht, welken de dam, tegelijk met zijn recht, heeft ontvangen.

Dat de tegenspeler dikwijls profijt kan trekken van zoo'n verplichting, is genoegzaam bewezen, en zal uit het volgende ook duidelijk blijken.

Wit laat den zet 48-42 volgen, waardoor zwart gedwongen wordt,

twee stukken te slaan. Immers, hij is niet alleen gerechtigd maar ook verplicht elke lijn in te nemen, waarop zich na den slag, weder een losstaand vijandelijk stuk bevindt. Wanneer zwart nu de schijf 42 slaat, kan hij nog een slaglijn innemen vanaf het veld 33; hij is dus verplicht ook de schijf 17 te slaan en zich op de ruit 11 te herplaatsen, omdat hierna geen slaglijn meer kan ingenomen worden, want de schijf 6 is in den rug gedekt en de lijn 2-16 onbezet. Neemt zwart hierna de twee geslagen schijven weg, dan maakt hij de ruit 17 zelf open, en biedt hierdoor wit de gelegenheid aan, om met zijn slagzet 6:17 den dam te slaan.

Hierna is het aantal overgebleven stukken gelijk en hangt de beslissing enkel van het tijdig bereiken der damlijn af, terwijl hij, die deze het snelste bemachtigd, ontegenzeggelijk een klein voordeel zal behalen.

Ofschoon de stand van wit veel

gunstiger lijkt, bestaat het voordeel slechts in één tempo, zooals aanstonds zal blijken.

Wij weten, dat de beurt van spelen nu aan zwart is en zien ook, dat deze moet trachten zoo spoedig mogelijk de linie te passeeren, met 15—20 enz. De linie is in dit geval de lijn 1—45, omdat de ruit 1 het naastbijgelegen damveld is voor wit. Na 15—20 van zwart volgt:

17	12	20	24
12	7	24	29
7	1		

Wit heeft nu de damlijn bereikt en tegelijkertijd de zwarte schijf in zijn slaglijn opgenomen. Zwart is dus verplicht om 29—33 te spelen, teneinde bijtijds de linie te passeeren.

Hierna kan wit twee wegen inslaan, hetzij naar 6 of naar 45. Hij kiest den eersten en plaatst zijn dam op 6, daarmede de zwarte schijf nogmaals in zijn slaglijn opnemende. Zwart kan echter ook deze lijn weder passeeren en zijn schijf op 38 brengen, terwijl wit hierna geen slaglijn meer kan innemen en dus gedwongen is, een vrijen zet te doen. Zijn beste zet is nu 6—39; zwart heeft echter juist gelegenheid om uit het gedrang te komen met 38—42, en is

aanstonds in staat om op 47 dam te halen en de partij als remise te verklaren.

Indien dit eindspel het slot ware geweest van een wedstrijd-partij, ontving elke speler 1 winstpunt. Was daarentegen het spel in 't voordeel van wit beslist, dan ontving deze 2 punten en de andere niets. Een verschil dus van 100 %.

Kon wit nu de winst geforceerd hebben? Wel zeker! Wanneer hij geen tempo had laten verloren gaan, maar onmiddellijk het veld 34, in plaats van het veld 6 had ingenomen, bleef zwart toch verplicht met 33—38 te vervolgen, waarna het spel beslist zou zijn met w. 34—48, daar aan zwart elken pas verder was afgesneden.

Hieruit heeft men tevens kunnen leeren, dat het niet voldoende is een dam te bezitten, maar dat daarmede ook goed moet gewerkt worden, teneinde er voordeel van te trekken, terwijl dit voordeel bij een klein verzuim gemakkelijk verloren gaat. Wordt de winst door eigen schuld verloren, dan is dit niet alleen nadeelig, maar ook hoogst onaangenaam. Het damspel is een spel van eer, en de speler moet er altijd prijs op stellen, den tegenspeler te hebben verslagen.

WANNEER ZAL HET BEREIKEN VAN DE DAMLIJN GEEN VOORDEEL AANBIEDEN?

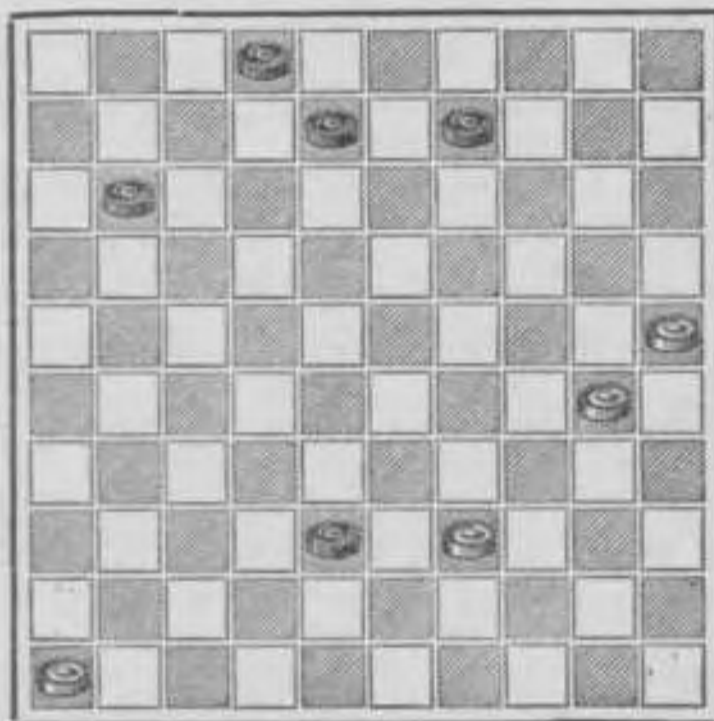
Er is eene manier, waarop de damlijn bereikt wordt, maar dit geen voordeel aanbiedt; deze is de volgende.

Wanneer eene schijf, slaande, de damlijn bereikt, maar deze weder terstond moet verlaten wegens het verplichte voortzetten van den slagzet, wordt zij geen dam maar blijft een schijf. In zoo'n geval wordt de damlijn wel bereikt, maar dit zal geen voordeel en veeltijds nadeel aanbieden.

Ook dit zullen wij met een practisch voorbeeld nader toelichten. Zet derhalve den stand van nevenstaand diagram even op het bord.

Wij zien hier, dat de stand van zwart iets gunstiger is dan die van wit, daar de eerste een schijf meer bezit. Wit kan echter het evenwicht onmiddellijk herstellen, met de afruiling van drie voor twee schijven. Hij meent hierin dus

Diagram N°. 8.

voordeel te zien en gaat er toe over met:

39	33	38 : 29
30	24	29 : 20
25	12	

Men ziet nu, dat wit met dien slagzet de damlijn wel heeft bereikt, maar deze weder terstond verlaat met den slag 3 : 12. Was

de schijf op 3 blijven staan, zwart had zijn spel wel kunnen inpakken, omdat de verkregen dam een enorme kracht op het tegenspel zou ontwikkelen.

Tevens hebben wij gezien, dat het grooter aantal stukken slaan niet altijd voordelig is, en dat het slaan van een kleiner aantal soms beter kan zijn. Immers, juist het slaan van die derde schijf geeft aan zwart de gelegenheid, om met zijn schijf 3, de witte schijf 12 te beheerschen, terwijl hierna voorzichtig voortspelende, de andere witte schijf ook opgevangen kan worden met b.v.:

"	"	11	16
46	41	16	21
41	36 of 37	21	27!

Hierop klopt nu art. 12, van het damreglement, dat zegt: „wie aan de beurt zijnde, vastgezet is, heeft de partij verloren.”

Ook is uit deze ontleding gebleken, dat men bij het ontwikkelen van slagzetten, steeds voorzichtig moet handelen, en dat alles nauwkeurig onderzocht moet worden, vóór tot combineeren wordt overgegaan. Had wit zulks gedaan, hij zou allicht bemerkt hebben, dat zwart in dit geval den laatsten

zet behield, en zich niet hebben laten vangen.

Bij het dammen moet steeds gelet worden op datgene, wat na den slagzet zich openbaart, terwijl de gevaren nimmer onderschat mogen worden. Hoe beter alles wordt onderzocht en doorgewerkt, hoe nauwkeuriger het spel gespeeld wordt.

Wij achten het onnoodig om hieraan nog een tweede voorbeeld toe te voegen. Met het bovenstaande is o. i. voldoende aange-toond, wat met het passeeren van de damlijn bedoeld wordt.

Wel willen wij nog even opmerken, dat „Van Embden” in zijne verhandeling in 't bijzonder op dit punt heeft gewezen, en gaarne had gewild, dat het passeeren van de damlijn niet was toegestaan. Zijn idee was, dat een schijf, de damlijn bereikende, daarop moest blijven rusten en als dam gekroond worden.

Aangezien dit idee de goedkeuring niet kon wegdragen, omdat hierdoor het spel min of meer uit zijn verband wordt gebracht, terwijl daartegenover de „damrust” geen belangrijk voordeel aanbiedt, ging het weder te loor en o. i. terecht.

HET KRONEN.

Er bestaan in het damspel twee manieren van kronen. De eerste manier is reeds kenbaar gemaakt op de voorgaande bladzijden, en de tweede zullen wij trachten hieronder duidelijk te omschrijven.

Men kan de schijven kronen, zonder dat zij de damlijn bereikt hebben of van standplaats veranderen, en wel op de volgende wijze:

Wanneer, bij het slot van de partij, de eene speler één dam heeft zonder meer, en de andere een dam en twee schijven of twee dammen en één schijf, *mag* hij, die slechts één dam heeft, die schijf of schijven kronen, dat is: tot dammen maken.

Art. 10 van het damreglement geeft het recht van kronen duidelijk aan en laat dit hierom toe, wijl het anders nog lang kan duren, voordat de damlijn bereikt is; terwijl volgens den aard van het spel, het toch niet mogelijk is, met drie dammen een dam te vangen, tenzij door list. Het spel zou dus onnoo-

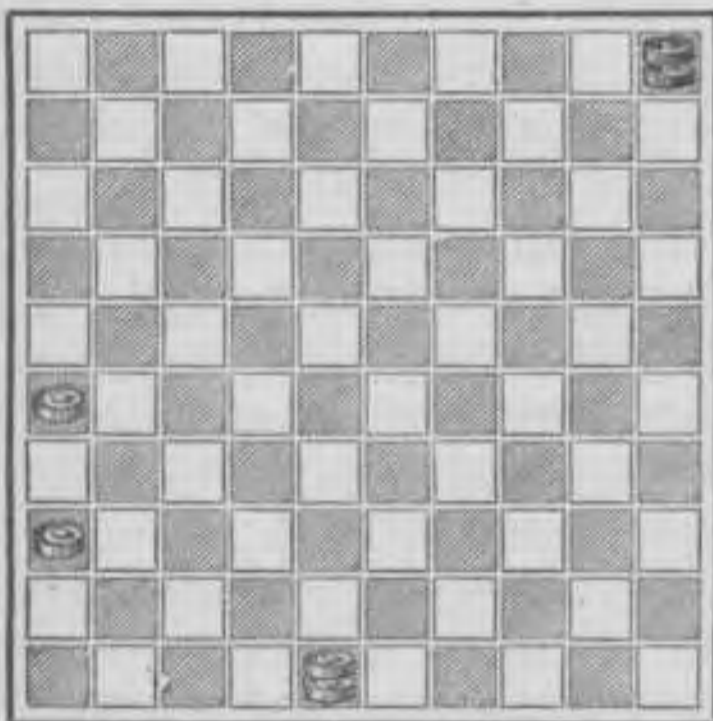
dig en doelloos verlengd worden, indien hierin niet was voorzien.

Nu zullen wij, aan de hand van enkele practische voorbeelden, een goed idee trachten te geven van het noodzakelijke dezer bepaling, en duidelijk kenbaar maken, in welke gevallen het spoedig kronen wel of niet gewenscht is. Hieruit zal men tevens opmerken, dat het te vroeg kronen veeltijds nadeelig is.

Het kronen geschiedt, om, zooals reeds gezegd is, het spel sneller te doen beëindigen, aangezien een tegen drie dammen toch remise moet zijn, tenzij door list die eene dam gevangen wordt. Nu leent het damspel zich bijzonder tot het spelen van listige zetten, en het aantal valstrikken, — zoo worden die zetten genoemd —, welke in het damspel kunnen aangelegd worden, is legio. Ook het aantal „valletjes”, waarin drie dammen één dam kunnen verschalken, is onbeperkt. Zouden wij er honderd en meer samenstellen, een ander kon even beslist

er weder een gelijk aantal naast zetten, omdat het wijzigen van de stelling altijd mogelijk blijft. Echter, deze arbeid is vrijwel onnoodig, omdat met enkele goed gekozen voorbeelden, reeds een goeden blik op die „valletjes” wordt gegeven.

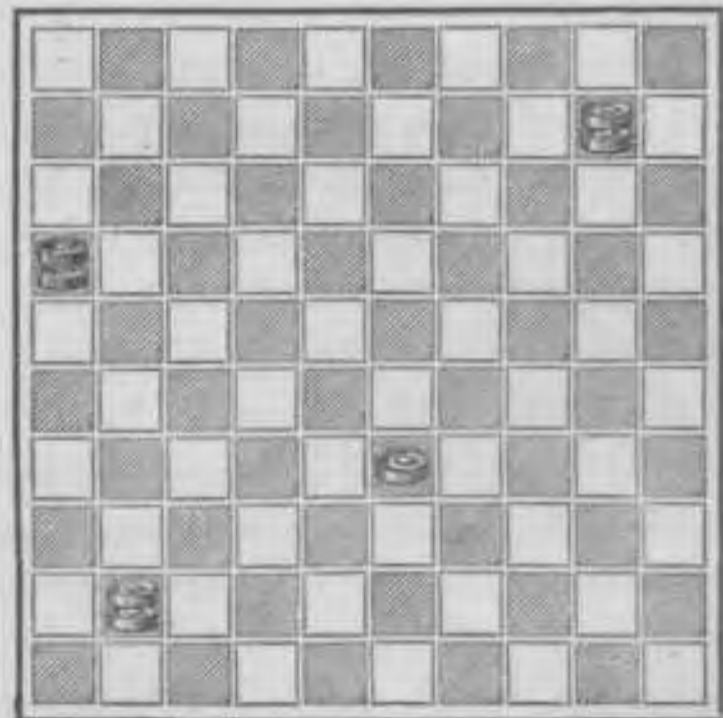
Is het kronen geschied, dan moet met nog enkele zetten het spel beslist worden. Het reglement geeft dit aantal duidelijk aan en wijst er op, in welke gevallen met drie- en in welke met tien à twaalf zetten het spel beslist moet worden.

Diagram N°. 9.

Veronderstel, dat er een stand was ontwikkeld, ongeveer gelijk aan dien van diagram no, 9, er zouden dan nog vele zetten moeten geschieden, voordat beide schijven de damlijn hadden bereikt, terwijl

zwart slechts 5-46 v.v. behoefde te spelen, om van de remise verzekerd te zijn. Het is dus billijk, dat hier aan zwart het recht wordt toegekend, om die schijven te kronen, waarna wit met drie zetten, het spel moet beslissen of remise verklaren. In zoo'n geval gaat zwart dus onmiddellijk tot kronen over.

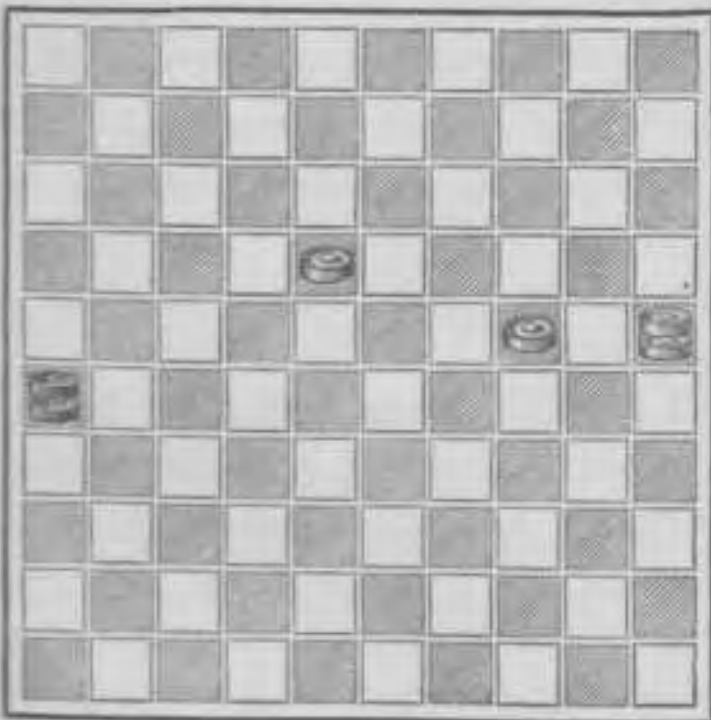
Nu een ander voorbeeld:

Diagram N°. 10.

Gesteld, het spel heeft ongeveer een stand als op diagram no. 10. Er behoeven nu niet zooveel zetten te volgen, voordat de damlijn bereikt is, maar nog te veel, om dit af te wachten. Indien zwart hier tot kronen overgaat, moet hij toestaan, dat wit nog tien à twaalf zetten doet, omdat deze thans de diagonaal beheerscht. Zwart behoeft

dit echter niet te verontrusten; hij kan gerust tot kronen overgaan, indien er maar voor gezorgd wordt de slaglijnen te ontwijken. Zoodra wit naar boven komt, gaat zwart naar beneden en omgekeerd.

Nu gaan wij het gevaarlijke van het spoedig kronen, aan de hand van enkele praktische voorbeelden nader kenbaar maken.

Diagram N°. 11

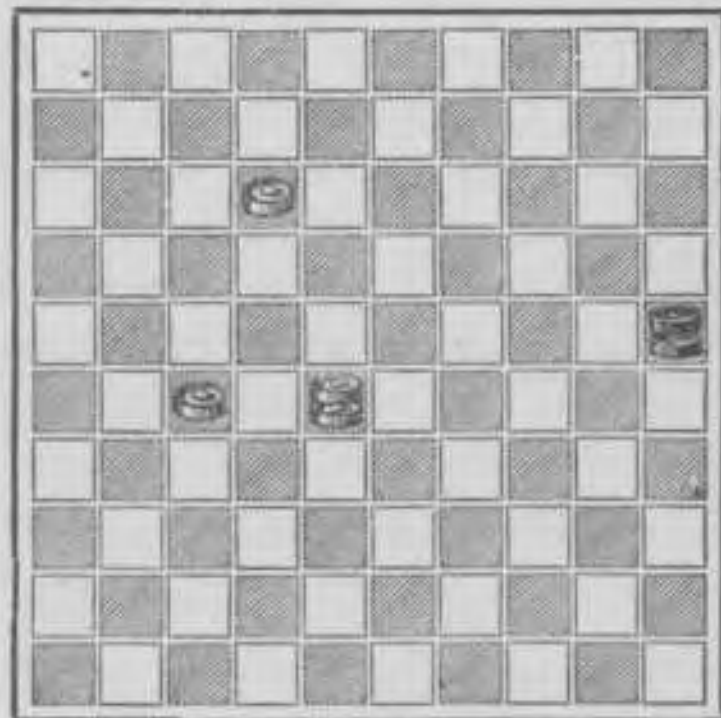
In deze stelling heeft wit weder twee schijven en een dam, terwijl zwart over één dam beschikt.

Oppervlakkig beschouwd dreigt zwart geen direct gevaar, terwijl hij na het kronen onmiddellijk de diagonaal kan innemen; zwart besluit dus tot kronen over te gaan,

en speelt hierna zijn dam op 37, wit dwingende, met nog drie zetten het spel te beëindigen. Wij zullen echter zien, dat zwart die schijven te vroeg heeft gekroond, en zich hierdoor in een valstrik heeft geworpen. Wit laat terstond hierop volgen: 24—42, 18—34 enz., waarmee de winst geforceerd is!

Hier dient nog even opgemerkt, dat zwart in deze stelling altijd verliest, ongelijk welken zet hij na het kronen laat volgen.

Wij geven den amateurs in overweging, deze verschillende winststellingen zelf voor den dag te brengen, daar dit de praktische oefening zeer bevordert.

Diagram N°. 12.

In deze stelling heeft wit weder twee schijven en een dam en zwart één dam.

Ofschoon de beurt van spelen thans aan wit is, gaat zwart toch tot kronen over, denkende dit ongehinderd te kunnen doen.

Nu is het waar, dat, bij oppervlakkige beschouwing, het spel van wit te los staat, om iets listigs uit te halen; de twee schijven staan vrijwel krachteloos en de witte dam neemt volstrekt geen verdacht veld in. Worden die schijven echter tot dammen gekroond, dan verandert de zaak beduidend, zooals spoedig zal blijken.

De schijf 12, thans dam geworden, kan zich langs vier richtingen bewegen; hij behoeft echter het veld 26 maar in te nemen, om den zwarten dam in een valstrik te vangen. Want, gaat deze hierna op 30 of 34, dan volgt: w. 27—43, 28—37 enz., en de zwarte dam is verloren. Gaat hij op 20, dan volgt: w. 27—9, 28—17 enz., en zwart krijgt van hetzelfde laken een pak. Er blijven hem dus nog twee zetten te doen over, te weten: 25—3 en 25—48.

Deze twee varianten — zoo worden die zetten genoemd — zullen wij niet verder uitwerken, maar

wederom ter beoefening over laten, teneinde den amateurs een dieperen blik in de finesses van het damspel te geven.

Wij zouden hieraan nog vele meer of minder gecompliceerde stellingen kunnen toevoegen, daar er bij elke afwijking weder nieuwe geconstrueerd worden. Wij meenen evenwel, dat met het bovenstaande voldoende op de gevaren is gewezen, wanneer te spoedig tot kronen wordt overgegaan. Wel bevelen wij deze oefening bij de amateurs bijzonder aan en geven hun den raad, om zooveel mogelijk gecompliceerde valstrikken samen te stellen. Hoe meer men zich hiermede bezig houdt, hoe minder men gevaar loopt zich bij het praktische spel in een valstrik te verwarren.

Teneinde deze oefening te bevorderen, laten wij nog vier aardige valletjes volgen, waarin drie dammen één dam kunnen vangen. Tracht zelf hiervan de ontleding te vinden en raadpleeg eerst in het uiterste geval de oplossingen, welke achter in dit boek zijn opgenomen.

VIER STELLINGEN VAN EEN TEGEN DRIE DAMMEN.

Diagram N°. 13.

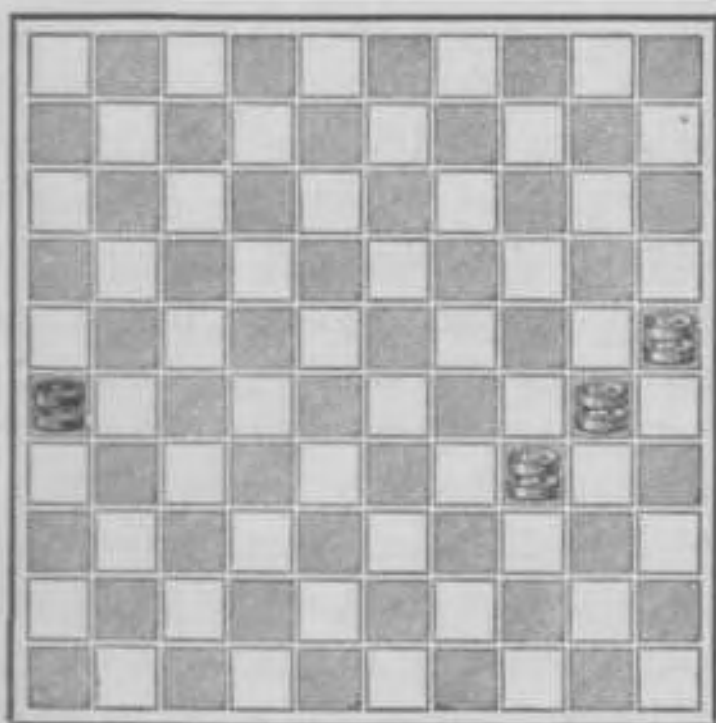

Diagram N°. 14.

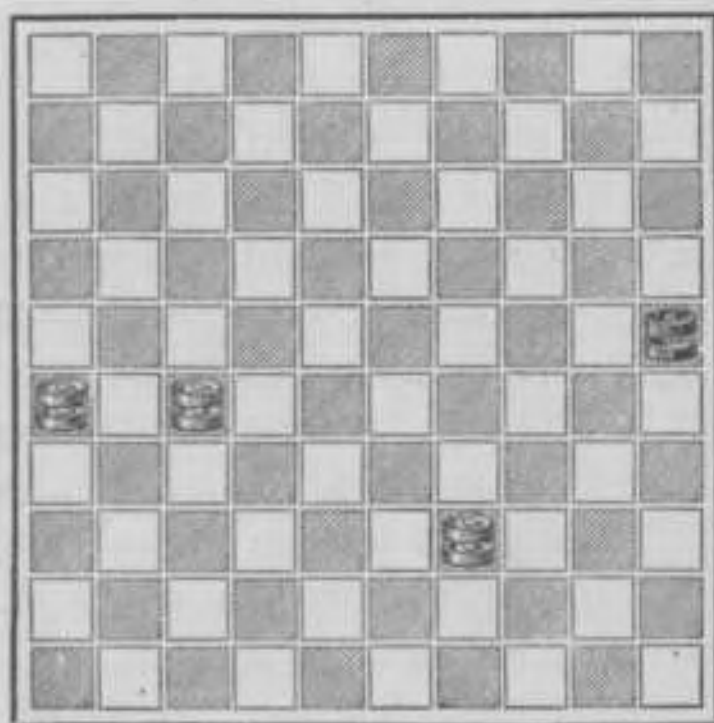

Diagram N°. 15.

Van ?

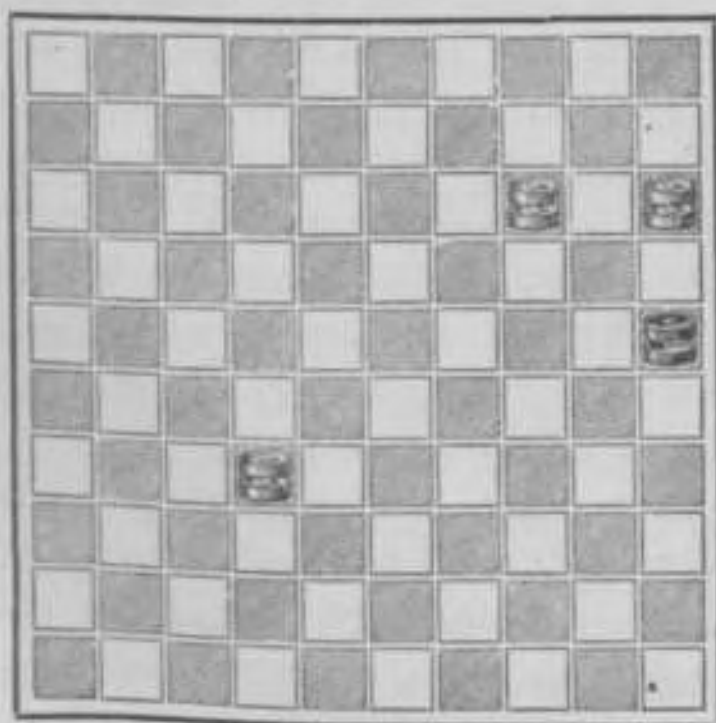
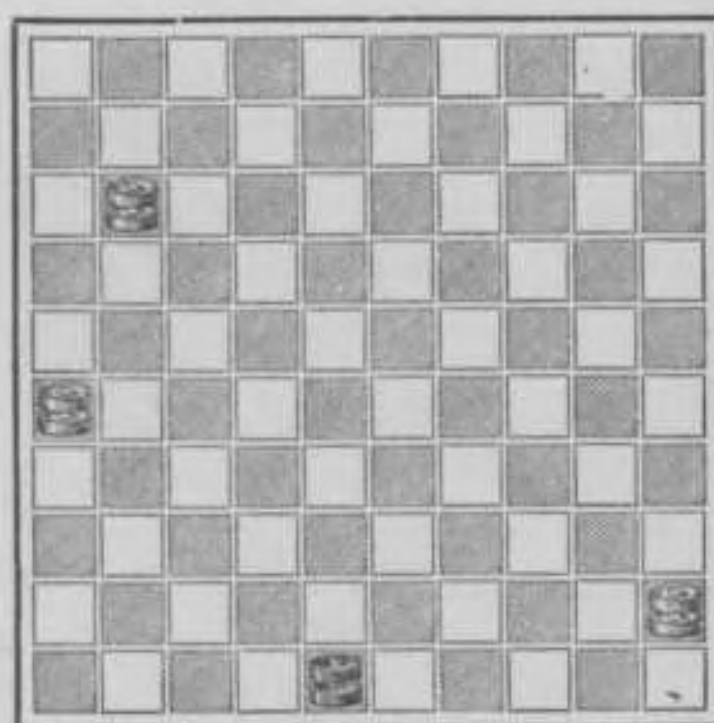

Diagram N°. 16.

Gewijzigd naar een stelling
van F. C. H.

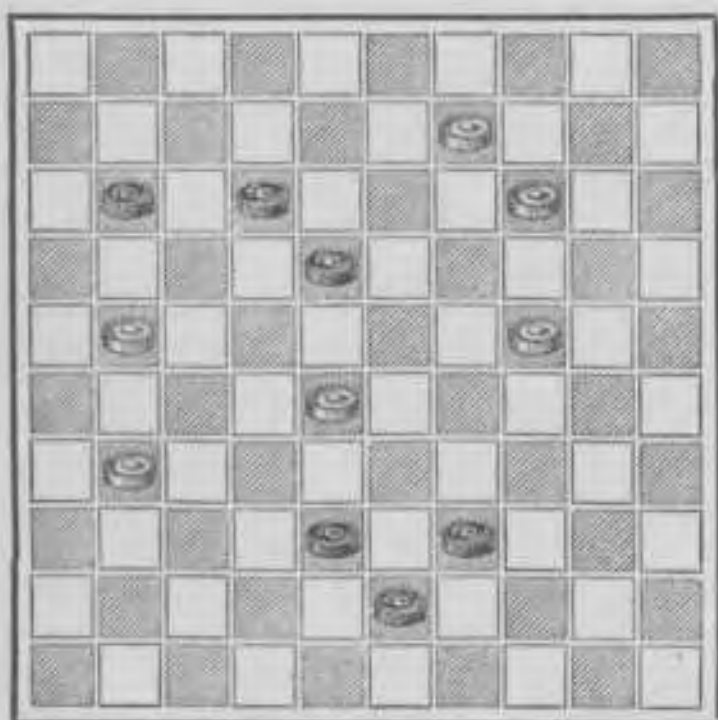

HET RECHT VAN SLAAN.

Wij hebben reeds gezegd, dat bij het slaan de dam meer recht heeft dan de schijf. De schijf mag slechts één open ruit passeeren, terwijl de dam er zoovele tegelijk mag overslaan, als zijn ingenomen lijn dit toelaat. Hierdoor krijgt de dam steeds gelegenheid om nieuwe slaglijnen in te nemen en stukken te slaan, welke met een slagschijf niet kunnen bereikt worden.

Wij zullen ook dit met een practisch voorbeeld nader uiteenzetten.

Diagram N°. 17.

Wij nemen aan dat zwart moet spelen en als 1sten zet 43—48 laat volgen, daar hiermede de witte stukken terstond in gevaar gebracht worden. Immers, indien wit zijn schijf 31 tracht te bewaren, door haar op 26 te brengen, zou zwart zijn twee onderste schijven ook spoedig op de damlijn brengen en weldra in staat zijn een enorme kracht op het tegenspel te ontwikkelen.

Laten wij nu het damhalen op 48 eens aandachtig beschouwen, om te zien wat daaruit voortvloeit.

Na z. 43—48 komt de beurt aan wit. Echter, voor dat deze speelt, onderzoekt hij nauwkeurig den stand van het spel, en hij bemerkt dan, dat zijn schijf 31 juist voordeel kan aanbrengen, indien hij deze laat staan. Ook komt hij tot de ontdekking, dat op de ruit 3 een best veld wordt ingenomen; hij speelt dus den zet 9—3.

Zwart moet hierna slaan en is verplicht, elk losstaand vijandelijk stuk, dat door zijn dam kan bestreken worden, weg te slaan; hij slaat dus 48 : 26, daarna 26 : 17 en

17:33. Hierna bevindt zich nog een slaanbaar stuk op de thans ingenomen slaglijn, hetwelk eveneens moet geslagen worden, terwijl de dam zich daarna zou kunnen herplaatsen op de ruit 15, indien het damreglement hem niet verplichtte, de meeste stukken te slaan. Hij moet dus met denzelfden slagzet ook over de schijf 24 op de ruit 20 en van daar nogmaals over de schijf 14 slaan, en zich daarna herplaatsen op de ruit 9, waarna de geslagen schijven worden weggenomen.

Indien zwart zich nu eens had vergist en b.v. zijn dam op 15 had neergezet en losgelaten, wat zou er dan moeten gebeuren? Wel, de tegenspeler zou hem spoedig wijzen op het damreglement, dat zegt: „de meeste stukken moeten geslagen worden”. Maar, indien deze vergissing nu eens in 't voordeel van wit ware geweest, wat moest dan geschieden? Wit zou hem dan gewoonweg dwingen, zijn dam op 15 te laten staan, want art. 6 van datzelfde damreglement zegt ook: „slaat de speler bij vergissing minder stukken, dan kan de tegenspeler vorderen, dat dit zoo blijve”. Hij kan dus vorderen, maar is er niet toe verplicht, terwijl de speler *verplicht* is de meeste stukken te slaan. De tegenspeler heeft alzoo het recht om in dergelijke gevallen

zijn eigen belang op den voorgrond te stellen. En dit is billijk, want ware hij verplicht het eenmaal losgelaten stuk te moeten laten staan, en kon hij de fout niet doen herstellen, er zouden helaas maar al te veel vergissingen plaats vinden.

Na herplaatsing van den zwarten dam op ruit 9, komt de beurt weder aan wit, en deze is nu in de gelegenheid om op twee manieren een gelijk aantal stukken te slaan. Hij kan zoowel over de lijn 3—25 als over die van 3—26 vier stukken slaan, en is hierom verplicht vooraf goed te onderzoeken, welke slagzet hem het beste resultaat oplevert.

Om op de snelste manier te kunnen winnen, moet de lijn 3—25 ingeslagen worden, daar na den slag 3:13, het tegenspel vrijwel krachteloos is gemaakt, en bijna niets meer kan uitrichten.

Toch is de winst ook te bekomen langs de lijn 3—26, maar dan blijft er nog een min of meer lastig naspel over, waarbij menig pasbeginnende van den goeden weg zou kunnen geraken.

Wij zullen dit naspel niet verder ontleden, maar weder ter beoefening aanbieden. Zij, die met een weinig studie de winststelling langs dien moeilijken weg voor den dag brengen, zullen daarvan ook een zeker genot hebben.

HET WEGNEMEN VAN GESLAGEN STUKKEN.

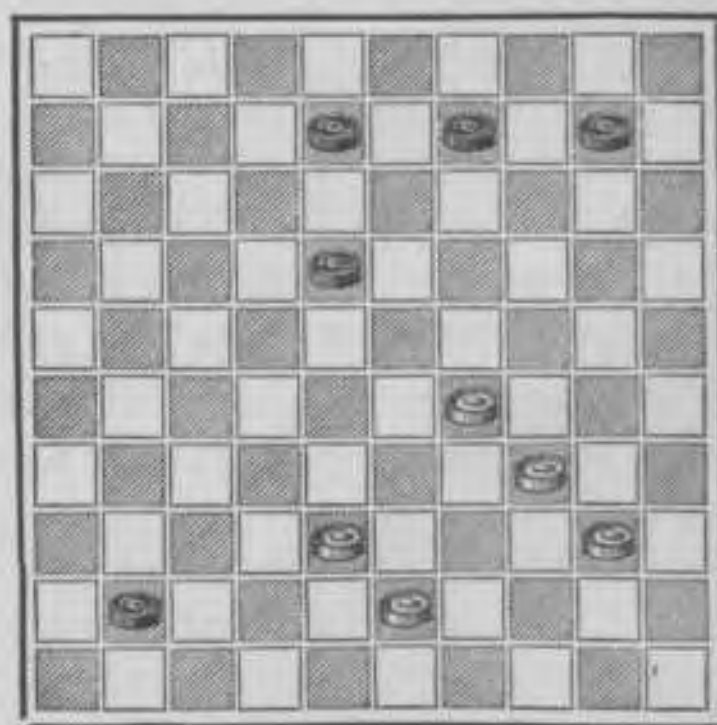
Wij hebben reeds gezegd, dat het wegnemen van geslagen stukken eerst dan mag geschieden, als de slag volledig is geschied. Nu zal men wellicht vragen, of het dan nog noodig is, deze kwestie opnieuw te behandelen? Toch is dit gewenscht, want vele beoefenaars zullen het noodzakelijke er van, nog niet direct hebben ingezien.

Bij het gelijktijdig wegnemen der stukken kunnen er weder onbegrensde blootkomen, en dus ook geslagen worden, hoewel zij bij den aanvang van den slagzet in 't minst niet bedreigd werden. In zoo'n geval worden er dus meer stukken geslagen, dan rechtmatig kan geschieden.

Nu zijn dit wel bijzondere gevallen, maar in het practische spel komen zij dikwijls voor. Daar komt nog bij, dat, met een dergelijke handeling, de tegenspeler niet in staat is zijn spel behoorlijk door te werken, terwijl er ook vele fraaie combinaties verloren gaan, indien de stukken tijdens het slaan worden weggenomen.

Om die geheel op zichzelf staande schoone slagzetten goed te leeren kennen, laten wij er enkele volgen. Wij vertrouwen dan, dat het nuttige van deze bepaling door allen zal begrepen worden, terwijl er bij voorkomende gelegenheid tevens van geprofiteerd zal worden.

Diagram N°. 18.

Wij zien hier het betere spel aan de zijde van zwart, omdat deze spoediger dan wit de damlijn kan bereiken. Om nu terstond de diago-

naal te kunnen afsluiten, haalt zwart dam op 46.

Wit, thans aan de beurt zijnde, kan zijn stukken nog wel naar zwart's langen vleugel opwerken, maar veel goeds komt er niet van terecht. Hij tracht dus liever door list te bereiken, wat met gewoon spel niet meer is te verkrijgen, en speelt daarom den oogenschijnlijk doelloozen zet 38—33.

Wij willen hier nog even opmerken, dat de listigste zetten meestal weinig kracht ontwikkelen, en voor 't oog van weinig beteekenis zijn. Weest dus immer op uw hoede en tracht vooral na te gaan, waarom zoo'n zet geschiedt; vooral, indien er betere voorradig zijn. Blijkt het gespeelde eene vergissing, welnu, profiteert er dan van maar laat u niet verschalken, want veeltijds schuilt er een addertje onder het gras.

Na 38—33 van wit, moet zwart spelen en deze heeft thans naar zijn meening, het spel in handen. Hij sluit de diagonaal af en is zelfs in staat, ook de lijn 2—35 te beheerschen, indien hij zijn dam op 19 plaatst.

Dat zwart zich echter vergist, zal hij helaas bemerken, zoodra de dam op ruit 19 is losgelaten, want wit heeft nu zijn doel bereikt en laat leukweg den zet 29—24!! volgen.

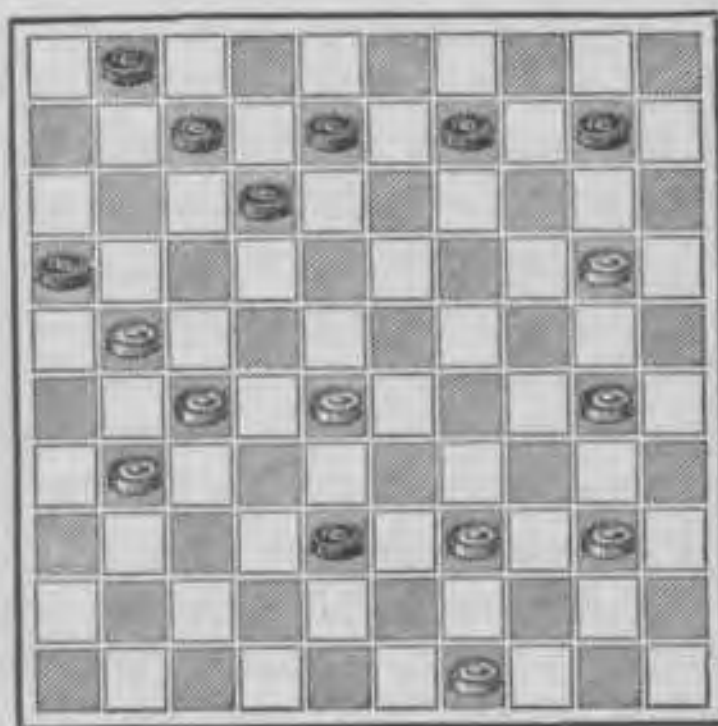
Zwart is hierna verplicht de meeste stukken te slaan en na den

slag deze weg te nemen. Mocht hij tijdens het slaan de stukken wegnemen, de schijf 34 kwam dan ook los te staan, en moest met denzelfden slagzet geslagen worden. Daar hij echter verplicht is eerst den slagzet te doen en zijn dam te herplaatsen, staat de schijf 24 hem in den weg, om zijn dam op een ander veld dan 29 neer te zetten.

Nadat de dam is herplaatst en de stukken zijn weggenomen, krijgt wit de gelegenheid om den dam en tegelijk de vier zwarte schijven te slaan, en zwart als een verslagene op het strijdperk achter te laten.

Hiermede is o. i. het nuttige en tevens gewichtige van de genoemde bepaling duidelijk aangetoond. Toch zullen wij nog een tweede voorbeeld laten volgen.

Diagram N°. 19.

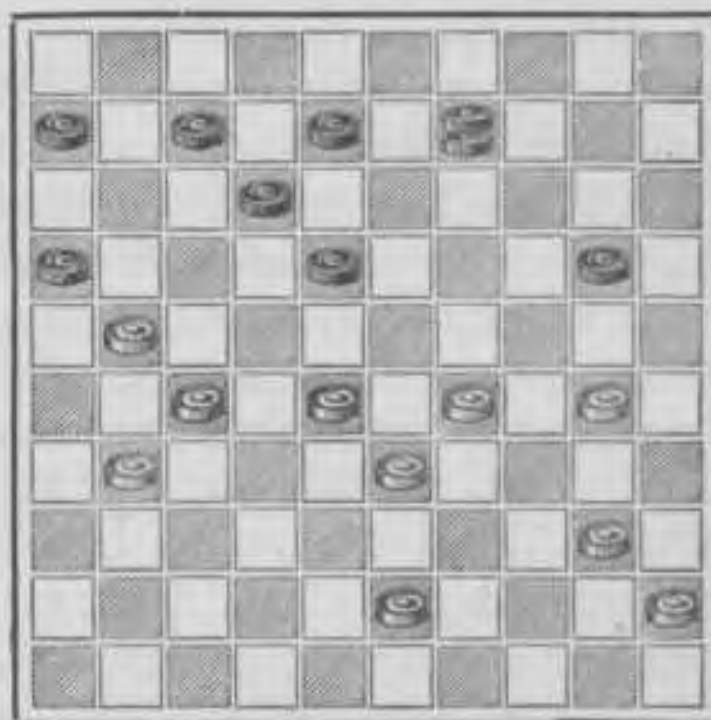

De beurt van spelen is weder aan zwart en deze, reeds een schijf ten achter zijnde, acht het noodig zoo spoedig mogelijk dam te halen met de schijf 38. Hij vreest echter een gevaar bij zijn langen vleugel, en wil liever trachten dit eerst weg te nemen met den zet 10—14; veronderstellende, dat wit hierop zal laten volgen 20—15 of 30—25, in welk geval elk dreigend gevaar bij dien vleugel is voorkomen. Dat hij echter bedrogen uitkomt, blijkt weder uit de fijne combinatie, welke wit thans ontleedt:

39 34 !	14 : 25
49 43	38 : 49
27 22	

Zwart is nu weder verplicht de meeste stukken te slaan, maar ze te laten staan tot na den volledi- gen slag. Mochten ze tijdens het slaan ook weggenomen worden, er bleef geen enkele witte schijf meer op het bord, en dit ware toch onbillijk; want, bij den aanvang van den slagzet was het niet mogelijk de schijf 22 te bemachtigen, daar zij voldoende beschermd werd. Nu zwart verplicht is zijn dam op 17 te herplaatsen en de schijf 22 te laten staan, kan die eene witte schijf de vrucht plukken van het gebrachte offer. Zwart is immers met w. 22 : 4 totaal verslagen.

Wij nemen nog een derde voorbeeld, waarin de ontleding weder iets dieper verborgen ligt, terwijl de genoemde bepaling hierdoor nog beter tot haar recht komt.

Diagram N°. 20.

Zwart moet spelen, en hoewel reeds over een dam beschikkende, mag het spel van wit nog volstrekt niet als verloren beschouwd worden. Wel kan er een flinke opruiming geschieden met bv.:

" "	20 24
30 : 19 gedw.	18 23
29 ; 18	12 : 32
27 ; 38	16 : 36

maar zwart meent hiermede ook te kunnen wachten tot na den zet 20—25.

Tracht nu zelf eens te onderzoeken of zwart deze zet kan doen; en zoo niet, waartoe wit dan in staat is en welk profijt hij kan trekken van zwart's foutieven zet 20—25. Hebt ge het juiste antwoord kunnen geven, tracht dan het nuttige dezer bepaling ook goed in 't geheugen te prenten. Zijn er, die het

antwoord niet kunnen geven, zoekt dan maar eens achter in het boek, waar het onze staat opgeteekend.

Met nog vier stellingen, waarin het gewichtige dezer bepaling goed uitkomt, sluiten wij dit hoofdstuk, vertrouwend op duidelijke wijze deze leerstof te hebben aangeboden.

VIER STELLINGEN „COUPS DE TURC”.

Diagram N°. 21.
Van J. Rem.

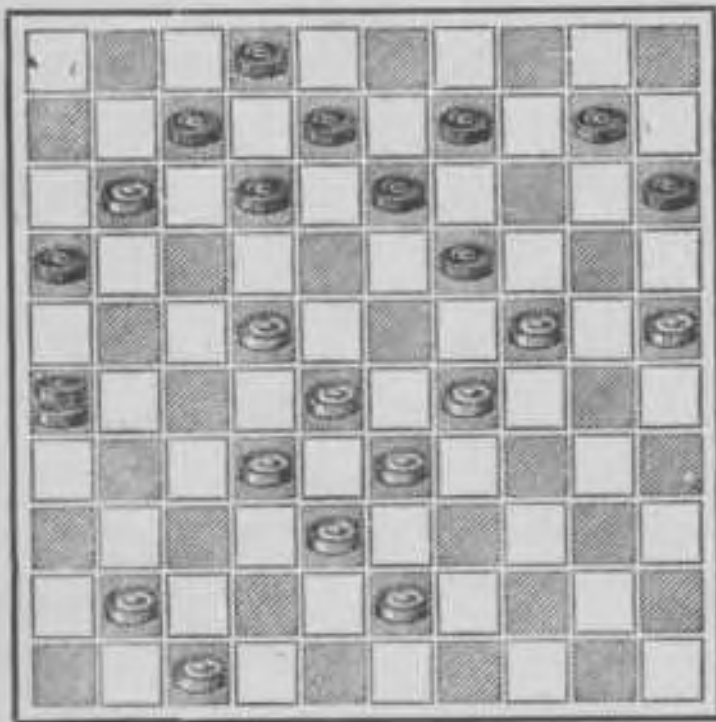

Diagram N°. 22.
Van K. C. de Jonge.

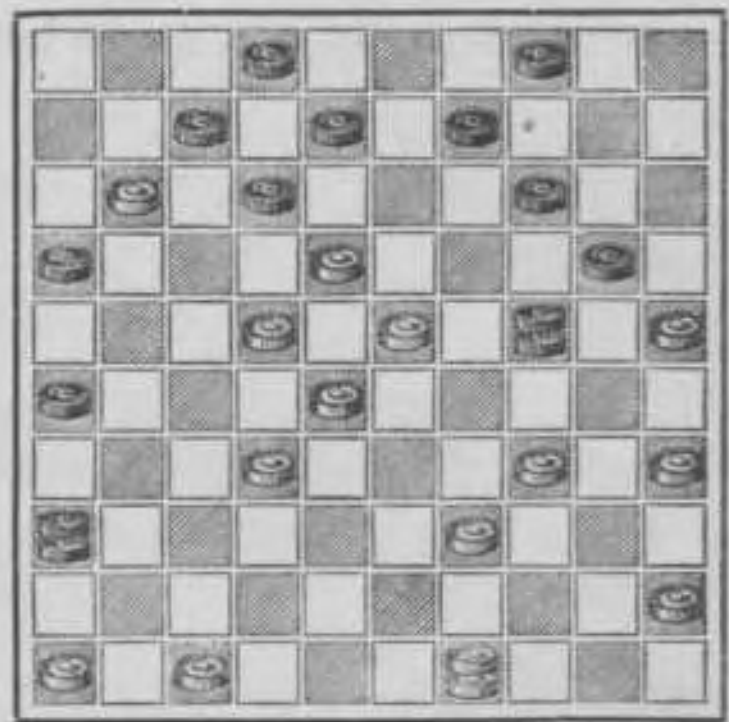

Diagram N°. 23.
Van W. J. A. Matla.

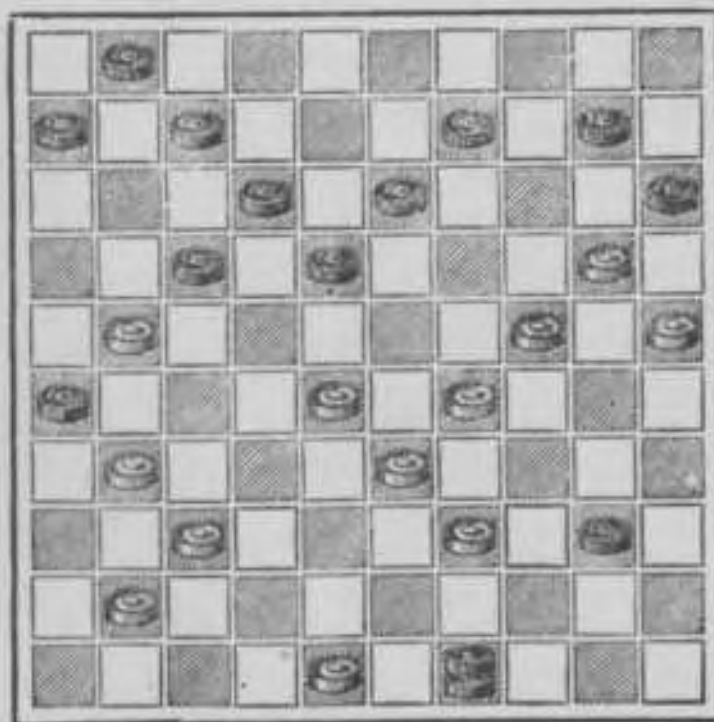
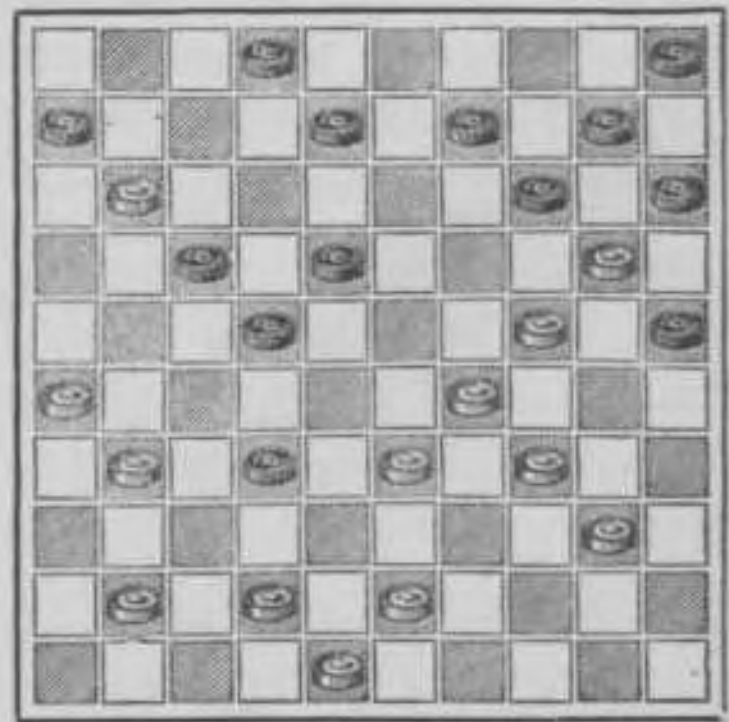

Diagram N°. 24.
Van C. H. B.

HET VERLIES VAN DE PARTIJ.

Het spel kan op twee manieren verloren worden, te weten: door gebrek aan schijven en door vastzetting of opsluiting.

Over de eerste manier van verliezen valt weinig meer te vertellen; over de tweede manier echter zoo veel te meer. Wij zullen dan ook trachten deze goed kenbaar te maken.

Het gebeurd somwijlen, dat de schijven van den eenen speler zijn opgesloten of vastgezet, terwijl die van den anderen nog gedeeltelijk kunnen opgespeeld worden. Ook komt het voor, dat het aantal opgesloten schijven grooter is, dan het aantal, waarmede opgesloten wordt, en hiervan is het gevolg, dat de opsluiter nog losstaande stukken tot zijn wil heeft, terwijl de opgeslotene niets of weinig meer kan uitrichten. Nog gebeurt het, dat het verlies van de partij slechts van den laatsten zet afhangt, en hiervan geeft de ontleding van diagram no. 8 een goed voorbeeld.

Men moet er steeds op bedacht zijn, niet opgesloten of vastgezet te worden en tegelijkertijd alles in het werk stellen om een opsluiting te ontwikkelen.

Men kan niet theoretisch aangeven, wanneer eene opsluiting verkregen wordt. Ook kan tevoren niet verklaard worden, hoe een opsluiting moet tot stand komen, daar hierin alles afhangt van de stelling, welke het tegenspel inneemt. Het verplaatsen van slechts één schijf is soms voldoende om een opsluiting tot stand te brengen of te verijdelen.

Wel kan in een reeds ontwikkelde stelling aangetoond worden, op welke manier de opsluiting is te construeeren, maar de grondslag, waarop zij berust, moet dan ook aanwezig zijn. Leent de stelling zich er niet voor, dan is het met den besten wil niet mogelijk, deze tot stand te brengen.

Men kan slechts met samengestelde voorbeelden duidelijk

maken, op welke manier eene opsluiting wordt gevormd. De praktijk en vooral de routine in het spel moeten het overige doen.

Met het aanbieden van enkele dezer voorbeelden, zullen wij trachten de manier van opsluiten aanschouwelijk te maken, opdat bij het praktische spel er van geprofiteerd kan worden.

Wanneer het volle spel even wordt opgezet, en men speelt als 1sten zet 35—30, dan kan zwart met het antwoord 20—25, onmiddellijk eene opsluiting ontwikkelen. Wel kan wit zich weder hieruit ontworstelen, doch moeielijk anders, dan met schade voor zijn positie-spel, terwijl in sommige gevallen het verlies van een of meer schijven niet uitgesloten is.

Is men reeds eenigszins met de goede behandeling van het spel bekend, dan weet men ook, dat bij foutief tegenspelen de gelegenheid om eene opsluiting te ontwikkelen meermalen aanwezig is.

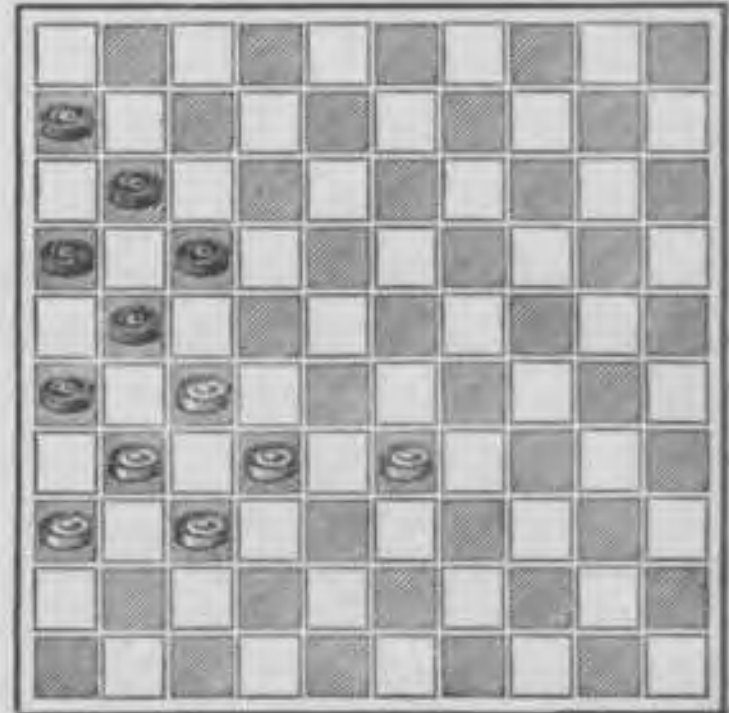
Het is echter niet deze manier van opsluiten, welke wij op 't oog hebben, ofschoon ze wel degelijk daaronder begrepen moet worden.

Wij doelen hier meer op die opsluitingen, welke bij 't einde van de partij kunnen ontwikkeld worden, en waardoor het spel vrijwel beslist wordt.

Wij nemen nu onderstaande

stelling als voorbeeld, om na te gaan of daarin eene vastzetting kan ontwikkeld worden.

Diagram N°. 25.

Op bovenstaand diagram ziet men zes witte en zes zwarte schijven; in aantal dus een gelijk spel. In den stand is echter verschil op te merken; het spel van zwart staat bijna opgesloten, terwijl dat van wit nog eenige vrije zetten aanbiedt. Gesteld nu, dat de beurt van spelen aan wit is, en deze den zet 33—28 laat volgen, dan ontwikkelt zich het volgende spel:

33	28	17	22 gedw.
27 :	18	11	17 1)
18	13	6	11 2)
31	27	26	31
37 :	26	17	22
28 :	6!		

Zwart bezit nu nog twee schijven, maar kan er niets mede uitrichten, omdat hij zich heeft laten opsluiten.

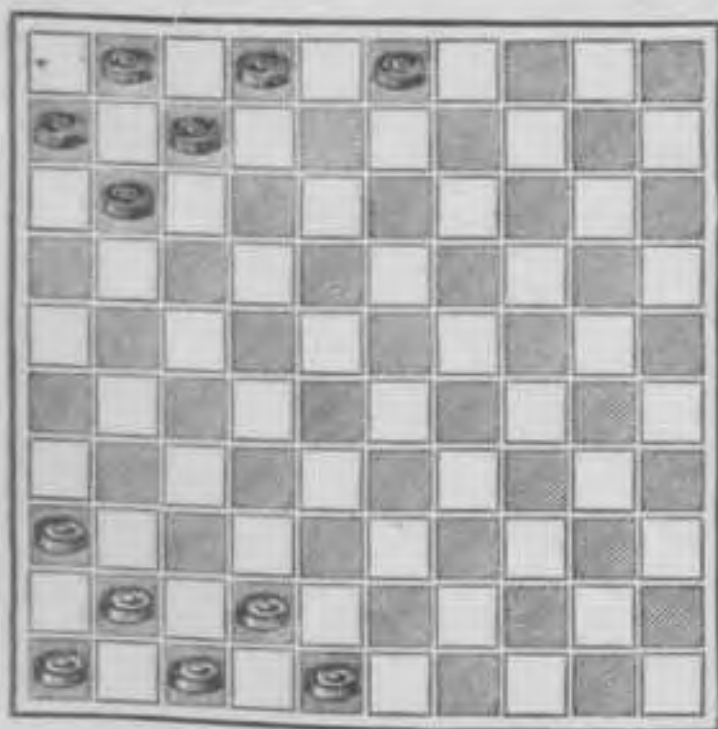
- 1) " " 21 27
 31 : 22 11 17 a)
 22 : 11 6 : 17 of ?
 36 31 16 of 17-21
 28 23!

a) z. 16-21, dan wit 18-13 en wint!

- 2) " " 17 22
 28 : 17 21 : 12
 31 27 en wint!

Hoe is deze stelling nu ontstaan? Ook dit zullen wij even nagaan. Brengt hiervoor onderstaande stelling nog even op het bord, en volgt dan ons spel.

Diagram N°. 26

De stand staat bij beide spelers

vrijwel gelijk. Neemt men nu aan, dat zwart moet spelen, dan kan men diens begeerigheid, om het spel van wit vast te zetten, ook gemakkelijk indenken. Hij zal gedacht hebben: „gelukt mij het opsluiten, dan moet wit het spel verliezen. Gelukt mij dit niet, dan zal wit toch moeten toelaten, dat ik zijn spel verbreek en een goed veld inneem op de damlijn, of, dat ik zijn schijven achter elkander wegsla.” Alzoo geen onbeduidend motief, waarom zwart besluit, de richting der witte schijven in te slaan. Dat echter deze redeneering onjuist is, hetgeen in de praktijk maar al te dikwijls geschiedt, zal ook hier wederom blijken. Het ware beter geweest, indien zwart getracht had, dien gevaarlijken hoek zoo snel mogelijk te ontvlieden. Uit het volgende blijkt evenwel, dat dit te laat is ingezien.

Om het beoogde doel te bereiken, speelt zwart 3-8, inplaats van den beteren zet 3-9, waarna volgt:

42	37	8	12
48	42	11	16
37	32	7	11
41	37	12	17
47	41	17	21
36	31	21	26

hiermede trachtende het spel van wit te dwingen.

42	38	2	7
41	36	16	21
31	27	11	16 gedw.
38	33	7	11
36	31	11	17 ?
46	41	6	11
41	36	1	6
33	28	enz.	

Wij hebben juist dit eenvoudige voorbeeld gekozen, om des te beter te doen uitkomen, wat onder „opsluiten” moet verstaan worden. Nu kunnen er vele dergelijke voorbeelden samengesteld worden, omdat, zooals reeds gezegd is, het verplaatsen van slechts één schijf weder voldoende is, om geheel iets anders te voorschijn te brengen. Wij meenen echter, dat het onnoodig is, hiermede voort te gaan, daar bij het practische spel elke ingenomen stelling weder eene andere of gewijzigde opsluiting voortbrengt.

Wij laten hier nog acht verschillende stellingen volgen, waarin eene opsluiting of vastzetting is te ontwikkelen. Daaruit zullen wij tevens zien, dat de manier van opsluiten zich telkens wijzigt en ook, dat de eene vastzetting veel moeilijker is tot stand te brengen dan de andere. Het gecompliceerde gaat steeds gepaard met de kennis van het spel, en hoe beter men zich hierin heeft geoefend, hoe fijner men een vastzetting kan ontwikkelen.

Onderstaande stellingen worden weder zonder ontleding aangeboden, teneinde het zoeken hiernaar aan te moedigen, en den geest er door te scherpen. Wel plaatsen wij de ontledingen achter in dit boek, maar vertrouwen, dat daarin niet te spoedig wordt gezocht. De oplossingen zelf trachten te vinden, is de beste leerschool voor het dammen.

ACHT STELLINGEN WAARIN DE OPSLUITER WINT.

Diagram N°. 27.
Van K. C. de Jonge.

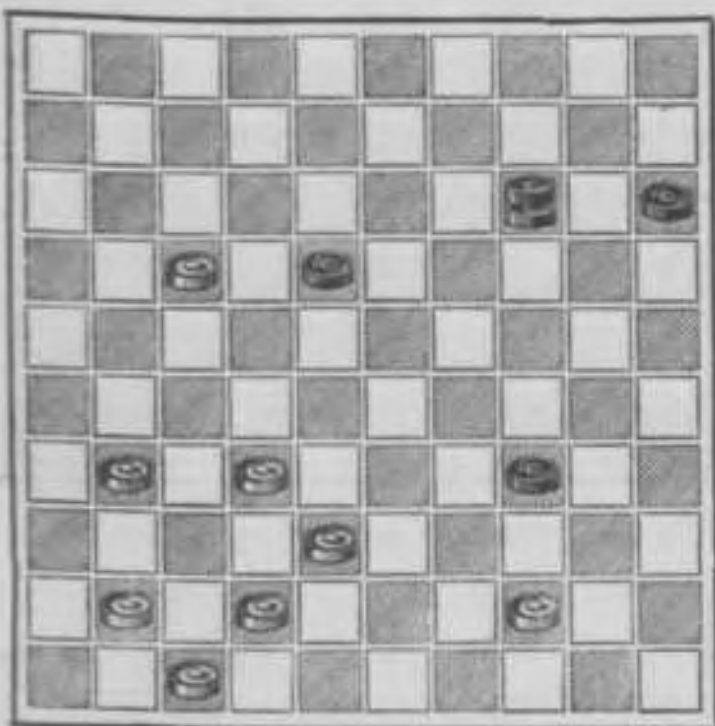

Diagram N°. 28.
Van C. H. B.

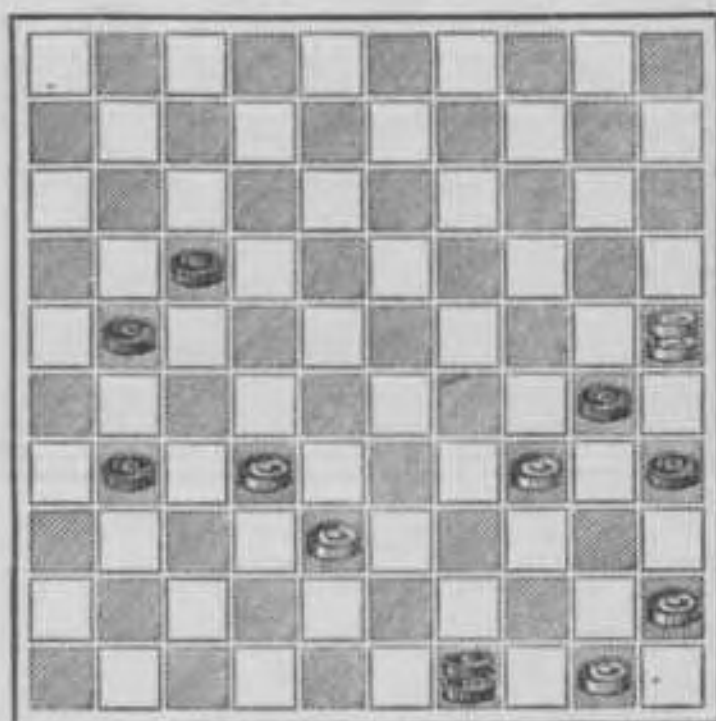

Diagram N°. 29.
Van I. Cauveren.

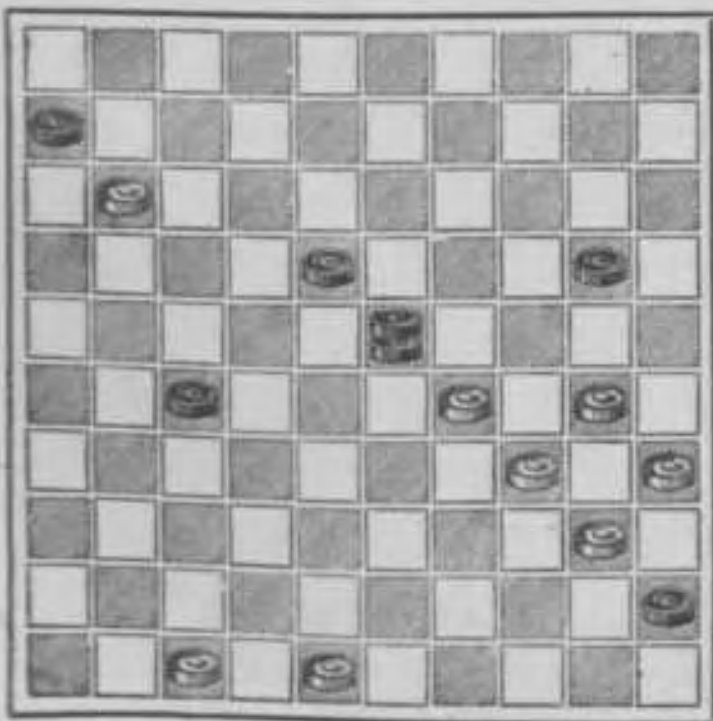

Diagram N°. 30.
Van C. H. B.

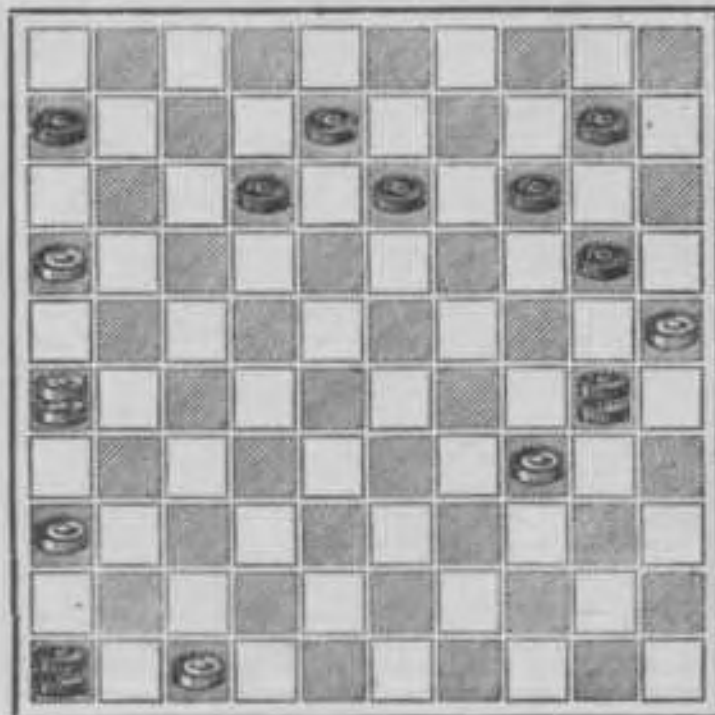

Diagram N°. 31.
Van C. H. B.
Voorgekomen in een partij.

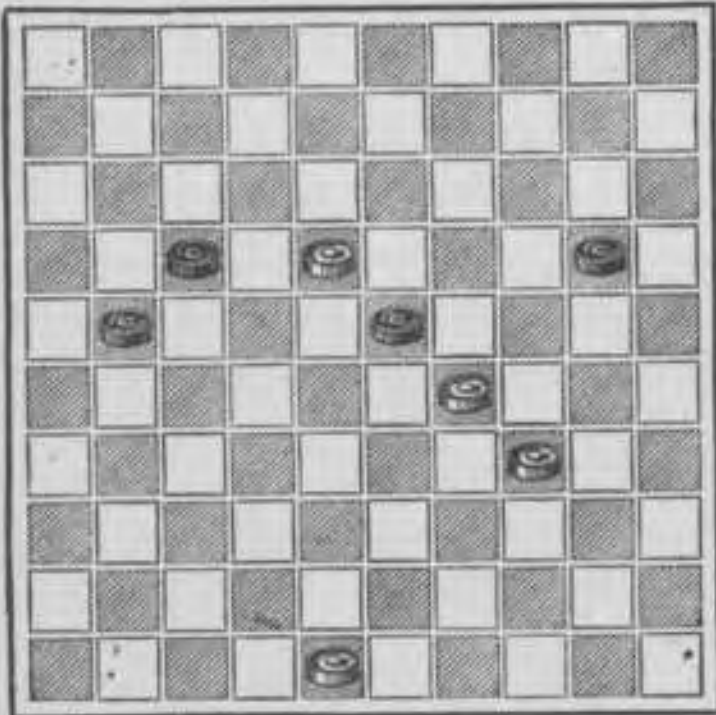

Diagram N°. 32.
Van S. Abram

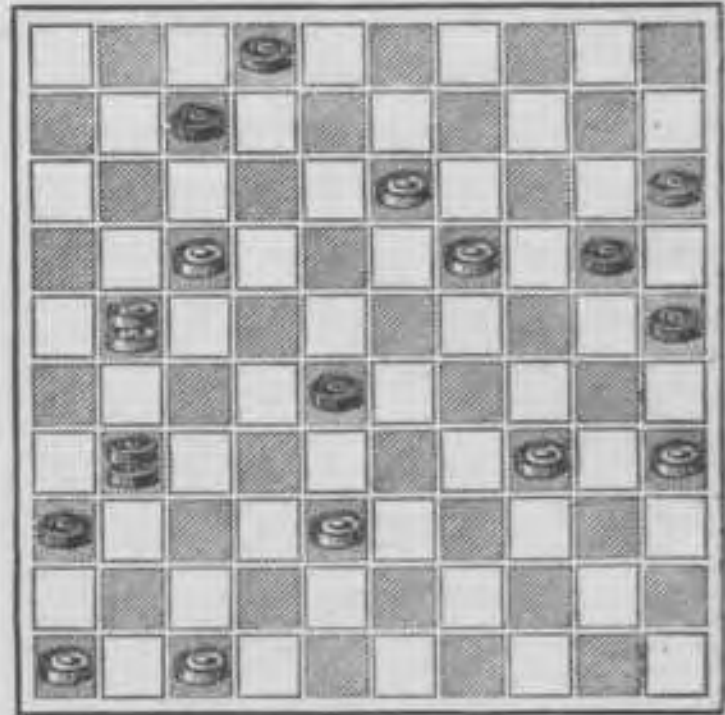

Diagram N°. 33.
Van W. Fermie.

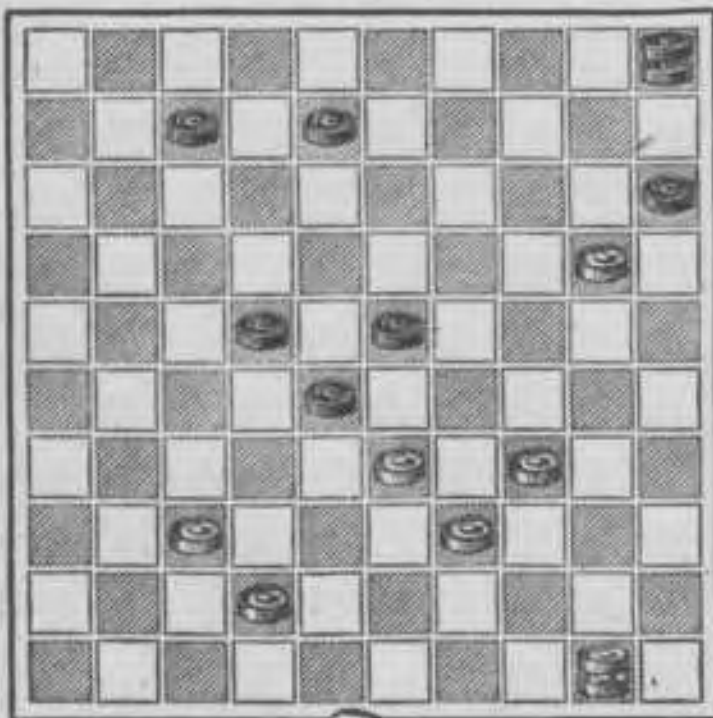
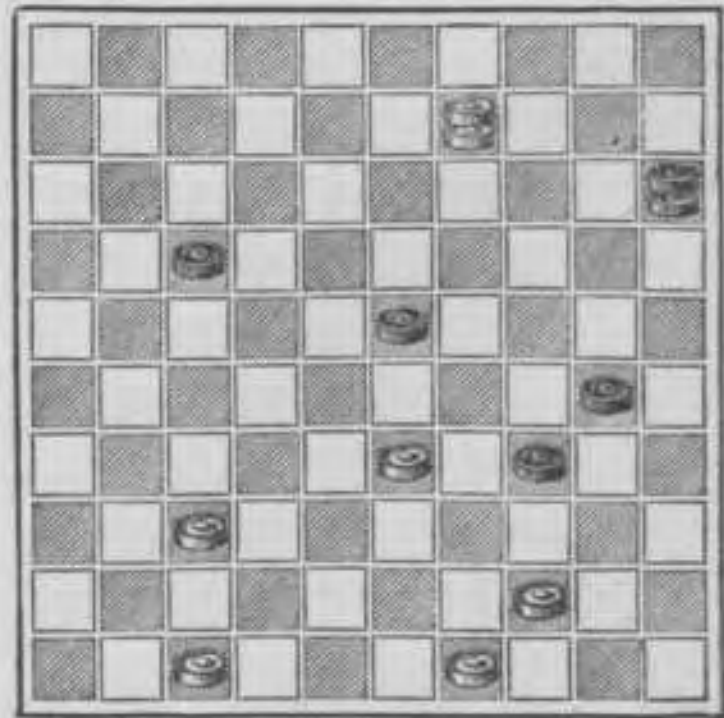

Diagram N°. 34.
Van C. H. B.

DE KRACHT VAN HET SPEL.

Het is gewenscht om van den aanvang af, het spel goed op te bouwen en met aaneengesloten gelederen op den korten vleugel aan te sturen, teneinde langs dien weg de damlijn te bereiken.

Hierbij moet vooral gelet worden op het tegenspel, daar van dien kant uit ook hetzelfde beoogd wordt.

Wij zullen straks het een en ander over den aanvang van het spel vertellen en dan de openingen nader aangeven. Thans gaan wij meer in 't bijzonder de kracht van een goed behandeld stuk, in verband met het reeds gespeelde behandelen, daar deze leerstelling ook goed moet begrepen worden, om te leeren dammen.

Het is meermalen bewezen, dat van den aanvang af het spel nauwkeurig moet gespeeld worden, om een goed middenspel en daarna een krachtig eindspel te verkrijgen. Is de opening foutief gespeeld, dan zal dit ook van invloed zijn op het

middenspel, en veeltijds een slecht eindspel voortbrengen. Alles hangt dus van een goed begin af; vooral wanneer een kundig speler tegenover ons plaats neemt.

Het is met den besten wil niet mogelijk, om voortdurend correct te spelen, en er zullen altijd grootere of kleinere fouten gemaakt worden, zelfs door de bekwaamste dammers. Maar, daar staat tegenover, dat het foutief spelen, den tegenspeler meestal een gemakkelijker spel bezorgt; wijl deze van de gemaakte fouten kan profiteeren en beter de gelegenheid zal vinden om het spel met voordeel af te werken.

Is de opening goed behandeld, dan treedt ook een goed middenspel in. Hierin is echter nog meer gevaar, om van den goeden weg af te dwalen. Immers, hoe meer de gelegenheid zich aanbiedt om foutieve zetten te doen, hoe gemakkelijker deze kunnen geschieden.

Het middenspel is feitelijk het

moeielijkste te behandelen; temeer, omdat de theorie hierbij zoo goed als machteloos staat en veeltijds alles moet afhangen van de praktische kennis en de routine.

Het is niet mogelijk om theoretisch aan te geven, welk middenspel gevolgd moet worden, teneinde met succes een goed eindspel te ontwikkelen. Elke partij neemt weder een eigen stand in, en de verplaatsing van slechts één stuk kan dezen stand weder beduidend wijzigen.

Indien men even een blik slaat op de diagrammen no. 87 en 89, ziet men dit verschil duidelijk uitkomen. Toch bestaat dit verschil slechts in de verplaatsing van de zwarte schijf 24 op 25, terwijl overigens alles gelijk is. Nu zou men niet gelooven, hoeveel invloed die kleine wijziging heeft op het afwerken van het middenspel en, aangezien dergelijke wijzigingen bijna tot in het oneindige kunnen geschieden, ligt het voor de hand, dat er steeds andere stellingen in het middenspel kunnen te voorschijn gebracht worden. Zoover wij dan ook kunnen nagaan, zijn tot heden nog geen *twee* partijen op dezelfde wijze gespeeld, en dit is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de ondenkbaar vele afwijkingen, welke in het middenspel kunnen plaats hebben. Men begrijpt dus

wel, dat hiertegenover de theorie machteloos moet staan, en de praktijk alles moet verrichten.

Wel zijn er den laatsten tijd brokstukken uit gespeelde partijen als zoogenaamde theorie van het middenspel aangeboden, maar deze als theorie te beschouwen, is te dwaas om aan te nemen. Immers, in dat geval zou men verplicht zijn, uit elke gespeelde partij het middenstuk te knippen en het goede, mindergoede en slechte hiervan theoretisch aan te geven, terwijl na verloop van korten tijd, men weder opnieuw dit werk moest aanvangen en zoo dikwijls herhalen, als er verschil bleef bestaan in het spel dier middenstukjes, omdat elke afwijkende variant weder hetzelfde recht heeft om behandeld te worden als de reeds bestaande. Wij volstaan dan ook met te verklaren, dat het aanbieden van dergelijke brokstukken voor de theorie vrijwel waardeloos is, en veeltijds meer kwaad doet dan goed, daar, bij navolging hiervan, de speler maar al te gemakkelijk van den wal in de sloot wordt gebracht.

Het eenige wat de theorie kan doen is, de te volgen opening nauwkeurig aangeven, opdat, bij den aanvang van het middenspel, een goede stand wordt ingenomen. Meer kan de theorie niet uitrichten; verder moet de hulp gezocht wor-

den bij de reeds gespeelde en goed geanalyseerde partijen, teneinde daarvan het goede zooveel mogelijk over te nemen en toe te passen op het eigen spel. Slechts het aanschouwen van de partij *in zijn geheel*, doet een goed idee vormen van het opgezette en afgespeelde middenspel.

Nog willen wij er even op wijzen, dat de aangegeven combinatie- of slagzetten, welke in het middenspel kunnen ontwikkeld worden of reeds ontleed zijn, niet mogen verward worden met de hierboven bedoelde brokstukken uit partijen. Het aangeven dier slagzetten beoogt een geheel ander doel en dient slechts, om den speler een goed idee te geven van het combineeren, teneinde met de behandeling daarvan ook bekend te geraken. Voor het praktische spel hebben zij echter maar eene betrekkelijke waarde; want, slechts in gevallen, waarbij zonder gevaar tot het toepassen ervan kan worden overgegaan, is het gewenscht, ze in praktijk te brengen. Indien de tegenspeler het ontwikkelen van een slagzet bemerkt en er, door deze tijdig te verijdelen, tevens voordeel door verkrijgt, bewijst zulks, dat er een verkeerd spel is gevolgd. Men mag bij het ontwikkelen van slagzetten nimmer op de onbedachtzaamheid van den tegenspeler rekenen, en

men moet steeds verwachten, dat de toeleg bemerkt kan worden. Vandaar, dat wij het positie-spel ook boven het combinatie-spel stellen, en de amateurs aanraden het eerstgenoemde te volgen, daarbij niets wagende, wat minder goed, of gevaarlijk is. Onderneemt de speler iets, wat min of meer gewaagd moet heeten, dan zal hij hiervan meestal de nadeelige gevolgen ondervinden, als de tegenspeler zich maar bij het goede positie-spel blijft houden.

Het goede of minder goede van het spel, staat onmiddellijk in verband met de keuze van een te spelen zet. Speelt men telkens juist, dan wordt er ook een goed spel ontwikkeld; terwijl dit zich, indien een verkeerde zet geschiedt, ook onmiddellijk in het spel openbaart.

Het is opmerkelijk, dat, wanneer een juiste zet niet op het juiste moment gespeeld wordt, deze later niet- of zeer moeielijk meer kan geschieden, of geen voordeel en veeltijds nadeel aanbrengt.

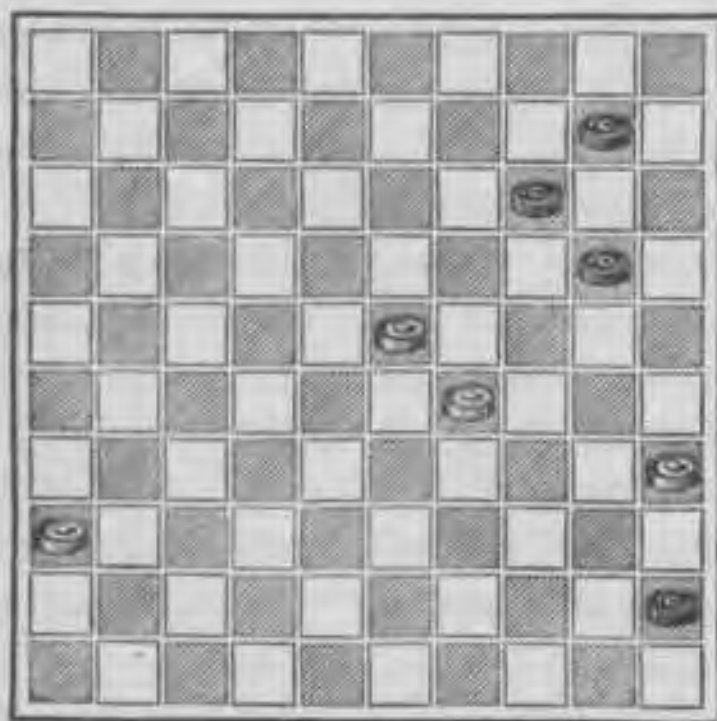
Nu zal men allicht vragen, of zoo'n te laat gespeelde zet dan nog een „juiste zet” genoemd kan worden. In geen geval; maar, om telkens het juiste oogenblik van spelen te bemerken, is moeielijker dan verondersteld wordt. Bijna alle dammers gaan nog aan dit euvel mank, en de kracht eens spelers

wordt juist getoetst aan het kiezen van zijn te spelen zetten.

Wij hebben gezegd, dat er meestal een goed slot wordt verkregen, wanneer de juiste zet ook op het juiste moment wordt toegepast en, het zelfs gebeurt, dat met één op tijd gespeelden goeden zet het spel vrijwel kan beslist zijn. Om nu de waarde van zoo'n zet goed te leeren begrijpen, zullen wij met enkele praktische voorbeelden de kracht hiervan aantoonen, alsmede het nadeelige, indien men verzuimt dezen op tijd toe te passen.

Wij beginnen met een eenvoudige stelling uit te werken, en nemen dan telkens deze iets ingewikkelder, waardoor geleidelijk een dieper inzicht wordt verkregen in het gecompliceerde van het damspel.

Diagram N°. 35.

De beurt van spelen is aan zwart, terwijl het aantal stukken van beide spelers gelijk is. Wel is de ingenomen stelling van zwart beter, omdat deze onmiddellijk een dam kan bekomen, terwijl de stelling van wit nog beduidend van de damlijn verwijderd is. Nu is de beste — en dus ook de juiste zet van zwart 45—50, omdat hiermede het spel van wit bijna geïsoleerd wordt; zwart speelt dus den zet 45—50.

Thans is de beurt aan wit en, daar deze weinig meer heeft in te brengen, moet hij door list trachten te bereiken, wat met gewoon spelen niet meer mogelijk is; hij laat dus 36—31 volgen, hopen de hiermede eene fijne combinatie tot stand te brengen.

Zwart, dezen zet niet verwachende, tracht wit te beletten, die schijf verder op te spelen en plaatst zonder goed hierover na te denken, zijn dam op 11?, zijns inziens wit dwingende, die schijf van 31 op 26 te brengen. Dat hierin zijn berekening faalt, blijkt reeds ten deele uit den vervolgzet 31—27 van wit. Zwart ziet echter nog geen gevaar en meent met twee zetten, de lijn 3—26 te kunnen beheerschen en het verder opdringen van wit's spel te beletten; hij speelt dus 11—16, wit zoo hij meent dwingende, met 27—22 te vervolgen; waarna, met 16—21, zijn doel bereikt wordt en

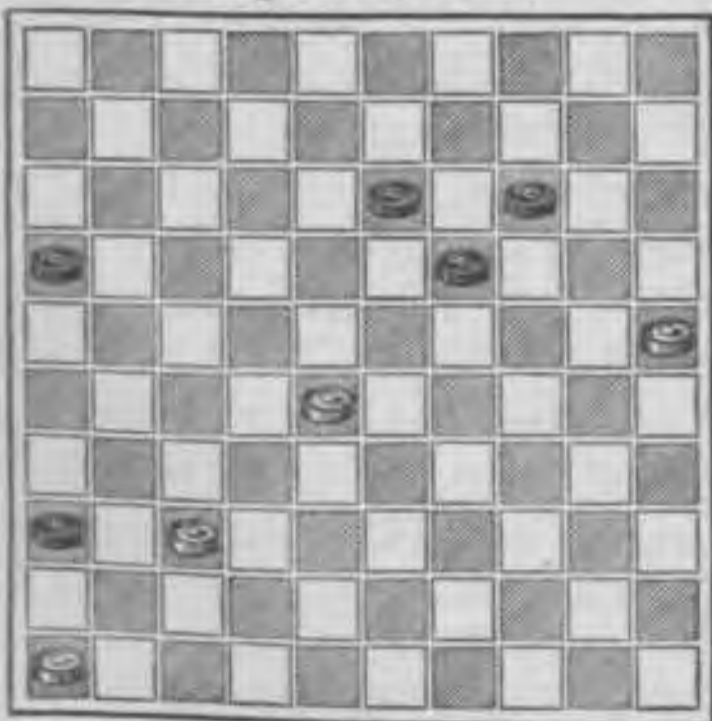
wit tot abandonneeren gedwongen is.

Nu heeft zwart juist in de kaart van wit gespeeld en is leelijk in een val geloopt, zooals uit den verraderlijken zet 29—24, die wit hierop laat volgen, duidelijk blijkt. Hij is thans verplicht, drie stukken te slaan en zijn dam op ruit 30 te herplaatsen, waarna zijn dam en bovendien twee schijven verloren gaan, en wit met dien slagzet tevens de damlijn kan innemen.

Dergelijke nadeelen zijn meestal het gevolg, indien een goede zet niet op tijd wordt gespeeld. En in het praktische spel komen zulke verzuimen maar al te dikwijls voor. Had zwart zijn dam weder van het veld 50 op dat van 45 gebracht, het spel zou met nog enkele zetten, in zijn voordeel beslist zijn.

Nu het volgende voorbeeld.

Diagram N°. 36.

In deze stelling heeft zwart twee beduidende voordeelen, te weten: de meerderheid in stukken en de betere stelling. Nu ziet men dikwijls, dat een dergelijke overmacht den speler min of meer overmoedig maakt, en het spreekwoord: „het is moeilijk een gewonnen partij te winnen,” is hierop volkomen van toepassing.

Zwart, weder aan de beurt zijnde, wenscht zoo spoedig mogelijk het spel in zijn voordeel te beslissen, en draalt dus niet, den naar zijn meening juisten zet 36—41 op dit moment te spelen. Wit is immers hierna verplicht, de schijf 37 te verplaatsen, waarop volgt 41—47, en het spel is zoo goed als beslist. Dat echter het ondoordacht handelen hem parten speelt, bemerkt hij helaas te laat. Wit had juist een paar zetten te voren op die begeerigheid gespeculeerd en daarom dit valletje in elkaar gezet,* overtuigd zijnde, dat anders geen redding meer mogelijk was; hij speelde daarom 47—41, en na den zet 31—36 van zwart, 41—37, trachtende zwart te verlokken tot het spelen van den zet 36—41, hetgeen dan ook maar al te goed gelukte.

Na 36—41 van zwart, speelt wit nu zijn juisten zet 25—20, waarna hij den tweeslag van zwart kalm afwacht, en hierna vervolgt met:

20 : 29 16 21
 46 41 21 26 of 27
 41 37 en wint!

Wat was nu de juiste voortzetting van zwart geweest?

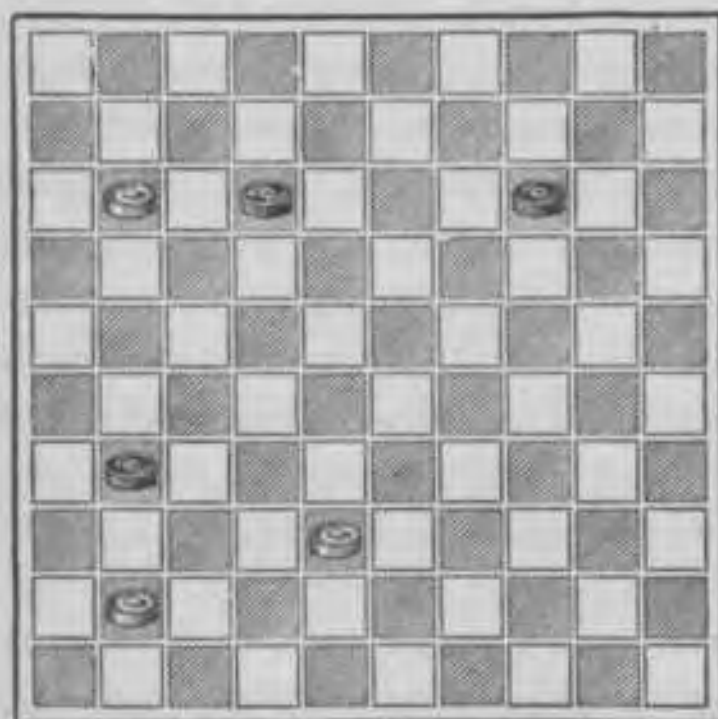
" " 13 18
 37 32 gedw. 26 31!

en het pleit was gewonnen.

Het nalatige hiervan deed niet alleen het voordeel verloren gaan, maar bracht zelfs een onherstelbaar verlies te voorschijn.

Nog een voorbeeld.

Diagram N°. 37.

In deze stelling is de beurt van spelen aan zwart, en deze speelt thans zijn juiste zet 14—19. — 12—17 brengt de witte schijf wel achteruit maar zwart komt hierdoor

toch niet in de gelegenheid om tijdig de damlijn te bereiken met zijn schijf 14, wegens het hinderlijke van de witte schijf op 38 enz.

Na 14—19 van zwart, speelt wit 11—6, trachtende zoo spoedig mogelijk dam te halen.

Nu vervolgt zwart met 19—24, wit belettende dam te nemen, want op 6—1, zou volgen: z. 31—37 en 37 : 46! Wit ziet echter dit gevaar en speelt eerst 41—36, waarna zwart verplicht is, met 31—37 te antwoorden.

Nu vervolgt wit met 6—1, zwart dwingende, zijn schijf 12 op 17 te brengen.

Wij hebben tot hertoe van weerszijden de juiste zetten steeds zien toegepast.

Om nu verder alle gevaar te voorkomen, en zwart het maken van de remise te beletten, offert wit zijn schijf 38 op 32, waarmede zwart verplicht wordt 37 : 28 te slaan. Thans speelt wit 1—6, zwart dwingende met 17—22 te vervolgen. Verder wordt gespeeld: wit 36—31, zwart 24—30! Offert wit nu zijn schijf 31 op 27, om de twee zwarte schijven te kunnen slaan, dan kan hij de zwarte schijf 31, niet meer van de damlijn afhouden, daar deze, na w. 6 : 25, gemoedelijk op 37 en, daarna op 41 of 42 gaat, waarmede de remise is verzekerd. Wij zien dus, dat voor zwart op

dit moment de juiste zet 24 - 30 is, want op 24-29 kan wit laten volgen:

31	27	22 : 31
6 : 24		31 37 of ?
24	47!	

Na 24-30 van zwart, is wit verplicht 31-26 te spelen, waarmede zwart nog steeds een gedwongen spel behoudt. Speelt zwart nu 30-35, dan verliest hij met 26-21 enz.

Oppervlakkig beschouwt, zijn dus tot hiertoe weder de juiste zetten gespeeld. Echter, niets is minder waar, want zwart vervolgt, na 31-26 van wit, onbevreesd met 30-34, nu op zijn beurt wit dwingende, met 26-21 te antwoorden, waarna volgt, de eenige juiste maar tevens brillante zet 28-32!!

Nu blijft het gelijk, hoe wit slaat, b.v.: op 6 : 37, volgt: zwart 34-39 enz. of, op 6 : 30; zwart 32-37 enz. remise! Indien in dezen stand, de winst beslist kon verkregen worden, blijkt uit het gespeelde, dat wit van den juisten weg is afgedwaald, en dat zulks is geschied, geeft onderstaande ontleding duidelijk te zien:

"	"	14	19 of 20
11	6	19 of 20	24
41	36	31	37 gedw.

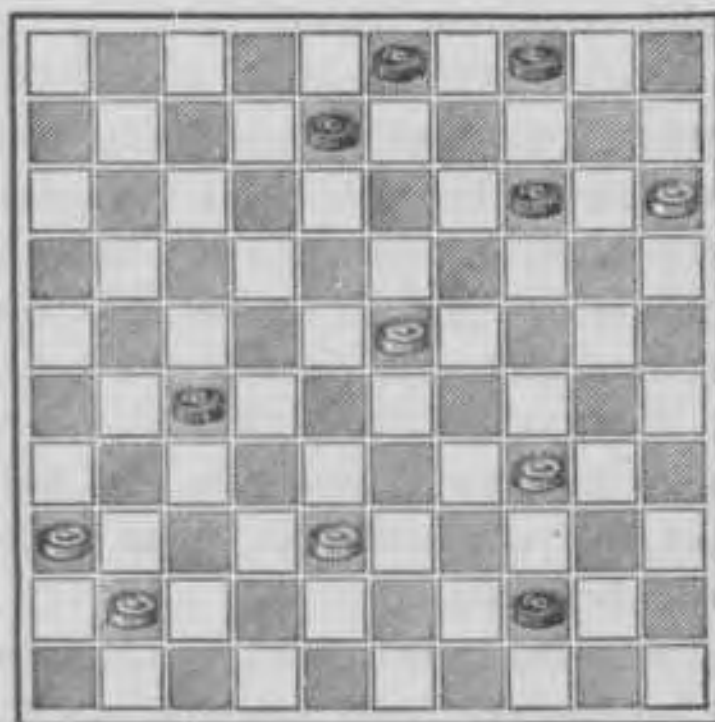
6	1	12	17 de beste
1	6!!	17	21 a. b.
38	32	37	: 28
6 : 20 enz.!			

a. Speelt z. 37-41, dan w. 6 : 46!
b. " z. 37-42, " w. 6 : 20 enz.!

Uit dit voorbeeld blijkt wederom, dat een klein verzuim, het spel onmiddellijk kan doen wijzigen, en ook, dat een oogenschijnlijk verloren stelling bij toepassing van den juisten zet, tot remise kan voeren!

Ten slotte nog een voorbeeld.

Diagram N°. 37A.

Wij hebben wederom het overwicht aan zwart gegeven, benevens den 1sten zet. Nu ligt het voor de hand, dat zwart op 49 dam moet halen, waarmede hij tegelijkertijd de witte stukken min of meer insluit.

Wit, maar al te goed van zijn slechter spel bewust, tracht nog als uiterste middel, een valstrik te spannen, teneinde daarin redding te vinden. Hij ontwikkelt een aardig valletje speculeerende op de begeerigheid van zwart, die aanstonds hoogstwaarschijnlijk zijn dam op 32 zal brengen, om gelijktijdig twee stukken te kunnen beheerschen en, indien wit zijn schijf 23 op 18 brengt, deze in haar voortgang toch te stuiten met de zwarte schijf 8; wit speelt dus den voor 't oog weinig beduidenden, — maar in werkelijkheid zeer diep berekenden zet 38—33.

Zooals wit dacht, geschiedt. Zwart, maar al te goed van zijn overmacht bewust, acht het niet eens noodig over zijn te volgen spel na te denken, en laat in blijde verwachting zijn dam met kracht op het veld 32 neerploffen, hiermede te kennen gevende, dat het spel van wit niet veel meer heeft in te brengen.

Deze overmoedigheid, — aan vele dammers ook niet vreemd, als zij reeds de betere stelling hebben ingenomen, — zal aan zwart een bloedig offer kosten.

Wit, met een guitig oogknipje, speelt thans 36—31, zwart dwingende eerst twee stukken te slaan, met 27 : 47. Nu speelt wit weder den voor 't oog onbeduidenden zet

34—29, waarna zwart verplicht is, met zijn dam op 19 te slaan. Thans ploft wit op zijn beurt met een triomfantelijk gezicht, de schijf 29 op 24, zwart voor de laatste maal dwingende, de meeste stukken — dus 47 : 20 te slaan, waarna volgt: w. 15 : 2 en het spel is in wit's voordeel beslist.

Wij hebben de voor- en nadeelen van het wel- of niet op tijd toepassen van een goeden zet, op vier verschillende manieren aangetoond, en zouden hiermede wel zoolang kunnen voortgaan, dat er ten slotte een boekdeel van juiste zetten was volgeschreven. Echter, veel wijzer zou men er niet door worden, want het toepassen dezer voorbeelden, komt bij het practische spel zelden voor, omdat elke ingenomen stelling van een partij toch weder geheel op zichzelf staat. Wij meenen dan ook, dat met de aangeboden, het beoogde doel is bereikt; men heeft van een op tijd gespeelden zet zoowel het goede als van een niet op tijd gespeelden zet het verkeerde, duidelijk aanschouwd en hieruit kunnen leeren, dat de juiste zet een hoofdrol vervuld in het practische spel.

Nu moet men niet veronderstellen, dat, indien een speler verzuimt den juisten zet te spelen, er geregeld zooveel nadeel verkregen wordt, dat het verlies van het spel

er van afhangt, maar nadeelig is het beslist, hetzij er voordeel verloren gaat of nadeel wordt verkregen, hetgeen vrijwel op hetzelfde neerkomt. Vele partijen worden remise, omdat er verzuimd is op tijd den goeden zet te spelen, terwijl vele partijen er door verloren worden, hoewel de betere stelling dit beslist had kunnen verhinderen.

Om het doen van eene goede keuze en het op tijd toepassen van

den goeden zet nog beter te doen begrijpen, laten wij hierachter een twaalftal stellingen volgen, waarin de beslissing onmiddellijk afhangt van het moment van spelen.

De ontledingen blijven weder achterwege, vertrouwend dat hierna met ijver gezocht zal worden. Alleen voor hen, die minder goed in staat zijn de oplossingen te vinden, plaatsen wij deze achter in het boek.

TWAALF STELLINGEN WAARIN DE JUISTE ZET
HET SPEL DOET WINNEN.

Diagram N°. 38.
Van R. C. Leonhardt.

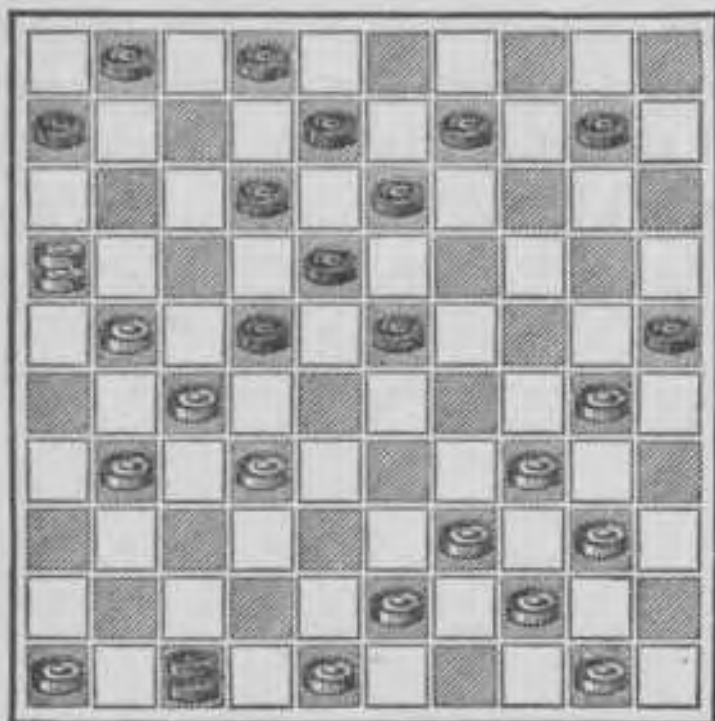

Diagram N°. 39.
Van W. J. A. Matha.

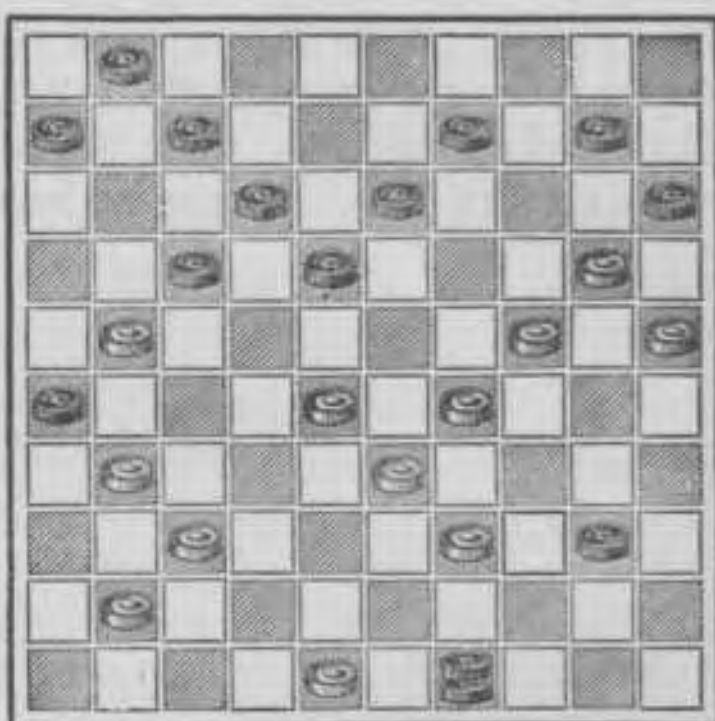

Diagram N°. 40.
Van K. C. de Jonge.

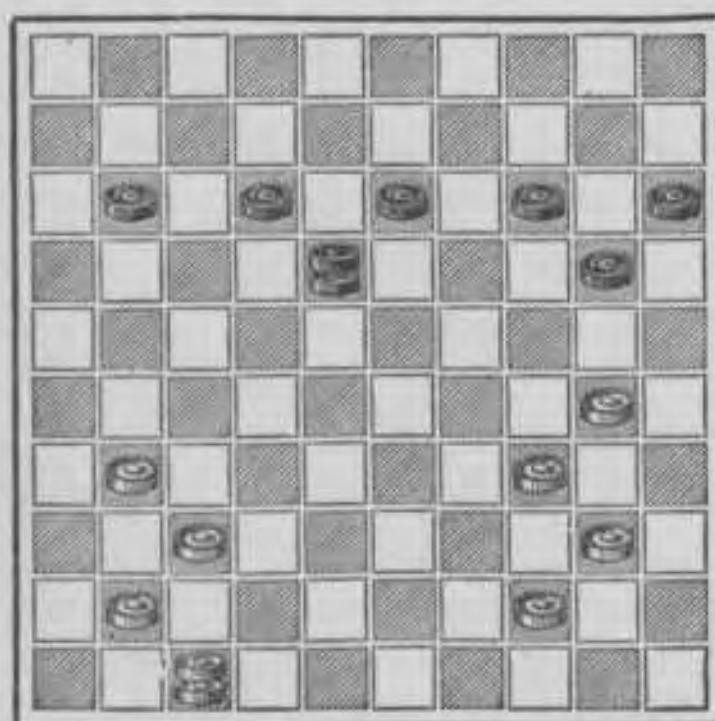

Diagram N°. 41.
Van E. Laurent.

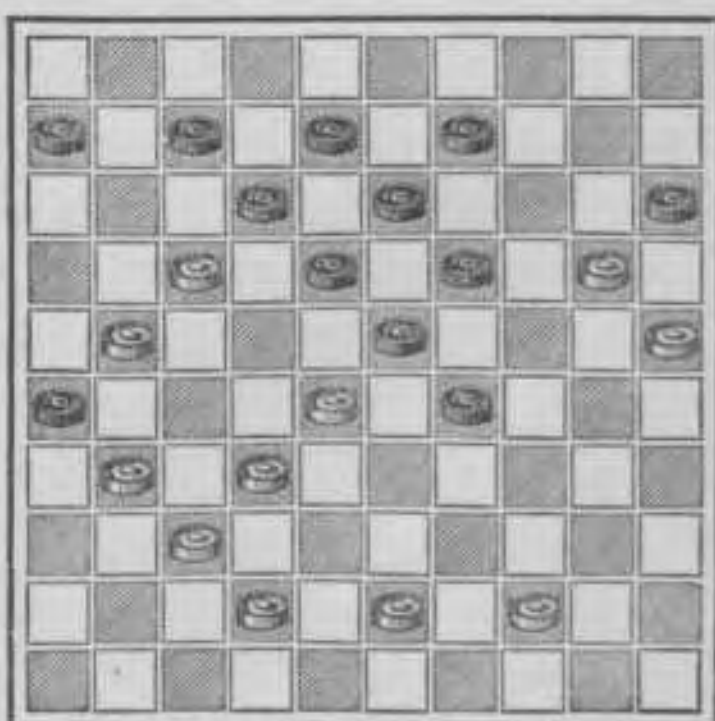

Diagram N°. 42.

Van W. J. A. Matha.

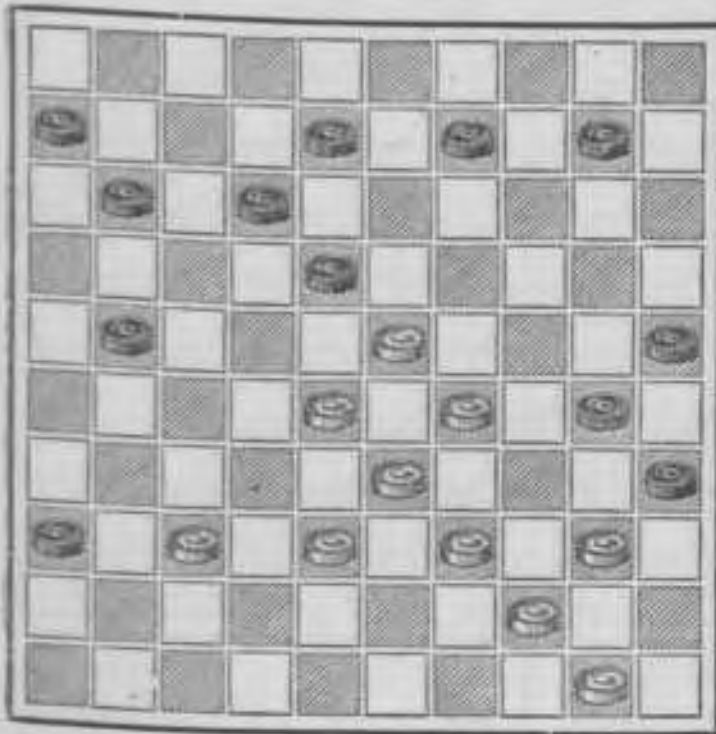
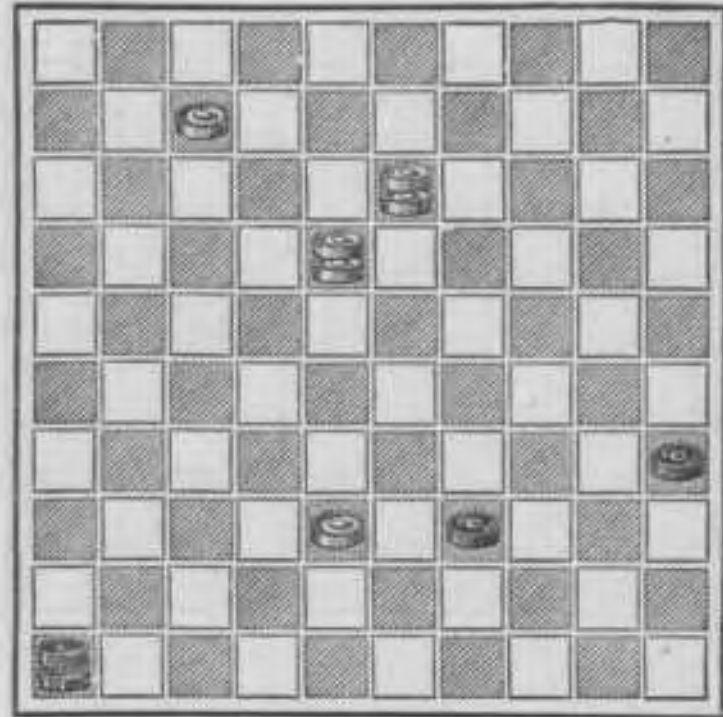
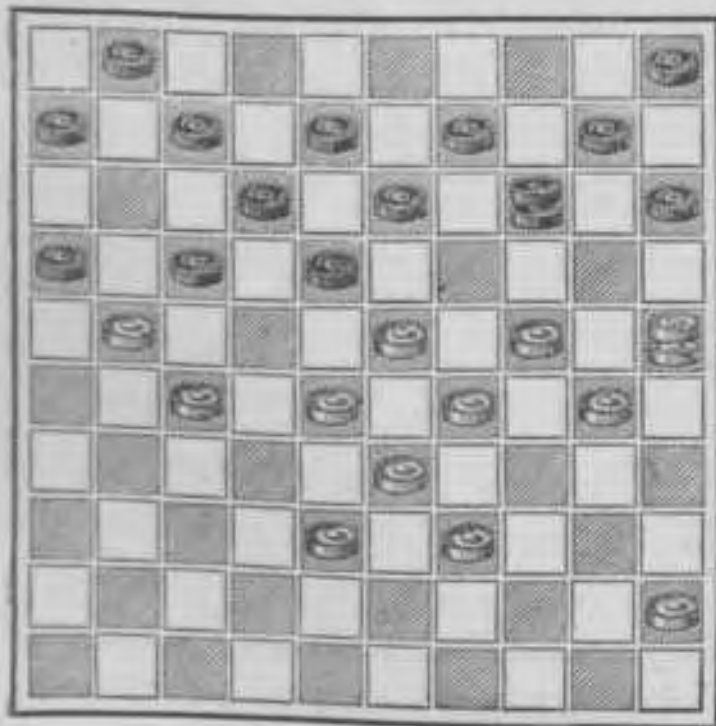
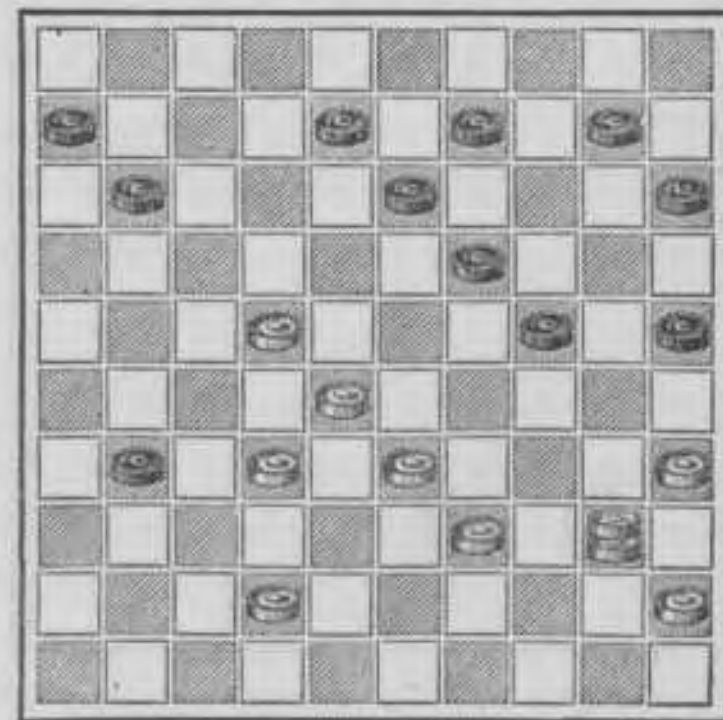
Diagram N°. 43.
Van G. Bakker Wz.
Eindspel.Diagram N°. 44.
Van W. J. A. Matha.Diagram N°. 45.
Van K. C. de Jonge.

Diagram N°. 46.
Van Louis Douillet.

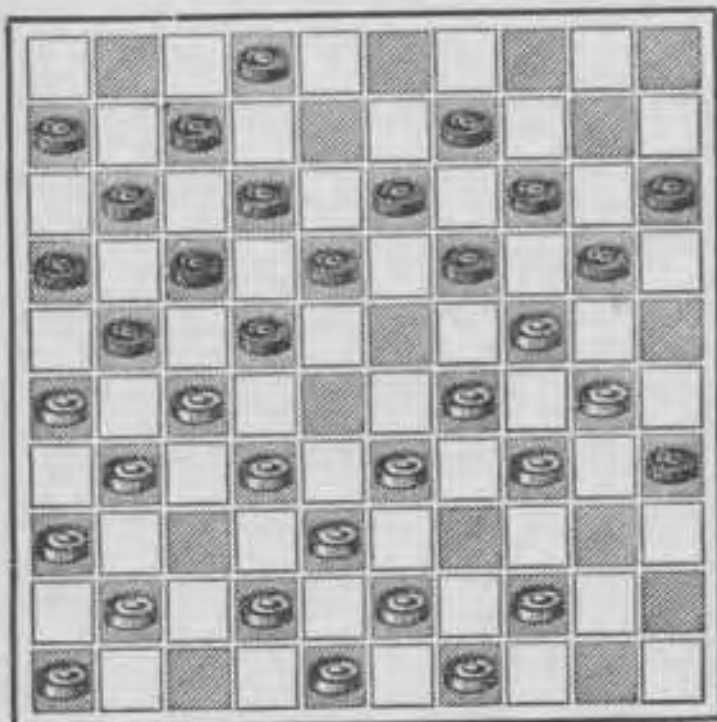

Diagram N°. 47.
Van F. Béthenod.

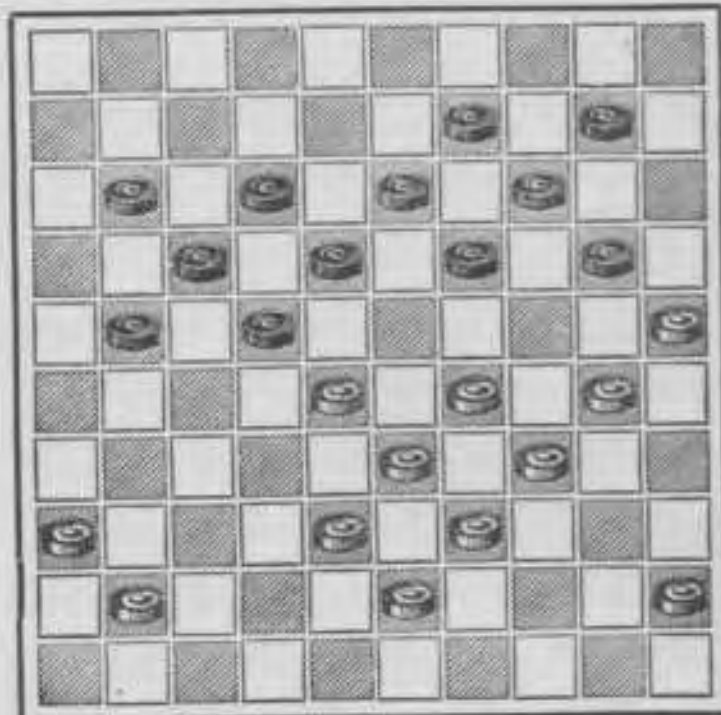

Diagram N°. 48.
Van G. Dentrux.

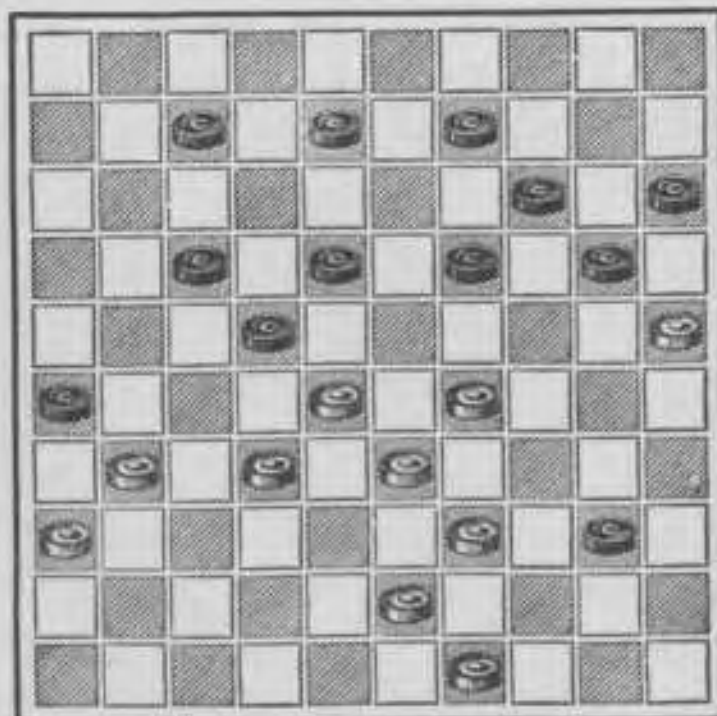
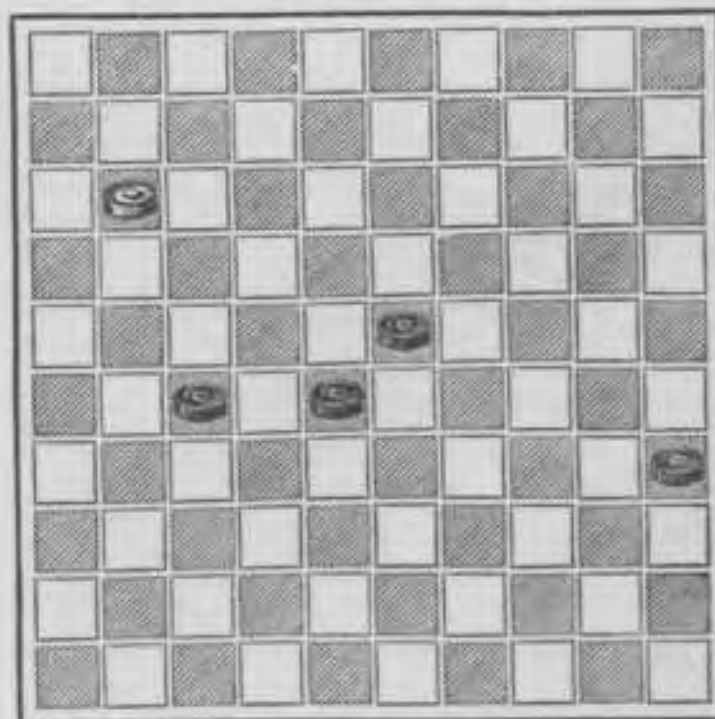

Diagram N°. 49.
Van C. H. B.
Eindspel.

Wit speelt en maakt remise!

DE TEMPO-ZET.

Wanneer het spel een zoodanigen stand heeft ingenomen, dat een der spelers verplicht is, een reeds goed opgebouwde stelling weder te moeten verbreken, wegens gebrek aan vrije zetten, terwijl de andere hierover nog te beschikken heeft, worden deze zetten „tempo-zetten” genoemd.

Aangezien het uit den aard van het spel, niet mag gebeuren, dat de eene speler — meer dan de andere — over tempo-zetten kan beschikken, blijkt, uit het gespeelde, dat er fouten zijn gemaakt.

Nu is het maken van fouten een kwaal, welke nog bij vele dammers heerschende is. Dit komt, omdat het damspel een geestes-spel is en dergelijke spelen af en toe met zwakke momenten te kampen zullen hebben.

Een dammer is niet altijd in staat helder te denken, en het eene oogenblik zal hem beter dan het andere

dienen, om diep in de finesses van het spel door te dringen. Ook is het een feit, dat, hoe meer men met andere zaken is bezig geweest, hoe minder men zijn volle aandacht aan het damspel kan blijven wijden.

Dit gaf ons dan ook aanleiding, om tot het samenstellen van deze handleiding over te gaan. Immers met behulp van deze theorie worden, naar wij vertrouwen, ook de jonge amateurs in staat gesteld, het spel grondig te leeren spelen, terwijl bij hen minder gevaar bestaat, om van deze studie afgeleid te worden. Hunne maatschappelijke positie is veeltijds nog van dien aard, dat de geest er weinig onder lijdt, terwijl de vrije uren aangenaam besteed worden. Ook zal de beoefening van het damspel ongetwijfeld medewerken tot de goede ontwikkeling der hersenen, en hen zodoende in staat stellen, dieper in de finesses van het spel te kunnen

doordringen, dan zij, die meer met huiselijke zorgen belast zijn.

Wij durven dan ook vertrouwen, dat alle ouders ten volle onze zienswijze zullen deelen, en de jonge amateurs voortdurend tot het beoefenen van het schoone damspel zullen aanmoedigen.

Hoe meer het damspel beoefend wordt, hoe meer de helaas nog al te veel gevolgde hazard-spelen ook zullen verdwijnen.

Gaan wij nu weder tot het losgelaten punt terug, waar gezegd is, dat het gebrek hebben aan goede tempo-zetten, hoofdzakelijk is te wijten aan het foutief spelen.

Om dit foutief-spelen zooveel mogelijk te voorkomen, moet van den aanvang af een goede stelling opgebouwd worden. Het is daarom gewenscht, de waarde van een goeden tempo-zet te leeren begrijpen; temeer, omdat deze een voorname rol speelt in de partij.

In vele gevallen hangt de beslissing van het spel van een goeden tempo-zet af, en veeltijds wordt dit niet- of niet voldoende begrepen. Ook is het te vroeg gebruik maken van een goeden tempo-zet, soms even nadeelig als het te laat in toepassing brengen ervan. Meestal brengt zulks nadeel in de positie, terwijl er in sommige gevallen zelfs een slecht spel door verkregen wordt.

Men onderscheidt de tempo-zet-

ten in twee soorten, te weten: die, waarmede men den tegenspeler dwingt een ingenomen goede stelling weder te verbreken en die, waardoor men in de gelegenheid komt om eene combinatie te ontwikkelen. Wij zullen beide soorten, aan de hand van praktische voorbeelden, uiteenzetten, teneinde het verschil goed te doen uitkomen.

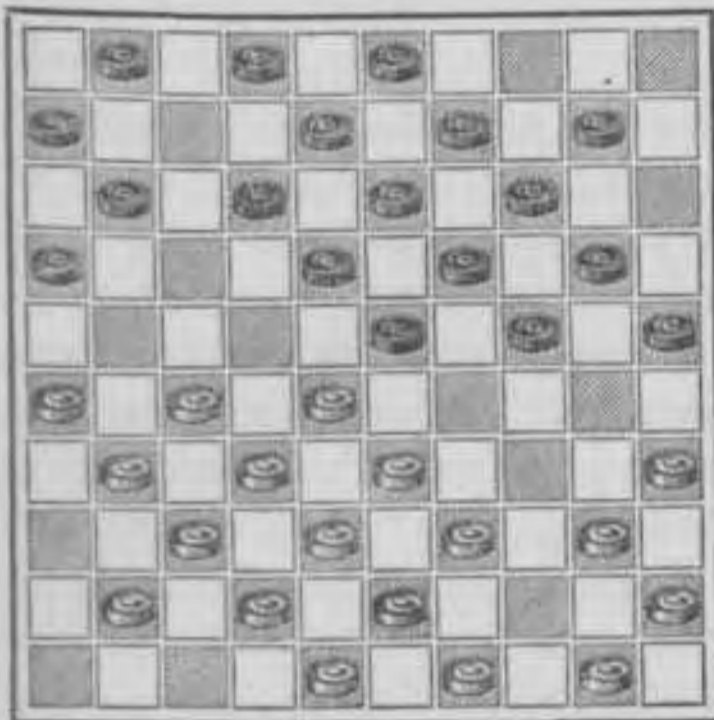
Met het volgende behandelen wij de eerste soort:

Wanneer het spel reeds gevorderd is tot aan het middenspel, moet men zeer voorzichtig zijn in de keuze der voortzetting, aangezien den tegenspeler het ontwikkelen van een goeden tempo-zet steeds moet verhinderd worden.

Wij meenen reeds gezegd te hebben, dat, door het beurtelings spelen, zwart een geruimen tijd den laatsten zet behoudt; maar in dit geval dien zet niet als een tempo-zet kan beschouwd worden, daar hij in 't minst geen voordeel aanbiedt, zoolang er correct gespeeld wordt. Zelfs zal, wanneer het middenspel is aangevangen, de stand zich heel dikwijls wijzigen en zwart van verdediging tot aanval kunnen overgaan, terwijl wit zich dan weder ter verdediging gaat opstellen. Een ander geval is het echter, wanneer de opening of het middenspel niet goed is behandeld: met een praktisch voorbeeld zullen wij dit even

aantoonen. Zet derhalve onderstaande stelling op het bord, om ons spel gemakkelijker te kunnen volgen.

Diagram N°. 50.

Het spel is tot zoover symmetrisch en sterk opgebouwd en beide spelers beschikken nog over dezelfde zetten. Ook ligt het voor de hand, dat wit moet spelen, aangezien in het omgekeerde geval, het niet mogelijk was geweest deze stelling te ontwikkelen. Bij de behandeling der openingen zullen wij aantonen op welke manier deze stelling ontwikkeld is.

Wit kan over vier vrije zetten beschikken, maar moet zeer voorzichtig zijn bij 't nemen van eene keuze, want speelt hij den verkeerden zet, dan zal dit beslist nadeel brengen aan zijn positie.

Wij zullen dit even laten zien, b.v.: Vervolgt wit het spel met 41—36, dan antwoordt zwart met 10—15. Verder w. 50—44, z. 1—7. Nu is wit gedwongen om met 40—34 voort te gaan, waarop echter volgt:

"	"	24	29
33	: 24	20	: 40
45	: 34		

De positie van wit is thans veel minder krachtig dan die van zwart, en dit is tengevolge van den verkeerden zet 41—36.

Nu zullen wij den tweeden vrijen zet eens nader onderzoeken, b.v.:

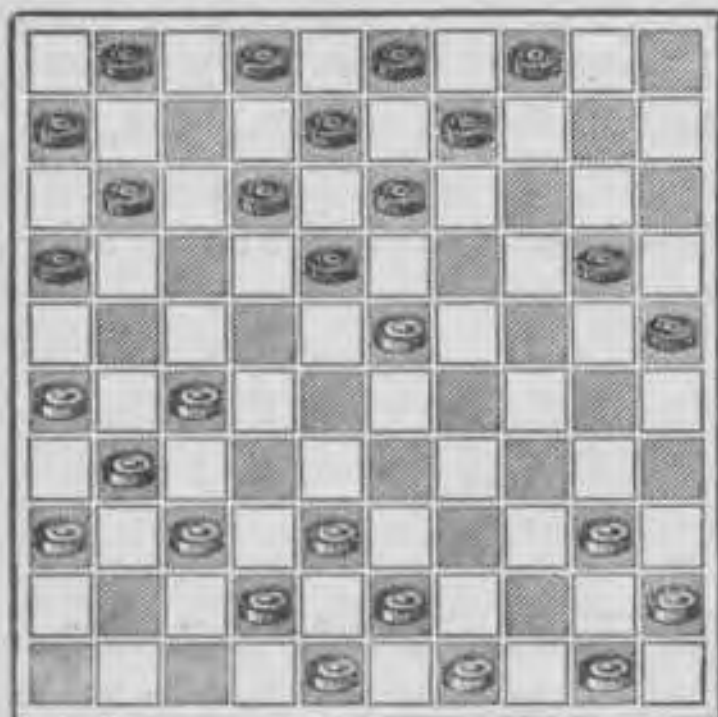
50	44	10	15
41	36	1	7

Wij krijgen nu van hetzelfde laken een pak.

Speelt wit 41—36, dan zwart 10—15. Indien wit nu voortgaat met 39—34, dan verliest hij een schijf, hetgeen niet veel gunstiger is, b.v.:

"	"	24	30
35	: 24	19	: 39
28	: 10	39	: 28
32	: 23	15	: 4

en hierna gaat de schijf 23 onherroepelijk verloren.

Diagram N°. 51.

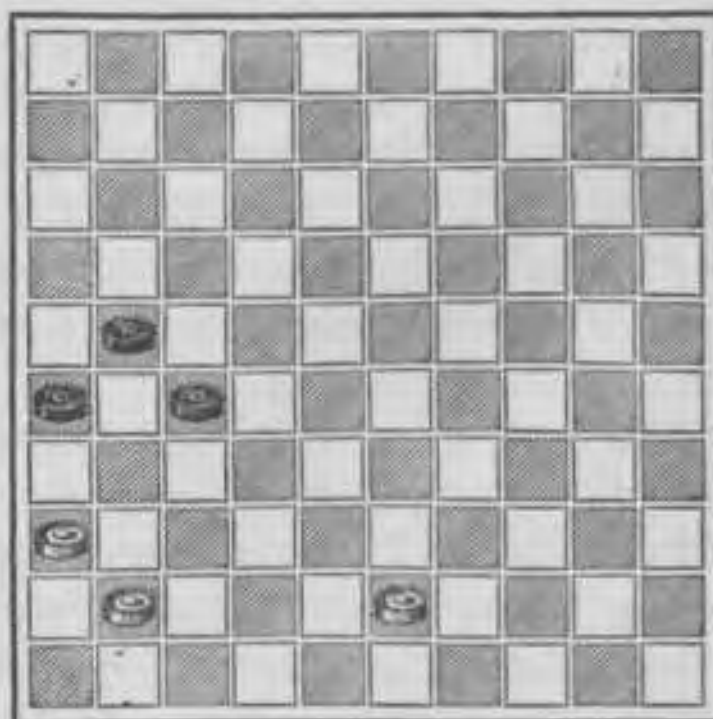
Men ziet dus, dat de keuze niet zoo groot is, als oppervlakkig gedacht wordt, en de fout hiervan zit in het te vroeg gebruik maken van den vrijen zet 41—36.

Wit is dus verplicht om zijn eenigen goeden vrijen- of tempo-zet, 40—34, thans te spelen. Antwoordt zwart hierna met 10—15, dan vindt wit juist de gelegenheid, om met den zet 45—40 het gevaar weg te nemen en zwart te beletten, de voor wit nadeelige afruiling toe te passen, terwijl straks ruimschoots gelegenheid is, om van den vrijen zet 41—36 gebruik te maken. Speelt wit den zet 40—34 niet, dan gaat deze beste vrije zet verloren en verbeurt hij tevens den tempo-zet 45—40, wegens het aanstonds verplichte slaan van 45:34, hetgeen altijd nadeelig is; temeer,

omdat zwart zijn vrijen zet 6—11 blijft behouden.

Wij hebben tevens hieruit opgemerkt, dat een gewone zet, bij foutief spel, onmiddellijk een tempo-zet wordt, terwijl een goede tempo-zet even gemakkelijk kan verloren gaan.

Is de partij tot het eindspel gevorderd, dan gaat het bekomen van een gunstig slot meestal gepaard met het goed gebruik maken van een tempo-zet. Beschikt men over zoo'n zet en de tegenspeler niet, maar maakt men er geen goed gebruik van, dan is hiervan meestal het gevolg, dat de tegenspeler de gelegenheid vindt om zijn spel weder los te maken. Met een paar voorbeelden zullen wij trachten, ook dit duidelijk te maken.

Diagram N°. 52.

Wij nemen aan, dat wit moet spelen; hij moet dus van een zijner vrije zetten gebruik maken, en kan dit op twee manieren doen, hetzij met 43—38 of met 41—37. — 43—39 is onmiddellijk foutief, want zwart zou hierop laten volgen, 26—31, 31—27 enz.

Wij gaan nu eerst de gevolgen na, wanneer de zet 43—38 gespeeld wordt: Oogenschijnlijk is deze zet goed, daar men zou meenen, dat zwart aanstonds wordt opgesloten. Echter, niets is minder waar, want zwart kan hierop ongehinderd den zet 26—31 laten volgen. Immers, wit is thans min of meer verplicht, met 38—32 voort te gaan; want, speelt hij nu 38—33, dan verliest hij het spel met: z. 31—37, 27 : 29 enz.! Op 38—32 volgt echter: z. 27 : 38, waarmede zwart de remise heeft verkregen, omdat ruimschoots gelegenheid wordt gevonden de damlijn te bereiken. Wij zien dus, dat de tempo-zet 43—38 niet goed is.

Gaan wij nu den zet 41—37 eens nader onderzoeken, om te zien wat daaruit voortspruit.

Zwart wordt thans gedwongen, terstond een zijner schijven te offeren, teneinde hierdoor eenige ruimte in zijn spel te krijgen; hij speelt dus 27—22, waarna wit verplicht is 37 : 28 te slaan; waarmede hij tegelijkertijd zwart dwingt, met 21—27 te antwoorden. Nu speelt

wit 43—38, zwart nogmaals dwingende, den zet 26—31 te laten volgen, waarna wit het spel beslist met:

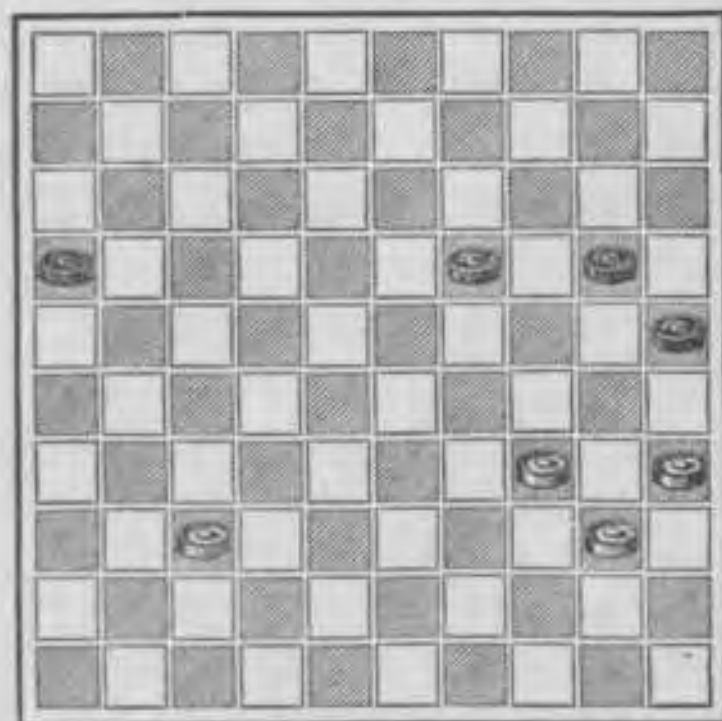
28	22	27	: 18
36	: 27	18	23

waarop wit met zijn laatsten tempo-zet 38—33, zwart tot abandonneeren heeft gedwongen!

Wij zien de waarde van het goed gebruik maken van een tempo-zet wederom duidelijk te voorschijn komen. Zwart blijft steeds een gedwongen spel behouden, terwijl in het andere geval, indien wit zijn tempo-zet niet op tijd speelt, het voordeel verloren gaat, en dit niet meer is te bekomen.

Wij nemen nog een voorbeeld, hetwelk iets meer gecompliceerd is:

Diagram N°. 53.

De beurt van spelen is aan zwart en, ofschoon hij over vier vrijzetten kan beschikken, zal spoedig blijken, dat slechts één dier zetten hem de winststelling kan aanbren- gen, terwijl de overige hoogstens de remise tot stand brengen, b.v.:

Speelt zwart thans zijn tempo-zet 16—21, dan volgt:

34	29	21	27	de beste
40	34	20	24	1)
29	: 20	25	: 14	
35	30	14	20	
34	29	enz. remise!		
1) Op z. 19—24, zou volgen:				
29	23	24	29	of?
23	18	29	: 40	
35	: 44	25	30	
18	12	20	24	
12	7	of 8 met winstkans!		

Speelt zwart thans zijn tempo-zet 19—23, dan volgt:

35	30!	16—21	of?
37	32	23	29 de beste
34	: 23	25	: 45
23	18	45	50
18	12	enz. remise!	

Speelt zwart thans zijn tempo-zet 19—24, dan volgt:

37	32	16	21
32	28	21	27
28	23	enz. remise!	

Er blijft zwart dus maar een goeden tempo-zet te doen, en deze is krachtig, omdat hierdoor terstond drie vijandelijke stukken beheerscht worden. Ook de gevolgen van dezen zet zullen wij nader beschouwen door hem op tijd toe te passen:

"	"	20	24!
37	32	gedw.	19 23!
32	27	1)	23 28
35	30		24 : 44
27	22	2)	28 : 17
34	29		44 49 enz!

1) Op 34—29, zou volgen:

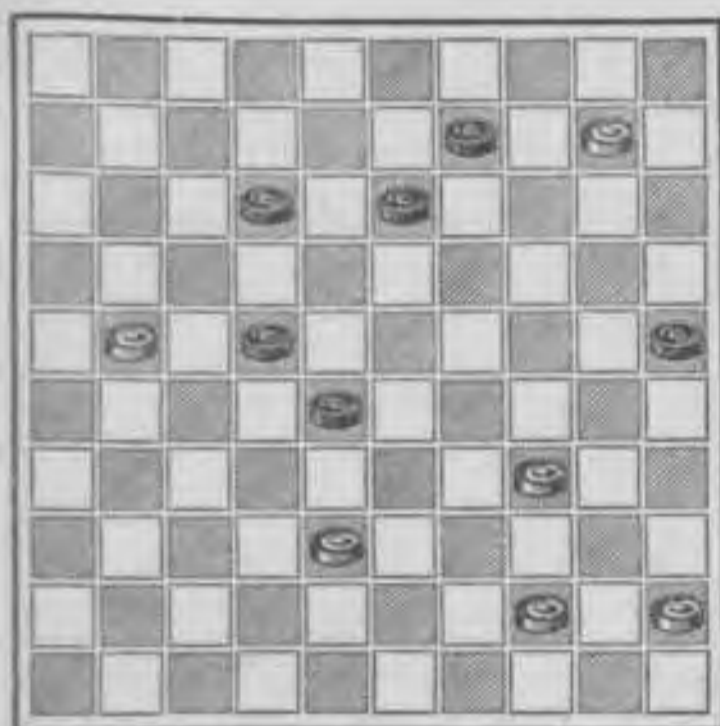
"	"	23	: 45
32	28	45	50
28	23	50	22!

2) Op 34—29, zou volgen:

"	"	28	33
29	: 38	44	50!

Tevens hebben wij uit dit voorbeeld kunnen opmerken, dat een oogenschijnlijk los spel, zelfs door één goeden tempo-zet kan vastgehouden worden, terwijl met het niet toepassen hiervan op het juiste oogenblik, niet alleen de winststelling kan verloren gaan, maar deze aan den tegenspeler wordt verstrekt, hetgeen nog droeviger is.

Wij laten nog een voorbeeld volgen:

Diagram N°. 54.

Wij aanschouwen hier een min of meer los spel, waardoor de juiste tempo-zet moeilijker is te vinden. Toch zullen wij trachten dezen op leerzame wijze voor den dag te brengen, en wel als volgt:

Wetende, dat de beurt van spelen thans aan zwart is, en het spel goed bestudeerende, komt men weldra tot de ontdekking, dat zwart niet veel goeds te doen overblijft. Zijn spel verkeert in ongunstige conditie, wegens gebrek aan vrije-zetten, hoewel het in aantal stukken aan dat van wit gelijk is.

Nu hebben wij op vorige bladzijden reeds gezegd, dat er in zoo'n geval maar één middel is om te trachten zich er door te slaan, te weten: het gebruik maken van listige zetten. Zwart tracht dus

met behulp van zoo'n middel, nog redding te zoeken, overtuigd zijnde, dat deze anders niet meer is te vinden.

Om nu zoo'n valstrik te kunnen spannen, blijft hem maar één goeden zet te doen over, en deze is 13—18.

Hierna komt de beurt aan wit, die nog over vele vrije-zetten beschikt. Nu weten wij, dat een dergelijke weelde, den speler vaak overmoedig maakt; hij ziet geen direct gevaar en veronderstelt, dat de tegenspeler geen kracht bezit, om nog iets kwaads uit te richten. Toch vergist men zich dikwijls, en vele partijen worden remise of zelfs verloren, door zoo'n misplaatsten overmoed.

Na 13—18 van zwart, kan wit op twee velden dam nemen, hetzij op 4 of 5. In zijn overmoed, het spel vluchtig overkijkende, ziet hij, dat zwart met 28—32, nog eene min of meer goede afruiling kan bewerkstelligen en, dit willende verhinderen, neemt hij dam op 5. Hierdoor wordt zwart's plan verijdeld en gaat de schijf 28 onherroepelijk verloren, terwijl tegelijkertijd de diagonaal beheerscht wordt. Want, zou zwart de schijf 28 willen dekken, met b.v. : 18—23, dan volgt: w. 34—30, 38—32 en 5:31! waarmede het spel nog sneller beslist is. De zwarte schijf 28 op 32

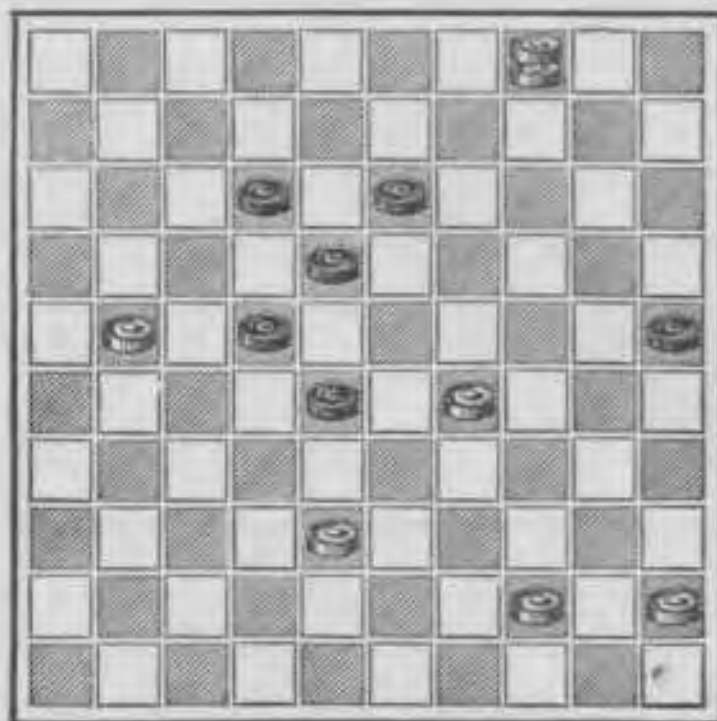
brengen baat evenmin, omdat wit in dit geval met zijn dam slaat. Daarbij veronderstelt wit, dat, dam nemende op 4, hij deze niet alleen direct zou verliezen met de gedwongen slag 4 : 13, welke thans openstaat, maar tevens aan zwart te veel vrijheid wordt gelaten, hetgeen hij niet wil toestaan; hij kiest dus den zijns inziens juiststen zet 10—5.

Dat deze zet niet de juiste is, en dat wit thans in een valstrik is gelopen, blijkt uit den zet 22—27, welke zwart subiet laat volgen. Hiermede wordt wit gedwongen, twee stukken te slaan, in plaats van een, terwijl daarop volgt: z. 18 : 49!

Ook hier is weder de winststelling door eigen schuld verloren gegaan, en zelfs een min of meer zwak spel er voor in de plaats getreden. Was de juiste zet op tijd gespeeld, zwart zou weinig meer uitgericht hebben, ondanks zijn besten tempo-zet 13—18. Immers, indien wit onbevreesd voor den slagzet 4 : 13, 10—4 had gespeeld, zwart zou verplicht zijn geweest, zelf dien slagzet 4 : 13 van wit weg te nemen, met den vrijwel waardeloozen zet 9—13 te laten volgen, omdat op elken anderen, het spel onmiddellijk verloren werd. Op 9—13 zou evenwel volgen: w. 34—29 (een mooie tempo-zet!), waarna, met

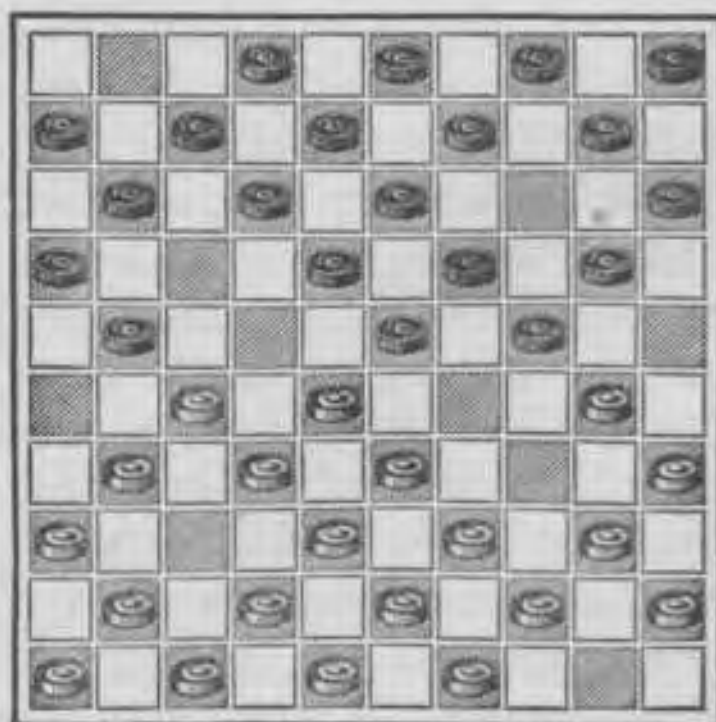
nog enkele zetten, zwart toch moest abandonneeren, zooals op onderstaand diagram duidelijk is te zien.

Diagram N°. 55.

Ten slotte nog een voorbeeld uit het practische spel:

Diagram N°. 56.

Wit, aan de beurt van spelen zijnde, heeft weinig goeds meer te verrichten. Speelt hij 41 of 42—37, dan wordt hij bij dien vleugel opgesloten met: z. 21—26. Speelt hij 40—34, dan volgt: z. 24—29, w. 33 : 24, z. 20 : 40, w. 45 : 34, waarmede zijn beste vrije-zet 45—40 verloren gaat. En, speelt hij 30—25, dan volgt:

"	"	21	26
25	: 14	9	: 20

(niet 26 : 37, want dan zou den stand weder gelijk worden en geen voordeel aanbrengen).

Hierna is wit verplicht om 40—34 te laten volgen; want, met 41 of 42—37, wordt hij weder bij dien vleugel opgesloten, en een andere goede zet is niet voorradig. Echter, na wit 40—34, volgt:

"	"	26	: 37
42	: 31	24	29
33	: 24	20	: 40
45	: 34		

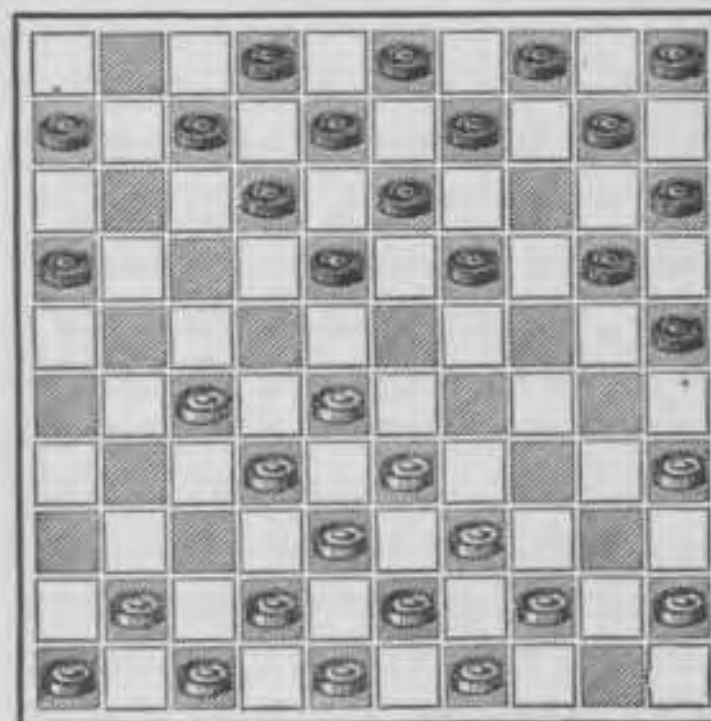
waarmede de vrije-zet 45—40 weder verloren gaat, hetgeen bij goede voortzetting, beslist invloed zal hebben op het verdere van het spel. Wit krijgt hierdoor veeltijds gebrek aan goede tempo-zetten in het middenspel, en wordt zodoende belet, een goed eindspel te ontwikkelen.

Laten wij nu eens veronderstellen, dat wit deze nadeelen opmerkt en, om ze te ontwijken, 31—26 speelt, denkende dat zwart, die tot hertoe steeds symmetrisch heeft gespeeld, nu ook wel den symmetrischen zet 20—25 zal laten volgen, zou dezen zet dan de juiste zijn geweest? In geen geval; want, nu is zwart zelfs in staat een schijf te winnen, indien hij zijn juisten tempo-zet toepast, b. v.:

31	26	24	29!
26	: 17 1)	11	: 31
36	: 27 2)	29	34
40	: 29	23	: 25!

Diagram N°. 57.

Stand na 23 : 25 van zwart.

1)	33	: 24	20	: 29
	26	: 17	11	: 31
	36	: 27	29	34
	40	: 29	23	: 25!

2) 33 : 24	20 : 29
36 : 27	29 34
40 : 29	23 : 25!

Wij zouden nog vele voorbeelden hieraan kunnen toevoegen, omdat de tempo-zet in het spel geregeld de hoofdrol vervult. Wij meenen evenwel, dat de manier, waarop deze soort wordt toegepast, met de aangegeven voorbeelden duidelijk is kenbaar gemaakt. Trouwens, in de verhandeling der spel-openingen, wordt deze wijze van toepassen nog nader uiteen gezet.

* * *

Nu zullen wij de tweede soort van tempo-zetten nader bekend maken, daar deze in het praktische spel nog meer voorkomen en meestal gevaarlijker zijn.

Een oud dammers-spreekwoord zegt: „vragen is gevaarlijk,” en de bedoeling hiervan is, dat, indien men onbedacht achter een losstaand stuk speelt, met het idee om te slaan, men den tegenspeler veeltijds in de gelegenheid stelt om een tempo-zet te spelen, welke in andere gevallen niet- of moeielijk kan geschieden. Het is zeer onvoorzichtig om zonder nadenken achter zoo'n stuk te loopen. Wel gebeurt het, dat, zoo'n stuk wegs spelende of met een ander stuk dekkende, er nog

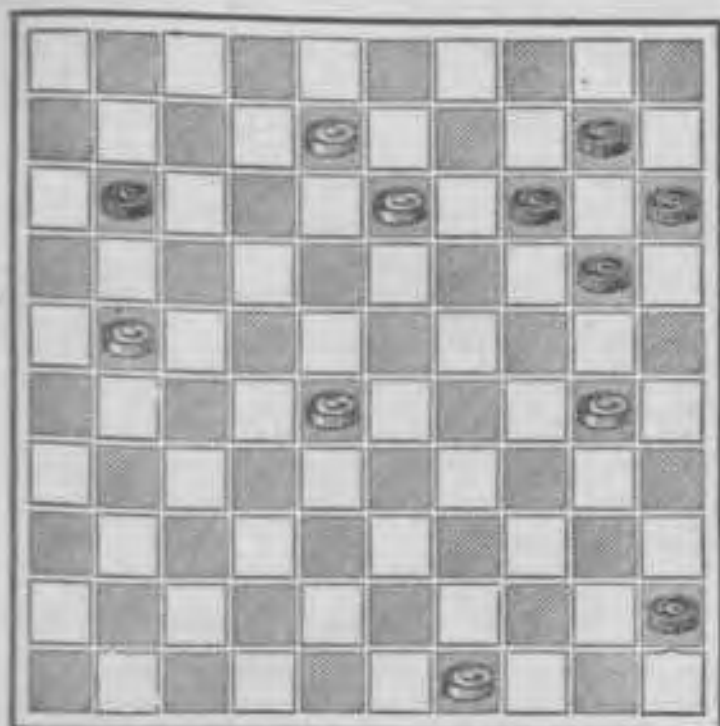
grooter nadeel ontstaat, maar daar staat tegenover, dat de tegenspeler juist zoo'n stuk los laat staan, om het vragen uit te lokken, teneinde gelegenheid te krijgen, eene combinatie te ontwikkelen. Wordt dan dit doel bereikt en laat men zich verschalken, dan is hiervan meestal het verlies van de partij het gevolg. Ook deze stille zetten worden met recht „tempo-zetten” genoemd, omdat van het verplichte slaan gebruik gemaakt wordt, ze in toepassing te brengen.

Wanneer men in de gelegenheid is zoo'n tempo-zet te ontwikkelen, zal er meestal voordeel door verkregen worden.

Het is niet mogelijk om theoretisch aan te geven, op welke manier dergelijke stille zetten ontstaan, daar zij meestal bloot komen, door het foutief spelen van den tegenspeler. Bij correct spel komen zij niet voor of verliezen hun beteekenis.

Deze tempo-zetten hebben dan alleen beteekenis, als er voordeel mede behaald wordt, hetzij men een opsluiting kan formeeren of eene combinatie ontwikkelen. Zij kunnen, op verschillende manieren toegepast worden, en met enkele goed gekozen voorbeelden zullen wij trachten ze kenbaar te maken.

Diagram N°. 58.

Zwart moet spelen, en laat 11—16 volgen, vermeenende toch geen winst meer te kunnen behalen. Want speelt hij 45—50, dan is het spel beslist remise, terwijl hij in het andere geval, wanneer wit zijn schijf wegspeelt op 17, na 20—24 en 14 : 32, evengoed op 50 dam kan halen. Dat echter zijn meening onjuist is, blijkt uit den fraaien tempo-zet 49—44, die wit thans laat volgen. Immers, zwart heeft zichzelf verplicht 16 : 27 te slaan, waarna wit vervolgt, met:

44	40	45 : 25
28	22	27 : 9
8	2!	

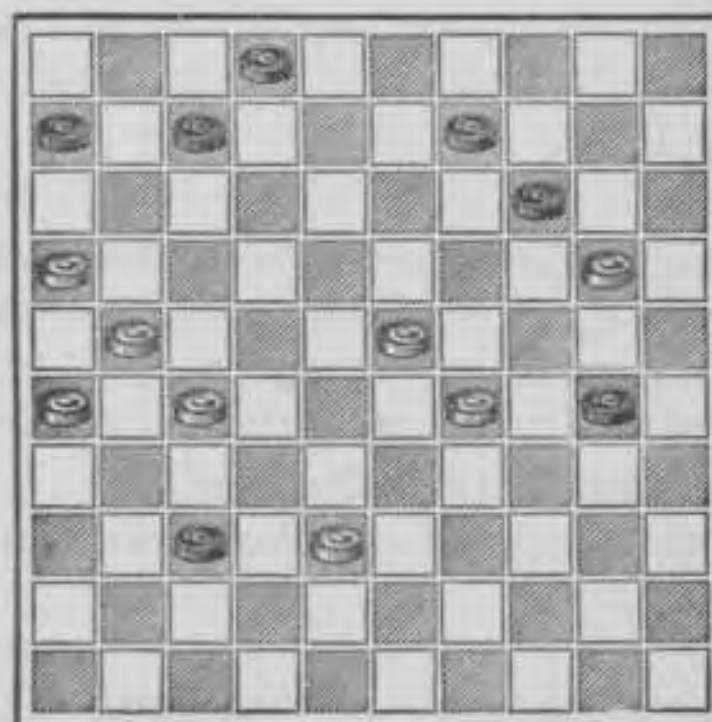
en hiermede zijn alle zwarte schijven den pas afgesneden!

Wij hebben juist dit voorbeeld genomen om tegelijk met de waarde

van een goeden tempo-zet, ook de enorme kracht van een goed geplaatsten dam te laten zien. Wel is deze standplaats een van de sterkste die de dam kan innemen tegenover zes vijandelijke stukken, maar in het praktische spel zijn zulke stellingen volstrekt niet uitgesloten. Daarom is het goed, ook hiermede bekend te zijn.

Nu een ander voorbeeld.

Diagram N°. 59.

Zwart heeft met 10—14 als laatsten zet weder onbedacht gespeeld. Inplaats van zoo spoedig mogelijk dam te halen met 37—41 enz., biedt hij wit nu de gelegenheid aan, een fijnen tempo-zet te ontwikkelen.

Wel was de zet 10—14 niet geheel doelloos gespeeld, daar die schijf een gevaarlijke standplaats innam, en nu aan wit belet wordt

bij dien vleugel door te dringen. Ook de dreigende damslag 29—24, 27—22 en 21 : 1, maakte zwart eenigszins angstig. Maar, indien het spel goed was doorgerekend, zou hij allicht bemerkt hebben, dat in geen enkel geval de remise kon ontsnappen, terwijl thans het verlies van de partij onvermijdelijk is.

Wit, hierna aan de beurt komende, kan op zeer eenvoudige wijze een damslag ontwikkelen, b. v.:

38	32	37 : 19	gedw.
29	24	14 : 25	
19	4		

Echter, met geen ander resultaat, dan de remise. Zwart speelt hierna onbevreesd 30—34 en 34—39 of 40, aangezien wit hem toch niet van de damlijn kan afhouden.

Ook kan wit een dam bekomen, als volgt:

27	22	14 : 25
29	24	30 : 17
21	1	

Echter, de dam zou hierna weinig goeds kunnen uitrichten, omdat hij niet bij machte is, de zwarte schijf 37 van de damlijn te houden.

Wij zien dus, dat geen dezer voortzettingen voordeel aanbrengt. Toch is wit in staat in deze stelling de winst te forceeren, indien

hij maar zijn juiste tempo-zetten toepast, b.v.:

23	18	14 : 25
29	24! 1)	30 : 19
38	32	37 : 28
18	12	7 : 18
27	22 2)	18 : 27 of 28 : 17
21	3!	

2) 16—11 maakt wederom remise.

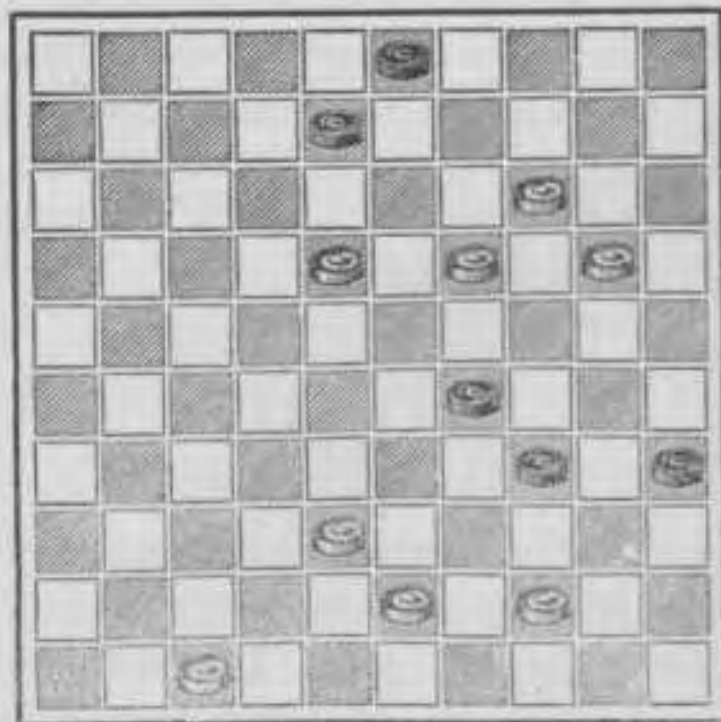
1) Ook is de winststelling te bekomen met:

38	32	37 : 28
27	22	28 : 17
21	1	30 35
29	24	enz.

Deze ontleding is echter niet zoo brillant als de bovenstaande, hoewel de tempo-zet 29—24, ook schoon kan genoemd worden.

Nog een leerzaam voorbeeld:

Diagram N°. 60.

In deze stelling heeft zwart een minder gunstige positie en is reeds drie schijven ten achter. Men begrijpt dus wel, dat deze slecht heeft gespeeld. Toch staat de positie van zwart niet zoo hopeloos als oppervlakkig verondersteld wordt, want de damlijn kan hem niet ontgaan. Zwart speelt dus 34—40, trachtende hiermede nog iets te kunnen uitrichten.

Zou wit nu zijn schijf 44 'op 39 brengen, dan volgde:

" "	29	34
39 : 30	35	22

met een vaste remise stelling!

Liet wit de schijf op 44 staan, en trachtte hij dam te halen met 14—10 en 10—4 of 5, dan werd het spel ook remise, wegens de voor wit gevaarlijken stand van de zwarte schijf op 29.

Wij zien dus, dat de zet 34—40, ondanks de minder gunstige stelling, nog veel last kan veroorzaken. Wij weten echter, dat vragen gevaarlijk is, omdat hierdoor maar al te dikwijls een fijne tempo-zet kan ontwikkeld worden. Daarom zullen wij eens nagaan of hier zoo'n zet ook is te vinden.

Wit, het spel met studie doorwerkende, ontdekt weldra eene aardige combinatie, indien hij van zwart's verplicht slaan een goed gebruik maakt. Hij speelt dus 19—13, hiermede zwart dwingende,

eerst twee stukken te slaan met 8 : 10. Nu ontwikkelt hij zijn diep berekenden tempo-zet 18—12; en, dit kan hij doen, omdat zwart verplicht is 40 : 49 te slaan. Hierop volgt: w. 20—14, waarmede zwart nogmaals verplicht wordt 10 : 19 te slaan, en waarop onmiddellijk volgt: w. 38—33; zwart nogmaals verplichtende 49 : 8 te slaan, terwijl wit hierna het spel beslist met 33 : 2!

Er blijft nu een klein naspel overdat wij ook nog even zullen afspelen:

" "	35	40
-----	----	----

trachtende, zoo spoedig mogelijk de damlijn te bereiken.

2	11	40	45
11	50	3	8
47	42	8	12
42	38	12	17 1)
50 :	6	45	50
38	33	enz.!	

1) Op zwart 12—18, volgt:

38	32	18	23
32	27	23	29
27	21	29	34
50	6	(een tempo-zet)	

hiermede zwart belettende dam te nemen. (21—16 of 17 is remise).

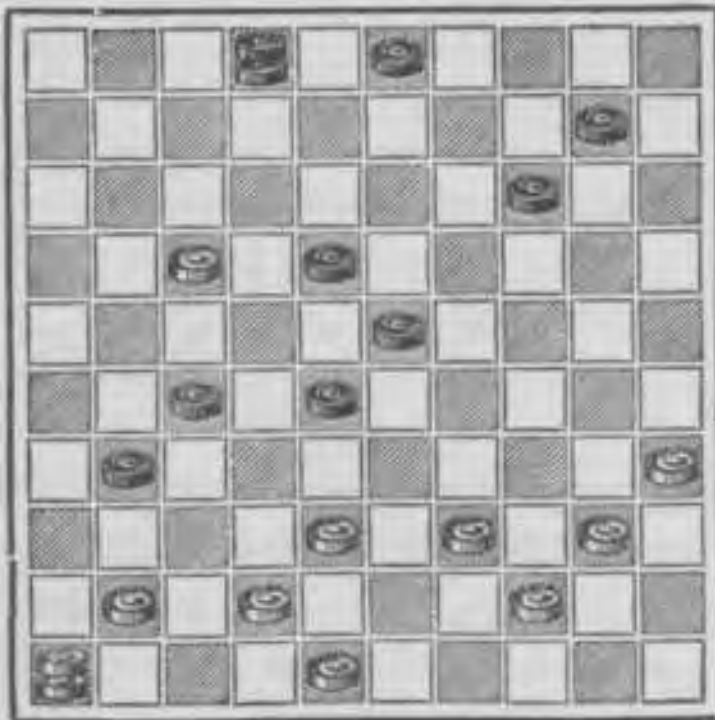
" "	34	40	gedw.
6	50	40	44
50 :	6	enz.!	

Men heeft tevens uit dit voorbeeld kunnen opmerken, dat bij het ontwikkelen van eene combi-

natie, de tempo-zet volstrekt niet op de eerste plaats behoeft toegepast te worden, en dat deze na een of meer gewone zetten eerst voor den dag kan komen. Er zijn zelfs voorbeelden waaruit blijkt, dat een reeks van tempo-zetten elkander kunnen opvolgen, terwijl hierna de eigenlijke combinatie zich ontwikkelt.

Met een dergelijk voorbeeld zullen wij de verhandeling van den tempo-zet sluiten, en vertrouwen dan, dat op duidelijke wijze is aangetoond, hoe hij ontstaat en toegepast moet worden, indien de stelling zich leent voor het ontwikkelen van een slagzet.

Diagram N°. 61.

De beurt van spelen is aan zwart, en deze speelt thans 31—36, ver-

wachtende, dat wit zijn schijf op 37 brengt, waarna dan volgt:

"	"	27	32
38	: 27	28	32
37	: 19	2	8

met een uitmuntende stelling.

Wij herinneren echter nogmaals aan het gevaarlijke van het onbedacht vragen, en dat hierdoor zetten kunnen ontwikkeld worden, waaraan tevoren niet gedacht wordt. Wit kan nu een fijne combinatie ontwikkelen, maar moet, om deze tot stand te brengen, eenige zeer diep gelegen tempo-zetten laten voorafgaan, en deze zullen in het gewone spel nog dikwijls verloren gaan, zelfs bij bekwame spelers. Wij hopen evenwel, dat de kennis van het damspel zich weldra zoo zal uitbreiden, dat dergelijke combinaties of slagzetten den speler niet meer ontsnappen. Hierbij hebben wij vooral de jonge beoefenaars op 't oog. Zij moeten eenmaal de damwereld toonen, dat met wilskracht en studie verkregen wordt, hetgeen voorheen onbereikt bleef.

De eerste tempo-zet, welke tevens de grondslag vormt, waarop de combinatie berust, is 42—37, en deze kan nu geschieden, omdat zwart achter een schijf is gelopen, en zich zelf heeft verplicht om aanstonds te slaan.

Hierna slaat zwart 36 : 47, terwijl

hij daarna wedertwee schijven moet slaan, tenzij wit het hem belet. Het is echter juist dezen twee-slag welke wit op 't oog heeft en hem toestaat, om zijn tweeden tempo-zet 17—12 te laten volgen. Zwart moet hierna 47 : 45 slaan, en is verplicht de witte schijf op 12 te laten staan.

Thans speelt wit een zet, welke meer als gewone dan als tempo-zet kan beschouwd worden, maar daarom niet minder fijn is, omdat hierdoor de zwarte dam gedwongen wordt, zijn standplaats op 2 te verlaten, hetgeen noodig is om den laatsten fijnen offer-zet te kunnen uitvoeren; hij speelt dus 35—30, zwart verplichtende, de meeste stukken te slaan en de witte schijf nogmaals op 12 te laten staan.

Zwart slaat nu 2 : 49, en wordt hierna met den diep berekenden zet 12—8, voor de laatste maal

gedwongen 3 : 12 te slaan. Na dien slag komt de winststelling voor den dag, en wel als volgt:

39	34	45 : 29
48	43	49 : 41
46	15	

waarmede twee dammen en zes schijven in één slag verloren gaan!

Wij meenen, dat met dit voorbeeld eenigszins de kroon op het werk is gezet en bewezen is, dat het ontwikkelen van fraaie en gecompliceerde tempo-zetten, tot in de fijnste puntjes kan uitgewerkt worden.

Wij laten hieronder nog 20 stellingen volgen, waarin de tempo-zet de voornaamste rol speelt. Hieruit kan dan tevens geleerd worden, dat maar al te lichtvaardig tot vragen wordt overgegaan, terwijl de tegenspeler veeltijds hierdoor gelegenheid vindt om eene combinatie te ontwikkelen.

TWINTIG STELLINGEN WAARIN DE TEMPO-ZET
HET SPEL DOET WINNEN.

Diagram N°. 62.

Van C. H. B.

Naar een oude stelling
„de Olie-molen.”

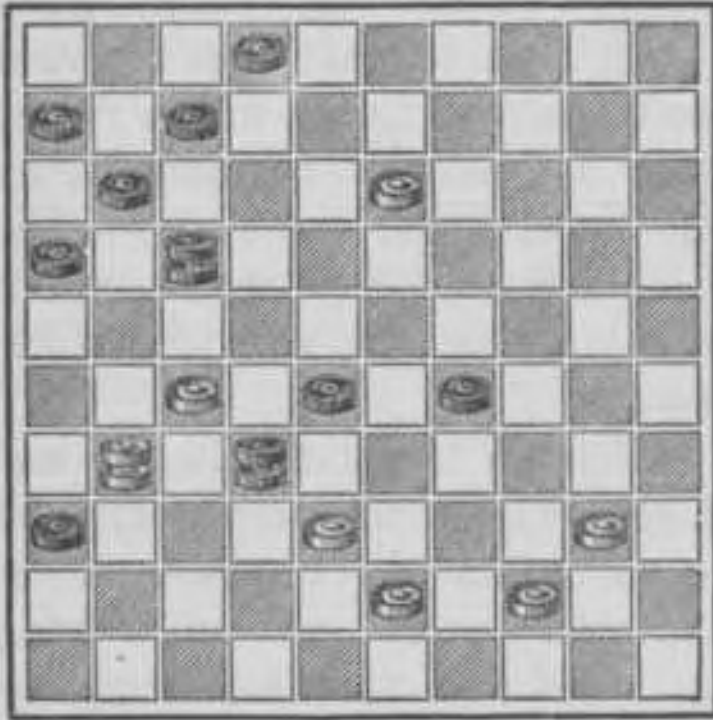

Diagram N°. 63.

Van K. C. de Jonge.

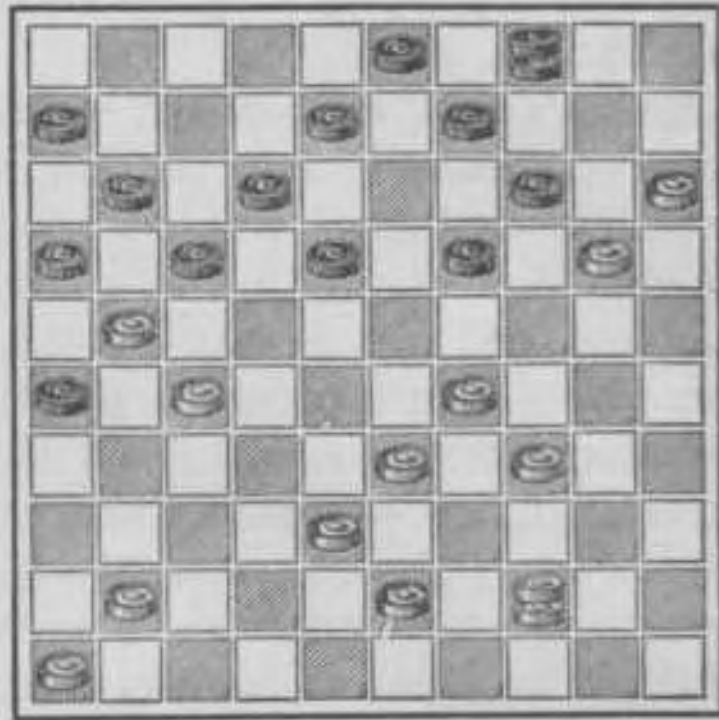

Diagram N°. 64.

Van W. van Daalen.

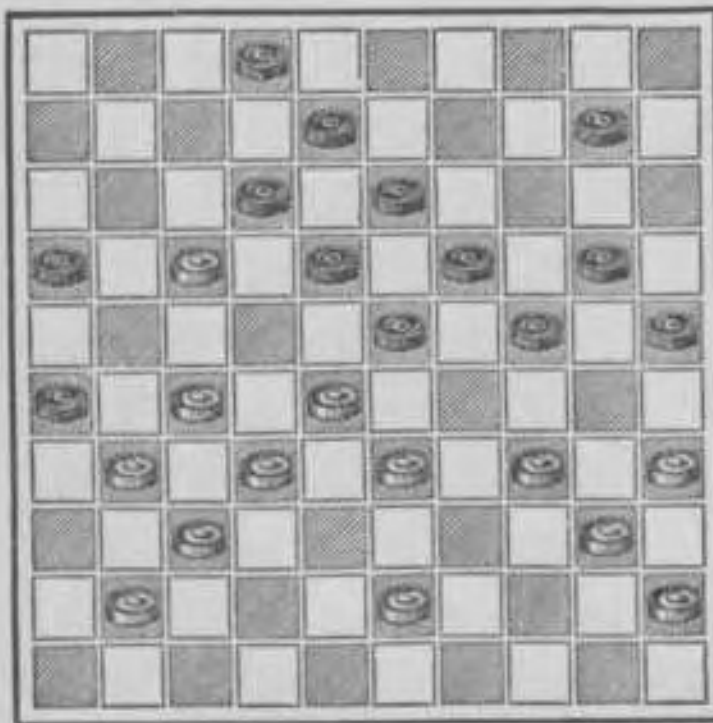

Diagram N°. 65.

Van J. Rem.

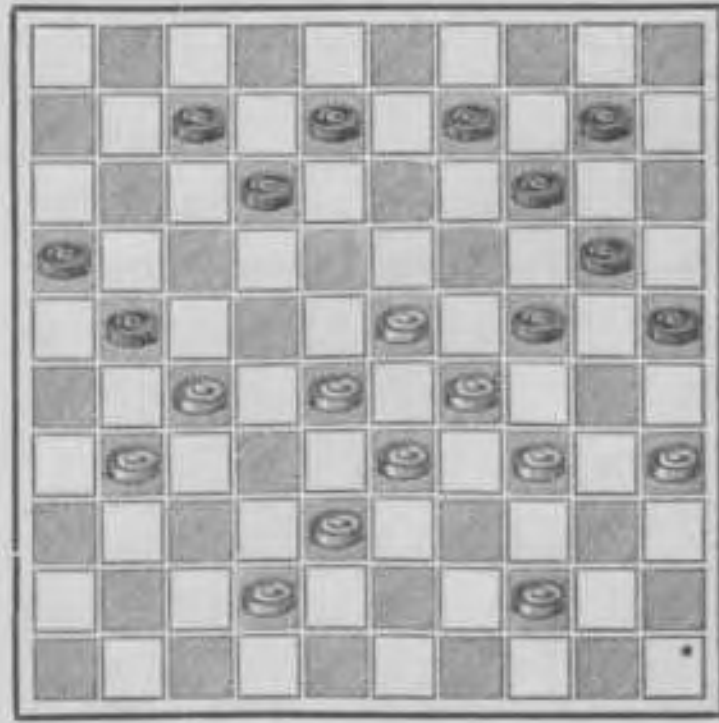

Diagram N°. 66.
Van W. van Daalen.

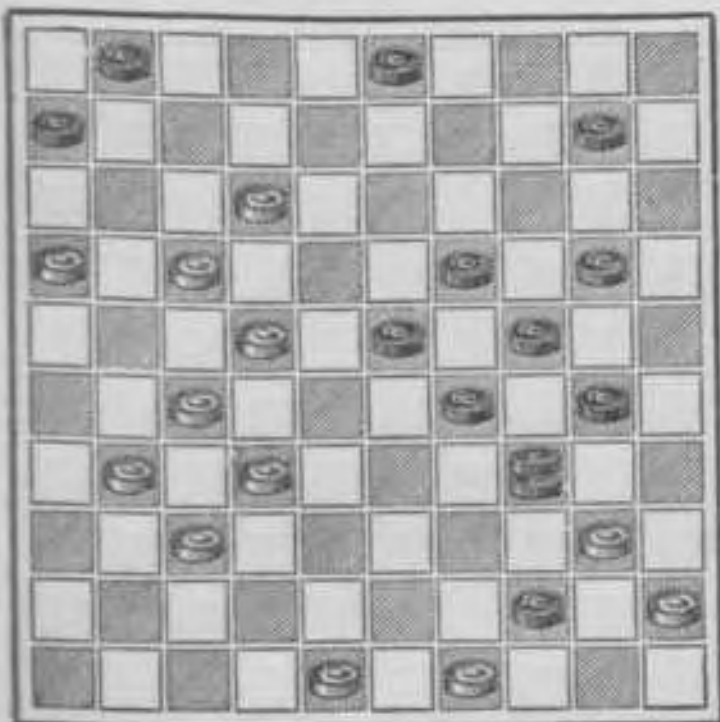

Diagram N°. 67.
Van J. Luteijn.

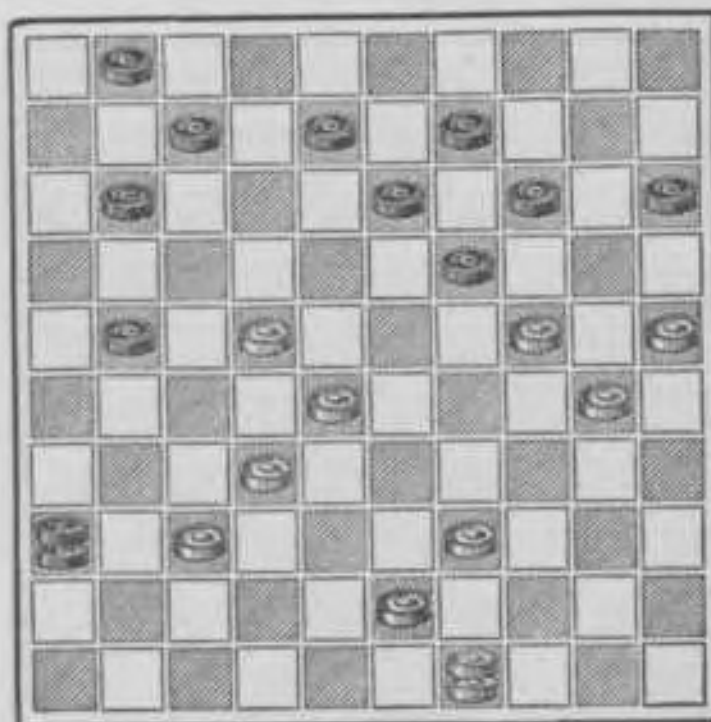

Diagram N°. 68.
Van F. C. Hemmes.

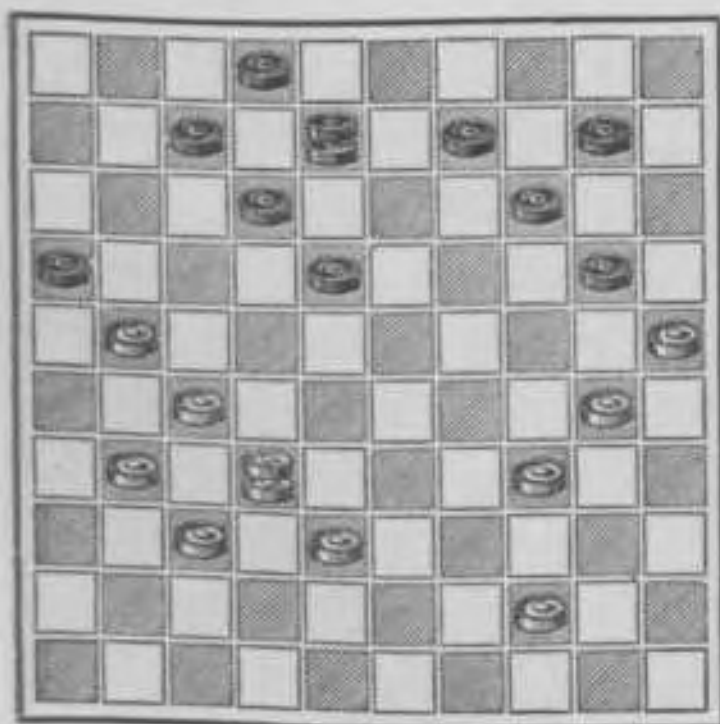

Diagram N°. 69.
Van J. Cauveren.
Met naspel.

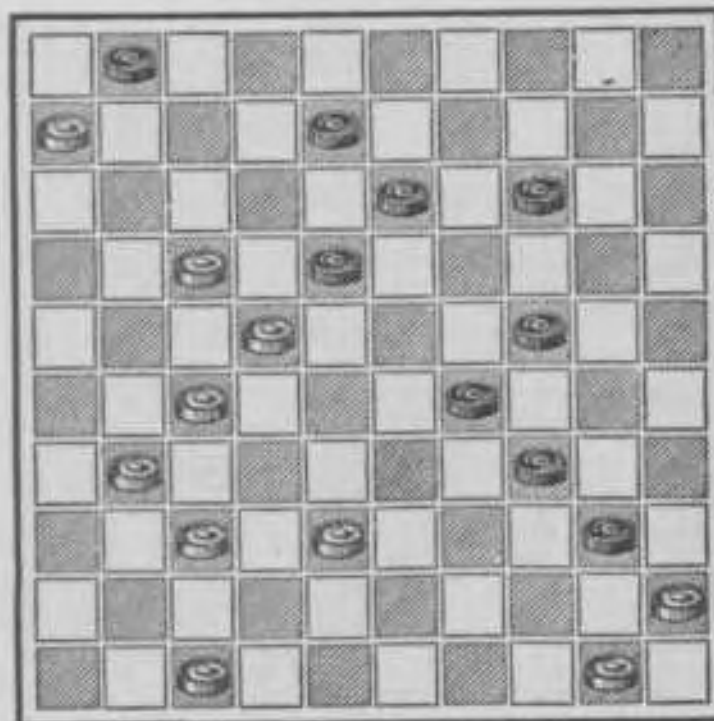

Diagram N°. 70.
Van F. C. Hemmes.
Met klein naspel.

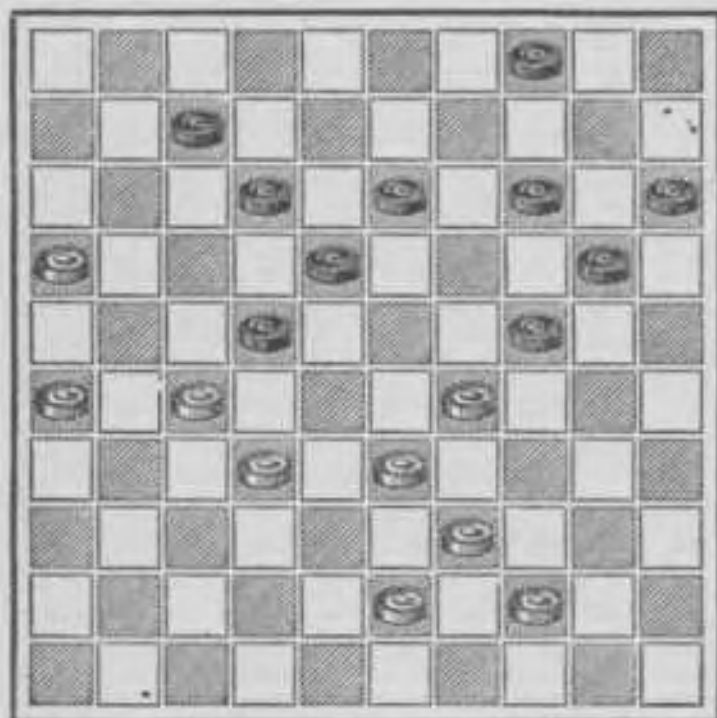

Diagram N°. 71.
Van W. J. A. Matla.
Met naspel.

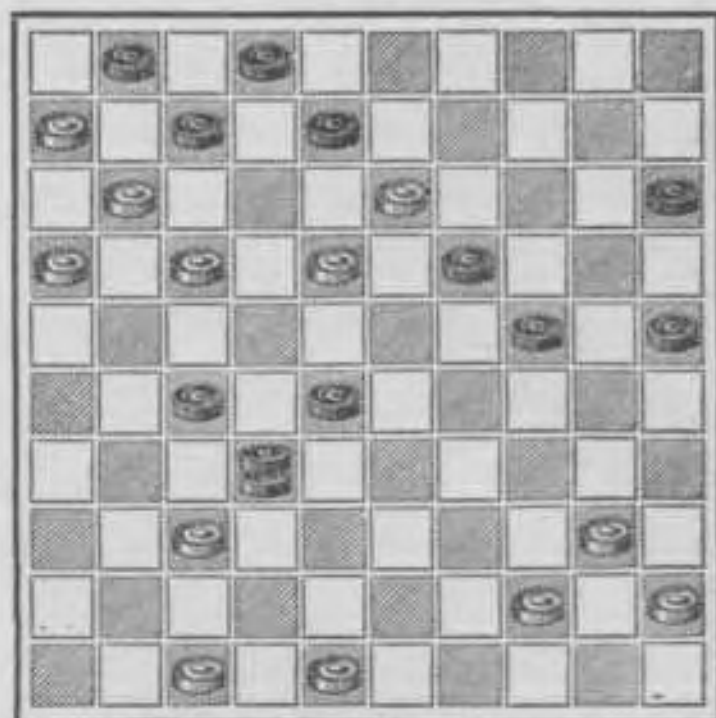

Diagram N°. 72.
Van J. Luteijn.

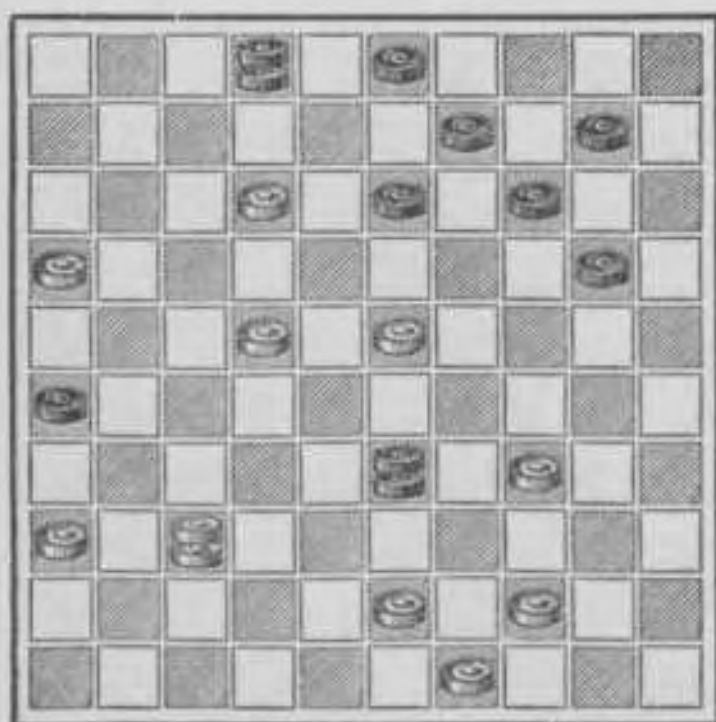

Diagram N°. 73.
Van W. van Daalen.
Met naspel.

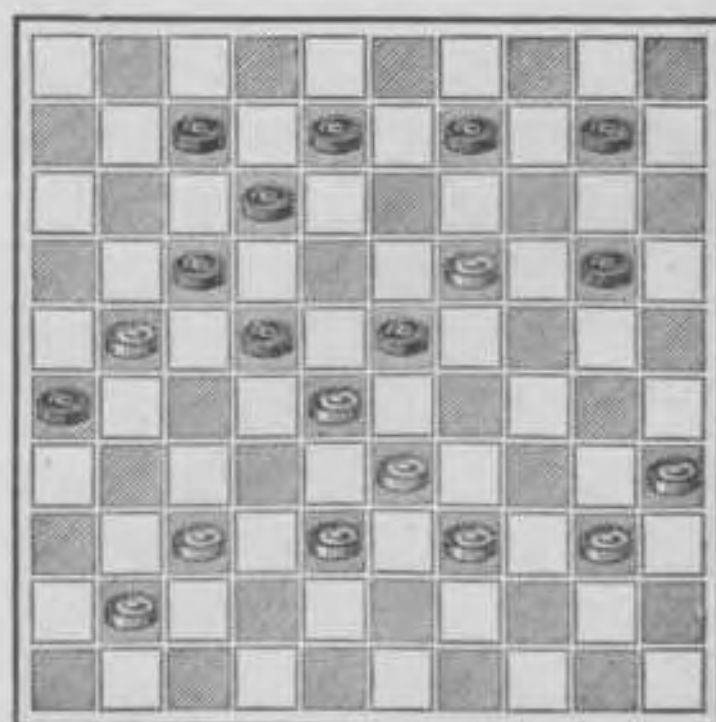

Diagram N°. 74.
Van W. J. A. Matla.
Met naspel.

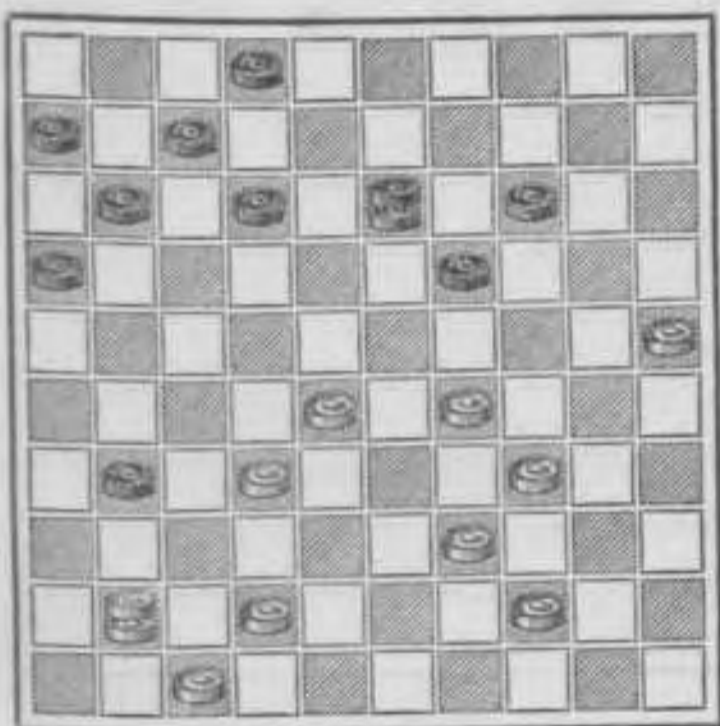

Diagram N°. 75.
Van J. Luteijn.

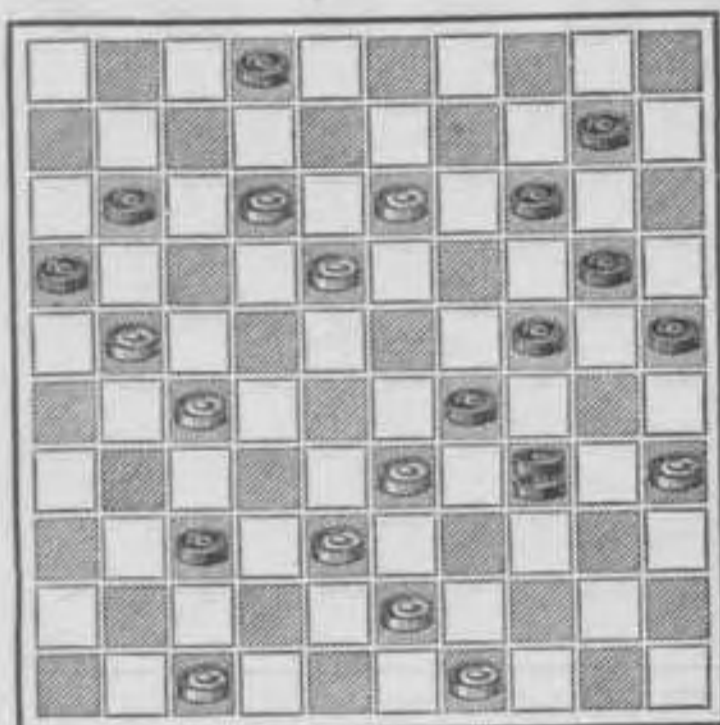

Diagram N°. 76.
Van S. Abram.

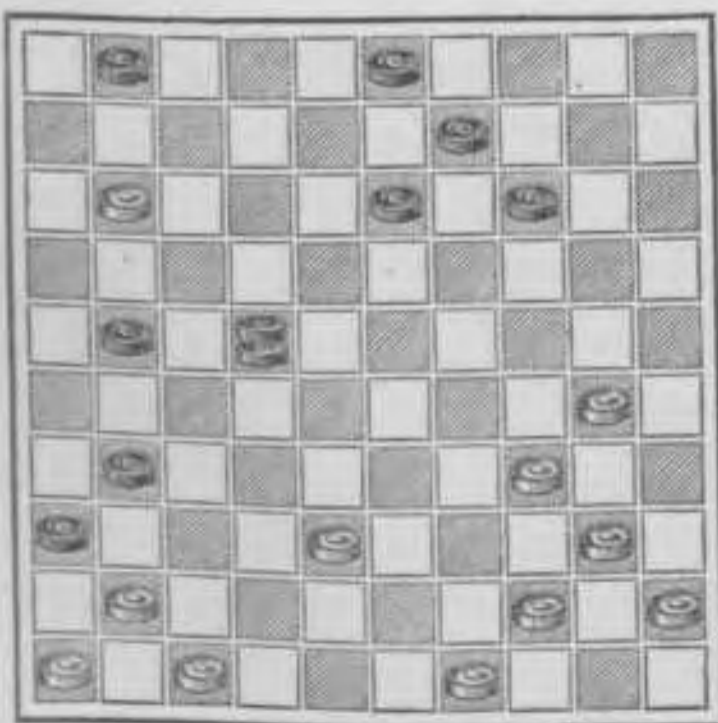

Diagram N°. 77.
Van A. D. Querido.

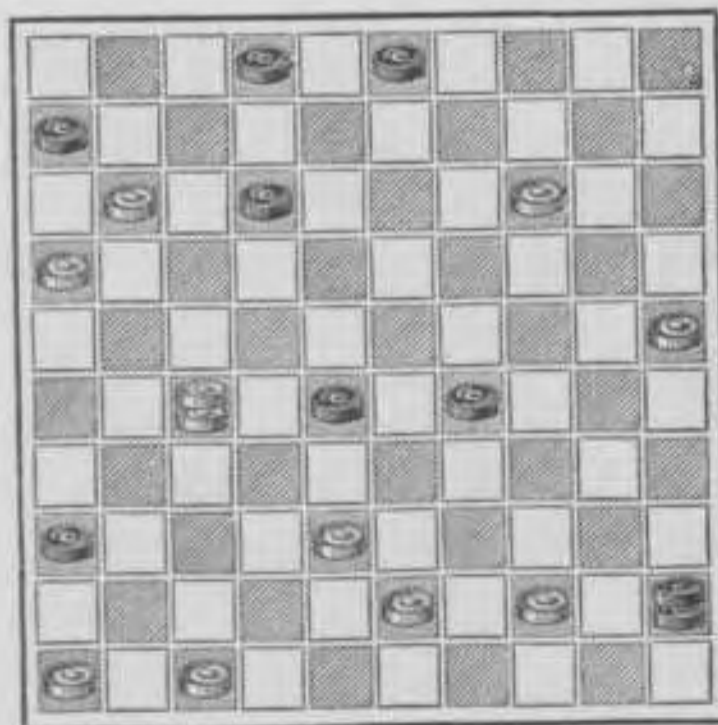

Diagram N°. 78.
Van J. Rem.

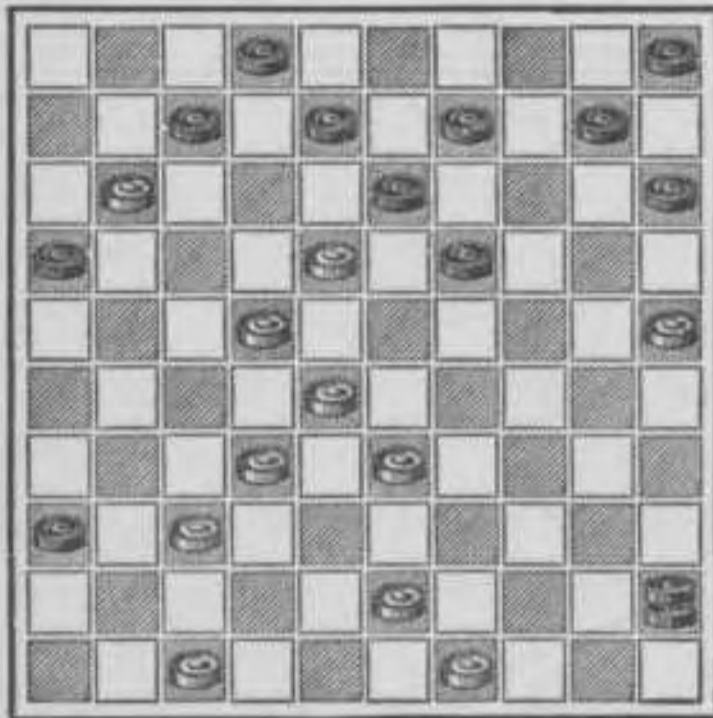

Diagram N°. 79.
Van J. Luteijn.

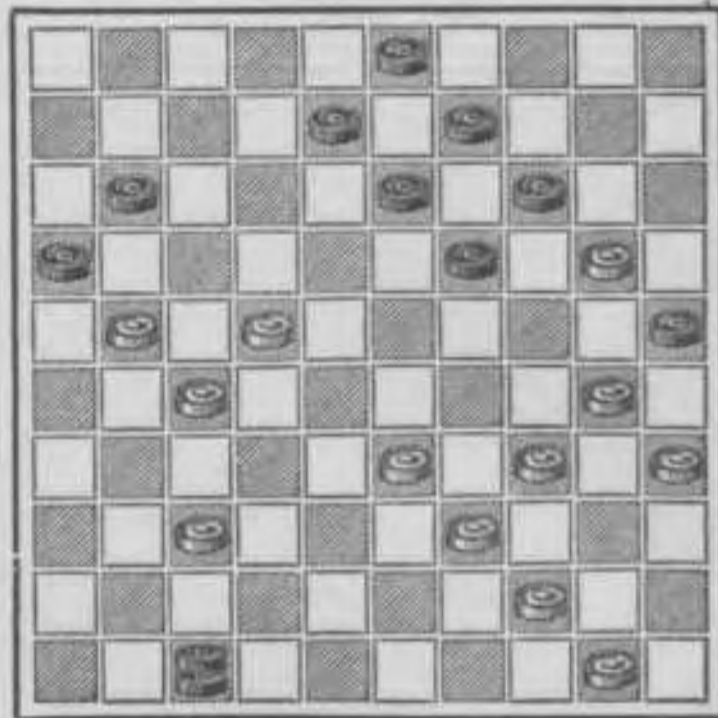

Diagram N°. 80.
Van J. Bourquin.
Eindspel.

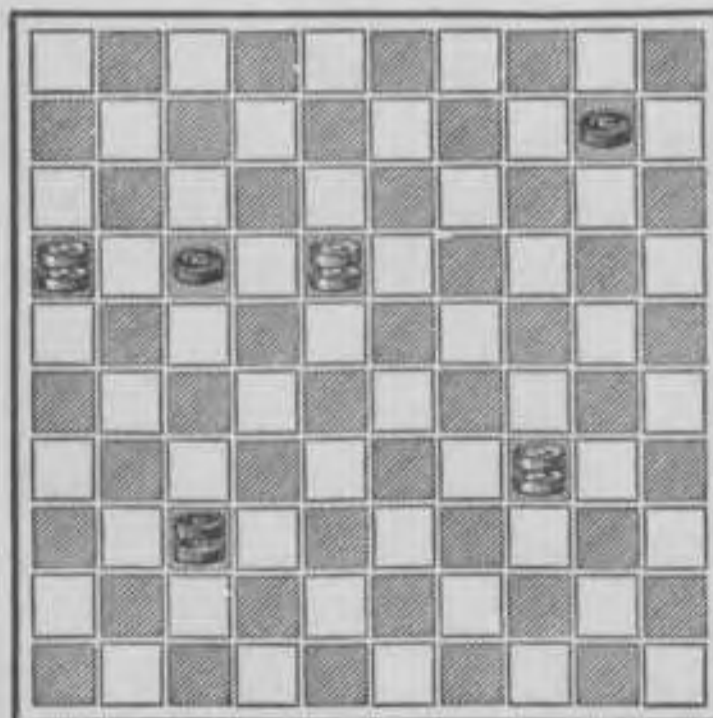
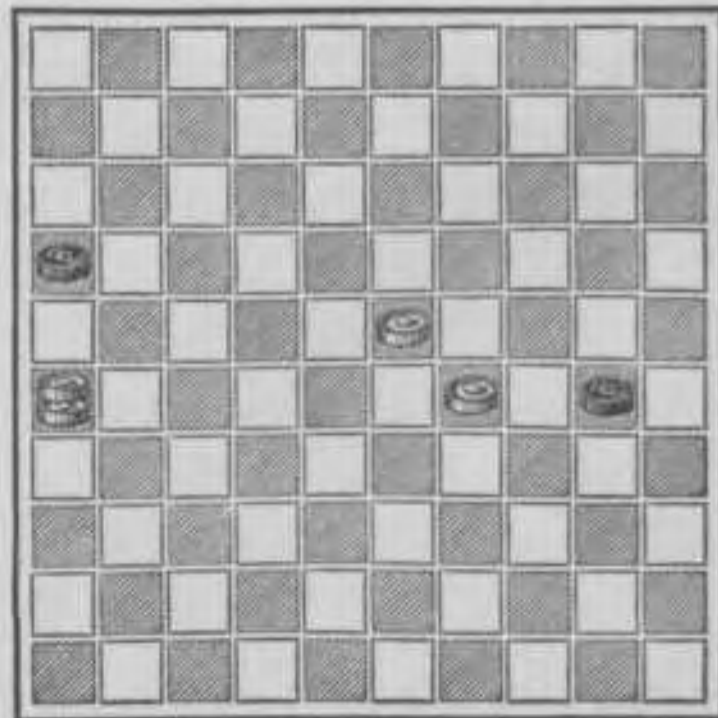

Diagram N°. 81.
Van C. H. B.
Eindspel.

DE KROONSCHIJF.

Wij meenen reeds gezegd te hebben, dat de partij in drie onderdeelen verdeeld wordt, te weten; „de opening, het middenspel en het eindspel.”

De opening zullen wij hierna afzonderlijk behandelen en over het middenspel is reeds het een en ander medegedeeld. Er rest dus het eindspel, om hiervan het noodige nog kenbaar te maken.

Wij weten reeds, dat de aanvang van het eindspel niet juist is aan te geven. Gewoonlijk openbaart het zich na een slagzet, welke als slot van het middenspel ontleed is.

In het practische spel staat het eindspel onmiddellijk in verband met het voorafgaande middenspel, terwijl dit op zijn beurt weder direct afhankelijk is van de goed of niet goed uitgevoerde opening. Daarbij komt nog, dat bijna elke schijf in het practische spel eene rol heeft te vervullen, en het

dus lang niet onverschillig is in welk der drie deelen van het spel zij in werking wordt gebracht. Ook weten wij reeds, dat, hoewel elke schijf afzonderlijk wordt gespeeld, zij slechts in vereeniging met meer schijven, eene combinatie of attaque (aanval) kan tot stand brengen. Hieruit volgt dus van zelf, dat, wil men een krachtig eindspel ontwikkelen, vrijwel met elke schijf juist moet gespeeld worden. Ook zal men zich het beste kunnen verdedigen, indien de zetten goed worden berekend, terwijl het gevaar om verschalkt te worden steeds minder zal zijn, naarmate een goed eindspel is ontwikkeld.

Wij hebben daarom gemeend, dat het noodig is goed bekend te zijn met de kracht van een goed geplaatst stuk, en zullen hier dus in 't bijzonder de waarde van enkele schijven, in verband met het geheele spel, behandelen. Wij ho-

pen den beoefenaars hierdoor een goed idee te geven van het nuttige om elken zet naar waarde te schatten.

De schijven der voorste lijnen dienen hoofdzakelijk om naar het middenbord opgebracht te worden, en de hoekschijven van de lijnen 6—10 en 41—45, meer in 't bijzonder, om de vleugels krachtig te houden.

Is het spel goed geopend en treedt het middenspel in, dan komen de schijven 1, 2, 5, 46, 49 en 50 spoedig op het appel, omdat deze meestal de opening afsluiten. De schijven 4 en 47 oefenen haar meeste kracht uit in het middenspel. Nu is het niet mogelijk om te voren aan te geven wanneer zij gespeeld moeten worden, daar in deze alles afhangt van het reeds gespeelde en nog meer van den stand van het tegenspel. Het komt zelfs voor, dat de opening afsluiten met de schijf 4 of 47 beter is, terwijl de schijf 5 of 46 haar kracht dan in het middenspel uitoefent. Echter, bij correct en goed spel van weerszijden, is het meermalen gebleken, dat de zetten 5—10 en 46—41 vooraf laten gaan, beter is dan de zetten 4—10 en 47—41. De ondervinding heeft geleerd, dat hierdoor de schijven 5 en 46 beter tot hun recht komen en meer kracht ontwikkelen, terwijl de schijven

4 en 47, dikwijls noodiger zijn bij het centrum. De praktische kennis, welke naar wij vertrouwen met deze handleiding voldoende wordt opgedaan, doet het betere van die voortzetting weldra begrijpen.

Hier merken wij nog op, dat in de meeste gevallen het beter is, de zwarte schijf 1 op 6 en 2 op 7 en 11 te brengen, dan te spoedig 1—7 te spelen, en het veld 6 onbedekt laten. Bij het te spoedig ontruimen der velden 1 en 6, krijgt men veeltijds een zeer zwak te verdedigen korten vleugel. Bij de gespeelde partijen komen deze standen dikwijls voor en geven een goeden blik op het goede of niet goede dier stelling.

Het spreekt van zelf dat het bovenstaande ook van toepassing is op het spel van wit, met betrekking tot de schijven 49 en 50.

Ook is het verkeerd om te spoedig met een der voorste schijven te ver vooruit te dringen; vooral, wanneer zij niet voldoende kan beschermd worden. Brengt vooral geen alleen staande schijf in het vijandelijk kamp. Zulks is slechts goed, wanneer de tegenspeler niet bij machte is, deze te omsingelen. In dit geval is het zelfs gewenscht, hiertoe over te gaan, doch daarbij wordt dan nog een uiterst voorzichtig spel vereischt. Een los staand stuk heeft dan alleen groote

waarde, wanneer het onneembaar blijkt, en een groote vrijheid van spelen den tegenspeler ontnemt; in geen enkel ander geval is het verder toegestaan hiertoe over te gaan.

Wij hebben bovenstaande uiteenzetting vooraf laten gaan, om het overige van deze verhandeling gemakkelijker en beter te doen begrijpen.

Gaan wij thans weder naar het punt van uitgang terug.

De schijven 3 en 48, zijn vrijwel de krachtigste van het bord, wanneer er goed mede gewerkt wordt. Daarom worden zij ook „kroonschijven” genoemd. De Franschen noemen haar „pion Savant” of „geleerde schijf.”

De kroonschijf is de meest waardige, omdat zij een tweeledig doel beoogt, te weten: het verdedigen van de damlijn en het tijdig versterken van een der vleugels of het centrum.

Aangezien deze schijf dus een der voornaamste rollen vervult, zijn wij ook verplicht haar iets breedvoeriger te behandelen.

Het is noodig om de kracht van de kroonschijf te kennen, teneinde in staat te zijn, bij het practische spel er van te profiteeren. Ziet men de waarde er niet van in, of weet men er niet op tijd van te profiteeren, dan gaat het voordeel, 't

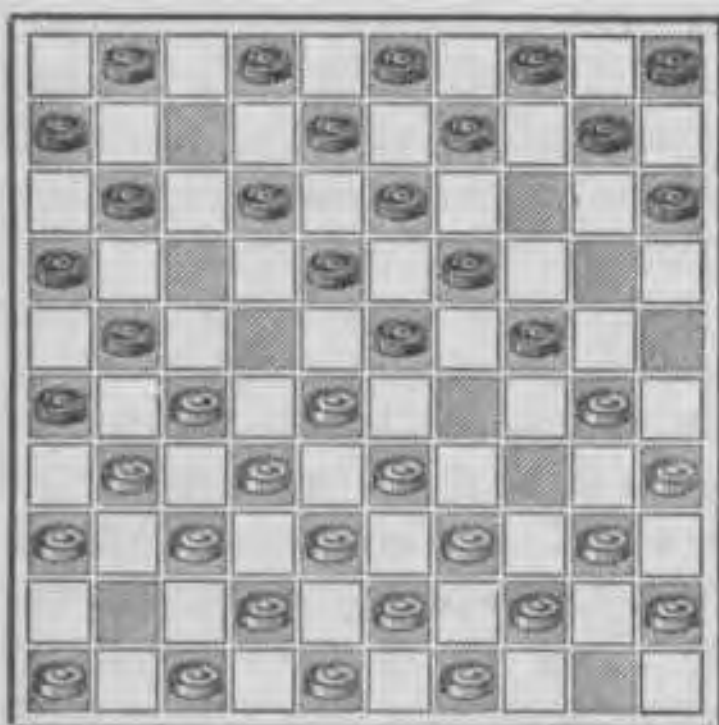
welk hiermede is te bekomen, beslist verloren of wordt waardeeloos.

Men kan niet vooraf bepalen, wanneer de kroonschijf in werking moet treden. Hierin hangt bijna alles af van het reeds gespeelde en van den ingenomen stand der overige stukken. In sommige gevallen moet deze schijf in het middenspel reeds dienst doen, terwijl zij in andere gevallen weder de laatste schijf is, welke haar standplaats verlaat.

Indien de kroonschijf spoedig moet opgespeeld worden, geeft dit juist geen bewijs van een voorafgaand krachtig spel. Echter, het tegenspel kan ons soms dwingen, tot het spoedig gebruik maken van die schijf en in zoo'n geval kan het nalaten van dien zet, voor het eigen spel zeer ongunstig worden.

Men mag de kroonschijf nimmer *onnoodig* van haar plaats brengen. Ook moet men er steeds voor waken, dat de tegenspeler ons dwingt, met de kroonschijf te slaan, noch in de opening, noch in het middenspel. Zulks bezorgt meestal een zwakke positie, terwijl er een niet of zeer moeielijk te verdedigen eindspel het gevolg van is. Hierdoor wordt de damlijn te spoedig van haar kracht ontbloot, en kan dus gemakkelijker door het tegenspel veroverd worden.

Wij zullen met een practisch voorbeeld duidelijk maken, wat onder het gedwongen slaan met de kroonschijf moet verstaan worden. Wil dus even den stand van onderstaand diagram op het bord zetten, en ons spel volgen:

Diagram N°. 82.

Wit, aan de beurt zijnde, doet een min of meer gewaagden zet, hiermede trachtende zwart een minder goede positie te bezorgen; hij speelt dus 28—22. Zulke zetten worden gewoonlijk „lok-zetten” genoemd, omdat zij den onbedachten tegenspeler uitlokken, hierop een zet te laten volgen, welke feitelijk niet mag geschieden.

Wij laten het goede of niet goede van den zet 28—22 onbesproken, als ook het door wit uitgelokte antwoord 9—14 van zwart. Trouwens

het woord „gewaagde” geeft reeds duidelijk te kennen, dat hij onze goedkeuring niet geheel wegdraagt.

Wij willen nog even opmerken, dat er voor den zet 9—14 ook iets valt te zeggen. Immers, hiermede dreigt zwart een twee slag te doen, met opoffering van slechts een schijf. Het was ook juist dit dreigen, hetgeen wit beoogde, en waarom hij 28—22 speelde. Wit was maar al te goed bekend met de begeerte, die vrijwel elk dammer eigen is, om een schijf te snoepen als het mogelijk is.

Na 9—14 van zwart volgt echter:

22	17	11 : 22
33	28	22 : 33
38 : 9		3 : 14

waarmede in het spel van zwart een geduchte bres is geschoten.

Wij hebben nu gezien, dat zwart verplicht is geweest om met de kroonschijf te slaan en wel op een tijdstip, dat zulks in 't minst niet verwacht werd. Die schijf is thans te vroeg van haar plaats gebracht, en dit zal zeker nadeelig werken op het verdere verloop van de partij. Daartegenover staat wit nu zoo krachtig mogelijk en zal aanstonds met geweld op een der vleugels kunnen aanvallen; wel wetende, dat zwart niet voldoende meer bij machte is, om zich te verdedigen, wegens het open veld 3 en de krachteloze standplaats,

welke de gewezen kroonschijf thans inneemt.

Het is niet alleen gewenscht, om de kroonschijf zoo lang mogelijk op haar plaats te laten staan, maar men moet de hulptroupen, die haar omringen, ook niet te spoedig van haar wegnemen. Vooral de schijven 8 en 9 bij zwart en 42 en 43 bij wit, moeten haar zoo veel mogelijk blijven beschermen. Daarom is het ook verkeerd, deze schijven te spoedig op te speien.

Is het spel reeds zoover gevorderd, dat deze schijven hun plicht moeten vervullen, dan is het tijdstip, waarop de kroonschijf in werking moet treden, ook niet ver meer af. Voordat wij echter hiermede voortgaan, is het noodig nog even op het volgende te wijzen.

Men is verplicht om, zooals reeds gezegd is, bij den aanvang van het spel de schijven zooveel mogelijk naar het centrum op te sturen, teneinde daar een goeden stand in te nemen. Elke schijf, welke onnoodig op een hoekveld wordt gebracht, verliest veel van haar waarde, terwijl het niet mogelijk is, er voldoende van te profiteeren. Men begrijpt dus wel, dat het niet goed is, te veel op de hoekvelden aan te sturen. Nu mag hieruit niet de conclusie getrokken worden, dat het nimmer goed is een hoekveld in te nemen. In vele gevallen

is het zelfs gewenscht, zoo spoedig mogelijk een goed hoekveld te bezetten, om van daaruit eene geweldige kracht op het tegenspel te kunnen uitoefenen. Speelt echter de tegenspeler correct, dan brengt een ingenomen hoekveld zelden voordeel en veeltijds nadeel. Bij de behandeling der openingen, zullen wij hierop breedvoeriger terugkomen.

Zoodra het middenspel is aangevangen, tracht men met aaneengesloten gelederen op te dringen naar een der vleugels, om langs dien weg de damlijn te bereiken. — De combinatie-speler zal deze veeltijds trachten te bereiken door middel van een slagzet. — Echter, in beide gevallen zullen er schijven van het bord moeten verdwijnen, teneinde de noodige ruimte te verkrijgen om het eindspel te kunnen ontwikkelen.

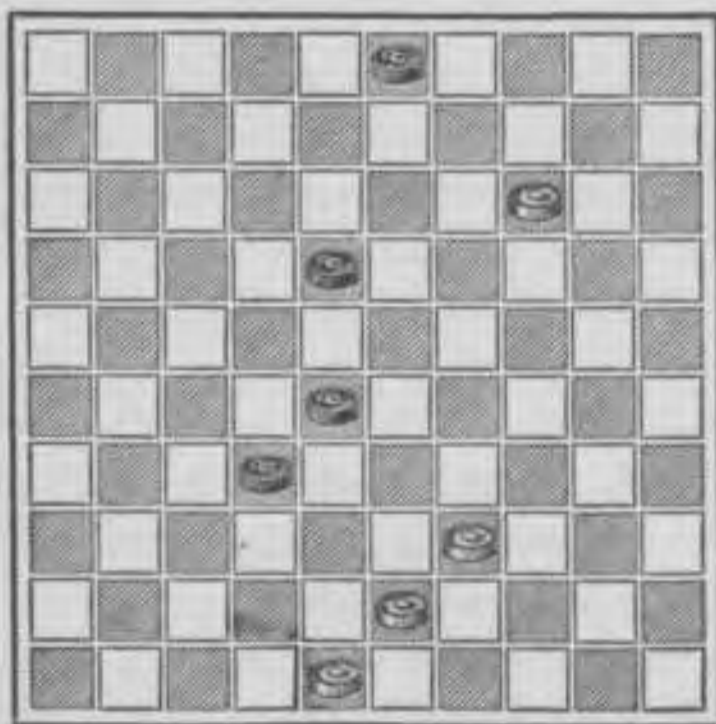
Zoodra het eindspel zich openbaart, treden de tot nog toe met rust gelaten schijven op den voorgrond, en een der beste schijven is, zooals wij reeds vernomen hebben, de kroonschijf.

Nu is het niet onverschillig, waar deze haar kracht gaat ontwikkelen, en men is wel degelijk verplicht, vooraf te onderzoeken welke richting zij moet inslaan, hetzij naar links of rechts. Wel is meermalen gebleken, dat zij bij den korten vleugel den meesten dienst verricht,

maar het komt ook voor, dat zij de stukken bij den langen vleugel moet ondersteunen, terwijl in sommige gevallen het centrum moet verdedigd blijven.

Het gebeurt ook enkele malen, dat de kroonschijf als offerschijf dienst doet, teneinde eene slotcombinatie te kunnen ontwikkelen en wee dengene, die zoo'n offer moet accepteeren.

Om deze verschillende manieren van werken met de kroonschijf goed te doen begrijpen, zullen wij met enkele voorbeelden deze nader toelichten.

Diagram N°. 83.

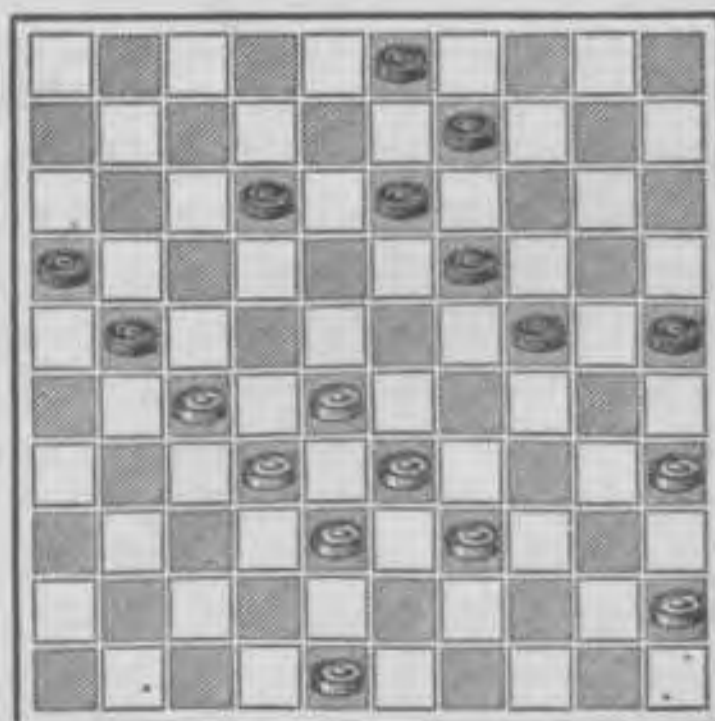
Wij nemen weder aan, dat zwart moet spelen, en dat hij zoo spoedig mogelijk de damlijn tracht te bereiken met den zet 32—37. Wat moet wit nu hierop laten volgen?

Dit zullen wij even onderzoeken.

Oogenschijnlijk kan wit niet beter doen, dan ook zoo spoedig mogelijk de damlijn trachten in te nemen; temeer, daar dit nog sneller kan geschieden dan bij zwart. Echter, zulks zou hem weinig voordeel aanbrengen, want hij is niet in staat de remise te verhinderen.

Gebruikt wit op dit moment zijn kroonschijf als offerschijf, dan trekt hij daarvan het meeste profijt, zooals aanstonds blijkt. Zwart moet nu dit offer accepteeren en dus 37 : 48 slaan. Hierna vervolgt wit met 39—33, zwart nogmaals dwingende de meeste stukken, dus 48 : 9 te slaan, waarop de fijne combinatiezet 33 : 4 volgt, en waarmede het spel onmiddellijk is beslist.

Nog een voorbeeld:

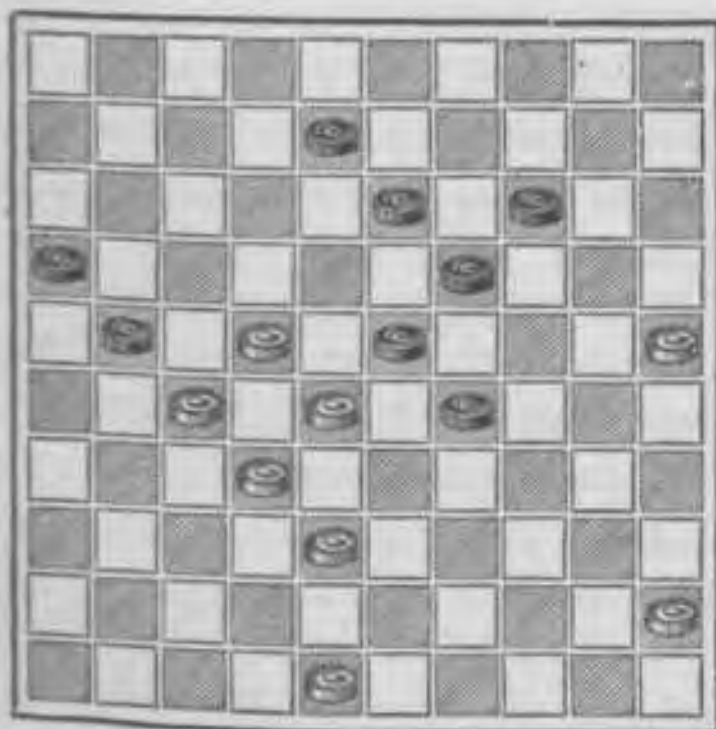
Diagram N°. 84.

Zwart, aan de beurt zijnde, meent zijn centrum-spel te moeten versterken met den zet 13—18, in plaats van zijn kroonschijf thans te gebruiken, hetgeen beslist noodig is en waarmede het opspelen der witte schijf 45 tevens belet wordt, wegens het dreigen van: z. 19—23 en 25 : 45. De zet 13—18 is dus min of meer een ondoordachten en het nadeelige hiervan blijft dan ook niet uit, want wit laat hierop subiet volgen:

28	23	19 : 37 gedw.
38	32	37 : 28
33	4!	

Nog een voorbeeld:

Diagram N°. 85.

Nu geven wij de beurt aan wit, om te doen zien, dat het juiste moment, waarop de kroonschijf in werking moet treden, thans is

aangebroken. Immers, zwart dreigt aanstonds bij wit's korten vleugel door te dringen, terwijl wit niet bij machte is, den korten vleugel van zwart te verbreken. Zijn stelling is minder gunstig, en dit verplicht hem, om zoo spoedig mogelijk de remise te zoeken. Indien hij nu zijn kroonschijf op dit moment niet opspeelt, zal hem hoogstwaarschijnlijk de remise-kans ontsnappen; hij moet dus den zet 48—43 spelen.

Het beste antwoord voor zwart, is nu 29—34, omdat hiermede getracht wordt een attaque te ontwikkelen op wit's korten vleugel. Deze aanval behoeft wit echter niet te vreezen, omdat de gewezen kroonschijf reeds in 't gelid is gebracht. Hij kan nu gemoedelijk met 38—33 vervolgen, ofschoon deze zet oogenschijnlijk het plan van zwart nog in de hand werkt. Daartegenover zou de afruiling met 43—39 enz., op dit moment minder goed zijn.

Zwart is hierna min of meer verplicht, van wit's aanbod gebruik te maken en af te ruilen met 23—29 en 19 : 30. Immers, oppervlakkig beschouwd, wordt hiermede de stelling van wit nog meer verzwakt, terwijl de gewezen kroonschijf op 43 thans bedreigd wordt.

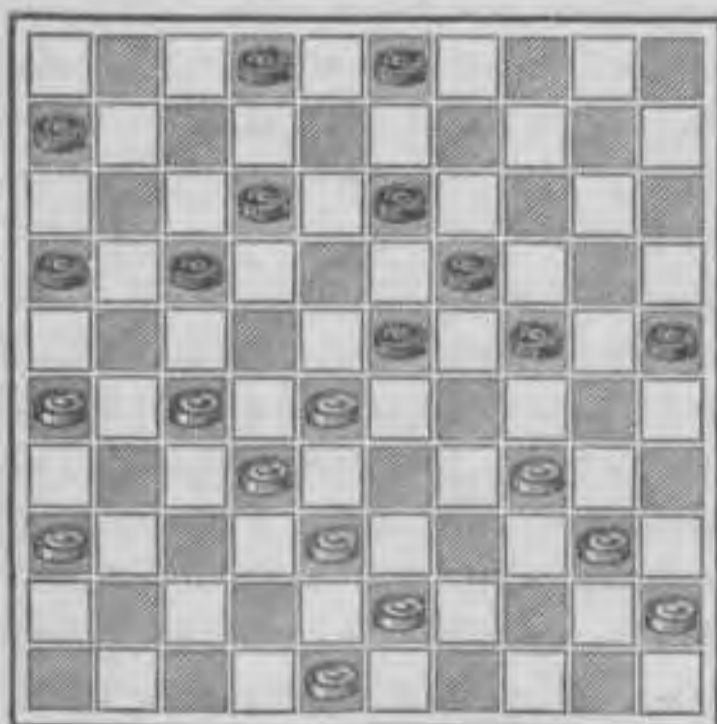
Niets is echter minder waar; want, indien wit die schijf nu op 38 brengt, is niet alleen dit gevaar

geweken maar ook de remise verzekerd.

Wij hebben hier weder gezien, dat het beslist noodig was, de kroonschijf als eersten vervolgzet te spelen. Was deze schijf niet tijdig op 43 gebracht, om den korten vleugel en daarna weder het centrum te kunnen bijstaan, hoogstwaarschijnlijk zou dit later niet meer kunnen geschieden of zou haar kracht nutteloos zijn geworden.

Wij nemen nog een voorbeeld, waarin de kroonschijf geofferd wordt, teneinde hiervan een goed idee te geven, en te doen begrijpen, dat het soms even nuttig is, deze schijf te offeren, als op te spelen.

Diagram N°. 86.

In deze stelling staat het spel van zwart iets gunstiger dan dat

van wit. Het verschil is echter nog te onbeduidend, om er voordeel van te trekken, daar de beide vleugels van wit voldoende gedekt zijn, om er met succes door te dringen.

Wel is het centrumspel, in verhouding tot die vleugels, iets zwakker, en hierop doelt dan ook het betere van zwart's positie.

Zwart, aan de beurt zijnde, heeft zijn doel op dit zwakkere centrumspel gericht, en hoopt wit te verlokken met den zet 13—18.

Nu zijn wij verplicht iets dieper in het spel door te dringen, en wellicht zal het volgende niet direct door allen begrepen worden, omdat daarvoor nog al wat spelkennis noodig is. Toch is hetgeen wij hier verklaren juist en zij, die dit nu nog niet voldoende begrijpen, zullen naar wij hopen weldra bij machte zijn, het ook duidelijk in te zien.

Welnu, indien er geen gevaar dreigt, is wit vrijwel verplicht om thans den zet 38—33 te laten volgen, daar hem hiervoor de gelegenheid wordt aangeboden, en het beslist noodig is het centrum zoo spoedig mogelijk krachtig te maken. Zou wit dit nu verzuimen, wellicht dat hij later geen gelegenheid meer vond, daartoe over te gaan. Elk kundig dammer zal ons toegeven, dat deze redeneering juist is, en dat alzoo de zet 38—33 nu moet

volgen. Let echter vooral op ons gezegde: „indien er geen gevaar dreigt.”

Nu is het juist de zet, welke door zwart is uitgelokt, daar hij nog eerst moet geschieden, vóór tot het ontleden van eene fijne combinatie kan worden overgegaan. Daarom wijzen wij nog eens op ons gezegde: „indien er geen gevaar dreigt”. Had wit dit gevaar opgemerkt, hij zou natuurlijk geen 38—33 gespeeld hebben, maar velen zullen in zoo'n geval den damzet voor zwart over het hoofd zien en de aandacht blijven vestigen op het centrumspel, zooals wit thans ook doet.

Zwart gaat nu op de volgende manier tot het ontwikkelen van de combinatie over:

“	”	23	29
34 : 14		3	9

Hier wordt de kroonschijf weder als offerschijf gebruikt, hoewel het middenspel nog niet is afgewerkt.

14 : 3	18	22
27 : 7	2	11
3 : 21	16	49!

en hiermede heeft zwart zijn doel bereikt.

Wij zouden nog vele practische voorbeelden hieraan kunnen toevoegen, teneinde de waarde van de kroonschijf nog beter te doen begrijpen. Daar echter het werken met deze schijf in elke partij weder verschilt, moet de speler ook zelf leeren begrijpen, wanneer zij dienst moet doen; als ook, in welke richting zij moet opgebracht worden of, dat zij als offer haar dienst moet verrichten. De voorbeelden dienen slechts, om een goed idée te geven van haar kracht, indien zij op het juiste oogenblik in werking treedt.

Verder verwijzen wij naar de gespeelde en goed geanalyseerde partijen. Daarin toch ziet men de kroonschijf in verband met het geheele spel het goede of verkeerde verrichten, en dit doet den speler inzicht krijgen van haar werken.

SPEL-OPENINGEN.

A. DE WAARDE VAN EEN INGENOMEN STELLING.

Wij weten reeds, dat het goed is bij den aanvang van het spel de stukken zooveel mogelijk naar het centrum te richten, omdat zij daar de meeste kracht kunnen ontwikkelen. Ook hebben wij gezegd, dat elke schijf, die onnoodig op een hoekveld is gebracht, de overige schijven weinig steun aanbiedt, en dat deze steun toch niet gemist kan worden bij het ontwikkelen van een krachtig spel. Elke afwijking van het goede brengt een min of meer zwak spel voort, en ontnemt den speler de macht, om voldoende van zijn schijven te profiteeren. Men is dus verplicht om de stukken zoodanig te plaatsen, dat de meeste kracht daarmede ontwikkeld wordt.

Wel gebeurt het enkele malen, dat een hoekveld moet ingenomen worden, teneinde het tegenspel te

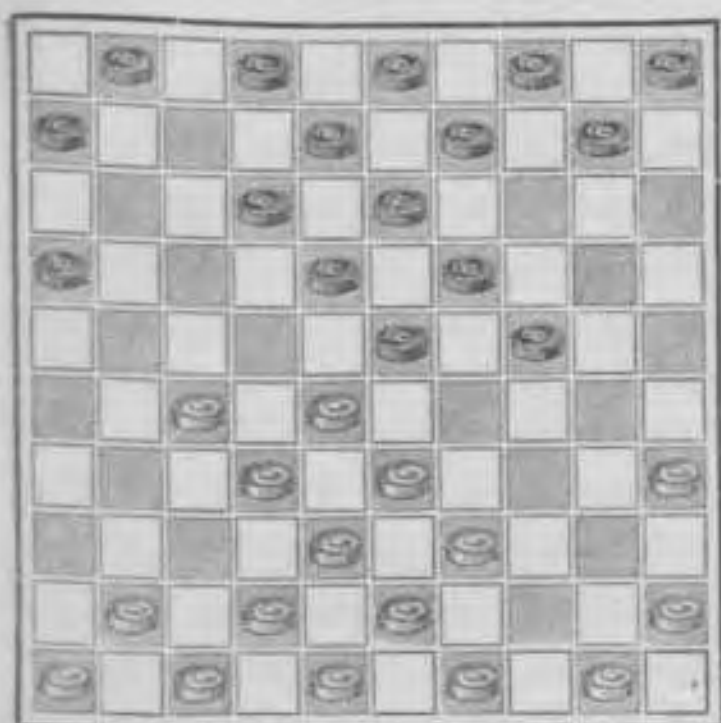
drukken of vast te houden, maar speelt de tegenspeler ook de goede zetten, dan krijgt men zoo'n gunstig hoekveld niet te pakken of trekt er geen voordeel van.

Reeds bij den aanvang van het spel moet men trachten een goede stelling in te nemen, daar in vele gevallen het verloop van de partij daarvan afhankelijk is.

Met het volgende spel wordt een zeer goede stelling ingenomen:

1.	33	28	18	23
2.	31	27	20	24
3.	34	30	17	21
4.	39	33	12	18
5.	37	31	7	12
6.	31	26	14	20
7.	26	: 17	11	: 31
8.	36	: 27	20	25
9.	44	39	25	: 34
10.	40	: 20	15	: 24

Diagram N°. 87.
Stand na 15 : 24 van zwart.

Hiermede is een best spel ontwikkeld, zoowel bij zwart als wit, en beide spelers zijn thans in staat, een krachtig middenspel uit te voeren.

Deze reeks van zetten wordt een „opening” genoemd en, omdat deze stelling zich min of meer uit het centrum heeft ontwikkeld en gericht wordt op den korten vleugel, noemt men deze de „Korte Centrum-opening” genoemd.

Onder „opening” verstaat men een reeks van zetten regelmatig of onregelmatig uitgevoerd.

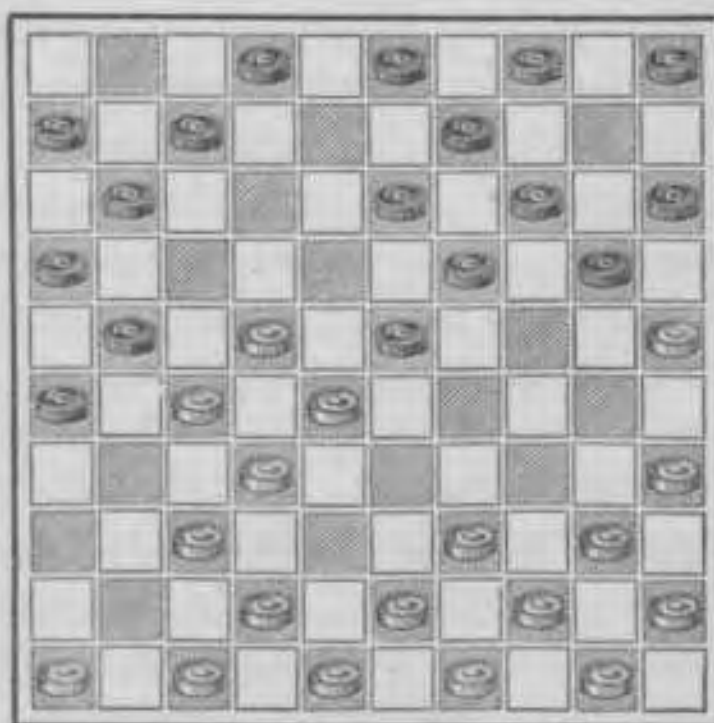
Regelmatige openingen zijn die, welke volgens eene vastgestelde orde gespeeld worden en onregelmatige, welke met willekeurige zetten zijn tot stand gebracht.

De oudste bekende regelmatige

opening dateert van 1785, ontworpen door Ephraim van Embden, en in zijne verhandeling met de noodige gegevens uiteengezet. In Holland werd deze opening tot vóór enkele jaren vrij algemeen gevolgd, en de bekwaamste spelers brachten haar veeltijds in toepassing. Zij werd gespeeld, als volgt:

1.	33	28	18	23
2.	39	33	12	18
3.	44	39	7	12
4.	50	44	1	7
5.	31	27	17	21
6.	37	31	21	26
7.	41	37	20	24
8.	34	30	14	20
9.	30	25	10	14
10.	27	22	18	: 27
11.	31	: 22	12	17
12.	36	31	17	21
13.	31	27	8	12
14.	33	29	24	: 33
15.	38	: 18	12	: 23

Diagram N°. 88.
Stand na 12 : 23 van zwart.

De beroemde dammer „Van Vught”, was hoogstwaarschijnlijk de eerste, die opmerkte, dat er groote fouten in deze opening schuilden, en dat wit bij goed tegenspel meestal een minder gunstig spel verkreeg. Natuurlijk moet zwart dan van de hierboven genoemde volgorde afwijken. Men kon hierbij niet verhinderen dat wit werd verplicht 45 : 34 te slaan, en het minder goede hiervan hebben wij reeds aangetoond bij het behandelen van den tempo-zet. Later werd deze opening nog meer gewijzigd, en ten slotte ontspon zich hieruit de „Korte Centrum-opening”, zooals deze hierboven is aangegeven.

Nu behoeft men slechts de twee diagrammen no. 87 en 88 met elkander te vergelijken, om het betere van de „Korte Centrum-opening” onmiddellijk op te merken.

De regelmatige openingen zijn vooral gebaseerd op het ontwikkelen van een goed positie-spel, en de onregelmatige beoogen meer in 't bijzonder het combinatie-spel. Daarom zal de combinatie-speler zich ook 't liefst bij onregelmatig spel blijven bepalen, denkende, dat daarin de tegenspeler beter kan verschalkt worden. Het is nochtans meermalen bewezen, dat het positie-spel boven het combinatie-spel staat; vooral, indien de speler bij machte is, elken aanval tijdig af

te slaan en zijn stand juist weet in te nemen. Ook wij stellen het stand-spel boven het slag-spel, en zijn daarom voorstander van de regelmatige openingen.

Wel kunnen in het onregelmatige spel fraaie en gecompliceerde slagzetten ontwikkeld worden, maar meestal in het spel van een minder kundig tegenspeler. Een goed positie-speler geeft den combinatie-speler zelden de gelegenheid om slagzetten tot stand te brengen, terwijl hij veeltijds profiteert van het gewaagde spel, dat de combinatie-speler meestal moet volgen om slagzetten te ontwikkelen.

Het is zeer moeilijk om de twee systemen van elkander te onderscheiden, tenzij reeds van den aanvang de afwijking zichtbaar is. Veeltijds wordt er van slagspel gesproken, hoewel uit het gespeelde deze gevolgtrekking volstrekt niet gemaakt kan worden. Immers elke speler zal, indien hij in de gelegenheid wordt gesteld, een slagzet ontwikkelen en ten uitvoer brengen, ofschoon te voren in 't minst niet hierop is gespeculeerd. Ook kan de positie-speler zeer goed in de gelegenheid komen om een slagzet te construeeren; vooral wanneer zijn partner iets lichter op de hand is of het standspel minder goed weet te behandelen. Dan gebeurt het ook, dat men gedwongen

wordt het standspel te verlaten, teneinde een voordeel te bekomen.

Het juiste en eenige kenteeken, waaraan de combinatie-speler is te erkennen, is zijn onregelmatig spel van den aanvang af gespeeld. Blijkt uit het gespeelde, dat er niets is gewaagd, indien de ontwikkeling van een slagzet bijtijds wordt ontdekt en verijdeld, dan toont de speler ook met het standspel zeer goed bekend te zijn.

In „De jonge Dammer” zullen wij de „Korte Centrum-opening”, niet verder uitwerken. De beperkte ruimte laat dit niet toe, terwijl zij, die hiervan meer wenschen te weten, naar ons meer uitgebreid werk „De Damspeler” verwezen worden. Men vindt daarin bijna elken zet met de noodige aantekeningen uitgewerkt. In deze handleiding houden wij ons meer in 't bijzonder met de goede voortzetting der openingen bezig; vertrouwend, dat de beoefenaars hiervan reeds veel zullen profiteeren.

De bestaande regelmatige openingen zullen wij duidelijk kenbaar maken en daarbij aantonen, dat de positie-speler steeds zijn oog gevestigd houd op eene goed gesloten stelling, teneinde langs dien weg een krachtig spel te ontwikkelen.

Wij hebben reeds gezien, dat met de „Korte Centrum-opening” een

beste stelling wordt opgebouwd en, dat de vleugels in staat zijn, elken aanval tijdig af te slaan, terwijl het centrumspel goed in elkander zit. Men kan zich regelmatig blijven verdedigen, en bij de minste afwijking ervan profiteeren.

Nu zullen wij dezelfde opening nog eens spelen, maar met een kleine afwijking:

33	28	18	23
31	27	20	24
34	30	17	21
39	33	12	18
37	31	7	12
31	26		

Indien zwart nu zou antwoorden met 15—20, inplaats van met 14—20, oogenschijnlijk weinig verschillend, wat zou hiervan dan het gevolg zijn? Dit zullen wij spoedig zien:

26	: 17	11	: 31
36	: 27		

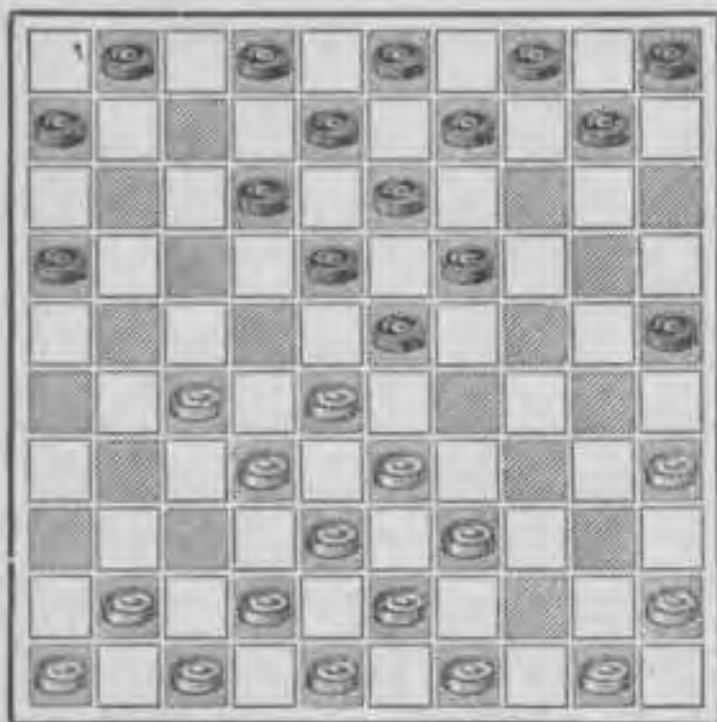
Nu is zwart vrijwel gedwongen om met 20—25 te vervolgen, daar wit het veld 25 dreigt in te nemen, met zijn schijf 30. Hier treedt nu het goede van een ingenomen hoekveld op den voorgrond, want wit zou in dit geval eene enorme kracht op het tegenspel uitoefenen.

Zwart is dus gedwongen om, zooals wij reeds zeiden, dit hoekveld te bezetten met 20—25. Hierop volgt echter:

44	39	25	: 34
40	: 20	14	: 25

waarmede onderstaande stelling is verkregen.

Diagram N°. 89.
Stand na 14 : 25 van zwart.

Vergelijk nu eens dezen stand met dien van diagr. no. 87, dan springt het verschil onmiddellijk in 't oog: de schijf 25 staat vrijwel machteloos, terwijl zij zich van af het veld 24, vrij en frank kan bewegen, en bovendien het centrumspel beduidend versterkt. Een groot verschil dus bij zoo'n kleine afwijking.

Wij meenen dat hiermede op eenvoudige maar duidelijke wijze is aangetoond, wanneer het spoedig innemen van een hoekveld goed of niet goed is. Wit zou er van profiteeren, indien hij thans het veld 25 had kunnen bezetten, terwijl het innemen van dat veld zwart nadeel berokkend.

De ruiten 6, 15, 16, 25, 26, 35, 36 en 45, worden „hoekvelden” genoemd, omdat de daarop geplaatste stukken maar langs een veld kunnen verplaatst worden.

— Onlangs zagen wij deze velden als „randvelden” gedoopt, hoewel zeer ten onrechte. Immers, niemand zal zeggen: „ik speel of sla mijn stuk van — of aan den rand”, maar wel: „ik speel of sla mijn stuk uit of in den hoek”. Ook zegt men: „ik heb het spel in den hoek vastgezet,” maar niet: „ik heb het spel aan den rand vastgezet,” enz. Dit verbasteren van technische woorden, welke sinds onheugelijke tijden in het praktische spel gebezigd worden, is afkeurenswaardig. Ook bij het aangeven van bestaande openingen, die in de damwereld onder een eigenaam reeds burgerrecht hebben verkregen, deze willekeurig onder een anderen en nog wel geheel misplaatsten naam aan te bieden is onverklaarbaar. Wel is het te betreuren, dat men telkens tot die onnoodige en veeltijds zinstorende afwijkingen overgaat, terwijl daarbij dan nog luid gevraagd wordt om eenheid in het spel. —

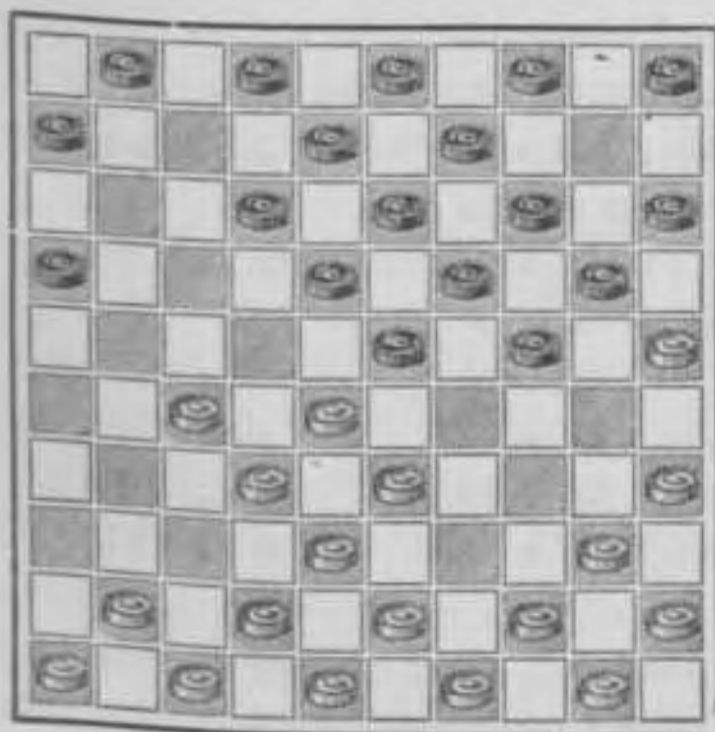
Om het goede van een ingenomen hoekveld ook goed te begrijpen, gaan wij dezelfde „Korte Centrumopening” nog eens ten deele spelen. Plaats dus alle schijven nog eens op het bord, en speelt dan met ons:

33	28	18	23
31	27	20	24
34	30	17	21
39	33	12	18
37	31	7	12
31	26	15	20?
26	: 17	11	31
36	: 27		

Wij hebben reeds gezegd, dat zwart nu vrijwel verplicht is, hierop met 20—25 te antwoorden, teneinde een nog grooter nadeel te ontwijken. Welnu, dit nadeel zullen wij ook iets nader aantonen.

Gesteld, zwart speelt nu 10—15; — in vele gevallen een zeer goeden zet, — inplaats van 20—25, dan is, met w. 30—25, onderstaande stelling ontwikkeld:

Diagram N°. 90.
Stand na 30—25 van wit.

Wit heeft thans eene opsluiting bewerkt, en beschikt daardoor over meer vrije zetten dan zwart. Wel kan zwart zich bij dien vleugel weder losmaken, doch niet anders, dan op de volgende voor hem minder gunstige manier:

"	"	24	29
33	: 24	20	: 29
44	39		

Speelt zwart nu 14—20 en 9 : 20, om die voor hem zoo lastige schijf 25 weg te krijgen, dan laat wit onmiddellijk hierop volgen 39—34, waarmede zwart weder is vastgezet, terwijl hem bovendien een verlies dreigt, met:

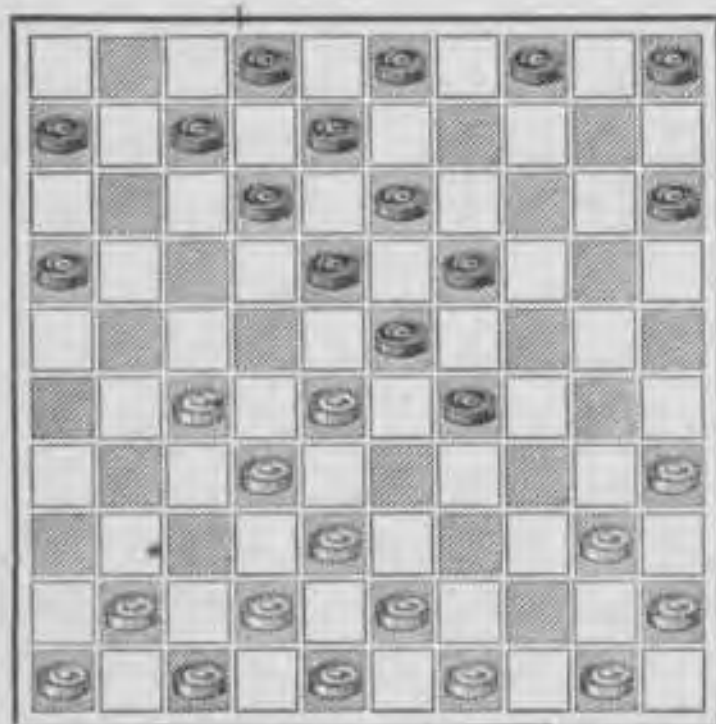
27	21	16	: 27
32	: 21	23	: 32
34	: 25		

Speelt zwart, op 44—39 van wit, 1—7, dan volgt:

39	33	14	20 de beste
25	: 14	9	: 20
33	: 24	20	: 29

en wit heeft ontegenzeggelijk de betere stelling, hetgeen bij goede voortzetting van het spel, beslist voordeel oplevert.

Diagram N°. 91.
Stand na 20 : 29 van zwart.

Wit kan hierna met 49—44, 44—39, 39—34 enz., op de beste manier het spel voortzetten, terwijl zwart voortdurend verplicht is, zijn te ver vooruit gebrachte schijf 29 te beschermen, hetgeen hem belet, een goed positie-spiel te ontwikkelen.

Zulke stellingen worden gewoonlijk „positie-voordeelen” genoemd, omdat het voordeel niet bestaat in meerderheid van stukken, maar in den beteren stand. Zij zijn in sommige gevallen evenveel waard als een voordeel van stukken; vooral wanneer verder met beleid gespeeld wordt.

Verder gaan wij er niet op in, omdat in dit werk hoofdzakelijk de beginselen van het spel behandeld

worden. Wel zullen wij nog, met enkele voorbeelden aantonen, in welke gevallen er ook een voordeel van stukken kan behaald worden.

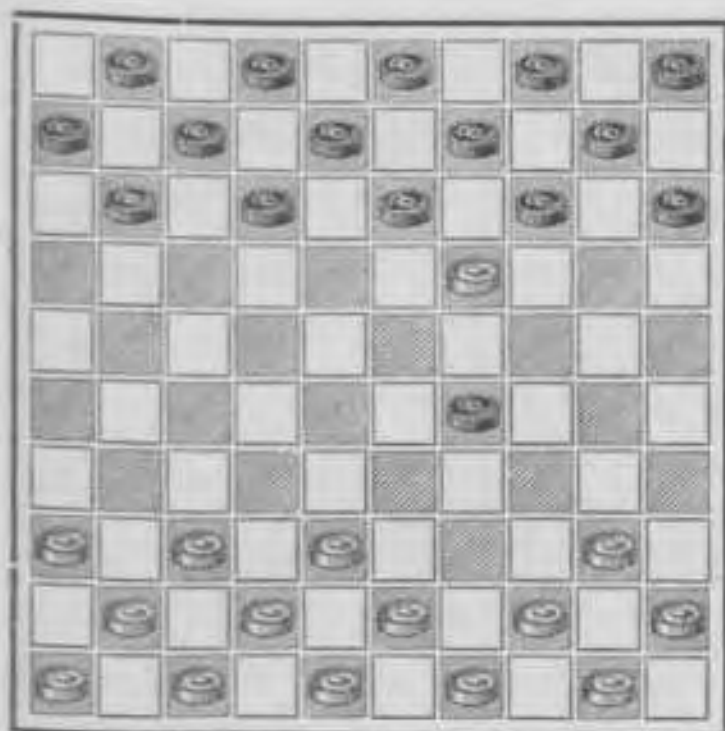
Vooraf dient echter nog gezegd, dat wit, als leider van het spel, over het spelen eener regelmatige of onregelmatige opening beslist, en dus die opening kan ontwikkelen, welke hij verkiest tot stand te brengen. Daartegenover is zwart verplicht als verdediger op te treden en telkens een juist antwoord te geven op den zet van wit. Slechts in gevallen, waarbij wit van den goeden weg afwijkt, kan het bordje verhangen worden en zwart van verdediger tot aanvaller overgaan.

Wit opent nogmaals het spel met den aanvangzet der „Korte Centrum-opening”, 33—28. Wanneer zwart nu afwijkt en met 18—22, in plaats van met 18—23 antwoordt, dan mag wit hierop niet laten volgen 39—33, want, dan zou zwart verder spelen :

”	”	22	27
32	: 21	16	: 27
31	: 22	19	23
28	: 19	17	: 30
35	: 24	20	: 29!

waarmede twee schijven gewonnen worden, zooals onderstaand diagram dit geeft te zien.

Diagram N°. 92.
Stand na 20 : 29 van zwart.

Men moet dus steeds voorzichtig blijven spelen en acht geven, opdat men niet verschalkt wordt.

Nu zullen er wellicht zijn, die meenen dat het antwoord 18—22 van zwart goed is, omdat hij in dit geval twee schijven wint. Toch is dit niet zoo; want, indien wit hierop den juisten zet 31—27 laat volgen, bestaat er geen gevaar, terwijl het minder goede van den zet 18—22 spoedig voor den dag komt. Het blijft nu gelijk, hoe zwart slaat, wit behoudt toch het centrum, terwijl zwart een zijner beste schijven van het centrum-spel onnoodig verspilt.

Nog een voorbeeld met denzelfden aanvangsset:

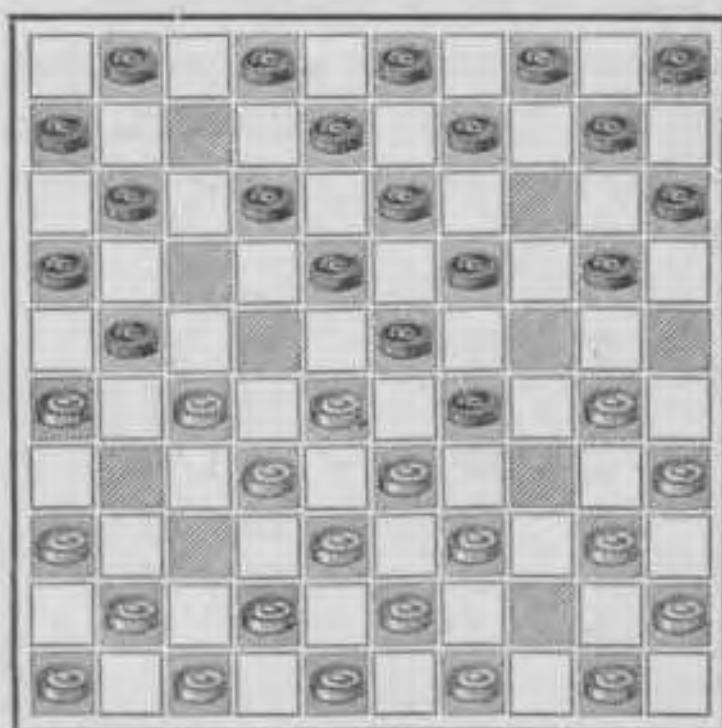
33	28	18	23
31	27	20	24
34	30	17	21
39	33	12	18
44	39?		

Nu wijkt wit van den goeden weg af, terwijl zwart hierdoor in staat is, van verdediger tot aanvaller over te gaan, b.v.:

"	"	7	12
37	31	14	20

Wit heeft nu maar één goeden vervolgzet. Want, speelt hij 31—26, dan verliest hij een schijf met 24—29 enz. Nu is het gelijk hoe wit slaat, den zet 29—34 en 23 : 25, kan hij niet meer coupeeren.

Diagram N°. 93.
Stand na 24—29 van zwart.

Op wit 50—44, volgt echter: z. 1—7. Nu is wit verplicht om 30—25 te spelen, en het minder goede hiervan hebben wij reeds aangetoond.

Wij laten nog een voorbeeld volgen met denzelfden aanvangs-zet 33—28.

33 28	18 23
39 33	12 18
44 39?	

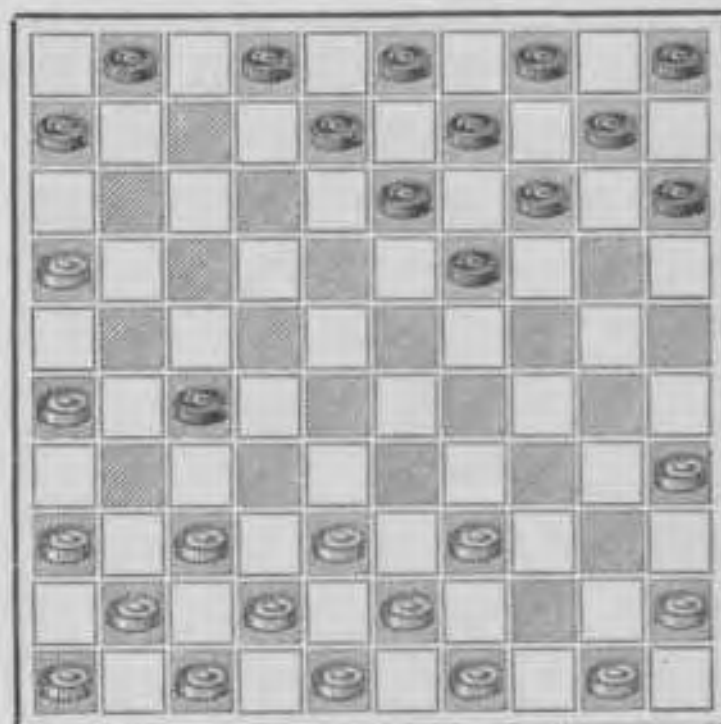
— Deze zet laat „Van Embden” in zijn opening volgen, maar is niet aan te bevelen, wijl hij wit min of meer dwingt tot het spelen van 50—44, en waarop het tempo-verlies volgt. —

" " 7 12

Speelt wit nu 31—26, zwart verlokken, met den symmetrischen zet 20—25 te antwoorden, dan loopt zwart leelijk in den val met het volgende:

31 26	20 25?
28 22!	17 : 28 1)
33 : 22	18 : 27
32 : 21	16 : 27
34 30	25 : 34
40 : 16!	

Diagram N°. 94.
Stand na 40 : 16 van wit.

- 1) Op z. 18 : 27 zou volgen:
 32 : 21 16 : 27
 34 30 25 : 34
 40 : 16!

Toch is de zet 31—26 van wit ook foutief, daar hij hierdoor zwart in de gelegenheid stelt, een beter spel te ontwikkelen. Spoedig zal het waardelooze van het te vroeg ingenomen hoekveld op den voorgrond treden, terwijl zwart, bij goed spel, hiervan beslist voordeel trekt.

Wij meenen, dat hiermede de beoefenaars eenigszins op den goeden weg zijn gebracht, en hun een tamelijk goed inzicht is gegeven van de manier waarop het damspel moet behandeld worden.

Meermalen hebben wij gezegd, dat, aan de hand van de theorie, de praktijk moet werken, om het goede van het spel te leeren uitvoeren. De theorie kan niet gelijk gesteld worden met een vers, dat men tracht van buiten te leeren, om het daarna met kracht op het tegenspel uit te storten. Niets is

minder juist, en een zoodanige theoreticus zal bij de minste afwijking van den tegenspeler blijven staan als een kat in een vreemd pakhuis. Slechts zij, die de theorie gebruiken als hulpmiddel, om snel in de praktijk thuis te komen, varen er wel bij en profiteeren ervan.

B. HET CENTRUM-SPEL.

Wij hebben er reeds op gewezen, dat de schijven bij den aanvang van het spel zooveel mogelijk op het centrum moeten aangestuurd worden en, met enkele praktische voorbeelden is dit nader toegelicht. Toch mag deze zin niet te letterlijk worden opgevat; want in dat geval zouden er maar twee goede aanvangszetten aanwezig zijn, te weten: 33—28 en 32—28, terwijl verder elke aanvangszet ontraden moest worden, omdat zij alle van het centrum afwijken. Deze opvatting is echter onjuist, en de aanvangszet 32—28 o. i. zwak. Het is meermalen gebleken, dat met 32—28, geen krachtig positie-spel wordt ontwikkeld. Wel wordt hij dikwijls door Fransche spelers toegepast, maar dit vindt hoofdzakelijk zijn oorzaak in de voorliefde die zij hebben voor het slagspel.

Nog een bewijs, dat met het opbrengen van de schijven naar het

centrum iets anders bedoeld wordt, dan het direct opspelen van de voorste schijven naar het middenbord.

In 1904 hadden wij het genoeg eene geheel nieuwe opening te ontwerpen, welke zoo beduidend van het tot dien tijd meestal gevolgde spel afwijkt, dat zelfs kundige spelers vele dagen noodig hadden om haar te bestudeeren en de waarde er van in te zien.

Bij het ontwerpen en vaststellen der volg-zetten, was ons oog vooral gericht op het centrum-spel, omdat wij begrepen, dat dit nog beter dan met de „Korte Centrum-opening” kon versterkt worden, terwijl bij de minste afwijking ook meer voordeel wordt behaald in de positie.

De inleiding van deze opening is 34—30, een zet, welke direct uit de richting van het centrum gaat, en dus in strijd is met de bovengenoemde opvatting. Toch is de

„Korte Vleugel-opening”, zoo hebben wij haar genoemd, omdat zij zich uit den korten vleugel ontwikkeld, een der beste, welke tot nog toe is samengesteld.

Wij laten deze opening, zooals zij gespeeld moet worden, hieronder volgen, om te doen zien, dat zij in alle opzichten aan haar doel beantwoordt en een zeer sterk centrumspel voortbrengt.

De ontbrekende plaatsruimte belet ons om de analyse uit te werken en aan te toonen, waarom deze opening in volgorde van de aangegeven zetten moet gespeeld worden. Zij, die hiervan meer wenschen te weten, moeten wij dus nogmaals verwijzen naar ons werk „De Damspeler”, waarin alles breedvoerig is uiteengezet.

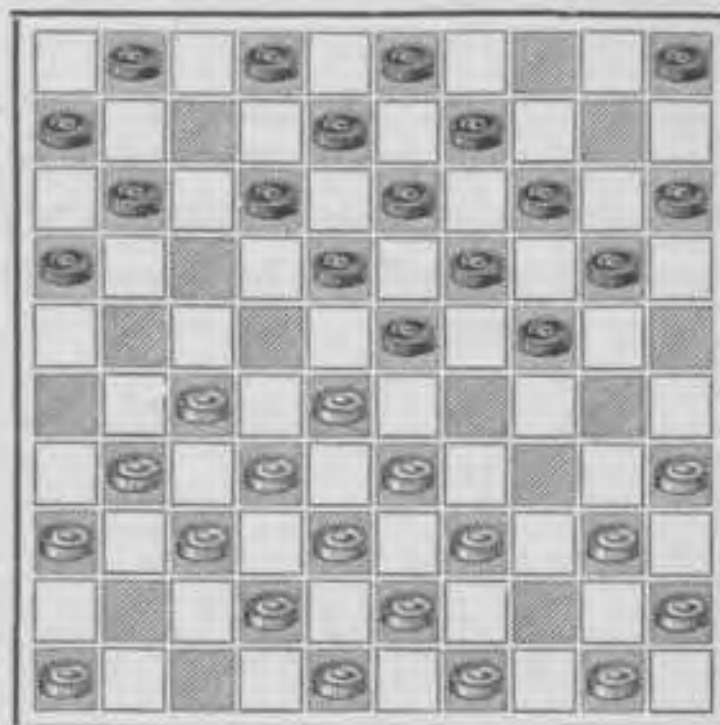
De „Korte Vleugel-opening” wordt gespeeld als volgt:

1.	34	30	17	21
2.	30	25	21	26
3.	31	27	20	24
4.	33	28	18	23
5.	39	33	12	18
6.	37	31	26	: 37
7.	42	; 31	14	20
8.	25	: 14	9	: 20
9.	44	39	7	12
10.	47	42	4	9
11.	41	37	10	14

waarmede onderstaande stand is verkregen.

Diagram N°. 95.

Stand na 10—14 van zwart.

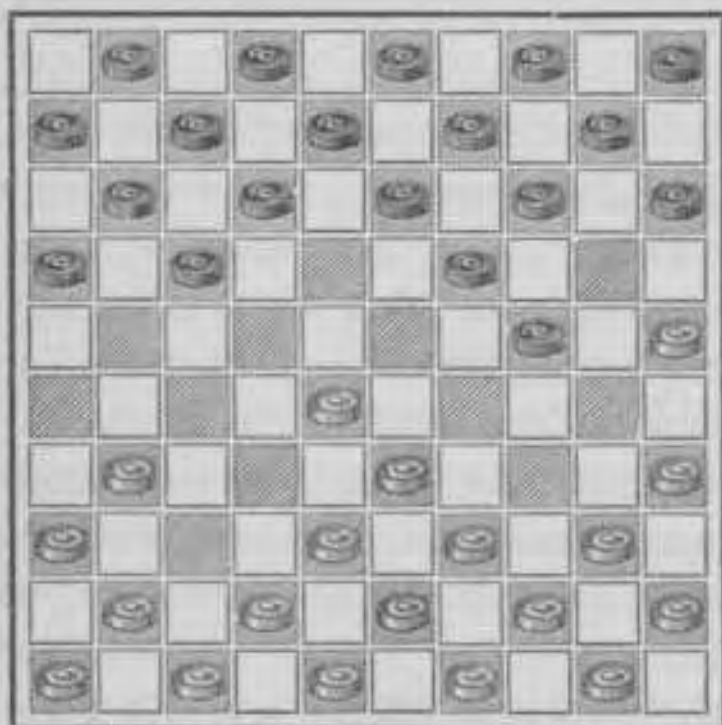
Vergelijkt men nu dezen stand met dien van de „Korte Centrum-opening”, dan ziet men dat het centrumspel zich nog krachtiger heeft ontwikkeld, en dit, terwijl de eerste twee zetten toch van het centrum afwijken. Dit komt, omdat men eerst tracht een best hoekveld in te nemen en, daar men volgens den aard van het spel weder verplicht wordt dit veld los te laten, hierna alle kracht op het centrum kan overbrengen. Zou een der spelers echter afwijken van den goeden weg, dan werd deze onmiddellijk bij een der vleugels opgesloten of moest toelaten, dat terstond het centrum werd veroverd; in beide gevallen dus een beduidend nadeel.

Met een paar voorbeelden, zullen wij dit eens nader aantonen:

Wit 34—30. Zou zwart nu uit gewoonte met 18—23 antwoorden, dan volgt: w. 30—25. Nu speelt zwart 20—24, om 25, die weder een best hoekveld inneemt, weg te krijgen. Echter, wit laat hierop onmiddellijk volgen:

32 28 23 : 32
37 : 28

Diagram N°. 96.
Stand na 37 : 28 van wit.

waarmede niet alleen het hoekveld behouden blijft maar bovendien het centrum is veroverd. Zwart mist nu een zijner beste centrumschijven en heeft veel moeite om het veld 23 weder bezet te krijgen. Want wil hij trachten dit veld weder te bezetten met, b.v.: 12—18 en

18—23, dan speelt wit: 41—37 en 47—41, waardoor weder een beste schijf van zwart's korten vleugel nutteloos verdwijnt. Natuurlijk moet wit zeer voorzichtig blijven voortspelen om dit voordeel te behouden, doch met een weinig oplettendheid en studie zal dit weldra mogelijk zijn.

Wij nemen nu een tweede voorbeeld:

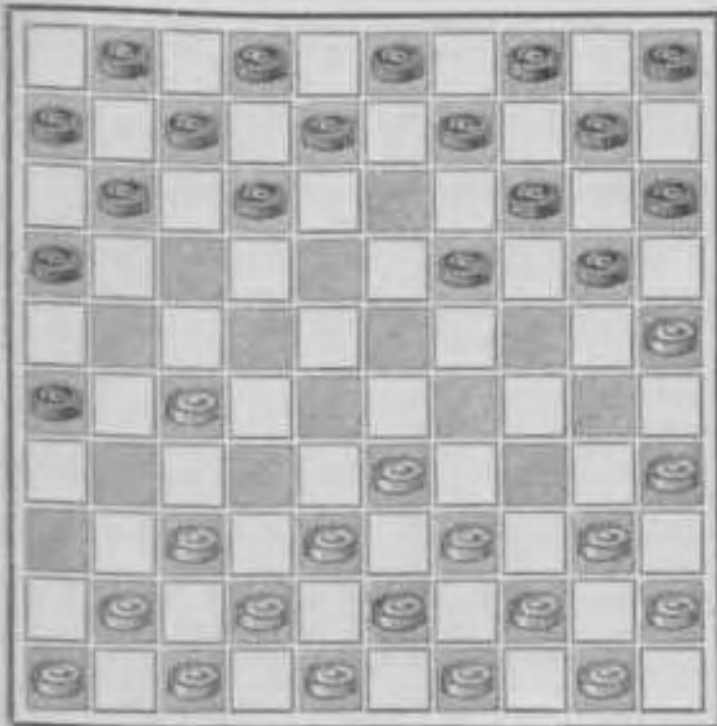
34 30 17 21
30 25 21 26
31 27

Zou zwart nu trachten de schijf 27 weg te nemen om het vooruitdringen van wit te beletten en zelf een voorsprong te krijgen, dan bracht hem dit slechts nadeel in plaats van voordeel, b.v.:

" " 18 22
27 : 18 13 : 22 de beste
32 27 22 : 31
36 : 27!

en wit neemt reeds de veel betere stelling in, zooals duidelijk is te zien. Wij vestigen tevens de aandacht op de twee hoek-schijven 25 en 26. De witte schijf op 25 staat krachtig en de zwarte op 26, krachteloos. Wederom een beduidend verschil in het bezetten van een hoekveld.

Diagram N°. 97.
Stand na 36 : 27 van wit.

Nog een derde voorbeeld.

34	30	17	21
30	25	21	26
31	27		

Indien zwart nu de witte schijf 25 wil trachten weg te nemen met b.v.: z. 19—23 dan ontving hij twee nadeelen te weten: onmiddellijk eene minder goede stelling, daar het meestal verkeerd is, bij de opening reeds vijf schijven op de lijn 1—45 te brengen (*), en ten andere, het verlies van het centrum-spel. Ook dit zullen wij nog even aantonen.

"	"	19	23
40	34!		

Nu is zwart vrijwel verplicht

zijn plan door te zetten en de witte schijf 25 weg te nemen met

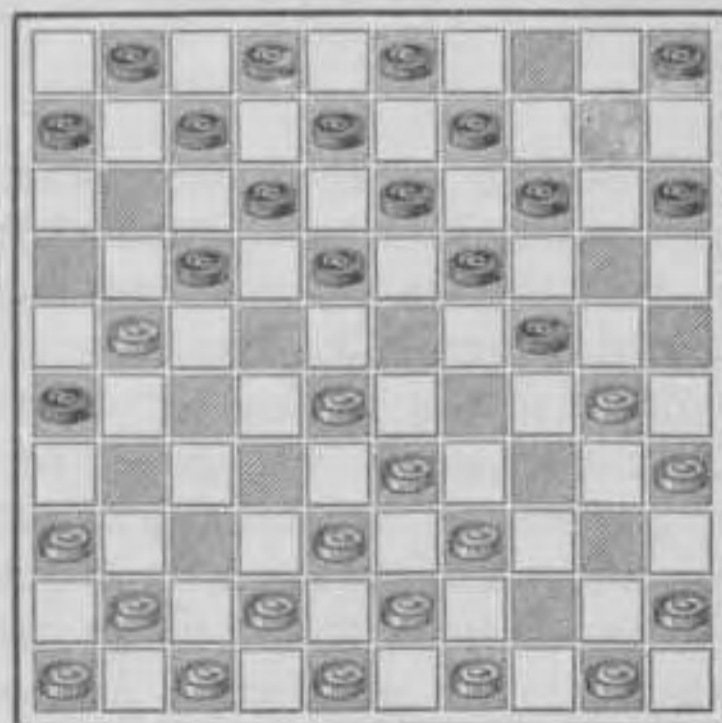
"	"	14	19
25	: 14	9	: 20

Hierop zou echter volgen:

33	28	4	9
39	33	10	14
44	39	20	24
34	30	11	17 de beste
27	21	16	: 27
32	: 21	23	: 32
37	: 28		

Nu beheerscht wit het centrum en kan met volle kracht een aanval ontwikkelen op zwart's korten vleugel, twee voordeelen, die voor den loop van het verdere spel, niet onbeduidend zijn.

Diagram N°. 98.
Stand na 37 : 28 van wit.

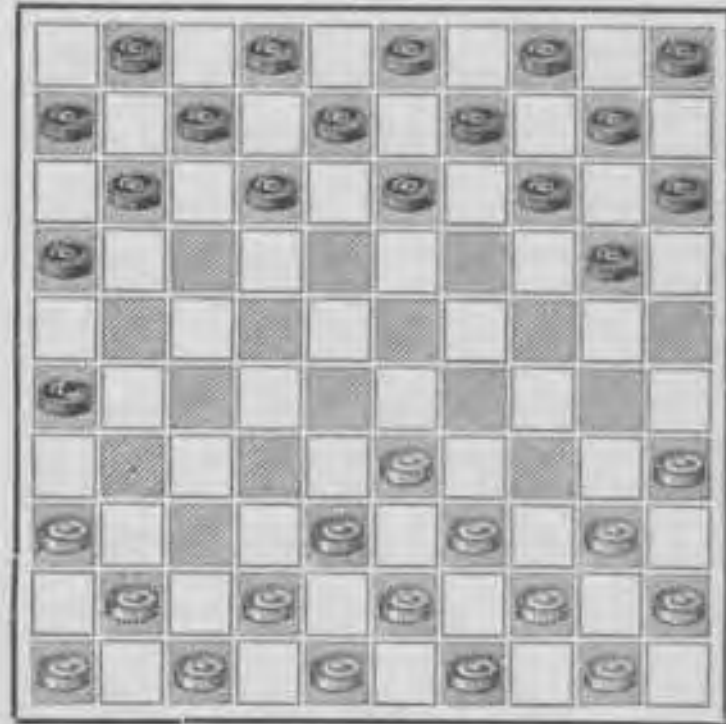
(*) Bij den aanvang van het spel is het niet goed, de lijnen 1—45 of 6—50 met te veel schijven van dezelfde kleur te bezetten. Dit geeft altijd last bij het verder ontwikkelen van een goed positie-spel. Slechts in gevallen, waarin reeds eene afruiling bij een der korte vleugels heeft plaats gehad en waardoor de speler in staat is de overtollige schijf of schijven, zonder hinder weder op te spelen, kan het goed zijn, de genoemde lijn flink te bezetten, anders in geen geval. (Zie diagram no. 96).

Wij zouden nog vele voorbeelden hieraan kunnen toevoegen, doch vertrouwen, dat de beoefenaars spoedig deze zelf zullen weten te ontdekken. Daarom is het goed, voorloopig het goede van de opening te kennen en te volgen, en daarna de studie voort te zetten, met behulp van ons grooter werk.

Nu zullen wij eens de gevolgen nagaan, bijaldien wit onmiddellijk op het centrum wil aansturen met den aanvangszet 32—28.

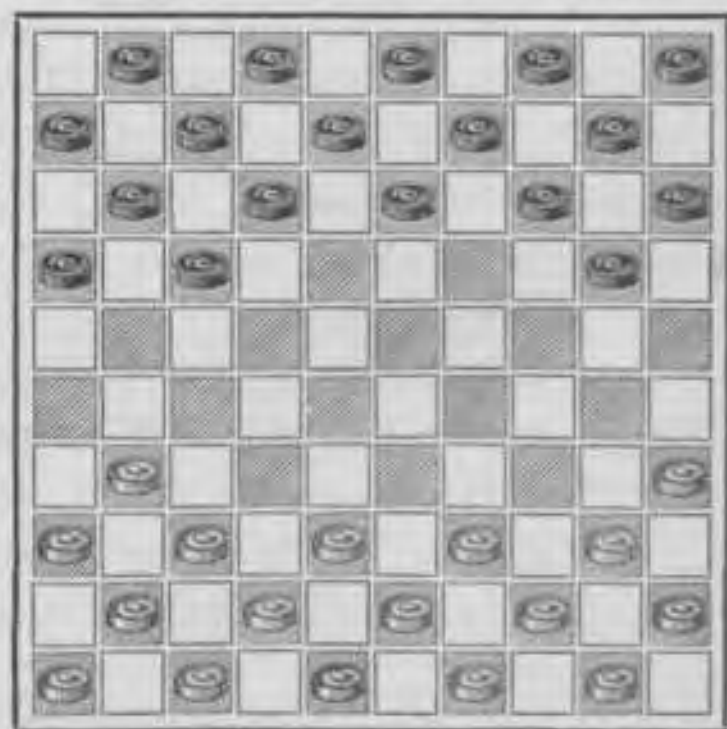
Zwart speelt nu zonder dralen 18—23!, waarna wit moet vervolgen met 38—32; want op 37—32 zou zwart antwoorden met: 23—29 en daarna met 17—22 en 19:26, waardoor wit een groot nadeel bekwaam.

Diagram N°. 99.
Stand na 19 : 26 van zwart.

Speelde wit als 2^{en} zet 28—22, en daarna 33 : 22, dan liet zwart hierop volgen: 17 : 28, 23—29 en 19 : 17, en de toestand was niet veel beter wegens het verlies van een schijf en de ongunstige stelling.

Diagram N°. 100.
Stand na 19 : 17 van zwart.

Wit is dus wel verplicht als 2en zet 38—32 te spelen, terwijl hij zich nu zelf een zwak positie-spel verschaft.

Zoodra de spelkennis zich een weinig openbaart, wordt het minder gunstige hiervan spoedig ingezien.

* * *

Men kan ook een goed centrum-spel ontwikkelen met den aanvangszet 31—27.

De reeks van zetten, welke hierop moeten volgen, vormen te zamen de „Linkerhoek-opening”.

Deze opening is in 1906 door ons ontworpen en vastgesteld, en wordt in „De Damspeler” ook breedvoerig behandeld.

Hoewel niet zoo krachtig als de „Korte Vleugel-opening”, ontwikkelt zij ook een zeer goed positie-spel. De eindstelling dezer opening komt vrijwel overeen met die van de „Korte Centrum-opening, ofschoon zij langs een anderen weg wordt tot stand gebracht.

Deze opening wordt gespeeld als volgt:

1.	31	27	20	24
2.	36	31	15	20
3.	41	36	10	15
4.	33	28	18	23
5.	39	33	12	18
6.	31	26		

Tot zoover is symmetrisch gespeeld. Zou zwart nu op dezelfde

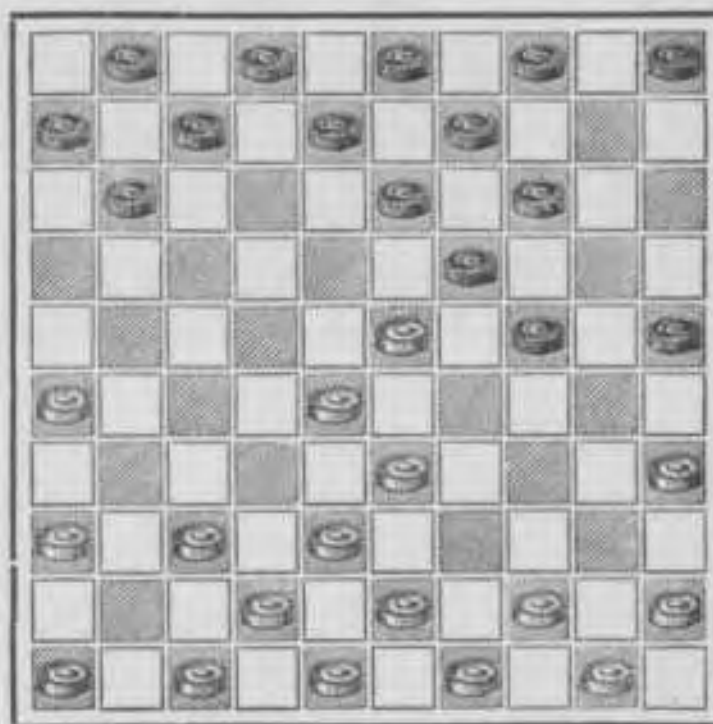
wijze voortgaan met 20—25, dan verloor hij het spel als volgt:

”	”	20	25??
34	29	23	: 34
40	: 20	15	: 24
27	21	16	: 27
32	: 23!!		

met twee schijven voordeel en de winststelling.

Diagram No. 101.

Stand na 32 : 23 van wit.

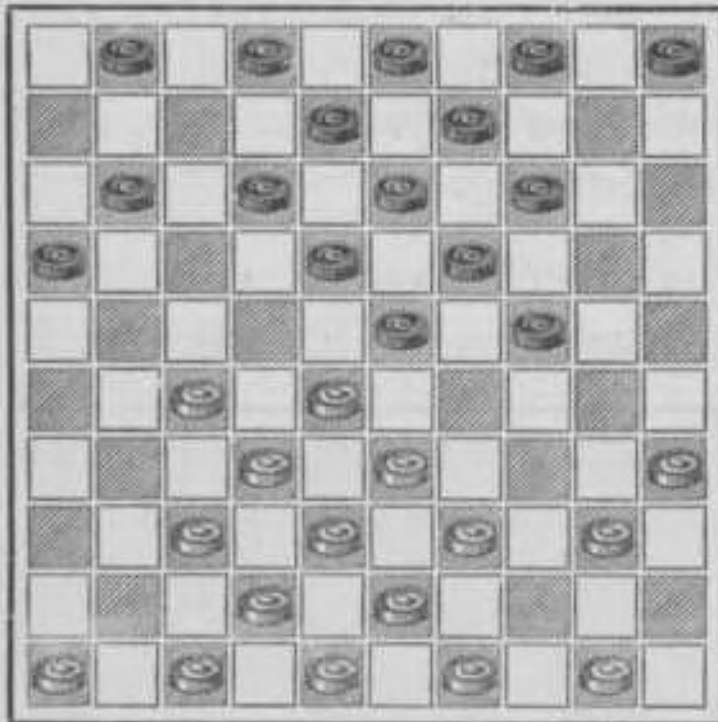

Zwart is dus verplicht om bij den 6den zet af te wijken en 7—12, inplaats van 20—25 te spelen, waarna volgt:

6.	”	”	7	12
7.	44	39	20	25
8.	34	30	25	: 34
9.	40	: 20	15	: 24
10.	45	40	17	21
11.	26	: 17	11	: 31
12.	36	: 27	6	11

waarmede onderstaande goede stelling is verkregen.

Diagram No. 102.
Stand na 6-11 van zwart.

Met deze opening zien wij weder een best centrum-spel ontwikkeld en een goede positie opgebouwd, terwijl beide spelers in staat zijn er van te profiteeren.

Wij vertrouwen, dat met het bestudeeren van deze verschillende openingen een schat van damkennis wordt opgedaan. Het is beslist noodig, het juiste spel te kennen, voordat men zich op moeilijker terrein begeeft. Heeft men een goed inzicht van het goede spel verkregen, dan leert men ook spoedig zich verdedigen en des te gemakkelijker het verkeerde spel opmerken en ontwijken.

C. VERSCHILLENDE AANVANGSZETTEN.

Het spel kan ook geopend worden met den aanvangszet 31—26, en over het goede of niet goede hiervan heerscht nog al verschil van meening. Het is dus zeer gewaagd, om hierover een beslissend oordeel uit te spreken; te meer, omdat deze zet ook vele goede eigenschappen bezit. Wij meenen evenwel, dat er geen krachtig spel mede ontwikkeld wordt, en zullen dit trachten aan te toonen.

Om alles goed te doen begrijpen, moeten wij een oogenblik teruggaan, en eerst het doel, dat die zet beoogt, duidelijk kenbaar maken.

Wij weten reeds, dat de speler moet trachten bij den korten vleugel van het tegenspel door te dringen naar de damlijn, omdat dit gemakkelijker is te doen dan bij den langen vleugel. Wij hebben ook gezegd, dat het verbazend moeielijk is, in den langen vleugel van het tegenspel een bres te schie-

ten, omdat dit met den korten- of zwakken vleugel moet geschieden. Het gelukt maar zelden, langs dien vleugel de damlijn te bereiken, en bij correct tegenspel is het bijna ondoenlijk.

Dit op den voorgrond stellende, begrijpt men wel, dat met den zet 31—26 onmiddellijk een aanval op den korten vleugel van zwart ondernomen wordt.

Wil zwart nu trachten dit te verhinderen, met b.v. de schijf af te ruilen, dan speelt hij juist in de kaart van wit. Immers, die afruiling kan niet anders geschieden dan met opoffering van schijven van den zwakken vleugel en, omdat wit's lange vleugel sterker is, zal ten slotte de overmacht aan diens zijde komen. In zooverre is de zet 31—26 dan ook goed te noemen en oefent hij een groote kracht uit op zwart's korten vleugel.

Om nu van dien zet geen nadeel

en wel voordeel te bekomen, vooral als men reeds in staat is een goede partij te spelen, moet er een geheel ander spel gevolgd worden. De beste manier van verdedigen is, zich niet te storen aan dien zet, maar stil voortgaan met het centrum krachtig op te bouwen, aanvangende met 18-23, 12-18 enz. Hierbij moet zwart vooral acht geven, dat wit het veld 16 niet te pakken krijgt, terwijl het veld 21, ook zoo lang mogelijk onbezet moet blijven. Voorts brengt zwart de schijven van zijn langen vleugel ook naar voren, met b.v. 20-24 (nimmer 20-25), 14-20 enz., en wacht daarna maar af, dat wit begint af te ruilen. Alsdan zal deze zijn korten vleugel ook weldra in werking moeten brengen, terwijl dan het oogenblik nadert, waarop zwart van zijn krachtig opgebouwd centrum-spel en zijne naar voren gebrachte schijven kan profiteeren.

Wij weten zeer goed, dat het bovenstaande gemakkelijker is te lezen dan na te volgen en, dat aan zwart een moeilijk spel wordt gegeven, maar met een weinig studie wordt den te volgen weg weldra gekend.

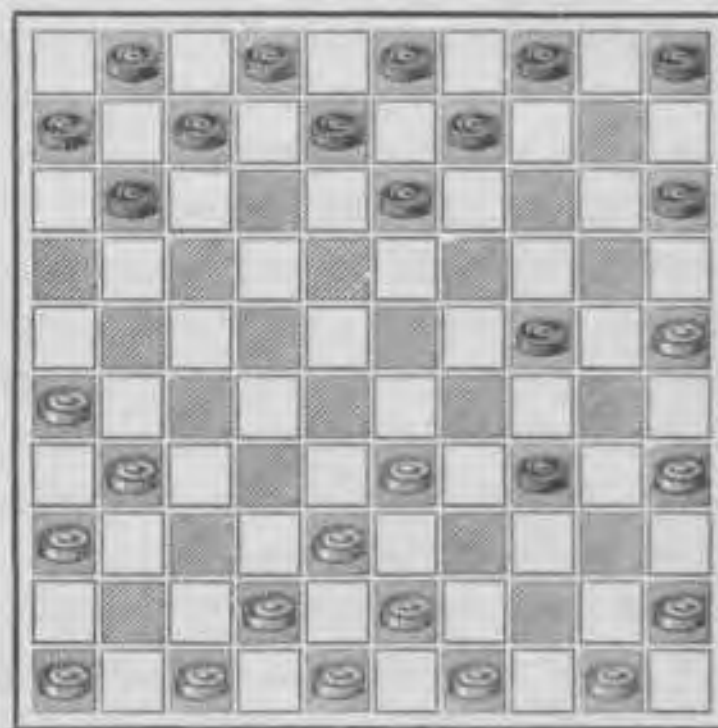
Verder gaan wij er niet op in, daar de plaatsruimte dit weder belet. Werden wij in deze verhandeling te uitgebreid, ons doel zou allicht voorbij gestreefd wor-

den, en dit vooral wenschen wij te voorkomen.

Wij laten hieronder nog wel een aardige combinatie volgen, welke met den aanvangszet 31-26 kan ontwikkeld worden.

31	26	20	25?
36	31	15	20
41	36	10	15
31	27	20	24
37	31	14	20
33	28	18	23
39	33	12	18?
34	30	25 : 34	
40 : 29		23 : 34	
27	21	16 : 27	
32 : 25!			

Diagram N°. 103.
Stand na 32 : 25 van wit.

De aanvangszet 32-27 is o. i. ook minder goed voor het positie-

spel, omdat hiermede onmiddellijk het centrum wordt losgelaten, terwijl later het sterke veld 28 moeilijker meer kan ingenomen worden, hoewel dit toch beslist noodig is om een krachtig centrum-spel te ontwikkelen.

Nu zal men wellicht in 't midden willen brengen, dat de zet 34—30 ook direct het centrum los laat. Dit is ook zoo; maar, daarbij wordt het centrum geen oogenblik uit 't oog verloren, terwijl men met dien zet terstond eene opsluiting bij zwart's langen vleugel tracht tot stand te brengen. Met 32—27, wordt daartegenover niet alleen het centrum losgelaten, maar ook in 't minst niet op een vastzetting gespeculeerd. Deze zet kan o. i. weinig of geen kracht ontwikkelen, terwijl, bij goed tegenspel, wit's spel naar de hoeken wordt gedrongen. Wel heeft deze zet ook een goede zijde, daar hij het combineeren van slagzetten veel in de hand werkt. Dit is dan ook de reden, waarom Fransche spelers hem dikwijls toepassen.

Indien wit het spel met 32 - 27 opent, kan zwart o. i. niet beter doen, dan met 18—23 antwoorden. Verder tracht zwart, evenals bij den aanvangszet 31—26, een krachtig centrumspel op te bouwen en daarna de schijven van zijn langen vleugel ook naar voren te brengen.

Hierbij moet hij nauwkeurig opletten, en steeds acht geven niet in een valstrik gevangen te worden. Daartegenover moeten de schijven van zijn korten vleugel zooveel mogelijk gespaard blijven, en mag hij geen onnoodige afruiling bij dien vleugel in de hand werken.

Wij zouden wel enkele gespeelde partijen kunnen aanbieden, waarin met 32—27 het spel is geopend, doch het is verbazend moeilijk om te beslissen of het gespeelde over zijn geheel goed dan wel verkeerd is geweest. Hierbij zouden wij onwillekeurig de studie te uitgebreid maken en gevaar loopen, het vooropgesteld doel uit 't oog te verliezen.

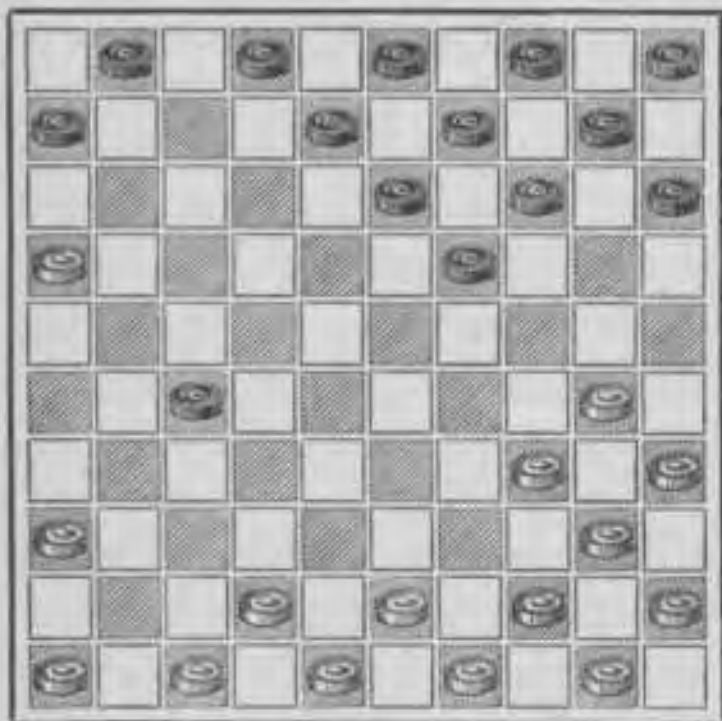
Met het beoefenen van de goede openings-zetten, krijgt men van lieverlede ook een goeden kijk op het verkeerde spel, en leert men weldra profiteeren van foutieve tegenzetten; vooral wanneer met aandacht deze verhandeling is gevolgd.

Ook met den aanvangszet 32—27 bieden wij een aardige combinatie aan, welke gespeeld wordt als volgt:

32	27	18	23
34	30	20	24
31	26	12	18
39	34	7	12?
26	21	17	: 26
27	22	18	: 27
37	31	26	: 37

41 : 21 16 : 27
 33 : 29 24 : 33
 38 : 16!

Diagram N°. 104.
 Stand na 38 : 16 van wit.

De aanvangszetten 33 en 34—29 moeten o. i. ook ontraden worden, daar met 33—29 onmiddellijk het centrum doelloos wordt losgelaten en men met 34—29 opgesloten wordt. Daartegenover is zwart spoedig in staat een beste stelling in te nemen, indien hij tracht wit's korten vleugel op te sluiten.

Ook de aanvangszet 35—30, is om dezelfde reden niet- of minder goed, en op vorige bladzijden hebben wij het ondeugdelijke hiervan reeds eenigszins aangetoond. Zwart beantwoordt dien zet onmiddellijk met 20—25, waardoor wit's korten

vleugel zoo goed als vastgezet wordt. Wel zal wit trachten weder los te komen, maar dan is zwart in staat wit's spel eene gevoelige verzwakking toe te brengen. Overigens moet de practische kennis en vooral de routine den speler terzijde staan, teneinde de juiste zettten en tegenzetten te kiezen, daar het ondoenlijk is in eene beknopte handleiding alles theoretisch te behandelen.

Hiermede sluiten wij de theorie van het Poolsch-damspel, vermeende, dat deze in „De jonge Dammer” op eenvoudige en leerzame wijze is behandeld, terwijl de beginselen van het spel duidelijk zijn uiteengezet.

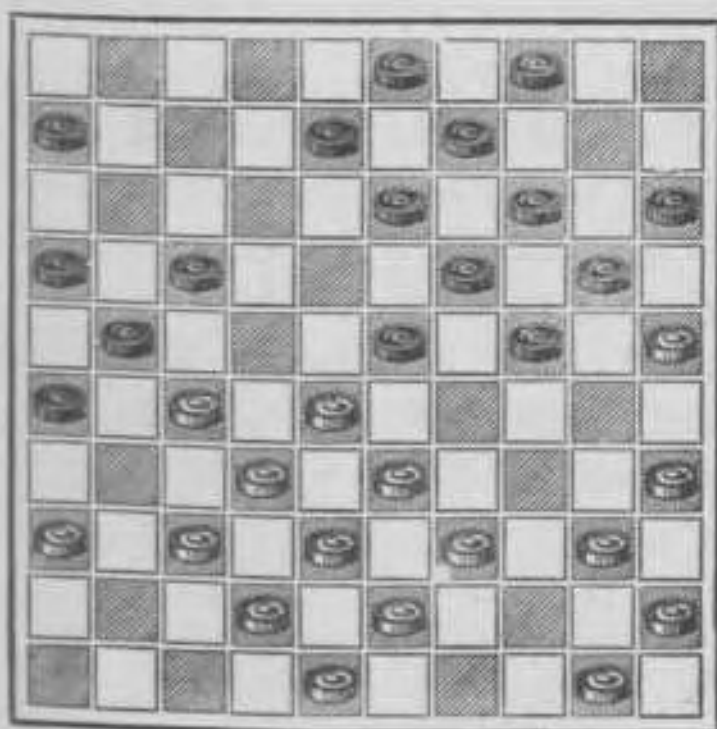
Wij hebben dit boek niet overladen met slagzetten en problemen, teneinde genoeg ruimte te houden voor het plaatsen van eenige gespeelde en naar wij vertrouwen goed geanalyseerde partijen. Zij toch hebben voor de studie een te groote waarde, om ze niet in „De jonge Dammer” op te nemen.

Zij, die deze handleiding met aandacht hebben gevolgd, zullen ongetwijfeld ook lust gevoelen, verder in de finesses van het spel door te dringen, en daarbij ons grooter werk „De Damspeeler” ter hand nemen.

D. TWAALF SLAGZETTEN.

Voorgekomen in het practische spel.

N°. 1. Van F. C. Hemmes.
Diagram N°. 105.

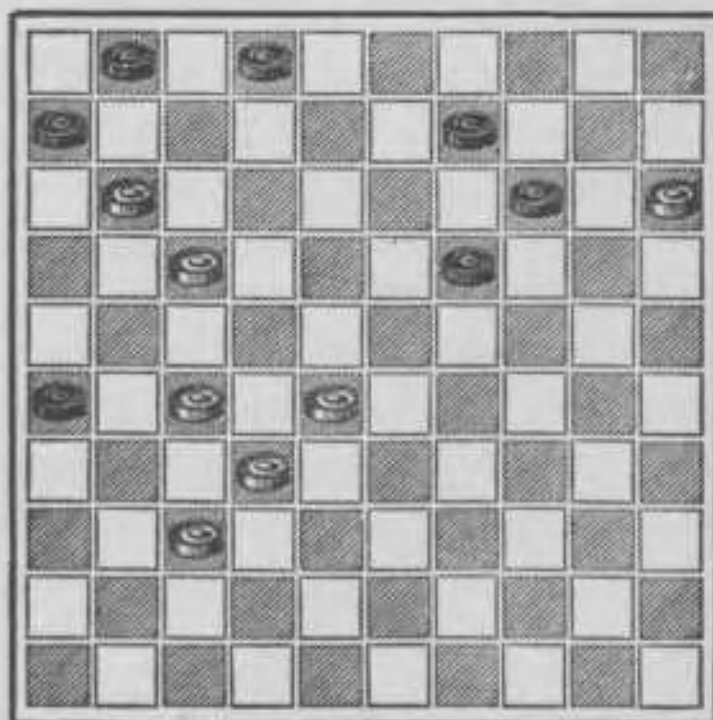
28 22	17 : 28
33 : 22	6 11
36 31	4 10
50 44	24 29
39 33	23 28?
32 : 34	21 ; 41
22 17	11 : 22 1)
42 37	41 : 32

38 : 18	26 : 37
43 38	13 : 22
48 42	37 : 48
38 32	48 : 30
35 : 4 enz.!	

1) z. 26 : 37, dan w. 17 : 6 en
42 : 31, met een schijf winst!

* * *

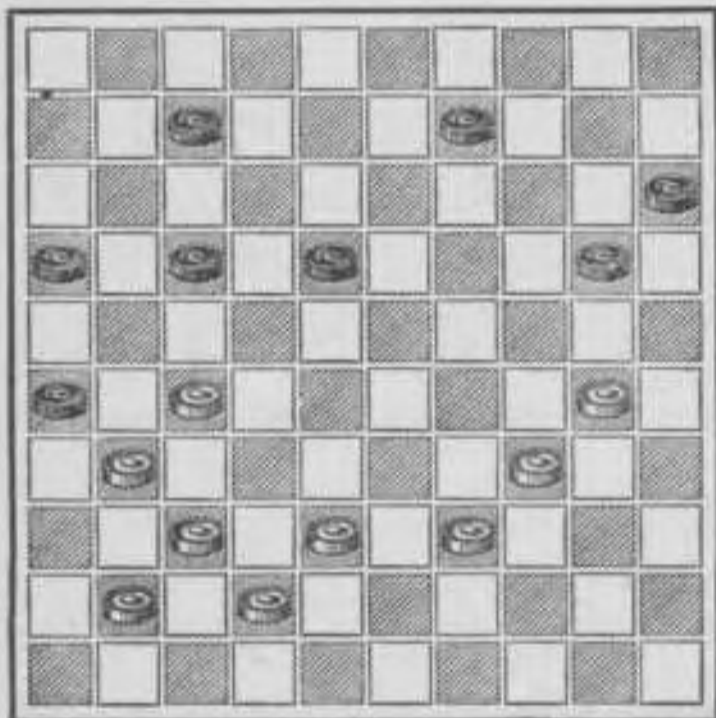
N°. 2. Van W. J. A. Matla.
Diagram N°. 106.

" " 1-7??
denkende een schijf te winnen.

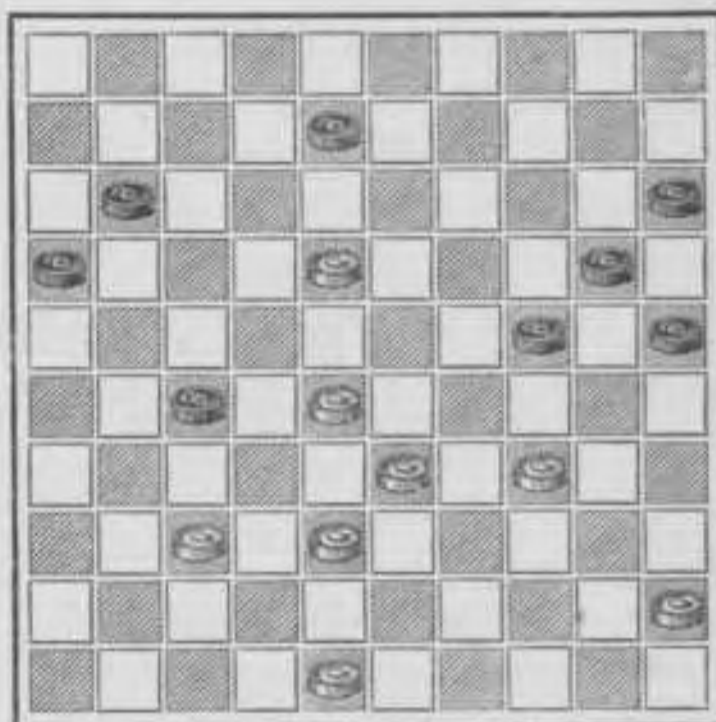
17 12! 6 : 8
15 10 14 : 5
27 21 26 : 17
28 22 17 : 28
32 : 1!!

Nº. 3. Van K. Bouwe.
Diagram Nº. 107.

" " 7 11!
30 25?? 17 21
25 : 3 21 : 43
39 : 48 11 17
3 : 21 16 : 38!!

Nº. 4. Een analyse van C. H. B.
Diagram Nº. 108.

1. 34 29! 8 12

Het beste antwoord voor zwart, want op 11-17 (*) volgt: w. 18-12. Speelt zwart nu 27-32, dan volgt: w. 12:3, z. 32:34, w. 3:26, en wint, met beleid spelende, gemakkelijk!

(*) " " 24 30
18 13 8 : 19
29 24 20 : 29
33 : 13 11 17 A
13 9 17 21
28 23 30 34 de beste
48 43 25 30 of ?
9 4 15 20
4 : 36 20 25 of ?
36 13 enz.!

A. " " 30 34
48 43 25 30
13 9 30 35 de beste

9	3	16	21 de beste
3 : 26		35	40
26	12	27	32 a
38 : 27		11	17 of ?
12 : 26		40	44
43	39	44 :	42
26 : 25 !			
a. "	"	11	17
12 : 32		49	44
32	27 !	34	39 1. 2.)
43 : 34			

Hierna volgt op

"	"	44	49
27	16	42	40
45	34 !		
of op :			
"	"	44	50
27	22 enz. !		
of op :			
"	"	15	20
45	40	44 :	35
27	18 enz. !		
1) "	"	34	40
45 : 34		44	50 de beste
27	22	50	45
34	30 !		
2) "	"	15	20
38	32	20	25 (*)
27	22	25	30 gedw.
28	23 enz. !		
(*) "	"	34	40
45 : 34		44	50 of ?
28	23 enz. !		

Wij zien dus, dat 8—12 het beste antwoord is. Hierna volgt evenwel:

2.	18 : 7	11 : 2	
3.	29 23 !!	2 8	A. B. C.

4.	23	18	24	29 D
5.	33 : 24		20 :	29
6.	48	43	29	34 of ?
7.	28	22	25	30 of ?
8.	22 : 31		15	20 de beste
9.	37	32	20	25
10.	43	39	34	43
11.	38 : 49	enz. !		

D. Op elke andere zet speelt wit 28—22, brengt hierna zijn schijf 48 op 43, en het resultaat is als hierboven!

C.	"	"	16	21
	23	18	2	8

om het dam halen te beletten.

28 22 enz. !

B.	"	"	25	30
	23	18	30	34 of ?
	18	13		

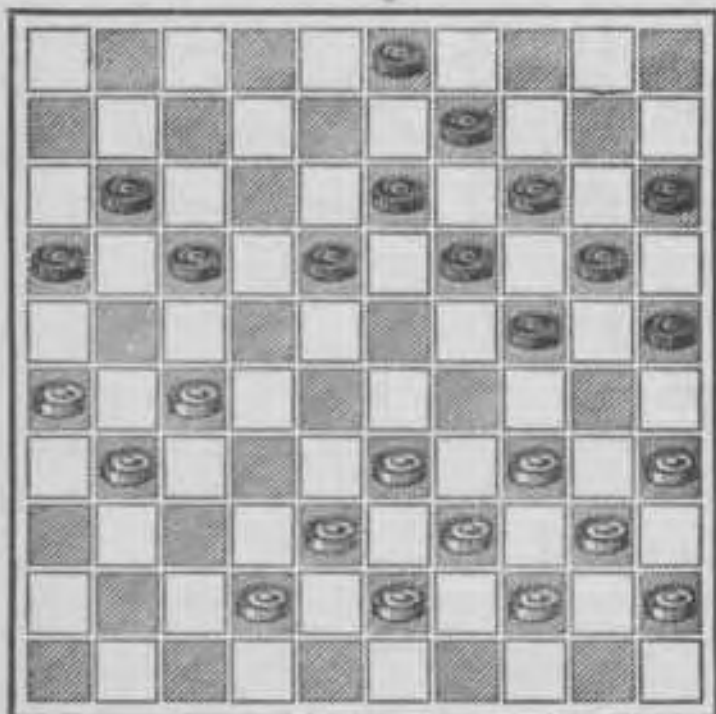
gaat verder naar dam en wint!

A.	"	"	24	30
	23	18	3	8 1)
	28	22	enz. !	

1) Op elke andere zet volgt: Wit 18—13 enz. !

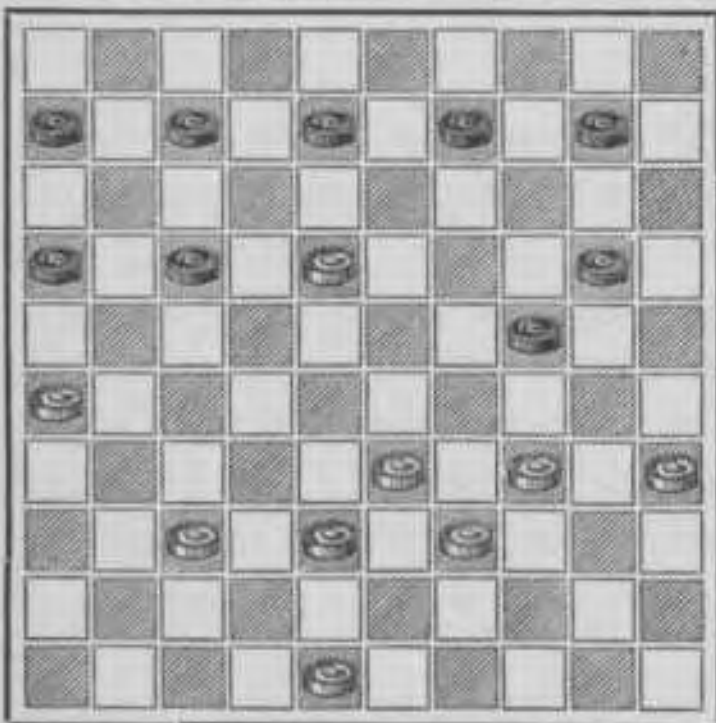
Het doel van deze analyse is tweeledig, ten eerste; om aan te toonen, dat de winststelling veeltijds verloren gaat, waar deze kon verkregen worden, en ten tweede; om te laten zien, dat het spelen met de kroonschijf op het juiste moment, van grooten invloed is op het verdere van de partij.

No. 5. Van J. H. Makkink.
Diagram N°. 109

"	"	18	22??
27	: 18	13	: 22
26	21	17	: 48
33	29	24	: 42
43	38	42	: 33
39	: 6	48	: 30
35	: 4!!		

No. 6. Van I. Weiss.
Diagram N°. 110.

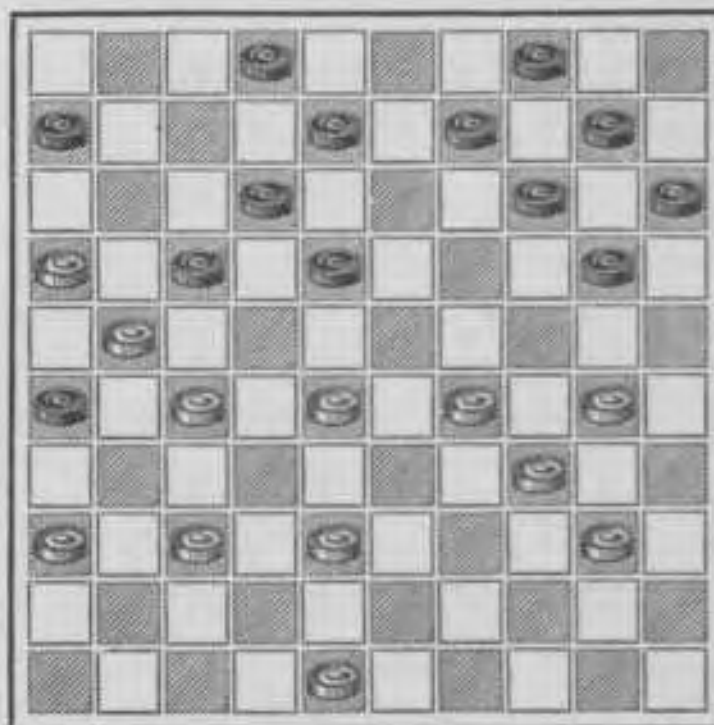

"	"	8	13??
26	21!	17	: 26 gedw.
18	12	7	: 18
34	30	13	19 A
37	31	26	: 37
38	32	37	: 28
33	: 15!!		

A. Indien zwart den zet 30 : 8 toelaat, is de winst verder gemakkelijk te bekomen.

Een fijne voorbereiding om de combinatie te ontwikkelen.

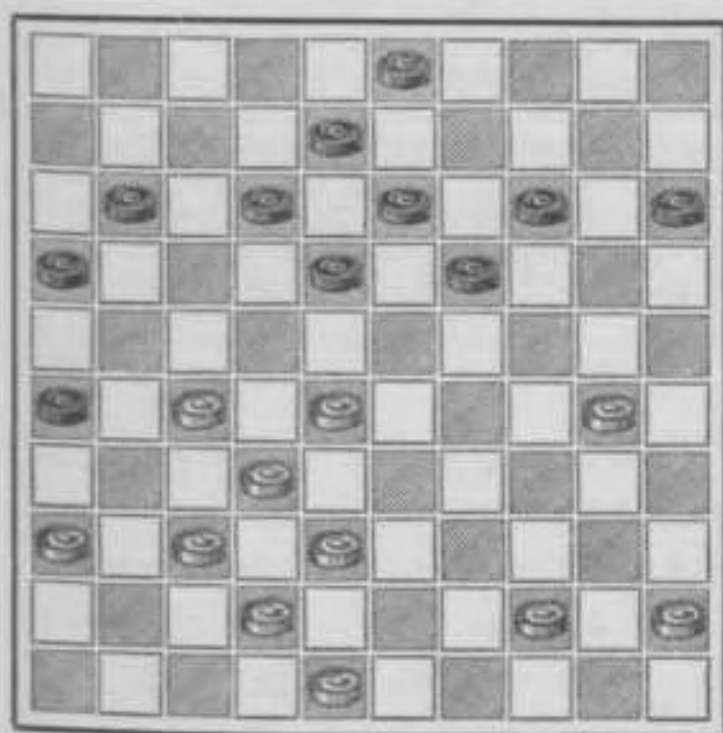
No. 7. Van I. Weiss.
Diagram N°. 111.

37	31!	26	: 37
28	23	17	: 26
23	19	14	: 23
16	11	6	: 17
38	32	37	: 28

27 22 18 : 27
 29 : 7 2 : 11
 30 24 20 : 29
 34 : 5!!

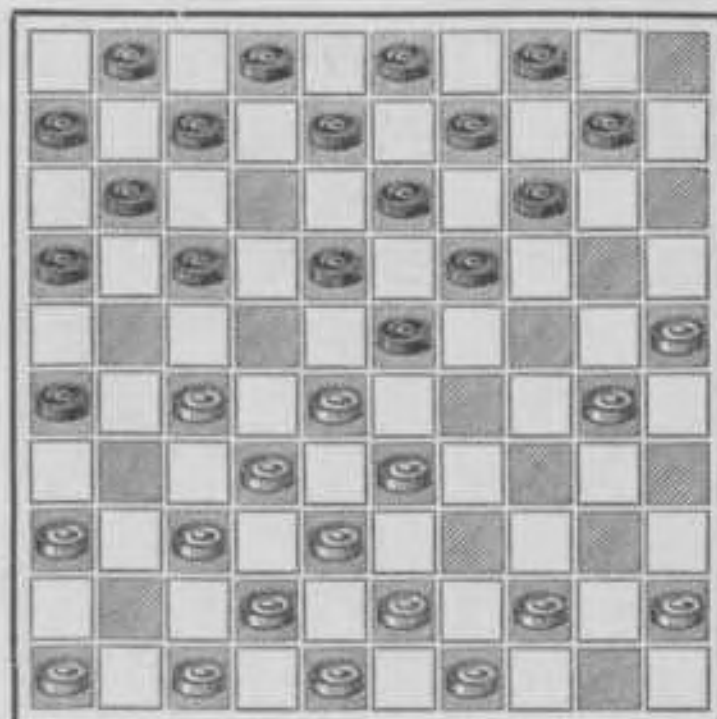
No. 8. Van A. de Heer Kz.
 Diagram N°. 112.

Verwachtende, dat wit met
 30-25 zal volgen, hetgeen ook
 geschiedt:

30 25?? 26 31!
 25 : 23 gedw. 31 : 33
 38 : 29 12 17
 28 : 21 16 : 47!!

No. 9. Van K. Koster.
 Diagram N°. 113.

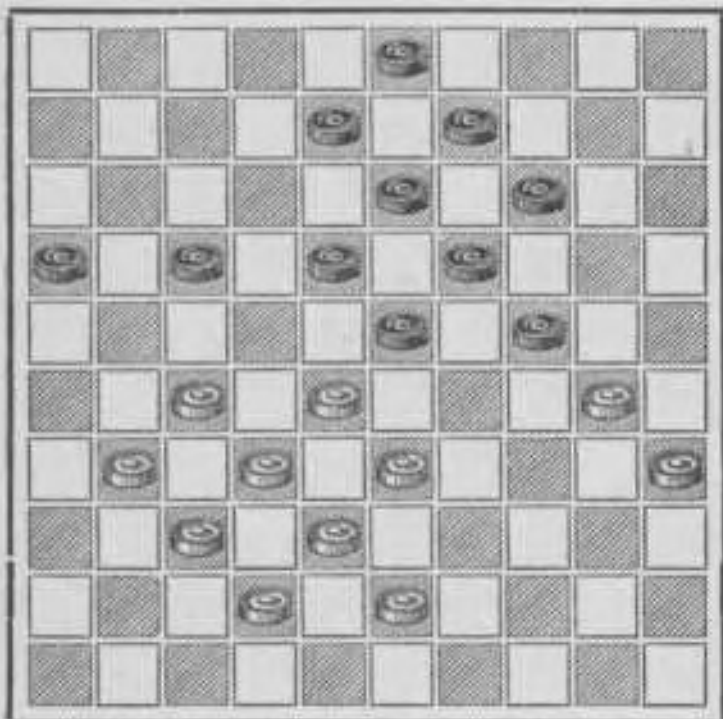
25 20! 14 : 34
 27 21 16 : 27
 32 : 12 23 : 41
 12 : 5

Nu kan zwart, den witten dam
 vangen als volgt:

" " 11 17
 46 : 37 13 19
 5 : 40 5 12
 40 : 7 1 : 12

met twee schijven verlies.

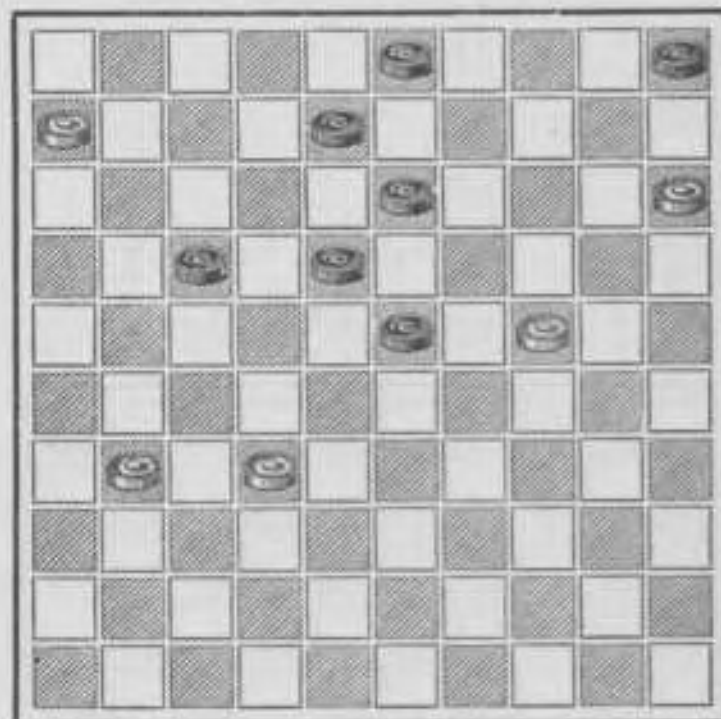
N°. 10. Van Jac. Noome.
Diagram N°. 114.

"	"	17 : 22!
28	: 17	23 28
32	: 12	13 18
12	: 23	19 : 48
30	: 10	9 14
10	: 19	8 13
19	: 8	3 : 41!!

• • •

N°. 11. Van K. Koster.
Diagram N°. 115.

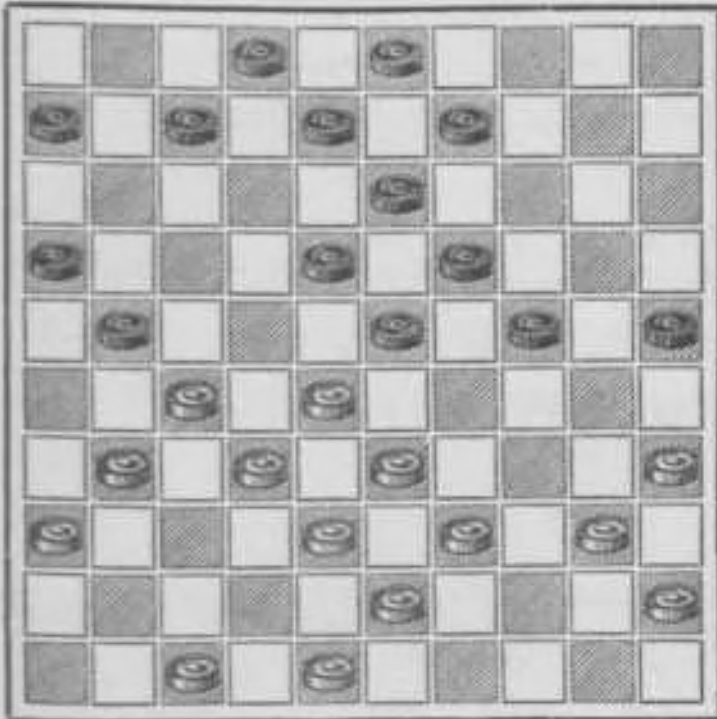

Zwart aan de beurt zijnde, speelt
17—22 ?, waarna wit dam haalt
op 1! Nu wordt vervolgd met:

"	"	22 28??
31	27!	28 : 37
15	10	5 : 14
24	19	13 : 24
27	22	18 : 27
1	: 42!!	

• • •

N°. 12. Van Ardouin.
Diagram N°. 116.

Wit speelt den oogenschijnlijk foutieven zet 39—34, welke echter maar al te spoedig een fijne lokzet blijkt te zijn.

" " 24 30

vermeenende aanstonds twee schijven te kunnen winnen.

35 : 24 19 : 39

33 : 44 gedw. 21 26

waarmede twee schijven worden gewonnen. Echter, hierna volgt:

28 : 19 26 : 28

38 32! 28 : 37 gedw.

27 21 16 : 27 of 13 : 24

47 42 13 : 24 of 16 : 27

42 : 4!!

E. GESPEELDE PARTIJEN.

Partij N°. 1.

Korte Centrum-opening.

	wit	zwart
1.	33 28	18 23
2.	31 27	20 24
3.	34 30	17 21
4.	39 33	12 18
5.	37 31	14 20

7-12 is beter geschikt om wit te verlokken, den zet 44-39 te spelen, in welk geval zwart een klein positie-voordeel zou bekomen. Zie verder hierover de verhandeling van den tempo-zet, onder diagram no. 56.

Bij correcte voortzetting van wéérszijden, blijft het echter gelijk of 14-20, dan wel 7-12 wordt gespeeld, b.v.:

" "	14 20
31 26 de beste	7 12 de beste
26 : 17	11 : 31
36 : 27	20 25 de beste
44 39 de beste	25 : 34
40 : 20	15 : 24

waarmede de Korte Centrum-opening is voltooid.

6. 31 26 20 25
 beter is nu met 7-12 te antwoorden, zooals hierboven is aangegeven.

7.	26 : 17	11 : 31
8.	36 : 27	25 : 34
9.	40 : 20	15 : 24
10.	45 40	

Beter is, met 44-39 te vervolgen, teneinde tijdig het centrum krachtig te maken.

10. " " 6 11

Ook hier moet om dezelfde reden met 7-12 geantwoord worden.

11.	44 39!	7 12!
12.	40 34	11 17
13.	34 30!	17 21!
14.	41 37	

Wij achten het beter, eerst den korten vleugel in verdediging te brengen. met: 50-45, (niet 50-44), 49-44, en 44-40.

Wij wijzen er nog even op, dat

in deze stelling 50—44 nimmer goed is, daar zulks een zwak middenspel voortbrengt.

14. " " 10 14

Zie de analyse hierboven voor wit.

15. 50 45! 21 26?

Tot zoover is de partij zeer goed gespeeld. Nu wijkt zwart echter eenigszins van den goeden weg af en ontsluit zijn eigen korten vleugel.

De schijven 21 en 30 zijn als 't ware de sluisdeuren, waardoor het ongewenschte water belet wordt binnen te dringen. Alleen, wanneer het peil op gelijke schaal staat, mogen zij opengezet worden. M. a. w.: Wanneer het gevaar van een attaque op dien vleugel geweken is, kan — en moet somtijds — het spel met open vleugels voortgezet worden.

16. 49 44! 1 6

17. 44 40 5 10

18. 46 41 2 7

19. 41 36 10 15

20. 37 31 26 : 37

21. 42 : 31 14 20

22. 30 25?

Het is beter, met 47—42 voort te gaan, teneinde aanstonds een attaque op den korten vleugel van zwart te kunnen ontwikkelen, waarvoor de stand van drie schijven op de ruiten 27, 31 en 36, zich bijzonder leent.

Met 30—25 gaat niet alleen het betere van wit's stelling weder

verloren, maar wordt aan zwart dezelfde krachtige stelling op de ruiten 15, 20 en 24 gegeven. Het zijn juist deze kleine verzuimen, welke den stand weder gelijkvormig maken en een reeds behaald positie-voordeel doen verloren gaan. Wij kunnen den beoefenaars dan ook niet genoeg hierop wijzen; temeer, daar deze verzuimen in het praktische spel nog zoo dikwijls ontstaan.

22. " " 7 11!

23. 25 : 14 9 : 20

Na deze afruiling is beider spel weder gelijkvormig en krachtig opgebouwd, Wij hebben echter gezien, dat van het te behalen voordeel, niet voldoende is geprofiteerd.

24. 47 42! 11 17

Wij prefereeren 4—9, om tijdig versterkt te zijn bij eventueel aanvallen van wit.

25. 40 34! 4 9!

26. 31 26

34—30, waarmede de korte vleugel weder is gesloten, verdient de voorkeur.

26. " " 17 21!!

27. 26 : 17 12 : 21

28. 34 30! 20 25?

Hier geschiedt dezelfde technische fout en gaat het te behalen voordeel weder voor zwart verloren. Beter was, met 6—11, 11—17 enz., voort te gaan, in afwachting, dat wit met 30—25 voor den dag kwam,

terwijl op 39—34 of 45—40, onmiddellijk met z. 20—25 werd geantwoord. In elk geval kreeg zwart een eenigszins betere stelling, wegens den foutieven zet 31—26 van wit.

29. 39 34

Op dit moment achten wij 36—31 sterker. Wel willen wij hier even opmerken, dat, indien het veld 40 ook bedekt is, wij 39—34 volstrekt niet als een zwakken zet beschouwen. Den laatsten tijd is ons meermalen gebleken, dat, in deze stelling, door zich even te laten opsluiten, een zeer goed spel ontwikkeld wordt. Men moet er echter aan denken, steeds bij machte te zijn, zich weder te kunnen losmaken als dit noodig blijkt. Veeltijds brengt men hierdoor den tegenspeler in verlegenheid van goede vrije zetten.

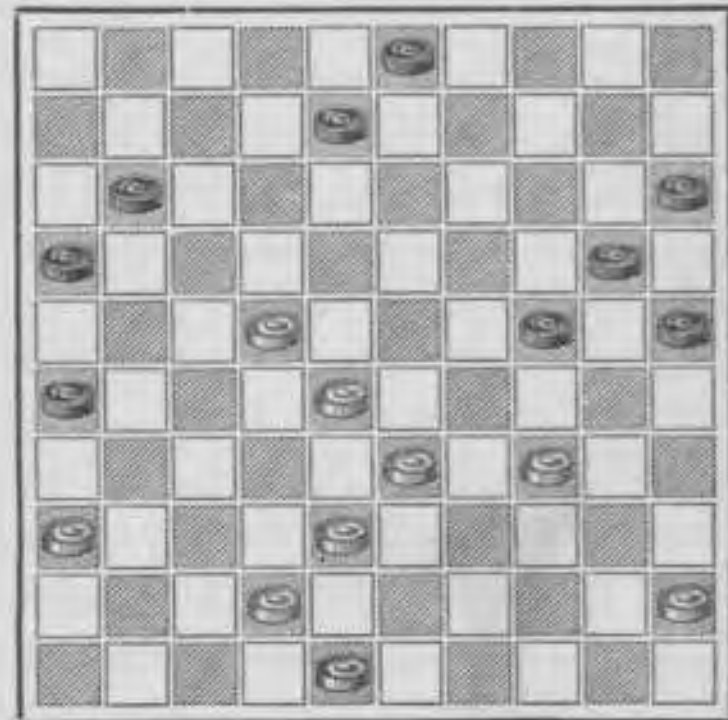
29.	"	"	9	14
30.	34	29	23	: 34
31.	30	: 39	14	20!
32.	39	34	24	30

Nu moest 18—23 volgen, waardoor zwart in staat werd gesteld, aanstonds een aanval te kunnen ondernemen, en o. i. met succes. Thans neemt zwart zijn beste schijven zelf van het bord en laat het centrum onbeheerd achter.

33.	35	: 24	19	: 39?
34.	43	: 34	18	23
35.	28	: 19	13	: 24

36.	27	22	6	11
37.	32	28	21	26

Diagram N°. 117.
Stand na 21—26 van zwart.

38. 42 37

36—31 achten wij sterker, omdat hiermede de hinderlijke schijf op 26 wordt weggenomen, en hiernâ een goede aanval op dien vleugel kan gericht worden.

38.	"	"	8	12
39.	37	32	12	17
40.	22	18!	17	21
41.	36	31!	26	: 37
42.	32	: 41	3	8

Hier zien wij de kroonschijf op het juiste moment in werking gebracht.

43.	41	37	21	27
44.	37	32	16	21!
45.	48	42	11	16
46.	42	37	24	30

O. i. is 21-26 en 16:27, iets sterker, omdat deze afruiling het tegenspel min of meer in verlegenheid kan brengen van goede vrije zetten.

47. 45 40 30 : 39

48. 33 : 44 21 26

Nu niet meer zoo krachtig.

49. 32 : 21 16 : 27

50. 28 22

Wij meenen, dat 44-39 iets beter is, omdat, na z. 27-31, w. 39-33, z. 31 : 42, w. 38 : 47, wit met twee schijven de damlijn bedreigt. Bij goed spel is evenwel de remise onvermijdelijk.

50. " " 27 31

51. 18 13 31 : 33

52. 13 : 2 33 38

53. 44 39 38 42

54. 39 33! 20 24

55. 2 : 35 42 47

56. 33 29 47 : 20

57. 40 34 20 9

58. 22 17 9 18!

59. 17 11 18 45

60. 11 6 45 1

61. 35 13 15 20

62. 13 8!! 26 31

63. 8 26 31 36

64. 26 42 Remise!

Partij N°. 2.

Korte Vleugel-opening.

1. 34 30 17 21

2. 30 25 21 26

3. 31 27 20 24

4. 33 28 18 23

5. 39 33 12 18

6. 44 39

Bij het ontwerpen van deze opening maakten wij een grondige studie van den 6^{den} zet, en dit bracht ons tot de overtuiging, dat het beter is eerst af te ruilen met 37-31 enz., en hierna, dus als 9^{den} zet, onmiddellijk met 44-39 te vervolgen. Nu is het waar, dat, bij correcte voortzetting en beantwoording 44-39 als 6^{den} zet ook kan geschieden, als hierna onmiddellijk 37-31 enz. volgt, zooals zulks meer gebeurt; b.v. bij de „Korte Centrum-opening,” waarin als 4^{den} zet wordt aangegeven 39-33, terwijl deze bij goed spel als 2^{den} zet ook zou kunnen geschieden, of waarin als 5^{den} zet voor zwart 7-12 wordt aangegeven, terwijl, bij correcte voortzetting, hier 14-20 ook zou kunnen gespeeld worden, als maar na 31-26 van wit onmiddellijk 7-12 volgt. Het betere of liever gewenschte van de aangegeven zetten komt echter te voorschijn bij foutieve beantwoording of bij afwijking van de theorie, zooals in de analyse dikwijls wordt aangetoond.

6. " " 14 20!

7. 25 : 14 9 : 20

8. 37 31

Op dit moment noodzakelijk, om-

dat bij elken anderen zet, zwart de betere stelling krijgt.

8. " " 26 : 37
9. 42 : 31 4 9

Eerst 7-12 laten volgen om het centrum krachtig te maken en daarna met 4-9 enz. voortgaan, verdient de voorkeur.

10. 47 42 10 14
11. 41 37 5 10
12. 46 41! 20 25

Nu moet beslist 7-12 volgen om ook een goede positie te ontwikkelen, en gereed te zijn tot aanvallen, indien hierna wit van den juisten weg afwijkt.

13. 31 26!

Zeer goed en o. i. nog wel zoo sterk als de niet minder goede voortzetting met 40-34 enz.

13. " " 15 20
14. 40 34!!

Op dit moment beter dan 36-31, om straks vrije-zetten voorradig te hebben.

14. " " 10 15!

Wit dwingende, om met 45-40 te vervolgen, daar anders de afruiling met 24-30 enz. zou geschieden, met het reeds op vorige bladzijden genoemde verlies van den tempo-zet 45-40.

15. 45 40! 7 12!
16. 36 31 1 7?

11-17 moet nu volgen, om dezelfde reden als hierboven voor wit aangegeven.

17. 41 36! 11 17 gedw.

Onmiddellijk komt hier het zwakke van den zet 1-7 voor den dag. Zwart heeft thans gebrek aan vrije zetten en is dus gedwongen zijn tempo-zet 6-11 te offeren, hetgeen bij goede voortzetting van wit voortdurend van invloed zal blijven op het spel.

18. 50 45?

Wit verzuimt te profiteeren van die beste afruiling met 27-22 enz., en doet nog een op dit moment zwakken zet bovendien, daar zwart nu dien laatsten zet behoudende, gemoedelijk het spel van wit kan afwachten.

18. " " 7 11!!
19. 34 29

Een zwakke afruiling, ter oorzake van den foutieven 18den zet.

19. " " 23 : 34
20. 39 : 30 25 : 34
21. 40 : 29 20 25

Nu moest in elk geval 2-7 volgen, waardoor een schijf werd gewonnen of aan wit een nog meer gedwongen

spel gegeven. Dergelijke positie-voordeelen gaan nog al te dikwijls verloren of worden niet genoeg ge- waardeerd.

22. 29 : 20 15 : 24
23. 27 21!

Een beste afruiling, waarmede elke voorafgaande fout weder op schitterende wijze wordt hersteld.

23. " " 16 : 27
24. 31 : 22!! 18 : 27
25. 32 : 21 13 18
26. 37 31 9 13
27. 49 44 18 22

Hier schuilt een klein addertje onder het gras, b.v.: z. 12—18, w. 21 : 23, z. 11—16, w. 28 : 17, z. 19 : 50! Wit slaat echter dezen aanval prachtig af.

28. 33 29 24 : 33 gedw.
29. 28 : 39 14 20
30. 21 16

Minder goed. Wit behoeft bij dien vleugel niets te vreezen, en doet beter zijn eigen korten vleugel sterk te maken met 44—40 enz.

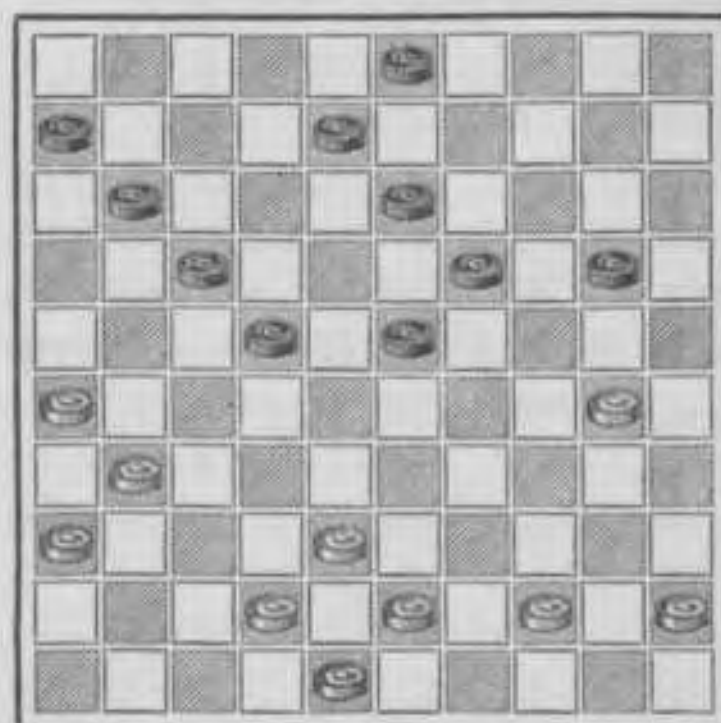
30. " " 12 18!
31. 16 : 7* 2 : 11
32. 35 30

Ook niet krachtig. Beter was 44—40, in afwachting dat zwart bij dien vleugel zou afruilen.

32. " " 25 : 34
33. 39 : 30 18 23

Diagram N°. 118.

Stand na 18—23 van zwart.

34. 44 40 23 29

Om aanstonds met de afruiling 19—24 enz. een attaque te kunnen ontwikkelen op wit's korten vleugel. Wij meenen echter, dat de afruiling met 22—27 en 17 : 28 een beter positie-spel voortbrengt. Het is altijd gevaarlijk te ver in het vijandelijk kamp door te dringen.

35. 30 25 gedw. 20 24
36. 31 27! 22 : 31
37. 36 : 27 11 16
38. 43 39 3 9!
39. 38 32

Een zwakke voortzetting. 39—33 was het juiste spel, en zou aan zwart meer last veroorzaken.

39. " " 17 22!!
40. 27 : 18 13 : 22
41. 32 27 gedw. 22 : 31
42. 26 : 37 16 21!

Zwart heeft nu ontegenzeggelijk de betere stelling, terwijl wit weinig goeds meer kan uitrichten.

43. 37 31 8 13

44. 48 43?

Hier zien wij de kroonschijf weder ontijdig in werking gebracht, daar zij de damlijn nog ten volle moet verdedigen. 42—37 of 38 was in elk geval beter geweest.

44. " " 19 23

Wederom een klein valletje: z. 21—27, 23—28 en 29 : 47!

45. 43 38! 6 11

46. 38 32 13 18

47. 31 27 21 26!

48. 40 34?

40—35 brengt nog een goed eindspel voort. Met 40—34 heeft wit zichzelf een vrijwel verloren stelling bezorgd.

48. " " 29 : 40

49. 45 : 34 11 17

50. 27 21 gedw. 18 22

Met 24—29, w. 21 : 12, z. 18 : 7, w. 34—30 of ?, z. 9—14 enz., was o. i. de winst nog sneller verkregen.

51. 21 : 12 22 27

52. 32 : 21 26 : 8

53. 25 20 24 : 15

54. 39 33 15 20!

55. 42 37 20 24

56. 37 32 8 12!!

57. 32 27

Op w. 33—28, zou volgen z. 24—29, w. 28 : 19, z. 29 : 40 enz.!

57. " " 12 17

58. 34 29 gedw. 23 : 34

59. 33 28 34 40

60. 28 22 17 : 28

61. 27 21 40 44!

62. 21 17 44 49

63. 17 12 49 16

64. 12 8 9 13

65. 8 : 30 16 2!

opgegeven.

Partij N°. 3.

Onregelmatige opening.

Wij noemen deze partij „onregelmatig”, omdat wit, die de leiding heeft, reeds met den tweeden zet van de aangegeven theorie afwijkt. De aanvangs-zet 34—30 welke ook die van de „Korte vleugel-opening” is, kan als elke andere zet, zoowel tot een onregelmatige als regelmatige opening leiden, zooals wij op vorige bladzijden reeds duidelijk hebben gemaakt.

Wanneer echter zwart bij den 1sten zet reeds afwijkt van de aangegeven theorie, en wit dien afwijkenden zet met den juiste vervolg-zet beantwoordt, blijft 34—30 als de inleiding van een regelmatige opening beschouwd.

1. 34 30 20 24

Wij weten reeds, dat 17—21 het juiste antwoord is. In „De Damspeeler” staat de 2de zet in bijna alle varianten geanalyseerd.

2. 40 34

In de „Korte vleugel-opening“ is 30—25 de aangegeven voortzetting, en hierna op z. 18—23, om de schijf 25 te kunnen wegnemen met 14—20 en 9 : 20, wit 32—28 en 37 : 28, met het bekende voordeel. Wij zien dus, dat wit hier willekeurig afwijkt en noemen daarom de opening een „onregelmatige“.

Wij merken hier nog even op, dat eene onregelmatige voortzetting het positie-spelen volstrekt niet uitsluit, en dus ook een goed spel kan opleveren. Echter, bij goede beantwoording van zwart, zal hieruit meestal een te groote afwijking van de aangegeven theorie ontstaan, en wit een zeer moeielijk spel krijgen, hetgeen kan voorkomen worden, wanneer de met studie ontworpen opening zooveel mogelijk gevolgd wordt.

2.	"	"	18	23
3.	31	26	12	18
4.	32	27		

Een fijne valstrik wordt hier gespannen, indien zwart met 7—12 wil antwoorden b.v.:

"	"	7	12
26	21	17	: 26
27	22	18	: 27
37	31	26	: 37
41	: 21	16	: 27
33	29	24	: 33
38	: 16!		

Toch is w. 32—27 beslist een

zwakke zet, daar hij onmiddellijk het centrum doelloos loslaat.

Leest verder hierover de verhandeling van het combinatie-tegenover het positie-spel.

4. " " 17 21

Wij weten reeds wat op 7—12 zou volgen. Echter, deze afruiling is ook minder goed, daar zij onnoodig den korten vleugel doet verzwakken. 14—20, waarna op w. 30—25, z. 24—29 enz., maakt een best spel.

5. 26 : 17 11 : 31

6. 36 : 27 8 12?

Nog is 14—20 beter, om te trachten den korten vleugel van wit ook te verzwakken. 8—12 Geeft meestal een zwak positie-spel.

7. 37 32.

Een beste voortzetting, welke thans ongehinderd kan geschieden.

7. " " 24 29

Nogmaals verzuimt zwart 14—20 te spelen, terwijl de plaats gevonden afruiling den korten vleugel nog meer verzwakt.

8. 33 : 24 23 28

9. 32 : 23 18 : 20

10. 30 25! 12 18

Nu is 19—23 beter geschikt om aanstonds het veld 25 te kunnen ontruimen. Aanschouwen wij hier den stand, dan zien wij den langen vleugel van zwart nog geheel werkeloos staan en den korten vleugel al beduidend verzwakt. Zulks is

beslist fout en brengt noodwendig nadeel aan.

11. 39 33 20 24

Nog is het antwoord 19—23 beter, om de schijf 25 weg te krijgen.

12. 34 30 18 23!

13. 41 37 2 8

Thans moet de afruiling met 14—20 en 9 : 20 beslist volgen.

Hierdoor krijgt zwart de gelegenheid, ook den korten vleugel van wit aan te vallen. Dit is noodig om de kracht van wit's spel aan die zijde min of meer te verbreken.

14. 44 39 6 11

15. 46 41 11 17

16. 37 31 7 11

17. 41 36 1 6

18. 50 44? 14 20!

19. 25 : 14 9 : 20

20. 47 41 10 14

Fout: Zwart gaat zich zelf hierdoor opsluiten. De juiste voortzetting was 4—9, in afwachting wat wit liet volgen.

21. 31 26.

Zeer goed!, om ook bij dien vleugel krachtig te worden. Zwart kan toch niet 20—25 spelen, wegens het dreigen van Wit 44—40 enz.

21. " " 4 9

Thans minder krachtig, wegens den voorafgaanden foutieven zet 10—14..

22. 30 25

Wit acht nu den tijd gekomen, om zwart bij den langen vleugel op te sluiten.

22. " " 24 29

23. 33 : 24 20 29

24. 36 31! 17 22

Een zwakke afruiling, 14—20 en 9 : 20 was in elk geval beter, hoewel de minder gunstige stelling hiermede ook niet geheel weggenomen wordt.

25. 27 : 18 23 : 12

26. 31 27 19 24

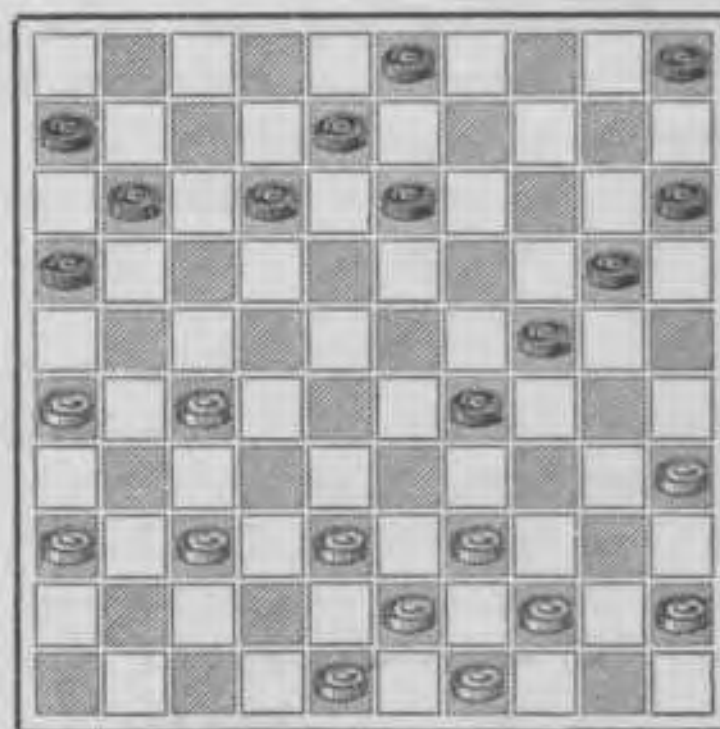
27. 41 36 14 20!

28. 25 : 14 9 : 20

29. 42 37

Diagram N°. 119.

Stand na 42—37 van wit.

Wit is nu in staat om een geweldige attaque op zwart's korten vleugel te ontwikkelen, en de ge-

volgen hiervan zullen bij goede voortzetting niet uitblijven.

29.	"	"	5	10
30.	37	31	10	14
31.	38	32	12	17!
32.	43	38	13	19
33.	39	33	17	22

Deze afruiling achten wij niet goed, omdat zij den korten vleugel geheel machteloos maakt. Nog was o. i. 20—25 beter, waarmede tevens gedreigd wordt op wit's korten vleugel aan te vallen.

34.	27 : 18	16	21
35.	26 : 17	11	13
36.	31 27	20	25!

Goed; toch niet meer zoo krachtig als bij den 33sten zet.

37.	44 40	14	20?
38.	49 43	8	12
39.	36 31	3	9?
40.	43 39!	9	14

Zwart gaat zich weder zelf vastzetten, inplaats van te trachten, wit's korten vleugel ook in bedwang te houden.

41.	31 26	19	23
42.	27 21!	13	18
43.	21 17!!	12	21
44.	26 : 17		

Zwart heeft nu geen enkelen goeden zet meer.

44.	" "	25	30 gedw.
45.	40 34	29	40
46.	45 : 25	24	29
47.	33 : 24	20	29
48.	48 42!		

Hier zien wij de kroonschijf weder op het juiste moment in werking gebracht, hetgeen zeer leerzaam is voor de beoefenaars.

48.	" "	15	20
49.	42 37	20	24
50.	37 31	14	19

Nog redding zoekende met; z. 29—33, w. 38 : 20, z. 19—24, w. 20 : 29, z. 18 : 43! Wit coupeert echter deze afruiling op prachtige wijze.

51.	39 34	29	40
52.	35 : 44	23	29
53.	44 40	19	23
54.	31 27!!	Opgegeven.	

Partij N°. 4.

Korte Centrum-opening.

1.	33 28	18	23
2.	31 27	20	24
3.	34 30	14	20

Hoewel 14—20 op dit moment ook mag gespeeld worden, prefereren wij den zet 17—21, zooals de theorie dien aangeeft. 14—20 is een te goede vrije zet, om hem thans onnoodig te gebruiken. Dikwijls bemerkt men te laat, dat dergelijke zetten te vroeg zijn gespeeld, en men zou dan wenschen, dat zulks niet was geschied. In het damspel heeft elke tempo-zet dan alleen groote waarde, als men er een goed gebruik van weet te maken, anders in geen geval.

4. 39 33 13 18

Wij hebben op vorige bladzijden reeds gezegd, dat 13-18 meestal een slecht te verdedigen spel voortbrengt. Niet alleen dat hiermede vijf schijven op de lijn 1-45 worden gebracht, maar dikwijls krijgt men hierdoor gebrek aan goede vrije zetten, en daartegen moet steeds gewaakt worden.

5. 44 39! 8 13

6. 37 31

In deze stelling mag 36-31 niet volgen, want hierop zou zwart onmiddellijk antwoorden met 17-21, waarna weder genoegzaam spel wordt ontwikkeld.

6. " " 20 25

Beter was 17-21. Wij herhalen echter nogmaals, dat ook deze zet het foutieve van 13-18 niet geheel goed maakt. Die vijf meergenoemde schijven zullen steeds hinderlijk zijn voor de goede ontwikkeling van het spel.

7. 41 37 25 : 34

8. 40 ; 20 15 : 24

9. 46 41 2 8

10. 45 40

Om tijdig meester te kunnen worden van het veld 30

10. " " 10 14

11. 40 34 5 10

12. 50 45

Het is veeltijds beter om met 34-30 voort te gaan. Echter, nu kan zwart bij dien vleugel toch weinig uitrichten.

12. " " 10 15

13. 34 30! 14 20

14. 30 25

49-44 en 44-40 is beslist beter. Men moet steeds trachten te beletten, dat zwart de sterke stelling van drie schijven op de ruiten 15, 20 en 24 ontwikkelt; vooral wanneer reeds eene afruiling bij wit's korten vleugel heeft plaats gehad. Natuurlijk geldt dit ook in 't omgekeerde geval, dus voor wit bij zwart's korten vleugel, tegenover de drie velden 27, 31 en 36.

14. " " 9 14?

Beslist fout. Zwart gaat zich nu zelf vast zetten, 17-21 en 9:20 was het juiste antwoord geweest.

15. 49 44! 4 9

16. 44 40 17 22?

17-21 moest nog volgen. Echter, hierna zou zwart toch min of meer gebrek krijgen aan goede vrije zetten, hetgeen hierboven reeds voorspeld is.

17. 28 : 17 11 : 22

18. 31 26! 22 : 31

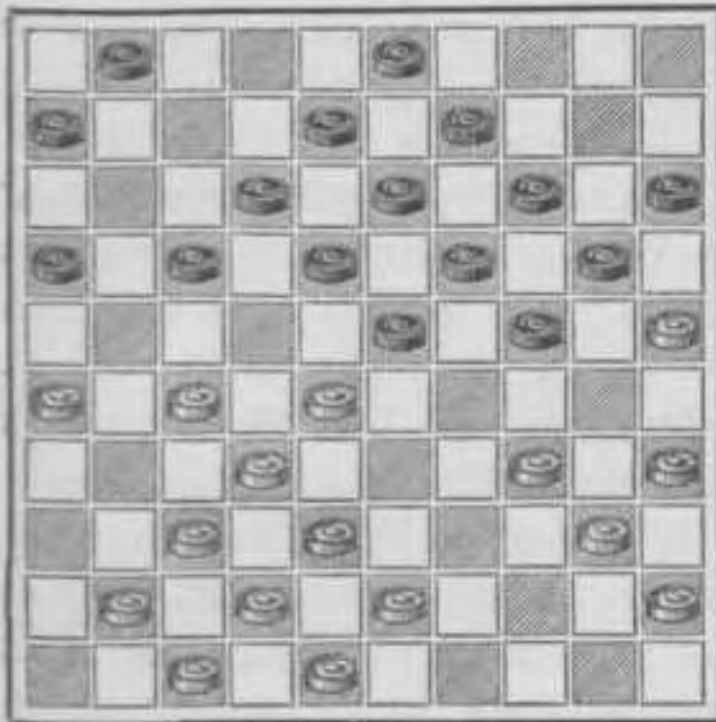
19. 36 : 27 7 11

20. 33 28 11 17

21. 39 34

Om zwart bij dien vleugel geheel op te sluiten.

Diagram N°. 120.
Stand na 39—34 van wit.

21.	"	"	24	29
22.	34	30	20	24
23.	43	39	15	20
24.	39	34		

Hiermede is die vleugel totaal opgesloten en het spel vrijwel in 't nadeel van zwart ontwikkeld.

24. " " 1 7??

Deze foutzet doet het spel nog sneller beslissen. Trouwens, wit zal, met beleid spelende steeds de winst kunnen forceeren.

25.	27	22!!	18	27
26.	32	21	23	43
27.	34	23	16	27
28.	48	39	19	28
29.	30	10	9	14

Zwart tracht wit nog van de damlijn af te houden, hetgeen echter moeilijk zal gaan, daar de

schijf 25, toch weder onmiddellijk dien kant uitgaat.

30.	10	19	13	24
31.	25	14	7	11
32.	14	10		

Iets te vroeg. Beter was eerst het gevaar van den vierslag weg te nemen met 39—34.

32. " " 3 9

Zwart kan nu vier voor drie schijven nemen. Veel voordeel behaalt hij echter niet, daar hierna met 10—4 zijn spel totaal is geïsoleerd, b.v. :

"	"	24	30
35	: 24	28	32
37	: 28	17	21
26	: 17	11	: 35
10	4!		
33.	10	4	8 13
34.	4	15	Opgegeven.

Partij N°. 5.

Korte Vleugel-opening.

1.	34	30	17	21
2.	30	25	21	26
3.	31	27	20	24
4.	33	28	18	23
5.	39	33	12	18
6.	37	31	26	: 37
7.	42	: 31	14	20
8.	25	: 14	9	: 20
9.	44	39	7	12
10.	47	42	4	9
11.	41	37	10	14
12.	46	41		

Hier begint het middenspel, en dit kan op twee goede manieren aangevangen worden, te weten: met 46—41 en met 40—34. Beide voortzettingen zijn goed, hoewel wij 46—41 de voorkeur geven, omdat hiermede bij de minste afwijking van zwart meer voordeel wordt behaald. In „De Damspeler”, hebben wij dezen zet breedvoerig behandeld, en aangetoond, waarom 46—41 de voorkeur verdient.

12.	”	”	5	10!
13.	31	26	20	25
14.	36	31	11	17

Wij prefereeren 15—20; want speelt wit hierna 41—36, dan treedt voor hem een minder gunstig positie-spel op den voorgrond, omdat zwart hem dan kan dwingen 40—34 op te brengen, met het gevolg, dat de meer besproken tempo-zet 45—40 verloren gaat, door de afruiling met z. 24-29, enz. De zet 11—17, zal vrij zeker dit voordeel aan wit bezorgen, tenzij zwart dit tracht te voorkomen met een andere afruiling, welke echter niet veel beters zou voortbrengen. Wij wijzen in 't bijzonder hierop, omdat in het practische spel dergelijke nadeelen dikwijls te voorschijn komen, en niet altijd opgemerkt worden. Zich hierin te oefenen, is de zekerste weg, om het spel grondig te leeren spelen.

15.	41	36
-----	----	----

Nu is het zelfs gewenscht om met 41—36 voort te gaan, en daarna de schijven bij den korten vleugel op te brengen, zooals aanstonds duidelijk zal blijken.

15.	”	”	6	11
-----	---	---	---	----

Thans vrijwel gedwongen, want op 1—7 zou volgen: w. 27—22 en 31 : 22, met verlies van den tempo-zet 6—11, terwijl op 15—20 zou volgen: w. 40—34, blijvende verder in afwachting.

Wij merken hier nog even op, dat zwart als tegenspeler, bij goed spel steeds den laatsten zet moet kunnen doen. Is dit niet het geval, dan blijkt uit den stand, dat er foutief is gespeeld. Men ziet dus, dat een klein positie-foutje, soms veel last kan veroorzaken.

16.	40	34	1	6
17.	45	40	15	20
18.	50	45	10	15
19.	34	30	25	: 34
20.	39	: 30	17	21
21.	26	: 17	12	: 21
22.	30	25!	21	26
23.	43	39	8	12
24.	49	43	2	8
25.	27	22	18	: 27
26.	31	: 22	12	17

Beter dan 12—18. Wij meenen echter, dat de afruiling met 24—29 en 20 : 29 nog beter is.

27.	40	34	24	30!
-----	----	----	----	-----

Zeer goed, maar niet zoo krachtig meer als bij de voortzetting,

welke wij bij den 14^{den} zet hebben geanalyseerd.

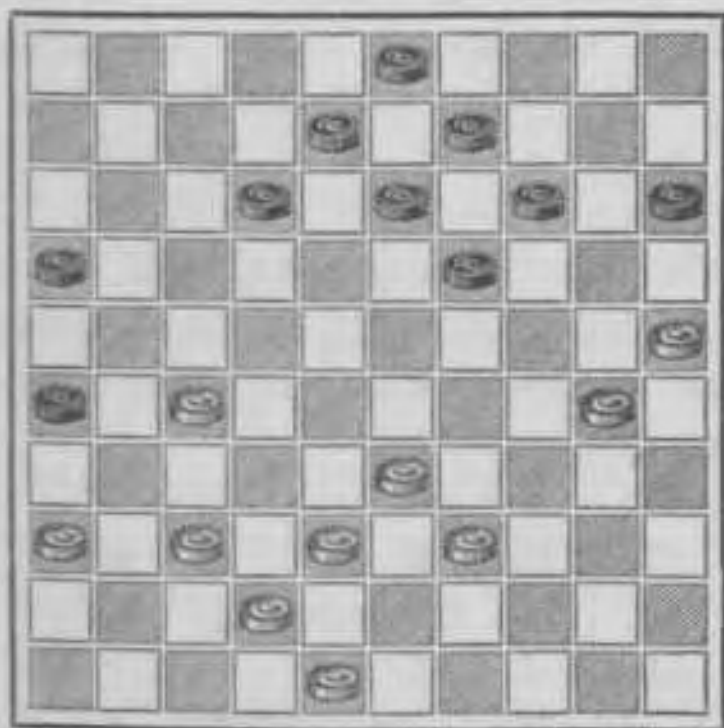
28.	35 : 24	20 : 40
29.	45 : 34	17 21
30.	34 29	23 : 34
31.	39 : 30	11 17
32.	22 : 11	6 : 17
33.	43 39	17 22
34.	28 : 17	21 : 12
35.	32 27?	

Een beste zet, waardoor zwart belet wordt 12—17 op te brengen, bijv. :

" "	12 17
27 21	16 : 27
37—31	26 : 37
42 : 11!	

Diagram N°. 121.

Stand na 32—27 van wit.

35.	" "	13 18
36.	30 24	
Niet sterk.	37—31 en 42 : 31	

was de juiste voortzetting, waarmee een geweldige attaque op zwart's korten vleugel werd ontwikkeld.

" "	19 : 30	
37.	25 : 34	14 19!
38.	37 32	

Nog was de afruiling met 37—31 enz. beter, om daarna met kracht een aanval te kunnen ondernemen. Wel dreigt wit met 37—32 een damslag, (36—31 en 33 : 2 of 4), doch zwart zal dit niet overzien.

" "	9 13!!	
39.	34 30	

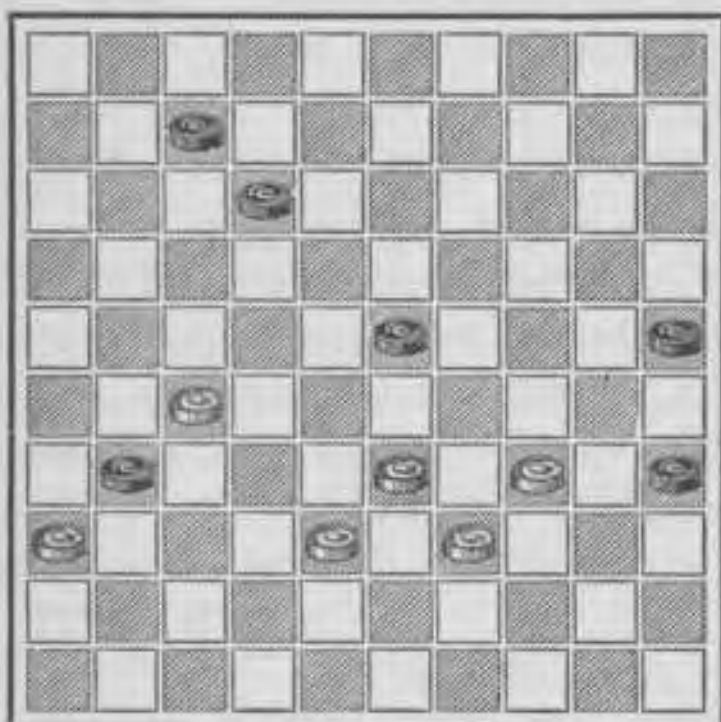
Zwart kan nu niet afruilen met 19—24 en 13 : 24, wegens den damslag, welke wit hierop met 36—31 en 33 : 2 zou laten volgen.

39.	" "	15 20
40.	30 25	18 23!
41.	25 : 14	19 : 10
42.	39 34	13 19
43.	27 22	12 17

Zeer goed. Daartegenover zou 8—13, het spel doen verliezen met: w. 22—18, 33—28 en 38 : 7!

44.	22 : 11	16 : 7
45.	32 27	10 14
46.	48 43	14 20
47.	43 39	20 25
48.	38 32	19 24
49.	27 22	24 30
50.	42 38	30 35
51.	22 17	8 12
52.	17 : 8	3 : 12
53.	32 27	26 31

Diagram N°. 122.
Stand na 26—31 van zwart.

54. 27 21

Nu moest beslist 33—29 gespeeld worden, waarna zou volgen:

"	"	31 : 22
29 :	27	25 30 de beste
34 :	25	35 40
25	20	40 45
20	15	enz.

waarmede de winststelling vrij zeker werd verkregen. Wel valt er voor den zet 27—21 ook iets te zeggen, omdat hiermede een vastzetting bedreigd wordt. Zwart kan zich echter uit deze vastzetting weder losmaken met opoffering van twee schijven, hetgeen in dezen stand gerust mag geschieden, zooals aanstonds zal blijken.

54.	"	"	31	37
55.	21	16		

Hiermede staan vrijwel alle zwarte schijven vastgehouden en hierop speculeerde wit bij den 54sten zet. Hij overzag echter het hierna volgende meesterspel van zwart.

55.	"	"	25	30 gedw.
56.	34 :	25	37	42!!
57.	38 :	47	35	40
58.	25	20	40	45
59.	20	15		

20—14, om op het veld 3 te kunnen komen, was beter geweest, zooals aanstonds duidelijk zal blijken.

59.	"	"	45	50
60.	39	34	50 :	28
61.	15	10		

Indien wit bij den 59sten zet 20—14 had gespeeld, zou hij nu gelegenheid hebben gevonden om 14—9 en daarna, indien mogelijk, 9—3 te spelen, met veel beter spel.

61.	"	"	28	37
62.	34	—30		

Wit kon nu gemoedelijk op 4 dam halen; daar hij, na de afruiling met z. 23—29 enz., nog vier stukken behoudt.

62.	"	"	23	29!
63.	10	5	37	48
64.	30	25 gedw.	29	33
65.	5	23		

5—32 wint een tempo, en is reeds daarom beter te noemen.

65.	"	"	33	39
66.	23	40	48	37

Wij zullen het hierboven be-

doelde tempo-verlies thans nader aantonen:

5	32	A	33	39
32	49		48	37
25	20	en		
20	15!			

A. Nu echter wordt gespeeld:

5	23		33	39
23	40		48	37
40	49		37	14

waardoor aan wit belet wordt, de schijf 25 op te spelen. Men leert hieruit wederom de waarde van een goeden tempo kennen.

67.	40	49	37	14
68.	36	31	14	19
69.	31	26?	19	35
70.	25	20	12	17!
71.	49	38	17	22
72.	38	49	35	2!!

remise.

Partij N°. 6.

Onregelmatige opening.

1.	33	28	18	23
2.	39	33	12	18
3.	44	39		

Wij hebben reeds op vorige bladzijden gezegd, waarom de zet 44-39, niet als 3en zet mag gespeeld worden. Bij goed tegenspel zal wit beslist een tempo verliezen, en dit is reeds veel.

3.	n	n	7	12!
4.	31	27	1	7

20-24 en 14-20 is beter, om

den langen vleugel ook krachtig te maken.

5.	37	31	17	21
6.	31	26	20	24
7.	26	: 17	11	: 31
8.	36	: 27	6	11

7-11 en 2-7 is beter. Met 6-11 zal die vleugel moeielijk te verdedigen blijven. 14-20 is echter de juiste zet.

9.	41	37	11	17
10.	46	41	17	21
11.	41	36	15	20
12.	37	31	10	15
13.	31	26	12	17

Ook zwart laat zich hier opsluiten, om wit tempo-zetten te ontnemen, en het gewenschte hiervan hebben wij bij de analyse in vorige partijen reeds genoemd. Vooral wanneer het veld 6 nog bezet is, kan zich hieruit een krachtig aanvallend spel ontwikkelen.

14.	36	31	17	22
15.	26	: 17	22	: 11
16.	31	26	7	12
17.	49	44?	11	17
18.	42	37	17	21
19.	26	: 17	12	: 21
20.	37	31	2	7
21.	31	26	7	12
22.	26	: 17	12	: 21

Zwart blijft den aanval op wit's langen vleugel steeds doorvoeren, hetgeen onze goedkeuring niet geheel wegdraagt. O. i. was het beter den korten vleugel van wit ook

eenigszins te verzwakken. Wit zal bij zijn langen vleugel altijd iets sterker blijven dan zwart, en allicht gelegenheid vinden, daarvan te profiteren.

23.	47	41	21	26
24.	41	36	5	10
25.	34	29		

Wij meenen, dat 34—30 veel sterker is, en op zwart 20—25, wit 40—34, 44—40 en 50—44. Wij vreezen, dat zwart dan een moeilijk te verdedigen spel zou krijgen; vooral, omdat zijn korte vleugel reeds krachteloos is. Met 34—29, verschaft hij aan zwart weder genoeg vrije zetten, hetgeen juist voorkomen moet worden.

25.	"	"	23	: 34
26.	40	:	29	

39 : 30 was beter. Zwart's spel staat thans beslist beter.

26.	"	"	20	25!
27.	29	:	20	15 : 24
28.	36	31		

Wederom een zwakke afruiling. Voortgaan met 44—40 en 40—34, om zwart zijn vrije zetten te doen spelen, waarna wellicht een herstel van krachten kan wederkeeren, verdient de voorkeur.

28.	"	"	26	: 37
29.	32	:	41	10 15

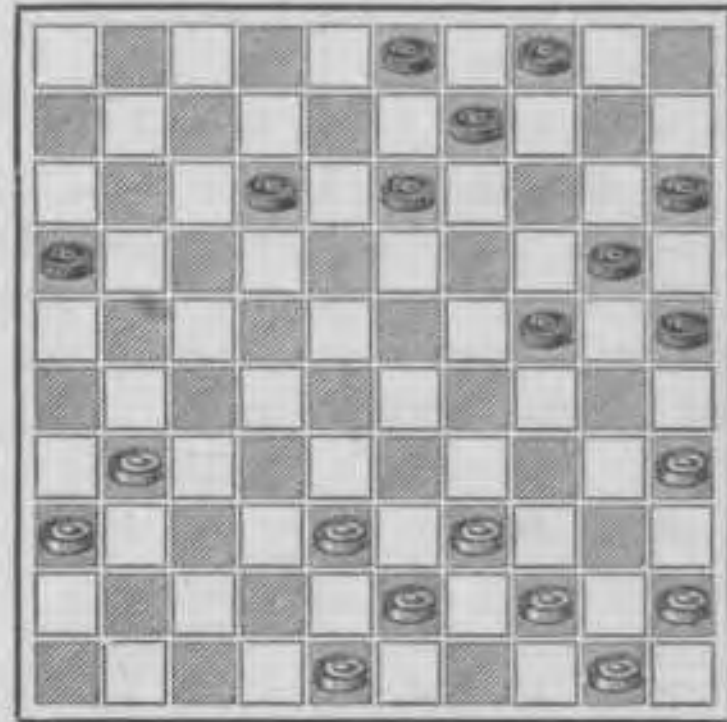
Zwart zal nu in 't omgekeerde geval, het hierboven genoemde plan met succes uitvoeren.

30.	41	36	14	20
-----	----	----	----	----

31.	27	22	18	: 27
32.	28	23	19	: 28
33.	33	: 31	8	12

Diagram N°. 123.

Stand na 8—12 van zwart.

34.	31	26		
-----	----	----	--	--

Hier zien wij weder een schijf onnoodig op een hoekveld gebracht en daardoor zichzelf allen voortgang belet, terwijl zwart steeds bij machte is, deze wegtenemen als hij dit verkiest.

34.	"	"	13	18
35.	38	32	3	8
36.	36	31	12	17!
37.	43	38	18	22
38.	39	33	9	13
39.	44	39	4	9
40.	50	44	13	18
41.	32	27	8	13

Zeer goed, hoewel de afruiling van vier voor vier met; z. 17—21,

18—23 en 25 : 21 ook niet slecht mag genoemd worden. Zwart speelt echter op de kracht van zijn beteren stand, en daarin erkent men altijd *den dammer*. Het te angstig zijn, is evenmin goed als het te voortvarend spelen.

42.	44	40	9	14
43.	40	34	14	19!
44.	48	43	24	30
45.	35	: 24	20	: 40
46.	45	: 34	19	23!
47.	33	29	13	19
48.	38	32	15	20
49.	39	33	19	24!

De damzet met z. 25—30, 23 : 34, 34—40 en 16 : 49 is niet goed.

50.	33	28	22	: 33!!
51.	29	: 38	18	22!
52.	27	: 29	24	: 42
53.	43	38	42	: 33
54.	31	27	20	24!!

Een prachtige tempo-zet, welke het spel doet beslissen.

55.	26	21	17	: 26
56.	27	22	24	30
57.	34	29	33	: 24
58.	22	18	26	31!
59.	32	28?	31	37
60.	18	13	37	42
61.	13	9	42	48
62.	28	22?	48	31!

Wit dwingende om een voor een af te ruilen, waarna zwart met vier stukken het spel wint.

63.	9	4 gedw.	31	: 18
64.	4	: 22	24	29

65.	22	44	30	35
66.	44	50	35	40

Opgegeven.

Wij hebben in deze partij twee alleszins bekwame spelers aan 't bord opgemerkt, die veel leerstof hebben nagelaten. Hoewel de partij onregelmatig is geopend, is het middenspel geheel als positie-spel behandeld, terwijl zwart van de kleinste fout voordeel heeft weten te behalen, en wat meer zegt: „te behouden”.

* * *

Partij N°. 7.

Korte Centrum-opening.

1.	33	28	18	23
2.	31	27	20	24
3.	34	30	17	21
4.	39	33	12	18
5.	37	31	7	12!
6.	31	26	14	20
7.	26	: 17	11	: 31
8.	36	: 27	20	25
9.	41	37		

De theorie geeft hier 44—39 aan, en o. i. terecht; want, hoe spoediger het centrum krachtig staat, hoe beter men in staat is, met beleid een aanval te ondernemen.

9.	"	"	25	: 34
10.	40	: 20	15	: 24
11.	46	41	10	14

De afruiling met 24—30, 19 : 30 en 13 : 24, is op dit moment ook niet af te keuren, daar zij een ge-

weldige kracht voortbrengt op wit's korten vleugel. Dergelijke standen te beoordeelen, en daarvan het betere te constateeren is verbazend moeielijk, en mag dan ook nimmer zonder voorbehoud geschieden. Trouwens, in het middenspel komen zulke momenten dikwijls voor, en kan de te nemen keuze van voortzetting of beantwoording onmogelijk te voren vastgesteld worden. Daarom noemen wij het ook verkeerdt, het middenspel theoretisch te behandelen. De onnoembaar vele afwijkingen brengen weder evenveel moeilijke vraagstukken te voorschijn, en het slot van deze theorie zou niet veel anders zijn, dan een onafzienbaar groot labyrint, waar men wel spoedig in-, maar moeilijk weder uitkwam.

12. 45 40

Nog moest eerst 44—39 volgen, om een goed centrum te krijgen.

12.	"	"	5	10
13.	40	34	24	29
14.	33 : 24		19 : 39	
15.	28 : 19		14 : 23	
16.	44 : 33		10 15	

Beter was, met 6—11, 1—6 enz., eerst den korten vleugel krachtig te maken, terwijl op w. 33—28, zwart zou kunnen antwoorden met 9—14 en 14 : 23, om tevens meester te blijven van het centrum.

17. 33 28 1 7

18. 28 : 19 13 : 24

19. 41 36 15 20

Nu moest 18—22 en 12 : 23 subiet volgen, waardoor de schijf 24 beduidend werd versterkt, en zwart allicht instaat werd gesteld, aanstonds een goeden aanval op wit's korten vleugel te kunnen ondernemen.

20. 38 33 4 10

21. 42 38 10 15

22. 47 42 20 25

Deze zet is een positie-fout. 18—22 en 12 : 23 was *de* zet, waarmede zwart een geweldige kracht op het tegenspel uitoefende. Dergelijke voordeelen ziet men helaas dikwijls verloren gaan.

23. 36 31 9 14

24. 31 26 14 20

25. 33 28! 25 30

26. 28 22 18 23

27. 22 17

Zeer goed; trachtende zwart's vleugel ook tijdig te verzwakken.

27. " " 12 : 21

28. 26 : 17 30 34

29. 37 31 24 29?

24—30 en 20 : 29 is beter en biedt meer krachtig spel aan.

30. 43 39

Een goede afruiling; doch hieruit blijkt, dat het spel van wit iets minder krachtig staat. Het is zelden goed, gedwongen te zijn met de kroonschijf te slaan, tenzij er

een direct voordeel mede behaald wordt.

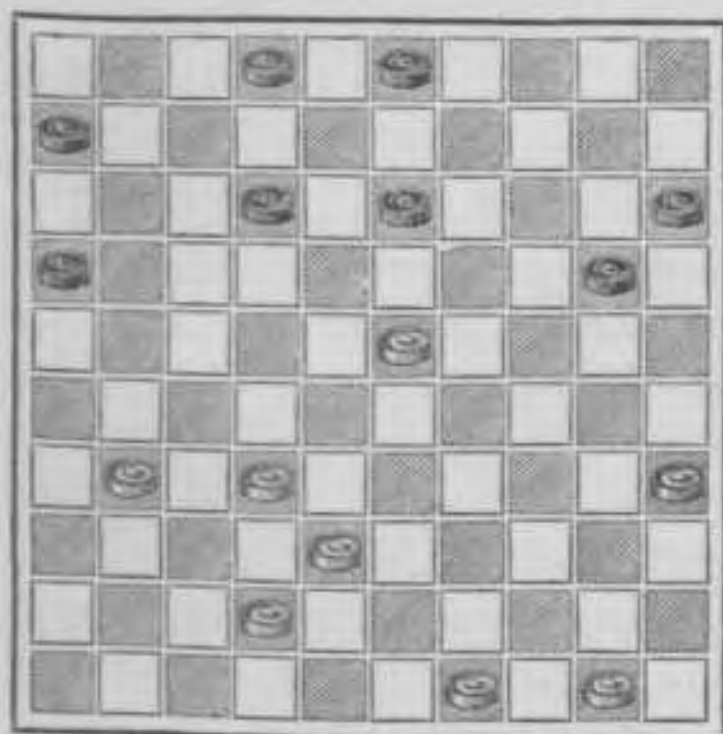
30. " " 34 : 43
31. 48 : 39 7 11

7-12 maakt het centrum-spel krachtig, terwijl 7-11 juist het omgekeerde teweegbrengt.

32. 39 34!! 11 : 22
33. 27 : 18 23 : 12?
34. 34 : 23 8 13

Diagram N°. 124.

Stand na 8-13 van zwart.

Nu was het oogenblik aangebroken om de kroonschijf in werking te brengen. Met 3-9 en 9-13, zou zwart wellicht meer voordeel behaald hebben. 8-13 doet vrijwel de remise te voorschijn brengen.

35. 35 30! 20 25
36. 30 24 6 11?
37. 42 37 3 9
38. 49 44 9 14

39. 23 19 14 : 23
40. 38 33 25 30
41. 24 : 35 12 18
42. 44 40 11 17
43. 33 28 2 8

23-29 is beter, want op w. 28-23, zal volgen: z. 29-33 en 16 : 38. Wit is dus vrijwel gedwongen om 31-27 te spelen, wil hij geen schijf verliezen met z. 18-22 enz. Op 31-27 volgt echter: z. 17-21, w. 28-23 A, z. 29-33, w. 23 : 12, z. 33-38, w. 32 : 43, z. 21 : 41 enz.

A. Op elken anderen zet van wit, staat het spel van zwart gunstiger. Of echter de winst zal kunnen geforceerd worden, is nog moeilijk te beslissen.

44. 28 : 19 13 : 24
45. 32 28 18 22

Een zwakke voortzetting,

8-13 of 15-20 was in elk geval beter.

46. 28 23 8 12
47. 40 34 12 18
48. 23 : 21 16 : 36
49. 50 44 22 28
50. 44 39 28 32
51. 37 : 28 36 41
52. 28 22 41 46
53. 22 18 46 28
54. 18 13 28 : 50
55. 13 8 15 20
56. 8 3 20 25
57. 34 29 24 : 33

58. 35 30 25 : 34

59. 3 14
remise!

Partij N°. 8.

Onregelmatige opening.

1. 33 28 17 21

Beter is om met 18—23 te antwoorden, omdat wit, nu voortgaande met 39—33, 44—39, 31—26 enz., een betere stelling opbouwt dan zwart.

2. 39 33 12 17?

Een zwakkezet. Beter was 18—23, 12—18 enz.; echter, met het hier bovengenoemde gevolg.

3. 31 26! 20 24

4. 44 39 7 12

5. 50 44

Minder goed. Beter was 37—31, 41—37 enz., trachtende zwart bij dien vleugel aanstonds op te sluiten.

5. " " 14 20

6. 37 31

Thans minder krachtig. Wij willen hier nog even opmerken, dat het lang niet gelijk is, wanneer dezelfde zet gespeeld wordt; één tempo later gespeeld, geeft dikwijls een beduidend verschil in den stand.

6. " " 10 14

7. 41 37 2 7

8. 46 41 18 23

9. 31 27 23 29

Zwart kan deze schijf gerust offeren, en het doel hiermede be-

oogd is, wit te beletten die schijf op 30 te brengen. Zwart is toch in staat, aanstonds die schijf terug te nemen.

10. 34 : 23 5 10

11. 36 31!

De eenig goede zet; op elken anderen zou wit schade lijden.

11. " " 24 30

Zwart is thans vrijwel verplicht tot het terugnemen der schijf over te gaan, daar anders de tijd hiervoor wel kon ontbreken.

12. 35 : 24 20 : 18

13. 41 36 15 20

14. 47 41 20 24

15. 40 34 10 15

16. 45 40?

Deze zet is niet goed, 44—40, 49—44 enz. geeft wit een krachtig spel.

16. " " 15 20

17. 40 35

Wij meenen, dat 34—30, 28—23 enz., beter is.

17. " " 18 23

18. 34 29? 23 : 34

19. 39 : 30 12 18

Zwart kan nu profiteeren van het open veld 39.

20. 44 39

Met 30—25, had wit een goed spel ontwikkeld, afgezien van den 16en foutzet 45—40

20. " " 20 25

21. 49 44 25 : 34

22. 39 : 30 14 20
23. 43 : 39?

30—25 had weder veel hersteld, terwijl wit tevens instaat bleef, den korten vleugel van zwart te bedwingen.

23. " " 20 25
24. 48 43

Het te vroeg met de kroonschijf spelen is nimmer goed, zooals wij hierop reeds wezen bij hare behandeling op vorige bladzijden.

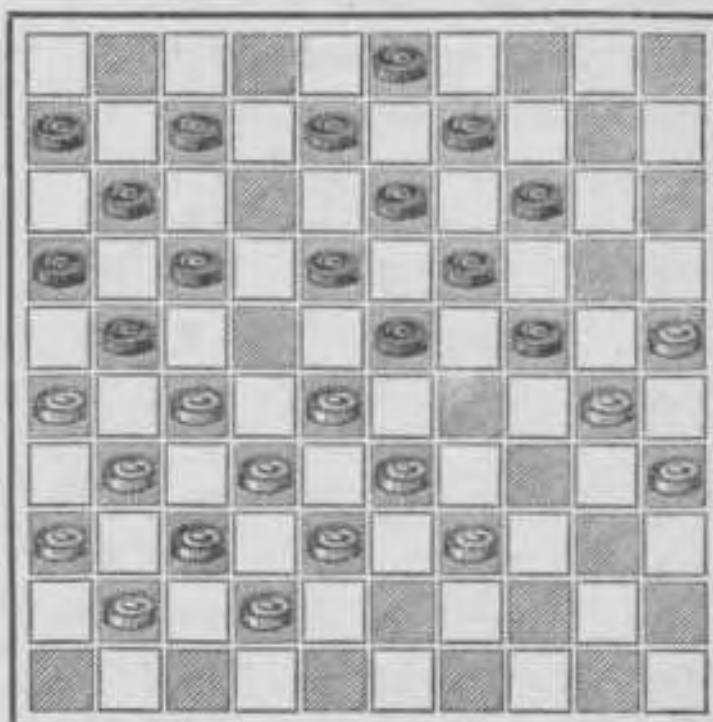
24. " " 25 : 34
25. 39 : 30 7 12!
26. 43 39? 18 23!
27. 30 25

Wederom zien wij hier een goeden zet te laat spelen. Thans is hij niet alleen waardeloos, maar wordt die schijf zelfs krachteloos gemaakt.

27. " " 12 18
28. 44 40 9 14
29. 40 34 4 9
30. 34 30 1 7

Wit heeft nu een minder krachtig spel en zal hierdoor weinig of geen voordeel trekken van de opsluiting, daar hij deze aanstonds zelfs moet verbreken.

Diagram N°. 125.
Stand na 1—7 van zwart.

31. 39 34 7 12
32. 34 29 23 : 34
33. 30 : 39 18 23!
34. 39 34 12 18
35. 34 30 8 12!
36. 27 22 gedw.

Hier zien wij al gebeuren, hetgeen wij bij den 30en zet voorspelden. In de meeste gevallen brengt het verbreken van een opsluiting nadeel aan. Men moet dus met de uiterste inspanning trachten, zulks te voorkomen.

36. " " 18 : 27
37. 31 : 22 12 18!
38. 37 31 gedw. 18 : 27
39. 31 : 22 21 27!
40. 32 : 12 23 : 43

41.	22	17	11 : 22
42.	42	38	43 : 32
43.	33	29 ?	

Dit offer is totaal overbodig, en geeft daarbij een enorme kracht aan het spel van zwart.

43.	"	"	24 : 33
44.	12	7	19 24!
45.	30 : 10		9 14
46.	10 : 8		3 : 1
47.	25	20	32 38!
48.	20	14	38 43
49.	14	10	43 49
50.	10	5	

Op 10—4 volgt: z. 33—38 enz.!

50.	"	"	33 39
51.	35	30	49 35
52.	30	25	35 24
53.	5	37	24 33

Deze zet is vrijwel de oorzaak van den langen duur dezer partij. Wit komt nu in de gelegenheid om zijn schijf 25 op 15 te brengen, waarmede zij een sterk veld inneemt, en aan zwart een zeer moeilijk te winnen eindspel verschaft.

54.	37	31	33 28
-----	----	----	-------

Nog is o. i. beter met 39—44 en 44—50 te vervolgen en de lijn 15—47 met den dam te blijven beheerschen. Zwart geeft met 33—28 te veel vrijheid aan het spel van wit, hetgeen volstrekt onnoodig is.

55.	31 : 4		28 : 46
56.	25	20!	39 43
57.	26	21	16 : 27

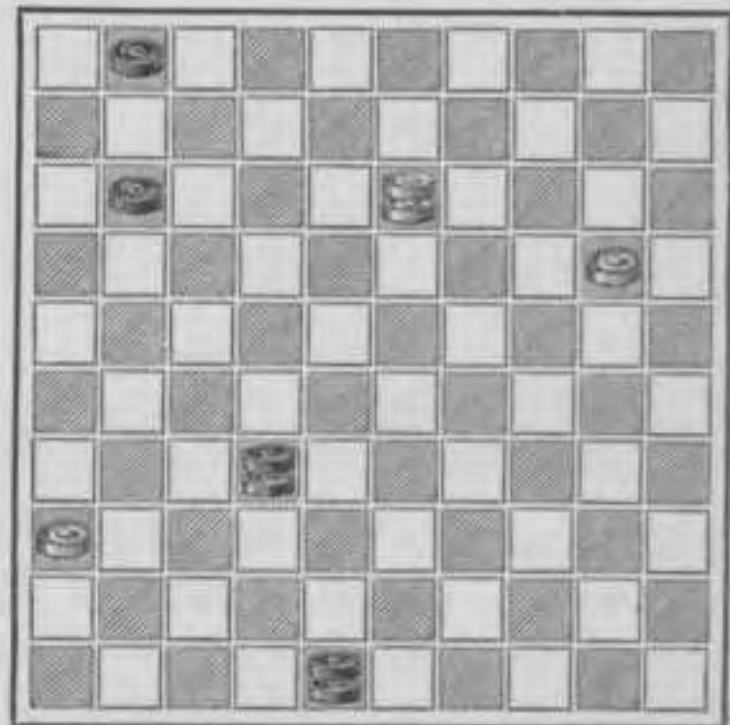
58.	4 : 31		43 48
59.	31	4	46 32

Direct de schijven 1 en 6 opbrengen is beter. Het is bijna onmogelijk in dezen stand met twee dammen de winst te forceeren. De derde dam is hiervoor beslist noodig.

60.	4	13	6 11!
-----	---	----	-------

Diagram N°. 126.

Stand na 6—11 van zwart.

61.	20	15!	48 26
-----	----	-----	-------

Zwart wil trachten met twee dammen het eindspel te winnen, hetgeen hem hoogstwaarschijnlijk toch niet zal gelukken.

62.	13	30	26 48
-----	----	----	-------

63.	30	8	1 6
-----	----	---	-----

Wij prefereeren 1—7. Hoe meer de schijven naar het centrum gebracht worden hoe beter. Langs de hoekvelden is de moeilijkste

weg om de damlijn te bereiken,
vooral in een dergelijken stand.

64. 8 26! 42 14
Op 32—37, zou volgen:

26 : 42 48 : 37
36 31! 37 : 26
15 10

Remise!

Hier ziet men dus het krachtige
van de standplaats der witte schijf
op 15 te voorschijn komen. Zwart
had dit beslist moeten beletten, en
dit had kunnen geschieden, indien
hij spoediger zijn tweeden dam
had gehaald, zooals wij hierboven
hebben aangegeven.

65. 26 8 48 26
66. 8 30 26 48
67. 30 25 14 23
68. 25 3 48 26
69. 3 25 26 3
70. 25 48 3 9
71. 48 25 9 4
72. 35 3 23 37
73. 3 26 37 14

37—48 maakt weder remise, als
volgt: w. 36—31, 15—10 enz.!

74. 26 3 14 23
75. 3 26 4 9
76. 26 3 9 25!
77. 3 26 25 3
78. 26 48 11 16
79. 48 30 3 17

80. 30 25 17 3
81. 25 48 16 21

Eindelijk ziet zwart in, dat hij
zonder drie dammen de winst niet
kan forceeren.

82. 48 43 21 26 gedw.
83. 43 48 3 9
84. 48 30 6 11!
85. 30 39 11 16
86. 39 25 9 22
87. 25 48 22 27!
88. 48 25 27 32
89. 25 3 23 28
90. 3 25 16 21
91. 25 34 21 27!
92. 34 7 28 5
93. 7 1 32 49
94. 1 6 49 40
95. 6 11 40 1
96. 11 2! 1 40
97. 2 11 40 1
98. 11 2 1 18

Speelt zwart nu weder 1—40,
dan wordt het spel als remise
beschouwd, omdat van weerszijden
driemaal dezelfde zetten zijn ge-
speeld.

99. 2 11 27 32
100. 11 6 32 38
101. 6 44 38 43
102. 44 35 43 49!
103. 35 2 49 16!
104. 2 35 18 40!!

105. 35 : 49 5 32
 106. 49 : 27 16 : 32!

opgegeven.

Zoo ver wij weten, slaat deze partij het record van alle voorgaande, wat betreft het aantal zetten. Wij zien echter hier gebeuren, wat nog dikwijls geschiedt, te weten: dat de speler meent met minder kracht dan bepaald noodig is, het eindspel te kunnen behandelen. Men tracht door list zijn doel te bereiken, en spant hiervoor alle krachten in. Bij goed tegenspel blijkt echter weldra, dat zulks niet mogelijk is, waarna dan tot het gewone spel moet teruggekeerd worden. Hierdoor gaan veeltijds vele goede zetten verloren, terwijl nuttelooze zetten, de partij onnoodig verlengd hebben. Leert daarom hieruit, niet lichtvaardig te handelen, en steeds gebruik te maken van de middelen, die het damspel aanbiedt, en welke noodig zijn, om met succes het eindspel te beslissen.

* * *

Partij N°. 9.

Korte Centrum-opening tot aan den 6en zet; verder behoort deze partij tot de onregelmatigen.

1. 33 28 18 23
 2. 31 27 20 24

3. 34 30 17 21
 4. 39 33 12 18
 5. 37 31 7 12

Wij hebben er meermalen op gewezen, dat 14—20, op dit moment gespeeld, even goed is, als 7—12. Wij prefereeren echter den zet 7—12, omdat hiermede beter dan met den zet 14—20, wit verlokt wordt, met 44—39 te vervolgen, hetgeen beslist ondeugdelijk is en meestal een besten tempo-zet doet verloren gaan. Een ander motief, waarom 7—12 de voorkeur verdient, is niet te geven, en in „De Damspeler”, waar deze opening breedvoerig is uitgewerkt en behandeld, vindt men hetzelfde over den zet 7—12 contra 14—20 verklaard.

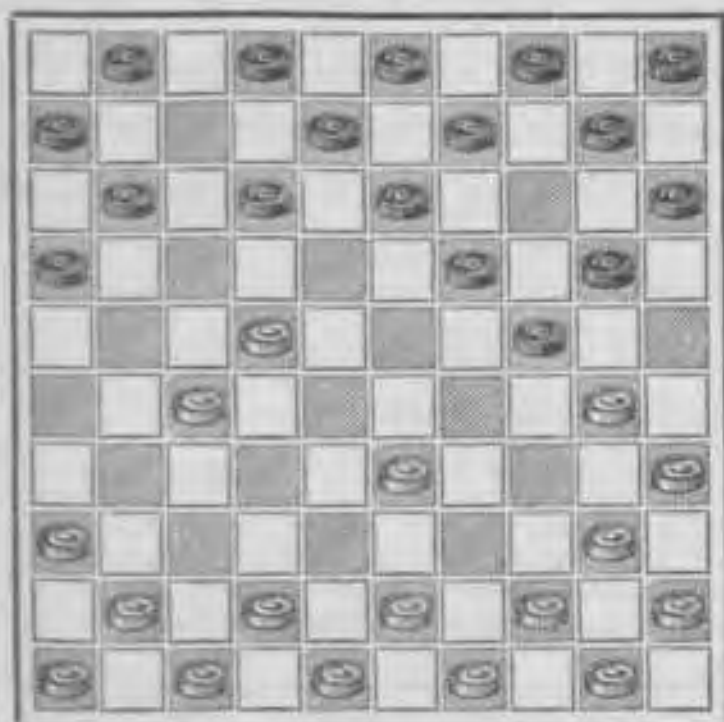
Wij willen hier nog even wijzen op een onlangs voorgekomen critiek over deze twee zetten. Men schreef hierover het volgende:

„7—12 is de zet. Speelt zwart 14—20, dan *moet* wit vervolgen met:

27 22 18 : 27
 31 : 22 21 26
 41 37 7 12
 37 31 26 : 37
 32 : 41 23 : 32
 38 : 27

Men moet toegeven, dat dit een geheel ander resultaat heeft enz.”

Diagram N°. 127.
Stand na 38 : 27 van wit.

Hier wordt bedoeld, dat wit thans de betere stelling heeft.

Nu is het curieuse van de zaak, dat enkele weken daarna, ook eene analyse verscheen over de „Korte Centrum-opening, (willekeurig herdoopt als „Hollandsche-opening“?), waarin *letterlijk* het volgende over deze twee zetten geschreven stond: „De 5e zet voor zwart is 7—12”. Verder; „z. 14—20 dan wit 31—26, z. 7—12, w. 26 : 17, z. 11 : 31, w. 36 : 27. Ook nu is de stelling van wit zéér goed, en zijn er in de stelling van zwart geene nadeelen op te merken; want 14—20 als 5e zet van zwart is ongeveer gelijk aan 7—12, den zet, dien wij aangeven.”

Als men nu weet, dat deze twee zoo enorm uit elkander loopende

leerstellingen, door een denzelfden persoon zijn gedoceerd, binnen een tijdsverloop van enkele weken, meenen wij verder hierover het stilzwijgen wel te kunnen bewaren.

6. 44 39

Tot hiertoe is de „Korte Centrum-opening” gevolgd. Na den minder goeden zet 44—39, wordt verder deze opening een „onregelmatige”, daar de regelmatige van de aangegeven weg mag noch kan afwijken. Wij kennen reeds het gevolg van deze afwijking, bij goed tegenspel.

6. " " 14 20!

7. 30 25

Wit heeft op dit moment maar twee goede zetten voorradig, 50—44, welke „Van Embden” in zijne verhandeling heeft aangegeven en 30—25. Beide zetten verzwakken echter de positie. Met 41 of 42—37 wordt wit bij dien vleugel opgesloten, door z. 21—26, en met 31—26 wordt een schijf verloren door: z. 24—29 en aanstonds 29—34, 23 : 25 enz., zooals wij op vorige bladzijden hebben aangetoond. Een en ander is het gevolg van den te vroeg gespeelden zet 44—39.

7. " " 21 26

8. 25 : 14 9 : 20

Wij willen hier even opmerken, dat zwart niet eerst 26 : 37 mag slaan; want, in dat geval zou het spel weder gelijkvormig worden,

en zwart geen voordeel aanbieden. Juist het slaan van z. 9 : 20, dwingt wit zijn vrijen zet te verspillen, daar hij 41 of 42—37 niet mag spelen, wegens de opsluiting, welke daarvan het gevolg zou zijn.

9.	40—34	26 : 37
10.	42 : 31	4 9!
11.	47 : 42!	10 14
12.	41 37	5 10
13.	34 30	20 25!
14.	46 41	25 : 34
15.	39 : 30	15 20
16.	30 25	10 15

Oppervlakkig zou men denken, dat zwart zich nu zelf opsluit. Echter, niets is minder waar, want met 24—29, 20 : 29, 14—20 en 9 : 20, is niet alleen deze opsluiting onmiddellijk verbroken, maar krijgt zwart bovendien een krachtig aanvallend spel.

17.	45 40	11 17
18.	27 22?	18 : 27
19.	31 : 11	6 : 17

Indien wit's korten vleugel nog krachtig stond, moest 16 : 7 beslist volgen, waardoor de korte vleugel van zwart onneembaar werd. Zwart speelt echter 16 : 7, om nu van verdediger tot aanvaller over te gaan, hetgeen kan geschieden wegens den foutieven 6en zet 44—39 van wit.

20.	50 45	17 21
21.	36 31	21 26
22.	31 27	1 6

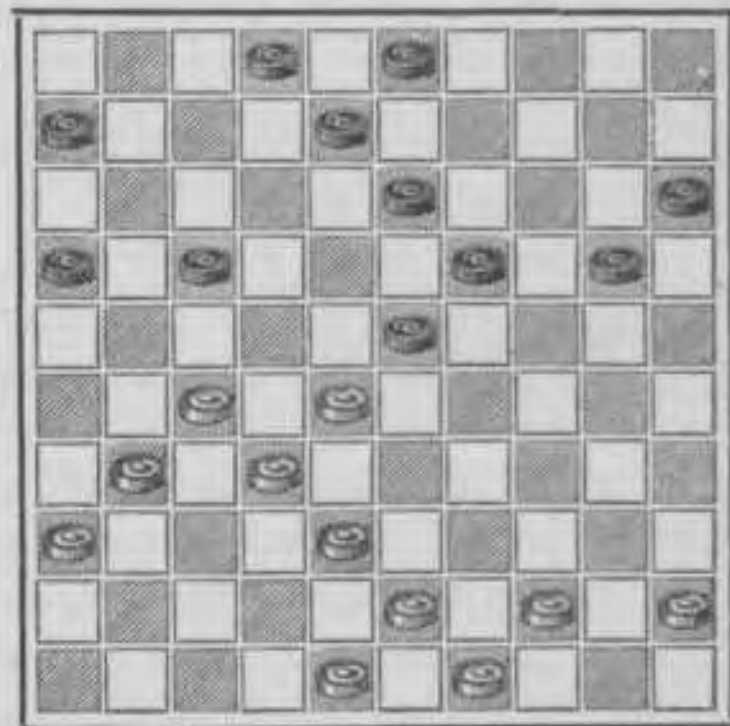
23.	41 36	12 17
24.	37 31	26 : 37
25.	42 : 31	24 29

Zwart maakt zich nu weder los, zooals hierboven reeds gezegd is, en waardoor hij voortdurend kan blijven aanvallen

26.	33 : 24	20 : 29
27.	40 34	29 : 40
28.	35 : 44	14 20
29.	25 : 14	9 : 20

Diagram N°. 128.

Stand na 9 : 20 van zwart.

30.	44 39	20 25
31.	49 44	15 20
32.	31 26	20 24
33.	44 40	8 12
34.	39 34	13 18!

Hiermede ontwikkelt zwart een fijne combinatie. Hij dwingt wit min of meer, om met 38—33 te vervolgen, daar wit niet krachtig

staat bij het centrum, en door den zet 13—18 van zwart, gelegenheid vindt, dit thans te kunnen en ook te moeten doen, indien zulks ongehinderd kan geschieden. Wij hebben dergelijke zetten, op vorige bladzijden reeds als lokzetten kenbaar gemaakt, en dat wit nu leelijk in de val loopt, zullen wij aanstonds zien.

35. 38 33?? 23 29!!

36. 34 : 14 3 9

Hier zien wij wederom de kroon-schijf op het juiste moment in werking gebracht.

37. 14 : 3 18 22

38. 27 : 7 2 : 11

39. 3 : 21 16 : 49

40. 40 35 gedw. 11 17!

41. 28 23 49 32

Er ontwikkeld zich nu een serieus eindspel, waarin veel leerzaams voor de beoefenaars.

42. 33 28

Op 23—18 zou volgen:

" " 32 27

26 21 de beste 17 : 26

18 12 26 31!

waarna de witte schijf 12 onherroepelijk verloren gaat, ongelijk welken zet wit thans laat volgen.

42. " " 32 27

43. 48 42

48—43 is beslist beter, maar of wit hiermede de remise kan afdwingen, is nog zeer moeilijk te beslissen.

43. " " 27 4
 44. 42 38 4 15
 45. 35 30 de beste 25 : 34!
 46. 23 18 15 4!
 47. 28 22 gedw. 17 : 28
 48. 18 12 4 13!
 49. 26 21

Op 12—7 zou volgen:

" " 6 11

7 : 16 13 22

36 31 de beste 22 : 36

38 32 gedw. 28 : 37

16 11 36 18

11 6 18 1

26 21 24 30

21 17 of? 30 35 enz.!

49. " " 6 11

50. 21 17 de beste 11 : 22

51. 12 7 13 2

52. 7 1 2 16

opgegeven.

Partij N°. 10.

Linkerhoek-opening.

1. 31 27 20 25

Het juiste antwoord is 20—24, zooals de „Linkerhoek-opening” dit aangeeft.

2. 33 28! 19 24

Beter was nog 18—23. Zwart krijgt nu gevaar het centrum te verliezen.

3. 39 33 17 21

4. 44 39 11 17

5. 50 44

Op 37—31 zou zwart vervolgen met:

"	"	25	30
34 :	25	24	29
33 :	24	14	20
25 :	14	10 :	30
35 :	24	18	22
27 :	18	13 :	35!

Een fijne combinatie, waarop wij de beoefenaars in 't bijzonder wijzen, daar deze ook nog langs een anderen weg kan verkregen worden. Dergelijke gevaren mogen nimmer onderschat worden. Echter, bij goede oplettendheid zal men meestal opmerken, dat de tegenspeler, om zoo'n combinatie te ontwikkelen, geheel van de theorie afwijkende zetten doet. Merkt men zulks op, geeft dan acht op elke afwijking en onderzoekt goed, met welk doel deze afwijking geschiedt. In de meeste gevallen zult gij dan zoo'n valstrik ontdekken en.... ontwijken, waarna veeltijds de betere stelling kan worden ingenomen. De juiste voortzetting was echter 34—29; 50—44 in de opening gespeeld, is zelden goed.

5.	"	"	6	11
6.	37	31	21	26
7.	41	37		

Het is niet goed zich bij den langen vleugel te laten opsluiten.

Wel kan dit in sommige gevallen bij den korten vleugel geschieden, en hierop wezen wij reeds bij de

analyse in vorige partijen. Bij den langen vleugel zal dit zelden voordeel en veeltijds nadeel aanbrengen.

7.	"	"	17	21!
8.	47	41	14	19
9.	34	29	18	23
10.	29 :	18 de beste	12 :	23
11.	33	29		

O. i. is thans beter, met 28—22 en 33—28 voort te gaan, ten einde zwart's korten vleugel krachteloos te maken. Wit brengt zich nu wel uit de opsluiting, maar ten koste van twee beste centrumschrijven.

11.	"	"	24 :	22
12.	27 :	29	10	14
13.	38	33	14	20
14.	32	27		

Voortgaan met 43—38 en 49—43 is beter.

14.	"	"	21 :	32
15.	37 :	28	26 :	37
16.	41 :	32	19	23

Een aardig valletje, indien wit een schijf meent te winnen met 29 : 18 en 28 : 6. Zwart zou hierop laten volgen: 25—30 en 20 : 47!!

17.	28 :	19	13 :	24
18.	43	38	9	13
19.	49	43	4	9
20.	46	41	5	10
21.	41	37	10	14
22.	36	31		

Beter is met 37—31 voort te gaan. Het is niet goed te snel met de schijven van den langen vleugel op te werken, wanneer de korte

vleugel van het tegenspel nog sterk staat, zooals hier het geval is. Meestal komt men later in 't nadeel, doordat men den langen vleugel te spoedig krachteloos heeft gemaakt.

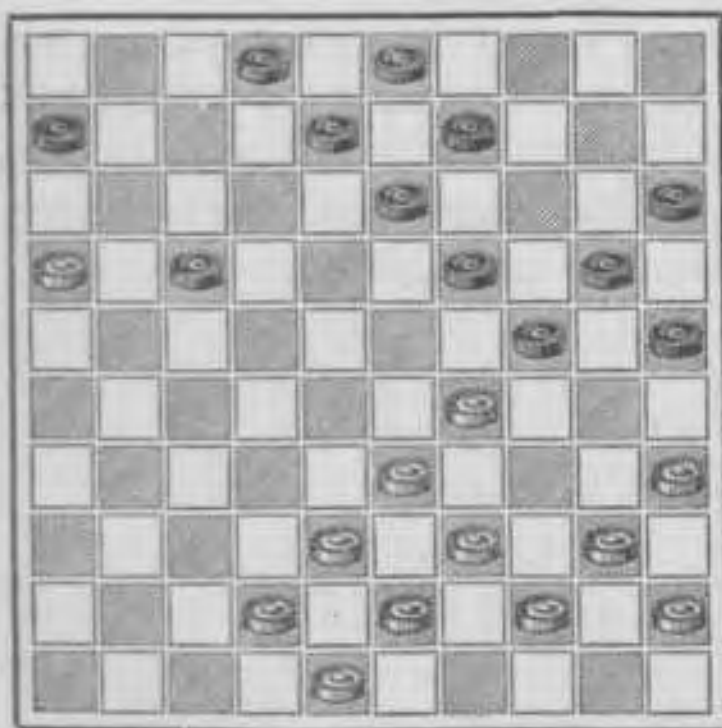
22.	"	"	14	19
23.	31	26	1	6
24.	26	21?	16	: 27
25.	23	: 21	11	16!
26.	37	32 gedw.	16	: 27
27.	32	: 21	7	11
28.	21	16		

Een zwakke zet. Beter was met 42—37, de schijf 21 trachten te versterken. Wit verschaft zich een zeer zwak positie spel.

28.	"	"	11	17
-----	---	---	----	----

Diagram N°. 129.

Stand na 11—17 van zwart.

29. 29 23
Beslist fout. De juiste voortzetting was geweest 16—11. Nu heeft zwart

drie voortzettingen, 17—21, waarop zou volgen: w. 41—37, 29—23 en 33 : 11! of: 17—22, waarop zou volgen: w. 38—32, 32—27, 29—23 en 33 : 11! (Deze afruiling was de offering van een schijf best waard). Of: 24—30, waarop zou volgen:

35 : 24	19 : 30
11 : 22	30 34
39 : 30	25 : 23

waarmede *wit zijn stelling veel zou verbeterd hebben.

29.	"	"	19	: 28
30.	33	: 11	6	: 17
31.	38	32	2	7
32.	42	37	8	12
33.	37	31	13	18!
34.	31	26	18	22
35.	32	28	22	: 33
36.	39	: 28	9	13
37.	48	42		

Hier ziet men de kroonschijf weder te vroeg gespeeld. 44—39 en 39—34 gaf beter spel. De stand van zwart is evenwel beslist beter.

37.	"	"	13	18!
38.	42	37	18	22
39.	43	39	22	: 33
40.	39	: 28	3	9
41.	37	32	9	13
42.	32	27		

Fout. 44—39 is de eenige goede voortzetting, waarop kan volgen: z. 13—18, w. 39—34. Verder:

"	"	24	29
34	: 23	18	: 29
32	27!	of	

"	"	18	22
34	30	25 : 34	de beste
40	: 29	22	: 33
29	: 38		

met een goede stelling.

42.	"	"	13	18!!
43.	26	21	de beste	17 : 26
44.	28	22		18 23
45.	22	18		25 30!
46.	18 : 29			24 : 33
47.	35 : 24			20 : 29
48.	40	35		12 17
49.	27	21		17 22
50.	44	40		26 : 17
51.	40	34		29 : 40
52.	35 : 24			33 39!
53.	34 : 43			22 28
54.	43	39		28 32
55.	39	33		32 38!
56.	33 : 42			17 22
57.	42	38		22 28
58.	35	30		15 20!!

opgegeven.

Zwart heeft in deze partij meesterlijk gespeeld, vooral het eindspel

munt hierin bijzonder uit. Daartegenover toont het spel van wit eenige vreesachtigheid, terwijl hij niet heeft geprofiteerd van de zwakke zetten, die zwart af en toe heeft gedaan.

Wij vertrouwen, dat het ontbrekende aan de theorie in dit boek, met deze tien gespeelde partijen voldoende is aangevuld, om zoo wel het verkeerde als het goede spel te kunnen opmerken.

Wanneer de beoefenaars deze partijen aan de hand van de voorafgaande theorie goed bestudeeren, geven wij hun de verzekering, dat zij hierna in staat zijn, een zeer goede partij te dammen, en bekwaam om met het grootste gemak de studie verder door te zetten, teneinde langs dien weg het meesterschap te bereiken.

NUTTIGE WENKEN EN RAADGEVINGEN.

Wij laten nog enkele nuttige wenken en raadgevingen volgen, welke meer in 't algemeen bij de behandeling van het damspel, van toepassing zijn.

Elke amateur is in staat een bekwaam dammer te worden, en het aangename van het spel te ondervinden, als hij zich houdt aan de volgende gegevens:

Men moet de theorie van het spel goed beoefenen, zich de geanalyseerde partijen eigen maken, en veel werk besteden aan het ontleden van vraagstukken het damspel betreffende.

Men moet vooral langzaam spelen, en alles zoo goed mogelijk trachten door te rekenen. Ook moet men het doel van den tegenspeler steeds nagaan, en acht geven opdat men niet in een valstrik geraakt, terwijl voortdurend moet aangestuurd worden op een goed positie-spel.

Men moet zich niet de gewoonte eigen maken, om vlug en doelloos voort te schuiven; steeds denken dat het beter is *een* partij te verliezen met de overtuiging, dat de beste krachten hieraan zijn besteed, dan *tien* partijen te winnen op eene manier, het damspel onwaardig.

Zoekt vooral uw tegenspeler onder de beter geoefenden, teneinde spoedig de noodige kennis op te doen, en vraagt hen zooveel mogelijk om raadgevingen in datgene wat gedaan en vermeden moet worden.

Maakt er geen gewoonte van om zoogenaamd op een zetje te loopen. Een goede combinatie-zet ontwikkelen, is geoorloofd, maar men mag nimmer zijn eigen spel hiervoor in de waagschaal stellen.

Legt u altijd toe op het positie-spelen, omdat het bewezen is, dat hiermede veel beter dan met combinatie-spelen, het spel krachtig kan ontwikkeld worden.

Zorgt er voor, steeds een of meer vrije- of tempo-zetten voorradig te hebben, om hiervan op het juiste oogenblik te kunnen profiteeren.

Tracht zooveel mogelijk de kracht van uw spel op den korten vleugel van uw tegenspel te richten, omdat langs dien weg, de damlijn het gemakkelijkst kan bereikt worden; wacht er u nochtans voor, uw eigen spel prijs te geven, want de tegenspeler zal van zijn kant hetzelfde doel beoogen. Ook moet men altijd gedekt optreden, en dit kan zooveel beter geschieden, als men voldoende over het centrum-spel beschikt.

Weest niet *te* begeerig, als gij meent een schijf te kunnen bemachtigen, want meestal is zulks gevaarlijk. Gij kunt verzekerd zijn, dat uw tegenspeler niet doelloos een schijf offert, tenzij bij vergissing. Het dammers spreekwoord: „vragen is gevaarlijk”, is hierop ten volle van toepassing.

Neemt behoorlijk den tijd om te onderzoeken wat gedaan en vermeden moet worden, want het reglement zegt: „aanraken is zetten”.

Maakt nimmer gebruik van het doelloos afruilen van schijven. Dit is verkeerd en zal, bij goed tegenspel, meestal nadeel voortbrengen. Het afruilen is alleen geoorloofd, wanneer men hiermede een vrijen zet of voordeelig positie-spel verkrijgt; anders in geen geval.

Onderzoekt alles goed, maar maakt geen *misbruik* van den tijd. Het reglement staat toe, 25 zetten per uur te spelen, en in de meeste gevallen is dit ruimschoots voldoende.

Om dit aantal zetten te kunnen contróleeren, gebruikt men wedstrijd-klokken, welke in verschillende plaatsen, voor een niet te hoog bedrag zijn te bekomen.

Het is verkeerd, om telkens met de handen over de schijven te manoeuvreeren, zooals nog dikwijls geschiedt. Men moet onderzoeken met de oogen, denken met het hoofd, en ten slotte de schijf verplaatsen met de handen. Ook is het af te keuren, steeds met het hoofd voorover te zitten, en den neus bijna op de schijven te laten rusten. Niet alleen dat dit onaangenaam is voor den tegenspeler, maar voor den speler is het ook verkeerd, in een dergelijke houding te zitten denken.

Het is ongeoorloofd om onder het spelen, den tegenspeler af te leiden en lastig te vallen met gesprekken of ontboezemingen, die niets met het damspel te maken hebben. Ook voor den speler is het niet goed, gesprekken te voeren tijdens de practische uitvoering.

Het is steeds af te keuren om bij wedstrijden enz., zoogenaamd bij-bepalingen te maken. Het reglement voorziet vrijwel in elk voorkomend geval, en heeft ten doel, dit spel op gelijke wijze te laten spelen, terwijl dit niet zou kunnen geschieden, wanneer dit op elke

plaats verschillend werd uitgevoerd. Het is de eenige manier, om dieper in het spel te kunnen doordringen, wanneer volgens een en hetzelfde damreglement wordt gehandeld. Hierdoor is men in staat elkander te onderrichten, en het minder goede aan te toonen.

Wanneer de bovengenoemde wenken en raadgevingen worden opgevolgd, zal men spoedig een bekwaam dammer worden, en den tegen-speler dwingen tot voorzichtigheid, bij zijn spel.

Vat het damspel op, zooals het opgevat moet worden, en niets is aangenaamer dan met deze ontspanning bezig te zijn.

OPLOSSINGEN.

Diagram

- N°. 13. Wit: 30—24 , 34—23, 24—8, 23—14 enz.!
 Zwart: 26—3 de beste, 3—17, 17 : 3,
- " 14. Wit: 39—17, 17—28; daarna 16—43, 28—37 enz.!
 Zwart: 25—48 A,
 A Op elken anderen zet, een of twee dammen offeren!
- " 15. Wit: 15—20, 14—10 , 10—4 , 20—3, 4—31, 32—21 enz.!
 Zwart: 25—48, 48—31 A B, 31—26 C D, 26—42, 42 : 26,
" " , 20—9, 32—41, 9—13 of 20—47!
 D 31—36, 36—47, 47—36. vastgezet.
" " , 20—25 , 4—15, 15—42, 32—43 enz.!
 C 31—48, 48—42 a, 42—31, 31—48,
" " , 25—48, 32—21 en 4—31!
 a 48—26,
" " , 20—3 , 10—4 enz. als in hoofdvariant!
 B 48—26, 36—31 a,
" " , 10—15, 15—4 enz. als in hoofdvariant!
 a 26—42, 42—31,
 A. 48 tot 25, dan wit twee dammen offeren!
- " 16. Wit: 45—29 , 11—16; daarna 26—8 en 29—7, of: 16—43 en
 Zwart: 48—30 A B, 29—42, of: 29—42!
" " , 26—48; daarna 29—20 en 11—39!
 B 48—25,
" " , 11—16; daarna 16—43 en 29—42, of: 29—38!
 A 48—43,

Diagram

- N°. 20. Wit: 29—23, 27—22, 23 : 4!
Zwart: alles gedwongen.
- " 21. Wit: 25—20, 29—24, 22—17, 28—22, 22—18, 41—37, 32 : 1, 1 : 16!
Zwart: alles gedwongen.
- " 22. Wit: 35—30, 22—17, 34—29, 23—18, 28 : 10, 25 : 1, 1 : 40, 49 : 40!
Zwart: alles gedwongen.
- " 23. Wit: 28—23, 48—43, 31—27, 37—32, 33 : 2, 2 : 5!
Zwart: alles gedwongen.
- " 24. Wit: 26—21, 42—38, 38 : 27, 29—23, 34 : 3, 3 : 13!
Zwart: alles gedwongen.
- " 27. Wit: 32—27, 27—22, 44—39, 42—37. Verder haalt wit dam met schijf 17 en is in staat om te beletten, dat de zwarte schijf de damlijn bereikt.
- " 28. Wit: 25—3, 45—40, 32—27, 3 : 48!
Zwart: alles gedwongen.
- " 29. Wit: 48—42, 47—41, 29—24, 34 : 32, 42—37!
Zwart: alles gedwongen.
- " 30. Wit: 26—17, 16 : 9, 25 : 5!
Zwart: alles gedwongen.
- " 31. Wit: 18—12, 29 : 18, 48—42, 34—30 of " " , 42—37!
Zwart: 17 : 8, 21—27, 27—32, 20—24,
- " 32. Wit: 13—8, 38—32, 47—42, 21—26, 26 : 48!
Zwart: Alles gedwongen.
- " 33. Wit: 34—29, 42—38, 50—39, 39—48, 48 : 46!
Wint ook door: w. 37—31, 34—30, 39—34, 50 : 46!
- " 34. Wit: 9—25, 47—42, 44—39, 25 : 26!
- " 38. Wit: 46—41, 34—29, 39—33, 33—28, 21—17, 32—28, 44—39, 39 : 19, 48—43, 16—4!
Zwart: Alles gedwongen.
- " 39. Wit: 28—23, 48—43, 31—27, 37—32, 33 : 2, 2 : 5!
Zwart: Alles gedwongen.
- " 40. Wit: 40—35, 37—32, 47—29, 30 : 6!
Zwart: Alles gedwongen.

Diagram

- N°. 41. Wit: 32—27, 44—39, 21—16, 39—34, 25 : 1, 1 : 46!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 42. Wit: 39—34, 37—31, 29—24, 38—32, 44 : 2, 2 : 7!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 43. Wit: 38—33, 7—2 18—23 , 13—27, 23 : 41!
 Zwart: 39 : 28, 38—32, A B C, 46—37 gedw., 32 : 21,
 " " , 18—23, 2 : 37, 37—28, 28—50!
 C 46—32, 28 : 8, 35—40, 40—45,
 " " , 18 : 45 , 45—23 , 13—27, 23 : 41 enz.!
 B 35—40, 28—32 of?, 46—37 of?, 32 : 21,
 " " , 18—23, 2—38, 38—33, 33—50!
 A 28—33, 46—8, 45—40, 40—45,
- " 44. Wit: 24—19, 29—24, 27—22, 22 : 4, 25 : 25!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 45. Wit: 40—12! 42—37, 35—30, 33—29, 28 : 37, 32 : 3!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 46. Wit: 33—28, 44—39, 49 : 40, 43—39, 27—22, 26 : 8, 30—25,
 8 : 10, 25 : 3, 38—33, 36—31, 41 : 1!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 47. Wit: 30—24, 29—23, 25 : 34, 33 : 4 (zwart 22 : 44!), 43—39,
 41—37, 36 : 18, 4 : 27!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 48. Wit: 49—44, 29—24, 25—20, 31 : 4, 4 : 40 of 13!
 Zwart: alles gedwongen.
- " 49. Wit: 11—7 7—1, 1—34! 34—39,
 Zwart: 28—33 A B C D E, 23—28, 33—38, F G H, 28—32,
 39—34 34—23 Remise!
 32—37 J K,
 " " , 34—29, 29—38 R.!
 K 27—31, 38—43,
 " " , 34—18 of 23 R.!
 J 38—42

Diagram

- H $\frac{n \quad n, 34-23 \text{ of } 18 \text{ R!}}{28-32,}$
- G $\frac{n \quad n, 34-43 \text{ enz. R!}}{27-32,}$
- F $\frac{n \quad n, 34-48, 48-37 \text{ R. !}}{27-31, 31-36,}$
- E $\frac{n \quad n, 7-1, 1-34 \text{ enz. als in hoofdvariant!}}{33-29, 29-33,}$
- D $\frac{n \quad n, 7-1 \text{ R. !}}{35-40,}$
- C $\frac{n \quad n, 7-1, 1-6 \text{ R. !}}{28-32, 23-28,}$
- B $\frac{n \quad n, 7-1 \text{ R. !}}{27-32,}$
- A $\frac{n \quad n, 7-1 \text{ R. !}}{27-31,}$

Wij merken hier nog even op, dat, de zwarte schijf 35 op 30, en de witte schijf 11 op 16 brengende, wit ook in staat is de remise af te dwingen. Wij geven de beoefenaars in overweging, ook in deze stelling de remise te zoeken, hetgeen een beste oefening is om de finesses van het damspel te leeren kennen.

- N°. 62. Wit: 31—48!, 38—32, 48—31, 40—34, 34 : 3!
Zwart: alles gedwongen.
- „ 63. Wit: 43—39, 15—10. 33—28, 39 : 28, 34—30, 28—22, 44 : 4!
Zwart: alles gedwongen.
- „ 64. Wit: 43—38, 34—30, 40 : 29, 28—23, 38—33, 32 : 3, 3 : 15!
Zwart: alles gedwongen.
- „ 65. Wit: 31—26, 26—21, 28—22, 35—30, 44—40, 34—30, 29 : 38,
33 : 11!
Zwart: alles gedwongen.
- „ 66. Wit: 27—21, 48—43, 31—26, 17—12, 32—28, 16—11, 21 : 5!
Zwart: alles gedwongen.

Diagram

E $\frac{n \quad n, 12 : 46 \text{ enz. !}}{36-41,}$

D $\frac{n \quad n, 1 : 4 \quad , \quad 4-15, 15-10 \text{ enz. als bij J d !}}{1-13, 27-32 \text{ of ?}, 32-37,}$

C $\frac{n \quad n, 1 : 23 \quad , \quad 23 : 7, 7-23 \text{ enz. als voren !}}{27-31, 8-12 \text{ l}, 31-37,}$

l $\frac{n \quad n, 23-10 !}{8-13,}$

B $\frac{n \quad n, 1 : 27 !}{27-32,}$

A $\frac{n \quad n, 1 : 46 !}{36-41,}$

N°. 70. Wit: 16-11 (*), 26-21, 32-27, 43-38, 38-32, 33 : 42, 39 : 10!

A Slaat zwart 22 : 31, dan verliest hij op de volgende manier:

Wit: 11 : 2 , 2 : 5 , 29 : 20 , 5-19 , 33-29

Zwart: $\frac{31 : 36 \text{ de beste, } 20-25 \text{ a. } 25 : 14 \text{ b, } 36-41 \text{ of?},$

Verder volgt op z. 41-46; w, 29-23, 19-5 enz.! of: op z. 41-47;
w. 29-23, 43-38 enz.!

b $\frac{n \quad n, 32-27 \text{ enz. !}}{15 : 24,}$

a $\frac{n \quad n, 33-28, 32-27 \text{ enz. !}}{36-41, 24 : 22,}$

(*) De manier waarop bij de inleiding de onbekende tempo-zet wordt verkregen is fijn, en dikwijls gaan dergelijke zetten in het praktische spel verloren.

n 71. Wit: 37-31, 18-12, 48-43, 47-41, 17-12, 11 : 33, 40-35, 45 : 3!

Nu is de beste voortzetting:

Wit: $\frac{n \quad n \quad , \quad 3-17 \quad , \quad 16-11 \quad , \quad 17-22 \quad , \quad 22-28 \quad ,}$

Zwart: 24-29 A, 29-34 B C, 15-20 D E, 20-24 F G, 24-29 H,

$\frac{28-50 \quad , \quad 35-30 \quad , \quad 30-24, 11-7, 6-1 \quad , \quad 1 : 45 \text{ enz. !}}{2-8 \text{ J, } 34-40 \text{ K, } 29 : 20, 1 : 12, 12-17 \text{ of?},}$

Diagram

- $\frac{n \quad n, 11 : 13 \quad , 30-24, 6-1, 13-8 \text{ enz.}!}{K \quad 1-7, 34-40 \text{ of?}, 29 : 20, 40-45,}$
 $\frac{n \quad n, 6-1, 50-39, 1 : 48 \text{ enz.}!}{J \quad 1-7, 7 : 16, 34 : 43,}$
 $\frac{n \quad n \quad , 35 : 24, 28-33 \quad , 22-50 \quad , 11-7, 6-1 \quad ,}{H \quad 24-30 \text{ of?}, 34-40, 40-45 a, 2-8 \text{ of?}, 1 : 12, 12-17 \text{ of?},}$
 $\frac{50 : 6, 1-23 \text{ enz.}!}{45-50,}$
 $a \quad \frac{n \quad n, 6-1, 1 : 45 \text{ enz.}}{1-7, 7-16,} \text{ of } \frac{n \quad n, 11-7, 6-1 \quad , 1 : 23, 33-6 \text{ enz.}!}{2-8, 1 : 12, 40-45 \text{ of?}, 40-50,}$
 $\frac{n \quad n, 11-7, 6-1 \text{ enz.}!}{G \quad 2-8, 1-12,}$
 $\frac{n \quad n, 6-1, 1 : 45 \text{ enz.}!}{F \quad 1-7, 7 : 16,}$
 $\frac{n \quad n, 17 : 3 \quad , 35 : 24, \quad 11 : 2 \text{ Wint met vier stukken}!}{E \quad 2-8, 25-30 \text{ of?}, 1-7 \text{ of?},}$
 $\frac{n \quad n, 6-1, 1 : 45 \text{ enz.}!}{D \quad 1-7, 7 : 16,}$
 $\frac{n \quad n, 17-22}{C \quad 2-7,}$

Verder speelt wit als in de hoofdvariant, wachtende tot zwart gedwongen is om 7-12 op te brengen, waarna onmiddellijk met 16-11 wordt vervolgd!

- $\frac{n \quad n, 17 : 3 \quad , 16-11 \quad , 11 : 2 \quad , 6-1 \text{ enz.}!}{B \quad 2-8, 29-33 a, 1-7 \text{ of?}, 33-39 \text{ of?},}$
 $\frac{n \quad n, 16-11 \quad , 11 : 2 \text{ enz. als voren}!}{a \quad 29-34, 1-7 \text{ of?},}$
 $\frac{n \quad n \quad , 3-9 \quad , 16-11 \quad , 11 : 2 \quad , 2 : 30}{A \quad 2-7 \text{ of?}, 7-12 a b, 1-7 c d, 12 : 17 \text{ of?}, 25 : 34}$
 $\frac{6-1 \quad , 1-6 \text{ enz.}!}{34-39 \text{ of?},}$
 $\frac{n \quad n, 9-3 \quad , 11-7, 3 : 17 \text{ enz.}!}{d \quad 15-20, 12-18 \text{ of?}, 1 : 12,}$

Diagram

- $\frac{\text{" " , 9-3 , 3:21 , 21-3 enz. als bij B!}}{c \text{ 24-29, 22-17 of? , 29:33 of? ,}}$
 $\frac{\text{" " , 9-22 enz., als bij C!}}{b \text{ 24-29,}}$
 $\frac{\text{" " , 9-3 35:15 , 3-25, 25-34 enz.!}}{a \text{ 15-20, 24-30 1), 25-30 of? , 30-35,}}$

1). Met elken anderen zet vervalt zwart weder in een der bovenstaande varianten.

De hoofdvariant en vooral de unique zet 35-30, daarin voorkomende, is brillant.

- N°. 72. Wit: 22-18, 37-48 (de tempo-zet), 34-30, 43-39, 36-31, 48:8, 12-7, 16:7!

Hoewel de witte schijf op 49, in deze ontleding kon gemist worden, biedt zij een prachtige schijn-oplossing aan, waarin velen onbedacht zullen verdwalen, b.v.:

Wit: 37-48, 23-18, 16-11, 36-31, 48:2.

Offert zwart nu de schijf 14, om den dam los te maken, dan volgt:

Wit: $\frac{2:30 , 44-39, 49-44, 30-25 \text{ en wint!}}{\text{Zwart: 16-11 A, 11:50, 50:48,}}$

Zwart: 16-11 A, 11:50, 50:48,

A $\frac{\text{" " , 30-25, 44-40, 49-43 \text{ en wint!}}{16-7, 7:45, 45:48,}$

16-7, 7:45, 45:48,

Oogenschijnlijk is zwart dus verloren, maar in werkelijkheid is het omgekeerde meer te vreezen, b.v.

Wit: $\frac{\text{" " , 2-19 (om den dam te vangen,}}{\text{Zwart: 16-21 of 27 (op 32 verliest),}}$

Zwart: 16-21 of 27 (op 32 verliest),

want op elken anderen zet heeft zwart de remise in handen).

$\frac{\text{" " , 34-29, 43-38 , 49:38, 38-32 of?, 32-27 of 28!}}{4:23, 23:34, 21 \text{ of } 27:43, 3-8, 8-12 \quad 12-17 \text{ of } 18}$

Zelden ziet men zoo'n fijne schijn-oplossing aangebracht, en het plaatsen van de schijf op 49, is hierdoor ruimschoots verdedigd!

- " 73. Wit: 37-32, 32-27, 28-22, 33:22, 39-33, 40-34, 35:11!

Verder is de voortzetting:

Wit: $\frac{\text{" " , 11:22 , 22-18, 18-12 , 12-7, 7-2, 2-35!}}{\text{Zwart: 12-17 A, 14-19 B, 19-24, 24-29 C, 29-34, 34-39,}}$

Zwart: 12-17 A, 14-19 B, 19-24, 24-29 C, 29-34, 34-39,

Diagram

- „ „, 12—7, 7—2 enz.!
 C 24—30, 30—34,
„ „, 22—18, 18—12, 12—7, 7—2 enz.!
 B 14—20, 20—24, 24—29, 29—34,
„ „, 11—6, 41—36 (*), 36—31, 6—1, 38—33!
 A 14—19!, 19—23a. 31—37, 37 : 26, 12—18,
„ „, 41—36, 6—1, 1—6, 38—32, 6 : 20 enz.!
 a 19—24, 31—37 gedw., 12—17, 17—21 (1 2), 37 : 28,
 2) op zwart: 37—41, dan wit: 6 : 46 enz.!
 1) op „ 37—42, „ „ : 6 : 20 en 20 : 38!
 Nog enkele afwijkingen zijn spoedig te vinden.
 *) Ook gewonnen met: w. 38—33 enz.!

N°. 74. Wit: 29—24, 39—33, 32—27, 33 : 10, (zwart 50 : 46!).

Verder wordt gespeeld als volgt:

Wit: 10—5, 25—20 (de tempo-zet!), 5 : 11, 20—14, 14—10,
 Zwart: 11—17, 46—23!, 6 : 17, 17—22, 22—28,
 10—5, 42—38, 47 : 38, 6—32(*), 32 : 7, 38—32, 32—27!
 28—33, 23 : 42, 16—21, 7—11 A, 2 : 11, 11—17,

(*) Wit: 5—10 en 10—4 wint ook!

„ „, 32—27, 38—33, 27—36, enz.!

A 21—26, 7—11, 11—17,

„ 75. Wit: 12—7, 38—32, 13—8, 7—2, 2 : 34, 35 : 4!

Zwart: alles gedwongen.

„ 76. Wit: 11—7, 34—29 (de tempo-zet!), 49—44, 41—37, 46 : 10!

Zwart: alles gedwongen.

„ 77. Wit: 44—39, 27—32!, 47—42, 39—34, 25 : 23, 46—41, 16—11,
11 : 4!

Zwart: alles gedwongen.

„ 78. Wit: 49—44, 25—20, 44—40, 28—23, 32 : 1, 1 : 18!

Zwart: alles gedwongen.

„ 79. Wit: 20—15!, 15—10!, 22—18, 10—4, 4 : 16, 50—44, 35 : 44!

Zwart: alles gedwongen.

Diagram

N°. 80. Wit: 16—2, 34—25!, 2—24!!
 Zwart: 17—21 A B C D, 10—15! E F G, 37—28 H J K L M,
 18—34!, 25—20, 34—48, 48—42,
 28—5 N O P, 21—27 Q R, 5—46 S T, 46—5 U V,
 42—47, 47—36, 36—47, 47—38,
 5—46 W X, 27—32 Y Z 1, 32—37 (2 3), 37—42 (4 5),
 38 : 47. 47—38, 38—49, 49—44! 44—35, 20—14!!
 46—5, 5—46, 46—5, 5—46, 46—5 (6),

$\frac{n}{n}, 24-30, 30 : 46!$
 (6) 46 tot 23, 15 : 24,

$\frac{n}{n}, 38-47!$
 (5) 37—41,

$\frac{n}{n}, 38-32, 24-35, 35 : 46!$
 (4) 46—41, 37 : 28, 15 : 24,

$\frac{n}{n}, 47 : 33$. Verder als 't slot in de hoofdvariant!
 (3) 32—38,

$\frac{n}{n}, 47-38, 24-13, 13 : 31!$
 (2) 46—37, 32 : 43, 15 : 24,

$\frac{n}{n}, 36 : 22$. Verder als 't slot in de hoofdvariant!
 (1) 27—31,

$\frac{n}{n}, 36 : 22, 22-9, 9-14, 14-3, 3-26!$
 z 46 : 37, 37—26 a b, 26—3 c, 3—26, 26—48,

$\frac{n}{n}, 9-14, 14-3, 3-26, 26-3$ enz.!
 c 26—48, 48—26, 26—48, 48—25,

$\frac{n}{n}, 22-17$ enz. als bij z!
 b 37—48,

$\frac{n}{n}, 22-44$ enz. als 't slot in de hoofdvariant!
 a 37—46 of 5,

$\frac{n}{n}, 36 : 22, 22-44, 44-35, 35-49, 49-35!$
 Y 46—32, 32—16 a b, 16—49, 49—16, 16—2,

$\frac{n}{n}, 22-11, 11-2, 2-16, 16-2!$
 b 32—49, 49—16, 16—49, 49—35,

Diagram

- a $\frac{n}{32-46}$ of 5, $\frac{n}{22-44}$ enz. als 't slot in de hoofdvariant!
- X $\frac{n}{27-32}$, $\frac{n}{15-24}$, $\frac{n}{24-35}$, $\frac{n}{35:46}$!
- W $\frac{n}{27-31}$, $\frac{n}{5-37}$ a b, $\frac{n}{47-36}$, $\frac{n}{36:22}$ enz. als bij z!
- b $\frac{n}{31-37}$, $\frac{n}{15:24}$, $\frac{n}{24-35}$, $\frac{n}{35:46}$!
- a $\frac{n}{5-46}$, $\frac{n}{36:22}$ enz. als 't slot in de hoofdvariant!
- V $\frac{n}{27-32}$, $\frac{n}{32-37}$ a b, $\frac{n}{42-33}$, $\frac{n}{33-38}$ enz. als in de hoofdvariant!
- b $\frac{n}{36-37}$, $\frac{n}{32:23}$, $\frac{n}{15:24}$, $\frac{n}{33-28}$, $\frac{n}{24-35}$, $\frac{n}{35:46}$!
- a $\frac{n}{32-38}$, $\frac{n}{33-47}$, enz. als in hoofdvariant!
- U $\frac{n}{27-31}$, $\frac{n}{42:26}$ enz. als in de hoofdvariant!
- T $\frac{n}{27-32}$, $\frac{n}{15:24}$, $\frac{n}{24-35}$, $\frac{n}{35:46}$!
- S $\frac{n}{27-31}$, $\frac{n}{48:26}$ enz. als in de hoofdvariant!
- R $\frac{n}{21-26}$, $\frac{n}{5-46}$ a, $\frac{n}{46-5}$, $\frac{n}{26:37}$, $\frac{n}{15:24}$, $\frac{n}{34-18}$, $\frac{n}{18-22}$, $\frac{n}{22-31}$, $\frac{n}{24-35}$, $\frac{n}{35:46}$!
- a $\frac{n}{26-31}$, $\frac{n}{18:36}$ enz. als in de hoofdvariant!
- Q. $\frac{n}{5-46}$, $\frac{n}{34-18}$ enz. als bij R!
- P $\frac{n}{28-46}$, $\frac{n}{41}$ of 10, $\frac{n}{25-20}$ enz. als in de hoofdvariant!
- O $\frac{n}{28-6}$, $\frac{n}{32}$, $\frac{n}{37}$ of 50, $\frac{n}{24-33}$, $\frac{n}{38}$, $\frac{n}{42}$ of $\frac{n}{34-39}$ enz.!

Diagram

- N $\frac{n \quad n, 24-33, 25 : 48, 48-42, 42-48 \text{ enz.}!}{21-26, 28 : 30, 15-20, 20-25,}$
- M $\frac{n \quad n, 24-42, 18-34, 25 : 48 \text{ enz. als bij N}!}{21-26, 26 : 48, 48 : 30}$
- L $\frac{n \quad n, 18-34, 24-38, 42, 33 \text{ of } 34-43 \text{ enz.}!}{37-32, 32-27, 37, 28 \text{ of } 49 \text{ a,}}$
- a $\frac{n \quad n, 25-20 \text{ enz. als in de hoofdvariant}!}{32-41, 46, 10 \text{ of } 5,}$
- K $\frac{n \quad n, 18-31, 25 : 26!}{37-26, 26 : 20,}$
- J $\frac{n \quad n, 24-20, 18-34, 25 : 16 \text{ enz.}!}{37-48, 15 : 24, 48 : 30,}$
- H $\frac{n \quad n, 25-20 \text{ enz. als in de hoofdvariant}!}{37-41, 46, 10 \text{ of } 5,}$
- G $\frac{n \quad n, 2-19, 25 : 9!}{21-26, 37 : 14,}$
- F $\frac{n \quad n, 25-48 \text{ enz.}!}{37-26,}$
- E. $\frac{n \quad n, 25-14, \text{ of } 18-34, \text{ of } 2-19!}{37-42, 48, 41, 32, 28 \text{ of } 46,}$
- D $\frac{n \quad n, 18-12 \text{ en } 2 : 46, 5 \text{ of } 47!}{37-41, 46, 32, 28 \text{ of } 42,}$
- C $\frac{n \quad n, 18-13, 2 : 5!}{37-48, 48 : 8,}$
- B $\frac{n \quad n, 34-25 \text{ of } 48 \text{ enz.}!}{37-14 \text{ of } 26,}$
- A $\frac{n \quad n, 18-12 \text{ enz.}!}{10-15 \text{ of } 14,}$

In alle opzichten een schoon en gecompliceerd eindspel.

- N°. 81. Wit: $26-17 (*)$, $23-19$, $17-33!$, $19-14$, $14-10$,
 Zwart: $30-35$, $35-40$, $16-21$ A, $21-27$ B C, $40-45$ D,

Diagram

- $\frac{33-50, 10-5, 50-44, 29-33, 5:43!}{27-32, 32-38, 45-50 \text{ E}, 50:19,}$
 $\frac{\quad \quad \quad, 44-40, 5:48 \text{ of } 49!}{\quad \quad \quad}$
- E $\frac{\quad \quad \quad}{38-42 \text{ of } 43, 45:23,}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 10-5, 33:42, 29-23, 42-38 \text{ of } 33 \text{ enz.}!}{\quad \quad \quad}$
- D $\frac{\quad \quad \quad}{27-32, 32-38 \text{ a b}, 40-44, 44-49 \text{ of } 50,}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 33:50, 50-33, 33-38, 5:37!}{\quad \quad \quad}$
- b $\frac{\quad \quad \quad}{40-44, 32-38, 38-43, 43:32,}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 5:46, 33-6, 6-1 \text{ enz.}!}{\quad \quad \quad}$
- a $\frac{\quad \quad \quad}{40-45, 45-50, 50-45,}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 14-10, 10-5 \text{ enz.}!}{\quad \quad \quad}$
- C $\frac{\quad \quad \quad}{21-26, 26-31 \text{ a},}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 33-50 \text{ enz.}!}{\quad \quad \quad}$
- a $\frac{\quad \quad \quad}{40-45,}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 33-50, 14-10, 10-5, 50-44 \text{ enz. als voren}!}{\quad \quad \quad}$
- B $\frac{\quad \quad \quad}{40-45, 21-27, 27-32, 32-38,}$
- $\frac{\quad \quad \quad, 33-50, 19-14, 14-10 \text{ enz. als bij B}!}{\quad \quad \quad}$
- A $\frac{\quad \quad \quad}{40-45, 16-21, 21-27,}$

(*) Men kan als 1en zet ook spelen 23-18 en daarna 26-17.
De ontleding blijft echter dezelfde.

ERRATA.

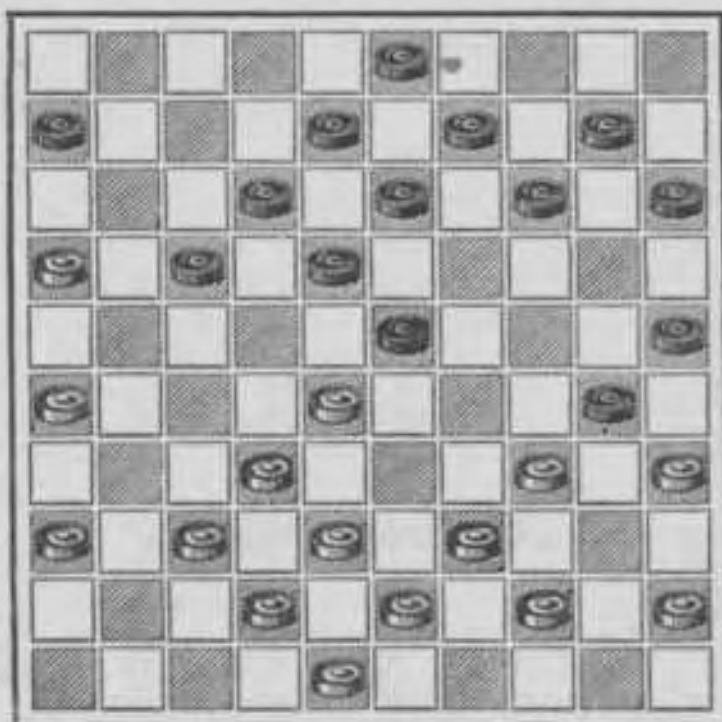
„De Damspeler”.

Wij nemen deze gelegenheid te baat, om enkele zetfoutjes welke „De Damspeler” onwillekeurig zijn binnengeslopen, te verbeteren, opdat ons werk zoo correct mogelijk moge zijn. Wij vertrouwen dat ook deze correctie spoedig in 't bezit geraakt van allen, die zich „De Damspeler” reeds hebben aangeschaft.

- Bladzijde 5. 9^e regel Herödat, moet zijn: Herodot.
” 10. 15^e regel Yver, moet zijn: Yves.
” 43. Onder diagram N°. 6 21—27, moet zijn: 31—27.
” 51. 1^e kolom, 3^e regel van onderen 21—25, moet zijn: 30—25.
” 64. 2^e kolom, boven het diagram 35 : 44, moet zijn: 45 : 34.
” 67. 2^e kolom, 2^e regel Spel, moet zijn: het spel.
” 72. 2^e kolom, 26^e regel nu kan wit, enz., moet zijn: „nu kan wit nog spelen 49—44; maar dan zou hij den korten vleugel niet meer kunnen gebruiken, omdat zwart met 11—17 antwoordt. Speelde wit hierna 31—26, z. 20—25, w. 40—34, om met de schijf 44 de ruit 40 weder te kunnen bezetten, dan kreeg zwart een dam, met het volgende: z. 16—21, w. 27 : 16, z. 24—19, w. 33 : 24, z. 19 : 30” enz.

Bladzijde 73. De stand van het bovenste diagram moet zijn:

Stand na 19 : 30 van zwart.

- „ 101. 1^e kolom onderaan, 18 : 22, moet zijn: 18 : 27.
- „ 105. 2^e „ 1^e en 14^e regel, 20—24, moet zijn: 20—25.
- „ 105. 2^e „ diagram, schijf op 24, moet zijn: schijf op 25.
- „ 106. 1^e „ achter 3^{en} zet van wit, ?, moet zijn: !
- „ 109. 1^e „ 11^e regel van onderen, 34, moet zijn: 35.
- „ 117. Partij n°. 7 is niet van W. Vijn, en het naspel is remise.
De zet moet dus als niet geplaatst beschouwd worden.
- „ 119. 2^e kolom 6^e regel 24—30, moet zijn: 30—24.
- „ 139. Achter den 45^{en} zet van wit, moet nog staan: „De
afruiling met 34—29, 30 : 39 enz., had het spel snel beslist.
- „ 160. 2^e kolom 18^e regel, wit, moet zijn: zwart.
- „ 204. 1^e „ 5^{en} zet, 36—31, moet zijn: 37—31.
6^{en} zet, 31—27, „ „ 31—26.
- „ 217. 1^e „ 23^e regel. Hier achter moet nog volgen: Neemt
tevens goede nota van de geanalyseerde oplossingen,
daar zij de studie zeer bevorderen.
- „ 261. Onder pr. n°. 13, wit 12 sch., moet zijn: 11 sch.
- „ 297. Probleem n°. 6, witte dam 14, moet zijn: zwarte dam.

Bladzijde 367. Opl. n°. 17. Wint ook door: w. 37—31, 34—30, 39—34,
50 : 46 enz.!

" 374. Oplossing van pr. n°. 69, 49 : 7, moet zijn : $\frac{w. 49 : 20, 35 : 24}{z. 14 : 25}$

Verder moet nog volgen: In het naspel is onderstaande voortzetting
de beste:

Wit: " " 24—20, 20 : 9, 9—3, 3—25, 25 : 34, 15—10, 10—4,
Zwart: 9—4, 25—30, 30—35, 12—18, 35—40, 40 : 29, 29—33, 28—23,
4—10 enz.!

Nog enkele afwijkingen zijn aan de hand van deze variant spoedig
te vinden.

Bladzijde 377. Oplossing van pr. n°. 100, 4^{en} zet van zwart 32—41,
moet zijn: 31 : 42.

" 385. N°. 5. bij G 50 : 32; moet zijn: 50 : 17 enz.!

" 385. Laatste regel, z. 11—16 e). Moet nog volgen:

" " 38—16 , 16—43, 43—16 , 16—43 of 11 enz.!

e 11—17, 28—33 de beste, 17—22, 22—28 of 33 - 29,

I N H O U D.

	Bladz.
Inleiding	1
Reglement voor het damspel	3
Het Poolsch damspel	7
Bord en schijven	7
De verdeling van het bord	9
De schijven in verband met het spel	11
Het noteeren	13
De dam en zijn beteekenis	16
Plicht tegenover recht	19
Wanneer zal het bereiken van de damlijn geen voordeel aanbieden?	21
Het kronen	23
4 stellingen van een tegen drie dammen	27
Het recht van slaan	28
Het wegnemen van geslagen stukken	29
4 stellingen „Coup de Turc” of daarmede overeenkomende	34
Het verlies van de partij	35
8 stellingen, waarin de opsluiter wint	39
De kracht van het spel	41
12 stellingen, waarin de juiste zet het spel doet winnen	50
De tempo-zet	53
20 stellingen, waarin de tempo-zet het spel doet winnen	68
De kroonschijf	73
SPEL-OPENINGEN	82
A. De waarde van een ingenomen stelling	82
B. Het Centrum-spel	92
C. Verschillende aanvangzetten	99
D. 12 slagzetten, voorgekomen in het praktische spel	103
E. Gespeelde partijen	110
Nuttige wenken en raadgevingen	141
Oplossingen	144
Errata „De Damspeler”	157
